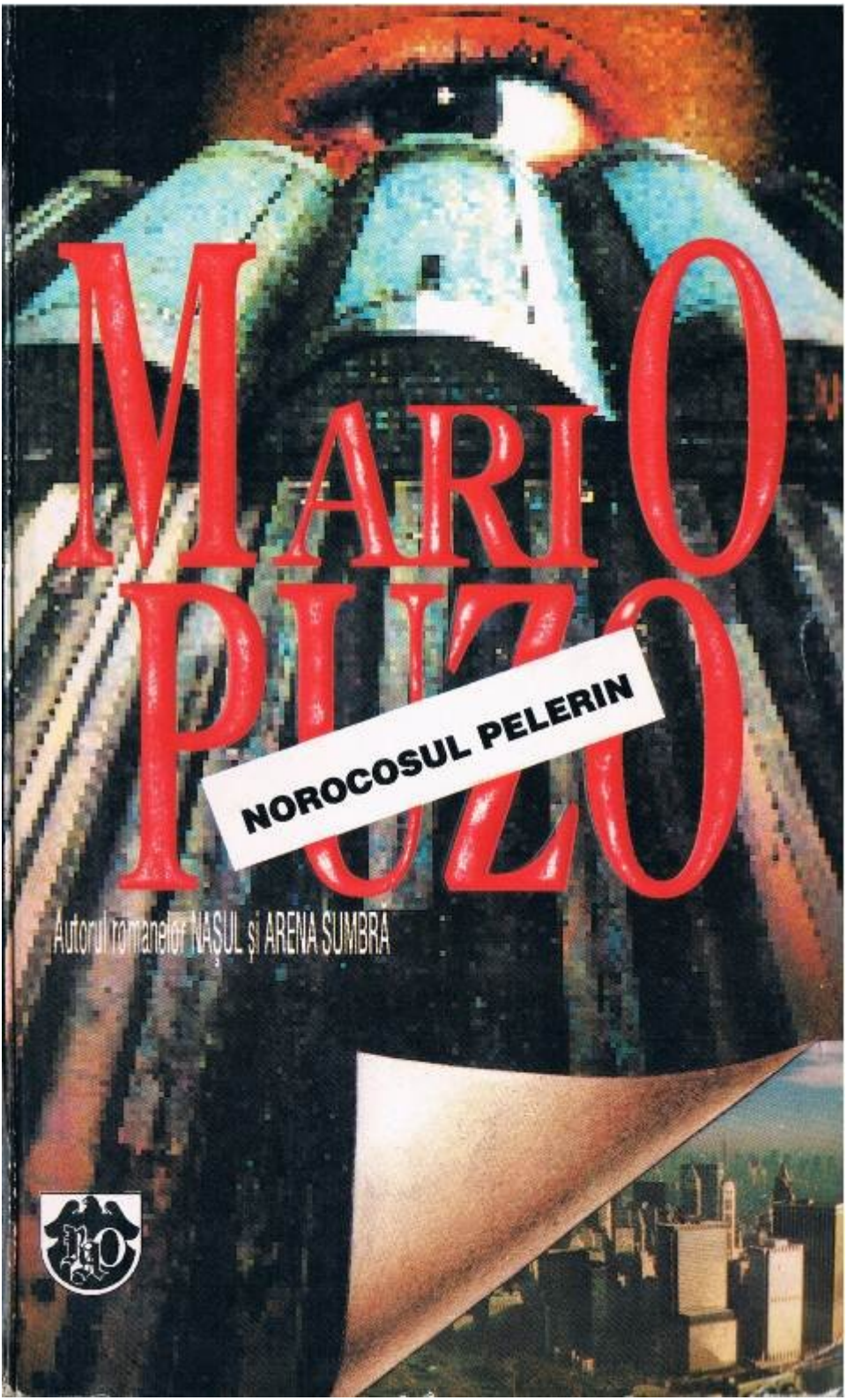
MARIO PUZO
NOROCOSUL PELERIN
Autorul romanelor NAȘUL și ARENA SUMBRĂ

MARIO PUZO

NOROCOSUL PELERIN

Traducere din limba engleză
BOGDAN NICOLAE MARCHIDAN

RAO Internaţional Publishing Company
Bucureşti, 1995

RAO Internaţional Publishing Company S.A
P.O. Box 37-198 Bucureşti, ROMÂNIA

MARIO PUZO
The Fortunate Pilgrim
Copyright © Mario Puzo, 1964
All rights reserved

Traducere din limba engleză
BOGDAN NICOLAE MARCHIDAN

Ediţia I

Copyright © 1995
RAO Internaţional Publishing Company S.A.
pentru versiunea în limba română

Coperta
DONE STAN

Tiparul executat de
ELSNERDRUCK
Berlin, Germania

Mai 1995

ISBN 973-9164-91-9

Pentru familia mea
şi pentru Norman

„În adâncul sufletului fiecărei fiinţe umane, din cea mai fragedă pruncie şi până în mormânt, există ceva de neînfrânt - în ciuda tuturor crimelor comise, suferite şi mărturisite -, o speranţă că ei nu i se va face nici un fel de rău, ci numai bine. Această speranţă este ceea ce are sacru fiecare om, mai presus de orice altceva.”

SIMONE WEIL[1]

PARTEA ÎNTÂI

[1] Simone Weil (1909-1943), scriitoare franceză, pasionată de filozofie şi de mistică creştină.

CAPITOLUL 1

Larry Angeluzzi dădu, mândru, pinteni calului său negru, printr-o trecătoare formată din două şiruri imense de case. În faţa fiecărei clădiri, izolaţi pe porţiunile lor de trotuar albastru, copiii se opriră din joacă şi-l priviră cu admiraţie. Larry îşi agită felinarul roşu cu mişcări ample în formă de arc de cerc; de sub copitele calului ieşiră scântei când acestea bocăniră pe şinele de cale ferată montate pe caldarâmul lui Tenth Avenue[1]. În urma calului, a călăreţului din şa şi a felinarului său, venea încet lungul tren de marfă, croindu-şi drum înspre nord dinspre depoul St. John's Park de pe strada Hudson.

În 1928, Căile Ferate Centrale din New York foloseau străzile oraşului ca să tranziteze garnituri de tren înspre nord sau sud, folosindu-se de agenţi călare care mergeau înaintea trenurilor şi avertizau populaţia de trecerea lor. Peste câţiva ani această situaţie avea să se schimbe, prin construirea unui pasaj de trecere suspendat. Neştiind, însă, că era printre ultimii „vestitori", şi că urma curând să devină o biată pagină de istorie urbană, Larry Angeluzzi călărea în şa drept şi arogant, ca un cowboy din Vest. Pintenii săi erau albi, era încălţat cu bocanci solizi şi pe cap purta, în loc de sombrero, o şapcă cu cozoroc, plină de insigne. Pantalonii lui albaştri erau prinşi la glezne cu agrafe mari şi strălucitoare.

Galopă uşor prin seara fierbinte de vară. Cimentul oraşului era deşertul lui. Pretutindeni se vedeau femei,

[1] Tenth Avenue - denumire americană a unei străzi, de lăţimea unui bulevard. Echivalent cu „bulevardul al zecelea" (n. tr.).

stând la o mică bârfă aşezate pe cutii de lemn, bărbaţi, pe la colţuri de stradă, pufăind din trabuce, copii riscându-şi viaţa în diverse jocuri periculoase sau părăsindu-şi spaţiile lor izolate ca să se caţere pe trenul în mişcare. Acţiunea se petrecea în lumina gălbui ceţoasă a felinarelor de stradă şi a becurilor albe din vitrinele magazinelor de dulciuri. La fiecare intersecţie de străzi, dinspre Twelfth Avenue[1], bulevard aflat pe malul râului Hudson, sosea o boare de aer proaspăt care înviora calul şi călăreţul şi răcorea locomotiva, neagră şi încinsă ce şuiera în chip de avertisment în spatele lor.

În dreptul Străzii 27, în peretele de case din dreapta lui Larry Angeluzzi apăru o spărtură. În spaţiul creat se afla parcul Chelsea, plin până la refuz cu forme întunecate ghemuite, copii ce şedeau direct pe pământ ca să vadă filmele proiectate gratis, pe un ecran uriaş, de către compania Hudson Guild Settlement House. În trecere, Larry Angeluzzi zări un cal şi un călăreţ monstruoşi, scăldaţi în lumina unui soare artificial, gonind ca un fulger către el. Simţi cum calul lui tresare alarmat când prinse de veste că spre el se îndreptau acele năluci mari. Imediat, însă, ajunseră la intersecţia cu Strada 28 şi zidul de case se refăcu.

Larry mai avea puţin până acasă. Trebuia doar să mai ajungă la pasajul pietonal ce unea Tenth Avenue cu Strada 30; după ce avea să treacă pe sub pod avea să fie acasă, cu muncă terminată. Îşi aşează mai bine şapca pe cap şi se îndreptă în şa. Toţi oamenii ce stăteau pe trotuarul dintre străzile 30 şi 31 erau rudele şi prietenii lui. Îşi îndemnă calul la galop.

Trecu uşor pe sub pasaj şi le făcu semn cu mâna copiilor

[1] Twelfth Avenue - vezi nota de la Tenth Avenue. Echivalentul românesc ar fi „bulevardul al doisprezecelea“ (n.tr.).

care stăteau agăţaţi de piloane, deasupra capului lui Larry. Îşi determină calul să se ridice pe picioarele dindărăt pentru lumea de pe trotuarul din dreapta, apoi întoarse animalul către stânga în depoul deschis, plin cu şine de cale ferată, ce forma un câmp de oţel până la râul Hudson.

În spatele lui, uriaşa locomotivă neagră pufăia norişori albi de abur. Ca printr-o minune, podul şi copiii dispărură. În urma lor se auziră mici ţipete de încântare ce se înălţară către stelele de-abia vizibile. Imediat, însă, trenul coti în depou, podul reapăru şi roiurile de copii se năpustiră pe scări în jos ca s-o ia la fugă în lungul străzii.

Larry îşi legă calul de o bară aflată lângă cabina acarului şi se aşeză pe o bancă, sprijinindu-se de zidul construcţiei. De cealaltă parte a şoselei, lumea familiară pe care o iubea se trezea la viaţă bucăţică cu bucăţică.

Brutăria strălucitor luminată se găsea la colţul Străzii 30, iar standul de vânzare cu răcoritoare era înconjurat de copii. *Il panettiere* în persoană umplea paharele de hârtie albă cu cuburi de gheaţă cireşii, gălbui pal sau alb strălucitor. Patronul nu se zgârcea la porţii, căci era bogat şi participase chiar şi la curse ca să-şi mărească capitalul.

Lângă brutărie, către Strada 31, se afla băcănia, cu vitrinele pline de rotocoale galbene de parmezan înfăşurate în pânză cerată şi strălucitoare şi bucăţi mari de şuncă cărnoasă, atârnând învelite cu diverse hârtii colorate. După aceea urma frizeria, acum închisă clientelei, dar deschisă practicării jocurilor de noroc. Frizerul era un individ pasionat de meserie, permanent invidios pe orice scăfârlie tunsă care nu purta amprenta foarfecelor sale. Caldarâmul era ocupat de copii ce se agitau ca nişte furnici, iar femeile, greu de observat în întuneric, stăteau adunate în mici ciorchini în faţa fiecărei uşi de intrare în case. Din mijlocul fiecărui astfel de ciorchine se înălţa în văzduh un zumzet de

voci agitate.

Dinspre şinele de cale ferată îşi făcu apariţia acarul, care semăna cu-n pitic, şi care anunţă:

— În seara asta gata cu trenurile, puştiule.

Larry dezlegă calul, se căţără în şa şi înghionti animalul să se întoarcă şi să se ridice pe picioarele dinapoi.

Înălţându-se în aer odată cu calul, Larry avu senzaţia că zidul de vest al marelui oraş se unduieşte şi se răstoarnă către el, precum o uriaşă pânza de tablou. La etajul de sus al clădirii din faţa lui, în dreptul ferestrei deschise a propriului apartament, Larry zări formă întunecată a celui care trebuia să fi fost fratele lui mai mic, Vincent. Larry făcu semn cu mâna dar nu primi nici un răspuns până ce nu făcu semn din nou. Pe toată lungimea faţadei nu se vedeau decât câteva dreptunghiuri luminoase. Toată lumea era jos în stradă şi toţi se uitau la el. Îşi plesni calul peste gât şi porni în galop pe caldarâmul lui Tenth Avenue, către grajdul de pe Strada 36.

În aceeaşi seară, dar mai devreme, pe la asfinţit, în timp ce Larry Angeluzzi îşi înşeua calul în St. John’s Park, mama lui. Lucia Santa Angeluzzi-Corbo, de asemenea mamă a Octaviei şi a lui Vincenzo Angeluzzi, văduvă a lui Anthony Angeluzzi, actualmente soţie a lui Frank Corbo şi mama celor trei copii ai lui, pe nume Gino, Salvatore şi Aileen, se pregătea să plece din apartament, să se ascundă de înăbuşitoarea căldură a verii, să-şi petreacă seara cu vecini la o mică bârfă şi, mai important decât toate, să-şi păzească copii în timp ce aceştia se jucau în bezna străzilor oraşului.

În seara asta Lucia Santa se simţea în largul ei, căci vara era anotimpul cel bun - copiii nu se îmbolnăveau niciodată de răceală sau gripă, nu trebuia să-şi facă griji în legătură cu hainele călduroase, mănuşile şi cizmele de protecţie

contra zăpezii iernii şi nici cu banii pentru cheltuielile şcolare. La cină toată lumea îi dădea zor să-nfulece ca să evadeze din camerele lipsite de aer, alăturându-se larmei şi vieţii străzii. Dispăreau certurile de seară. Deoarece era aproape întotdeauna goală, casa era uşor de ţinut curată. Pentru Lucia Santa, însă, şi mai important era că avea propriile ei seri libere; stradă se transforma într-un loc de întâlniri, iar vara într-un anotimp în care vecinii deveneau prieteni. Ca atare, după ce-şi strânsese părul negru într-un coc, îmbrăcată cu o rochie neagră curată, ea apucă un scaun de bucătărie fără spătar şi coborî cele patru rânduri de trepte ca să se aşeze în faţa casei.

Fiecare locuinţă era un adevărat sat în miniatură; fiecare avea grupul ei de femei, îmbrăcate toate în negru, şezând pe scaune şi tot felul de cutii, şi bârfind. Toate femeile îşi aminteau poveşti vechi şi se certau între ele pe tema moralei şi a societăţii, luându-şi întotdeauna exemple din satul de munte aflat în sudul Italiei de unde plecaseră cu mulţi ani în urmă. Şi cum mai ştiau să împodobească exemplele pe care le dădeau! Câteva mostre: Cum s-ar fi descurcat taţii lor cu problemele pe care le înfruntau *ele* în fiecare zi? Sau mamele lor cu mâinile lor iuţi şi grele? Câte ţipete s-ar fi auzit dacă *ele* ca fiice ar fi îndrăznit să se comporte precum aceşti copii americani? *Ele* nici nu s-ar fi încumetat să se gândească măcar la vreo obrăznicie.

Femeile vorbeau despre copiii lor ca despre nişte străini. Coruperea celor inocenţi de către Noul Continent era un subiect la modă. O altă mostră: Felicia, care locuia la colţul Străzii 31. Ce fel de fiică era asta care nu-şi scurtase luna de miere când fusese înştiinţată, de către propria mamă, că naşa să se îmbolnăvise grav? O adevărată curvă. Nu, nu, nu era o interpretare răuvoitoare a unor vorbe. Chiar mama Feliciei povestise întâmplarea. Şi cum era cu fiul, sărăcuţul

de el, care nu mai putuse să aştepte un an ca să se însoare, aşa cum îi poruncise tatăl lui? Ahh, lipsa de respect! *Figlio disgraziato.* Aşa ceva nu s-ar fi putut întâmpla în Italia. Tatăl şi-ar fi ucis fiul insolent; da, l-ar fi ucis! Cât despre fată? În Italia - şi aici mama Feliciei se apuca să jure cu voce fremătând de pasiune, deşi evenimentele se încheiaseră în urmă cu trei ani, naşa îşi revenise, şi apăruseră şi nepoţi care să-i lumineze viaţa - ahh, în Italia mama ar fi tras-o de păr pe curvă din camera nupţială şi ar fi cărat-o aşa până ce ar fi băgat-o în spital. Ah, Italia, Italia! Cât se schimbase lumea în rău! Datorită cărei nebunii îşi părăsiseră ele pământul natal, unde taţii porunceau şi mamele erau tratate cu respect de către copii?

Când îi venea rândul, fiecare femeie povestea o istorie despre insolenţă şi sfidare, pozându-se pe sine într-o eroină care suferise enorm. Până la urmă copiii scăpau de demoni, salvaţi prin aplicarea disciplinei italiene - cureaua de ascuţit briciul sau, cum se mai numea ea, „*tackeril*-ul*”.* La sfârşitul fiecărei poveşti, fiecare femeie se auto căina, jeluindu-se. *Mannaggia* America'! - Blestemată să fie America! Cu toate astea, în noaptea fierbinte de vară, vocile lor răsunau cu o speranţă şi o vigoare neîntâlnite în patria natală. Aici şi acum existau bani în bancă, copiii ştiau să scrie şi să citească, iar nepoţii puteau ajunge chiar profesori dacă totul mergea bine. Vorbeau toate cu o loialitate oarecum ruşinată despre obiceiuri pe care ele însele le aruncaseră la gunoi.

Adevărul: Aceste ţărănci venite din satele montane ale Italiei, ale căror taţi şi bunici muriseră în aceleaşi încăperi în care se născuseră ele, iubeau oţelul şi betonul marelui oraş, mugetul trenurilor în goană pe şinele de pe stradă, luminile farului din Palisade, de vizavi de râu. Copile fiind, trăiseră însingurate într-o ţară atât de săracă încât oamenii

ajunseseră să caute chiar şi pe cele mai abrupte pante ale munţilor o modalitate de a-şi făuri o existenţă.

Îndrăzneala le eliberase. Erau pionieri, deşi nu aveau sentimentul că erau americance şi nici nu simţiseră adevăratul pământ al acestei ţări sub picioarele lor. Se mişcau triste într-o lume în care limba le era străină şi în care copiii lor deveneau membrii unei alte rase. Era un preţ care trebuia plătit.

În toată această zarvă, Lucia Santa rămase tăcută. O aştepta pe prietena şi aliata ei, Zia Louche. Se odihnea, păstrându-şi forţele pentru lungile ore de sporovăială veselă care o aşteptau. Seara era abia la început şi nimeni n-avea să se întoarcă în case înainte de miezul nopţii. Abia atunci aveau să se răcorească şi camerele în care dormeau. Îşi încrucişă mâinile în poală şi-şi întoarse faţa către adierea blândă ce se făcea simţită dinspre râu, mai jos de Twelfth Avenue.

Minionă, dolofană, arătoasă, Lucia Santa se simţea în depline puteri fizice, psihice şi morale; era curajoasă şi n-avea frică de viaţă şi de pericolele acesteia. Nu era însă o naivă sau o nesăbuită. Era energică, avea experienţă, era atentă la ce se întâmpla în jurul ei, bine dotată cu ceea ce era necesar ca să-şi asume marea responsabilitate a creşterii familiei ei numeroase până la stadiul în care aveau să fie toţi adulţi şi liberi. Singura ei slăbiciune era lipsa acelei viclenii şi răutăţi care pentru multă lume înseamnă mai mult decât nişte virtuţi.

Cu douăzeci de ani în urmă, pe când avea numai şaptesprezece ani, Lucia Santa îşi părăsise căminul ei din Italia. Traversase cele trei mii de mile de ocean întunecat către o ţară şi un popor ciudat şi începuse o viaţă alături de un bărbat pe care-l cunoscuse numai în fragedă pruncie, când se jucaseră împreună.

Îşi spusese adeseori povestea, dând din cap, mirată de propria furie, şi totuşi cu o oarecare mândrie în voce.

La un moment dat, tatăl ei o anunţase, cu duritate, pe ea, care era fiica lui favorită, că nu mai putea să aibă o zestre de nuntă. Fermă era prea săracă. Existau datorii mari, şi perspectivele păreau şi mai sumbre. Ca atare, nu-i rămânea decât şansa unui soţ orbit de iubire.

În acea clipă îşi pierduse orice respect pentru tatăl ei, pentru casa ei şi pentru ţara ei. O mireasă fără dotă era o ruşine la fel de mare ca o mireasă sculându-se în noaptea nunţii din pat fără a fi avut nici cea mai mică sângerare. Era mai rău chiar, căci o sângerare se mai putea aranja, dacă se lucra cu şiretenie. Ce bărbat, însă, ar fi luat o femeie ce purta cu ea stigma unei sărăcii lucii?

Numai săracii pot înţelege ruşinea sărăciei, mai mare decât ruşinea celui mai grozav păcat, căci păcătosul, înfrânt de eul interior, are şansa de a se căi de fapta sa. Săracii, însă, sunt cu adevărat nişte învinşi: de către lumea lor, de către *padrones* ai lor, de către noroc şi de către timp. Sunt nişte cerşetori ce au permanentă nevoie de milă. Pentru săracii care au fost aşa din moşi strămoşi, nobilitatea muncii cinstite e doar o legendă. Povara lor îi duce, inevitabil, la umilinţă şi ruşine.

Pe Lucia Santa o cuprinsese disperarea, în ciuda faptului că-şi vărsase năduful printr-o furie devastatoare, tipic adolescentină. Atunci sosise o scrisoare din America; un băiat de la o fermă învecinată, tovarăşul ei de joacă din copilărie, îi scria şi o invita alături de el pe Noul Continent. Reuşise să capete şi acordul ambilor părinţi.

Aşa se face că, într-o zi cu soare, Lucia Santa şi alte două fete din sat au fost escortate la primărie, apoi la biserică, de către părinţii, mătuşile şi surorile lor, înlăcrimaţi cu toţii. Cele trei fete s-au urcat la bordul unui vas şi au pornit la

drum, mirese prin procură, deja americance prin lege, din Napoli către New York.

Ca în vis, Lucia Santa intrase într-o ţară de piatră şi oţel. În aceeaşi noapte se culcase cu un străin care-i era soţ legal, după care născuse doi copii şi rămăsese însărcinată cu cel de-al treilea când el se lăsase, din neglijenţă, omorât într-unul dintre acele accidente ce stăteau la baza construirii Americii. Acceptase totul fără a-şi plânge de milă. E adevărat că se lamentase, dar asta nu însemna acelaşi lucru; pur şi simplu implorase soartă pentru un pic de îndurerare.

Văduvă, cu burta la gură, tânără încă, cu nimeni alături care s-o ajute, nu sucombase în faţa groazei şi a disperării. Avusese o tărie ieşită din comun, neobişnuită la femei, să înfrunte adversitatea destinului. Nu era, însă, o fiinţă de piatră. Soarta n-o acrise; acreala era rezervată pentru prieteni şi vecini - aceiaşi vecini cu care împărţea, atât de intim acum noaptea de vară.

Ahh, tinerele neveste, tinerele mame, toate celelalte tinere italience aflate într-o ţară ciudată! Ce mai prietene de nădejde erau! Cum mai alergau din apartament în apartament, în sus şi-n jos pe scări, dintr-o casă în alta.

— *Cara* Lucia Santa, gustă din felul ăsta nemaipomenit -- un platou pe care se odihnea un sos nou, sau pască făcută cu germeni de grâu, cu brânză închegată şi glazurată cu o crustă făcută din ouă, sau, în câte o zi de sărbătoare, budincă cu bucăţele de carne şi sos de roşii. Câtă agitaţie, câte complimente şi ceşti de cafea şi destăinuiri şi promisiuni de bună năşie a viitorului nou-născut. După tragedie, însă, după milă şi condoleanţele de la început, Lucia Santa descoperise adevărata faţă a lumii.

Saluturile au devenit reci, uşile i s-au închis în nas şi potenţialele naşe au dispărut. Cine ar fi dorit să fie prietenă

cu o văduvă tânăra şi îndurerată? Preferaseră să-şi păzească soţii slabi de înger şi să evite posibilele chemări în ajutor. În acel cartier viaţa era rigidă; o tânără femeie fără un soţ era periculoasă. Putea suci minţile bărbaţilor, deposedându-i de bani şi de bunuri, ca o lipitoare însetată de sânge. A nu se înţelege că erau rău intenţionate; demonstrau numai acea prudenţă a săracului, de care e atât de uşor să-ţi baţi joc când nu-i înţelegi frica organică.

O singură prietenă i-a stat aproape. Zia Louche, o văduvă bătrâna, fără copii. Ea a sărit în ajutorul ei, ea a fost naşa lui Vincenzo când acesta s-a născut, ea i-a cumpărat finului un minunat ceas de aur la Confirmare[1], astfel încât Lucia Santa să-şi poată ţine capul sus; un astfel de cadou însemna respect şi credinţă. Zia Louche a fost, însă, doar o floare rară. După ce a trecut perioada de doliu, Lucia Santa a început să vadă lumea cu ochi noi. A devenit mai înţeleaptă.

Timpul a vindecat rănile şi acum era din nou prietenă cu toate. Poate că - cine ştie? - tânăra văduvă fusese prea aspră în judecata ei, căci aceleaşi vecine, adevărat, în propriul lor interes, o ajutaseră să găsească un al doilea soţ care să-i hrănească şi să-i îmbrace copiii. A existat şi cununie la biserică. Aceleaşi vecine i-au organizat o nemaipomenită petrecere de nuntă. Cu toate astea, Lucia Santa nu s-a mai lăsat niciodată fără arme în faţa lumii.

Aşa se face că acum, în această seară zăpuşitoare de vară, cu primul ei rând de copii crescuţi şi aflaţi în siguranţă, cu cel de-al doilea rând trecut de pruncie, cu excepţia Lenei, şi cu ceva bani puşi deoparte într-o căsuţă poştală, după douăzeci de ani de luptă şi suferinţe, Lucia Santa Angeluzzi-Corbo se bucura de acea prosperitate pe care săracii o atingeau, de obicei, după un asemenea efort

[1] Confirmare - ritual ta Biserica Catolică de întărire a botezului. (n. tr.)

încât, odată ajunşi acolo, credeau că bătălia e câştigată şi că viaţa le era la adăpost, cu puţină grijă. Lucia Santa îşi trăise deja viaţa; pentru ea povestea se încheiase.

Ajunge! Iat-o pe Zia Louche, completând cercul. Lucia Santa deveni atentă, pregătindu-se să ia parte la şueta aprinsă. O văzu, însă, pe faţa ei, Octavia, venind dinspre colţul Străzii 30 şi trecând de *panettiere* şi de vitrină lui, de sticlă roşie, cu pizza şi cutii gălbui de suc de lămâie. După asta Lucia Santa nu-şi mai văzu fiica. Pentru o clipă, privirea îi fu atrasă de tejgheaua de lemn a *panettiere*-ului, sclipind din pricina monedelor de argint şi cupru înşirate pe ea. Simţi un scurt acces de mânie la gândul că ea n-avea să posede niciodată o asemenea comoară şi că acel brutar urât avusese parte de o soartă atât de generoasă. După aceea, însă, o zări şi pe nevasta lui - bătrâna, cu mustaţă, nemaiputând să aibă copii - păzind tejgheaua, cu ochi de scorpie ce aruncau săgeţi de foc în noaptea de vară.

Lucia Santa o simţi pe Octavia aşezându-se lângă ea pe scaunul fără spătar; şoldurile şi coapsele li se atinseră. Gestul o irita întotdeauna pe mamă, dar fiica s-ar fi simţit jignită dacă s-ar fi mişcat din loc, aşa că acceptă situaţia. Văzându-şi fiica cât de frumoasă e, îmbrăcată în stil american, se uită la vechea ei amică Zia Louche cu un zâmbet în care se putea desluşi mândrie şi o tuşă de ironie. Atentă la tot şi păstrând o tăcere respectuoasă, Octavia zări acel zâmbet şi-l înţelese. Cu toate astea, fu din nou tulburată de felul de a fi al maică-sii.

Ca şi cum maică-sa ar fi înţeles că Octavia vroia să fie tot ceea ce nu erau aceste femei! Cu naivitatea şi spiritul de frondă tipice tinerilor, purta un costum bleu ce-i ascundea bustul şi-i încadra rotunjimea şoldurilor. Purta mănuşi albe, aşa cum o învăţase profesoara de la liceu. Avea sprâncene negre şi groase, lăsate ne pensate. Îşi ţinea buzele ei roşii şi

pline presate una de alta şi adoptase o expresie serioasă a ochilor - totul ca să-şi ascundă senzualitatea explozivă ce ar fi constituit un subiect de bârfa pentru femeile din jurul ei. Octavia pricepuse că nevoia meschină a acestor femei de a diseca pe toată lumea reducea la tăcere orice alte nevoi şi simţea o nesfârşită milă pentru aceste fiinţe ce duceau o viaţă lipsită de vise, de plăcerile patului conjugal şi chinuite de roiuri de copii.

Asta n-avea să fie soarta *ei.* Stătu acolo cu capul plecat, ascultând, ca o Iudă; dându-se drept fidela lor, îşi pregătea trădarea şi evadarea.

Având acum numai femei în jurul ei, Octavia îşi scoase haina; cămaşa albă cu jaboul tivit cu roşu era mai seducătoare decât şi-ar fi imaginat. Nici o deghizare nu i-ar fi putut ascunde amploarea bustului. Faţa senzuală, coroana de şuviţe şi bucle negre albăstrui a părului, ochii mari şi languroşi, toate acestea anulau severitatea costumului. Nici dacă ar fi vrut n-ar fi fost mai provocatoare decât aşa cum era acum, în inocenţă ei.

Lucia Santa luă haina şi o împături pe braţ într-un gest de iubire maternă, ce însemna în acelaşi timp posesiune şi dominare. Mai presus de toate, însă, era un gest de împăcare, căci, mai devreme în acea seară, mamă şi fiică se certaseră.

Octavia vroia să urmeze şcoala la seral ca să înveţe pentru a deveni profesoară. Lucia Santa refuzase să-i acorde permisiunea. Nu; avea să se îmbolnăvească dacă muncea ziua şi învăţa seara.

— De ce? De ce?, întrebase mama. Tu eşti o croitoreasă atât de frumoasă şi câştigi bani buni.

Mama se opusese mai mult dintr-o superstiţie. Octavia apucase deja pe un drum. Viaţa nu îţi acordă prea multe şanse şi dacă vrei să schimbi drumul pe care ai pornit, îţi

asumi un mare risc. Te pui la dispoziţia soartei. Fiica ei era prea tânără ca să-nţeleagă toate astea.

Pe neaşteptate, oarecum ruşinată, Octavia declarase:

— Vreau să fiu fericită.

La aceste cuvinte, femeia mai în vârstă se înfuriase şi devenise dispreţuitoare - redevenise acea mamă care căutase întotdeauna să se opună căilor ciudate alese de fiica ei, care îşi bătuse joc de faptul că Octavia citea cărţi şi care lua în derâdere costumele croite şi purtate de aceasta. În replică, Lucia Santa se apucase să o ironizeze pe Octavia, imitând perfect superficialitatea unei fetiţe care n-ar fi ştiut despre ce era vorba:

— *Vrei să fii fericită.* Apoi, în italiană, cu seriozitate: Slavă Domnului că eşti în viaţă.

Octavia acceptă gestul împăciuitor al maică-sii şi rămase pe loc, şezând graţioasă, cu mâinile una peste alta în poală. Amintindu-şi de acea ceartă, medită câteva clipe la misterul faptului că maică-sa vorbea o engleză perfectă când îşi ironiza copiii. Cu colţul ochiului, Octavia îl zări pe Guido, brunetul fiu al brutarului, croindu-şi drum către lumina împrăştiată de cămaşa ei albă. În mâna lui bronzată şi puternică ţinea un cornet înalt cu îngheţată de lămâi şi portocale, pe care i-l dărui Octaviei cu o înclinare respectuoasă a capului, şoptind în grabă ceva de genul: „nu-ţi păta cămaşa”, după care se grăbi să se întoarcă la magazin ca să-şi ajute tatăl. Octavia zâmbi, gustă din îngheţată de câteva ori, mai mult din politeţe, şi pasă cornetul maică-si, care avea pasiune pentru îngheţate şi consuma astfel de produse cu lăcomia unui copil. Întrerupt o clipă, bâzâitul vocilor de femei reveni la normal.

Tatăl ei vitreg dădu colţul străzii şi intră pe bulevard, împingând de la spate căruciorul bebeluşului. Octavia îl urmări plimbându-se între intersecţia cu Strada 31 şi cea cu

Strada 30. Pe cât o tulburau ironiile maică-si, pe atât o nedumerea tandreţea tatălui ei vitreg, căci îl ura, ca pe cineva crud, ticălos şi rău. Îl văzuse lovind-o pe maică-sa şi comportându-se ca un tiran cu copiii lui vitregi. Octavia păstra, vie încă, senzaţia ei din copilărie că măritişul maică-si cu acest individ urmase prea rapid morţii tatălui ei adevărat.

Vroia să se uite la făptura adormită în cărucior, la acea soră mai mică pe care o iubea cu pasiune, cu toate că era copilul tatălui ei vitreg. Nu putea suferi, însă, să-i vorbească acelui bărbat şi nici să-i privească ochii albaştri şi reci şi faţa colţuroasă şi aspră. Ştia prea bine că tatăl ei vitreg o ură la fel de mult precum îl ura ea pe el, şi mai ştia că se temeau unul de altul. El niciodată nu-ndrăznise s-o lovească, aşa cum îl mai plesnea din când în când pe Vinnie. Nu i-ar fi păsat de loviturile pe care i le administra fiului lui vitreg dacă s-ar fi comportat ca un tată în alte privinţe. El, însă, aducea cadouri pentru Gino, Sal şi Aileen şi niciodată pentru Vincent, deşi acesta era încă un copil. Îl ura pentru că nu-l lua niciodată pe Vincent cu el la plimbare sau la frizer, aşa cum făcea cu copiii lui naturali. Se temea de el pentru că era ciudat - el era străinul misterios şi rău din romane, italianul cu ochi albaştri şi cu un chip mefistofelic; în ciuda acestor temeri, Octavia ştia că el era în realitate un ţăran analfabet, un biet imigrant demn de dispreţ, care-şi dădea aere. Într-o zi îl văzuse la metrou prefăcându-se că citeşte un ziar. Fugise atunci cât putuse de repede acasă ca să-i relateze maică-si evenimentul, cu dispreţ în voce şi râzând. Aceasta se mulţumise să zâmbească straniu şi nu-i răspunsese.

Una dintre femeile îmbrăcate în negru se apucă să spună o poveste despre o tânără ticăloasă (născută în America, evident). Octavia ciuli urechile.

— Da, da, rosti femeia. Erau căsătoriţi de o lună şi tocmai se terminase călătoria de nuntă. Oh, ea-l iubea. Obişnuia să stea pe genunchii lui, în casa mamei lui. Când se ducea în vizită acolo se juca cu mâna lui. Cam aşa...

Femeia îşi apropie palmele ridate, cu degete noduroase, una de alta într-un gest obscen.

— ...şi după aia se duceau să danseze în biserică. Tâmpenia acelor preoţi tineri care nici măcar nu vorbesc italieneşte! La un moment dat soţul ei a câştigat un premiu pentru că intrase în acea biserică. A luat premiul şi a căzut la pământ mort. Biata lui inimă fusese mereu bolnavă. Maică-sa îl avertizase mereu şi se-ngrijise de el. Acum, însă, se zvoneşte că tânăra mireasă dansează cu un alt bărbat. Aleargă ea lângă prea iubitul ei soţ? Ţipă.

Strigă: „Nu, nu. Nu pot”. Se teme de moarte ca un copil, nu ca o femeie. Cel iubit zace, singur, în propriul lui pişat, dar *ea* nu-l mai iubeşte. Ţipă ca din gură de şarpe: „Nu, n-o să mă uit la el”.

Muşcată de şarpele ironiei, Zia Louche rosti:

— Ah! Poţi să fii sigură, însă, că s-a uitat la „a lui” când „a lui” era încă vioaie.

Femeile izbucniră toate într-un hohot imens de râs, atrăgând invidia celorlalte grupuri de femei. Octavia se simţi dezgustată şi furioasă de faptul că până şi mama ei zâmbise, încântată de această glumă proastă.

Se întoarseră la lucruri mai serioase. Lucia Santa şi Zia Louche luară poziţie împotriva restului găştii asupra unui subiect intrat de acuma în istorie, şi anume detaliile legate de un scandal petrecut cu douăzeci de ani înainte, dincolo de ocean, în Italia. Pe Octavia o amuză să vadă că maică-sa o apără pe Zia Louche şi că aceasta dă o adevărată bătălie, tratându-se reciproc precum două ducese. Maică-sa se-ntorcea către Zia Louche şi întreba plină de respect:

— *E vero, Comare*?

La rândul ei Zia răspundea:

— *Si, signora.*

Nici o altă femeie nu beneficia de un asemenea respect. Octavia ştia de relaţia aflată în spatele acestui mod de adresare, ştia că maică-sa era recunoscătoare pentru ajutorul primit în orele acelea de grea cumpănă.

Curând, însă, discuţia degeneră şi Octavia se plictisi. Se ridică să-şi privească sora vitregă, uitându-se fix la cărucior şi neacordându-i nici o atenţie tatălui ei vitreg. Se uită la bebeluş cu tandreţe, cu o emoţie pe care n-o simţise nici măcar pentru Vincent. După asta se îndreptă către colţul Străzii 31 ca să se uite după Gino. Îl văzu jucându-se, şi-l văzu şi pe Sal, şezând la curbă pe bordură. Îl luă pe Sal şi-l duse înapoi la maică-sa. Lipsea Vinnie. Privind în sus, îl văzu mult deasupra ei, aşezat pe pervazul ferestrei apartamentului, nemişcat, cu o expresie întunecată pe faţă, supraveghindu-i pe toţi.

Sobru, Frank Corbo îşi urmări fata vitregă aplecându-se deasupra copilului lui. Un individ ciudat, cu ochi albaştri, subiect de ironii (care bărbat italian îşi mai plimba bebeluşul în cărucior seara?), analfabet, cam încet la minte, el privea frumuseţea oraşului de beton printr-o ceaţă neagră. Simţea ura fiicei vitrege fără a urî în schimb. Faţa colţuroasă tăinuia o durere devoratoare şi tăcută. Viaţa lui era un vis de frumuseţe simţit şi neînţeles, de iubire transformată în cruzime. Comorile vieţii treceau pe lângă el ca nişte năluci, iar lumea era o entitate total separată de el. În căutarea eliberării, era oricând în stare să părăsească oraşul şi să-şi abandoneze familia. Visa că se furişează noaptea din casă, că ia un camion şi dispare fără un cuvânt, fără a se certa şi fără a da cu pumnul. îşi dorea să muncească undeva, pe câmpul verde şi nesfârşit, să obţină

pacea interioară cu ajutorul dragostei pentru pământ, să-şi refacă forţele.

Suferea. Suferea aşa cum suferă un surdo-mut care ar vrea să cânte văzând frumuseţea şi care nu poate ţipa când îl doare ceva. Se simţea plin de dragoste dar nu putea oferi mângâiere. Prea mulţi oameni dormeau în camerele din jurul lui şi prea multe fiinţe se plimbau pe străzile pe care mergea şi el. Adeseori avea coşmaruri cumplite. Îmbrăcaţi în negru, nevasta şi copiii lui îl înconjurau şi scoteau fiecare din mijlocul frunţii câte un pumnal. Atunci ţipa în somn.

Era târziu, foarte târziu; copiii trebuiau să fie în pat dar era încă pre cald. Frank Corbo îşi privi fiul, pe Gino, alergând ca nebunul într-un fel de joacă de-a leapşa, imposibil de înţeles pentru tată, aşa cum erau de neînţeles graiul american al copilului, cărţile şi ziarele, culoarea cerului de seară, splendoarea nopţii de vară şi toate bucuriile lumii de care el se simţea desprins, căci pentru el toate acestea aveau un gust al durerii. Lumea era un imens mister. Marile pericole, în faţa cărora alţii ştiau să-şi protejeze copiii, îl dărâmau pe el şi pe cei dragi lui. Duritatea vieţii îi învăţa copiii să-l urască.

Cu toate astea, acest tată continua să plimbe căruciorul înainte şi-napoi, neştiind că în curând va fi mântuit.

Habar n-avea că undeva în profunzimile trupului lui, în micuţele celule misterioase ale creierului, se forma o nouă lume. Treptat, zi după zi, durere după durere, frumuseţe pierdută după frumuseţe pierdută, zidurile lumii de care se temea atât de mult se fărâmiţau în negura minţii sale. În mai puţin de un an o nouă lume fantastică avea să răsară, în care el avea să fie şi dumnezeu şi rege, în care inamicii lui aveau să i se încline cu teamă şi respect, iar cei dragi aveau să fie pentru totdeauna pierduţi, deşi această pierdere n-avea să fie nici simţită şi nici plânsa. Avea să fie

o lume haotică, în care el se va afunda în extaz, uitând de misterele şi frica celeilalte lumi. Avea să fie liber.

Astfel de evenimente, însă, se întâmpla dintr-odată, şi nimeni şi nimic nu te avertizează dinainte. Ca atare, în această noapte, Frank îşi punea nădejdea într-un viitor moment de evadare, aşa cum făcuse cu mult timp înainte, în Italia, când era doar un băietei.

Pentru copii, lumea are o lumină specială, iar sunetele ei sunt magice. Gino Corbo alerga printre zgomote de motoare şi luminile felinarelor de stradă, auzea tinere fete râzând şi se juca, cu atâta pasiune, încât îl durea capul. Fugea înainte şi înapoi pe Strada 31, încercând să prindă alţi copii sau să-i înconjoare. Întotdeauna, însă, cineva se lipea cu spatele de zid şi întindea mâinile în sus. O dată şi Gino fusese prins în capcană, dar un taxi îl salvase în ultima clipă, separându-l de adversari, astfel încât putuse să fugă înapoi pe porţiunea lui de trotuar. La un moment dat îl zări pe taică-său urmărindu-l şi alergă către el, strigând:

— Dă-mi un penny pentru îngheţată!

Înşfăcând monedă, o luă la fugă în lungul Tenth Avenue. În minte i se formase un plan excelent de a-i şmecheri pe ceilalţi. Încercă să treacă în fugă de maică-sa şi de prietenele ei, dar Zia Louche întinse un braţ, îl prinse de umăr şi-l atrase lângă ea cu degete de oţel.

Cu ochii măriţi şi nerăbdători, zări un cerc de chipuri feminine îmbătrânite, unele dintre ele cu păr şi mustaţă. Dornic să plece, temându-se să nu se sfârşească jocul, Gino încercă să fugă. Zia Louche îl ţinu locului că pe o muscă, zicând:

— Stai - aşează-te lingă maică-ta şi odihneşte-te.

Mâine o să ţi se facă rău. Se aude de aici cât de tare îţi bate inima.

Bătrâna îşi puse ghearele pe pieptul lui. Băiatul se trase

înapoi cu violenţă. Zgripţuroaica îl ţinu şi-i zise cu un fel de dragoste feroce.

— *Eh, come e faccia brutta.*

El înţelese că ea îl făcuse urât şi asta-l făcu să rămână nemişcat. Se uită fix la cercul acela de femei. Râdeau toate, dar Gino n-avea de unde să-şi dea seama că erau amuzate de dorinţa lui aprigă de a fugi şi de văpăile pe care le arunca din ochi.

Băiatul scuipă în direcţia Ziei Louche, într-un gest tipic italiencelor care vor să-şi arate dispreţul în mijlocul unei dispute. Chestia asta îl eliberă. Ţâşni din loc atât de repede încât maică-sa n-apucă să-i atingă faţa cu palma în gestul ei de a-l plesni drept pedeapsă. Dădu iute colţul, urcă pe Strada 30 către Ninth Avenue[1], apoi în lungul acestuia, către Strada 31. După ce avea să parcurgă şi această ultimă stradă avea să se îndrepte către Tenth Avenue. După ce avea să înconjoare astfel perimetrul de case, avea să ţâşnească din beznă drept în mijlocul jocului şi să-şi doboare adversarii cu o singură lovitură măiastră.

Îndreptându-se, însă, către Ninth Avenue, se izbi de un zid format din băieţi străini de cartier. Gino dădu din picioare, mai repede şi mai sus, şi se năpusti prin mijlocul lor, dezechilibrându-i. Mâini ca nişte gheare îi sfâşiară cămaşa şi pale de aer îi mângâiară faţa. Pe Ninth Avenue băieţii îl urmăriră, dar se opriră, temându-se să înainteze, când Gino coti în bezna de la capătul Străzii 31. Imediat după aceea, băiatul se opri din alergat şi merse de-a lungul verandelor de intrare în clădiri. Ajunse la ultima porţiune a drumului. În faţa lui, la capătul străzii, lingă Tenth Avenue, abia vizibili în conurile de lumină chioară date de felinarele străzii, prietenii lui se agitau încoace şi-n colo ca nişte

[1] Ninth Avenue - echivalent cu „bulevardul al nouălea“. Vezi şi notele anterioare. (n. tr.).

şobolani negri, continuându-şi joaca. Ajunsese la timp.

Se odihni o clipă în întuneric, după care porni cu mişcări moi şi se furişă în josul străzii. Într-o cameră de subsol văzu o fetiţă sprijinindu-se cu faţa de un zid, pe jumătate alb, pe jumătate albastru. Îşi ţinea capul pe braţul întins pe zid, ascunzându-şi ochii de lumină rece şi artificială a încăperii pustii din spatele ei. Gino ştia că fata se juca de-a v-aţi ascunselea şi că, dacă aştepta puţin, camera pustie acum avea să se umple, ca prin minune de alte fetiţe ţipând de zor. Nu se opri, însă, şi îşi continuă drumul, neştiind că avea să-şi amintească întotdeauna de acea fetiţă singură care-şi ascundea ochii sprijinindu-se de un zid alb şi rece. Habar n-avea că această imagine îi va rămâne întotdeauna întipărită în minte că o imagine veşnică a dezolării şi a laşităţii, ca şi cum, neoprindu-se, ar fi abandonat acea mică fiinţă, lăsând-o la discreţia sorţii.

O dâră subţire de lumină îl făcu să încremenească locului. Corpul începu să-i tremure. Stând aplecată peste fereastra apartamentului ei de la nivelul străzii, o baborniţă irlandeză îşi odihnea capul pe o pernă brodată. Îl privise cum trece pe lângă ea în josul străzii tăcute. În acea lumină slabă nu i se vedeau decât oasele, ascuţite de vârstă, ale capului şi gura subţire şi zbârcită, care părea sângerie de la luminiţa dată de o candelă roşie. În spatele acestui chip monstruos, abia vizibile în obscuritatea încăperii, se vedeau o vază, o lampă şi un tablou, lucind toate ca nişte relicve. Gino se holbă la bătrână. Aceasta îl salută dezvelindu-şi buzele descărnate. Gino fugi.

De acum se auzeau ţipetele prietenilor lui; era aproape de luminile de pe Tenth Avenue. Se ghemui pe treptele unei pivniţe, ascunzându-se pentru a-şi pregăti lovitura. Nici nu se gândea să se teamă de subsolul întunecat de sub el sau de bezna nopţii. Uitase până şi de mânia maică-si. Trăia

numai pentru acest moment şi pentru clipa în care avea să-şi facă apariţia în lumină şi să-i surprindă pe ceilalţi.

Undeva sus, deasupra lui Tenth Avenue, Vincenzo Angeluzzi, fratele vitreg al lui Gino Corbo, un băiat în vârstă de 13 ani, asculta îmbufnat şoaptele moi ale nopţii de vară ce se-nălţau până la el. Stătea pe pervazul ferestrei, ca o cloşcă. Lungul şir al camerelor din spatele lui era întunecat şi pustiu, iar uşa dintre hol şi bucătărie încuiată. Era, practic, un autoexilat.

I se furaseră toate visele legate de vară, libertate şi joacă. Maică-sa îl informase că, începând cu dimineaţa următoare, avea să-nceapă să muncească pentru brutar, şi asta până când avea să-nceapă şcoala, la venirea toamnei. De acum înainte avea să care coşuri grele cu pâine sub soarele fierbinte, în timp ce alţi băieţi aveau să înoate în râu, să joace mingea sau „Johnny Râde the Pony”[1] sau să se ascundă în spatele troleibuzelor ca să se plimbe pe gratis prin oraş. Vor dispărea acele clipe de şedere la umbră, mâncând îngheţată de lămâie, citind sprijinit de zidul fabricii lui Runkel, sau jucând, pe bani, hoţii şi vardiştii şi „Seven-and-a-half”[2].

Locuind lângă zidul de vest al oraşului, toate minunăţiile ale acelei mici lumi, ţinutul imens al şinelor de cale ferată, vagoanele goale, locomotivele scoţând scântei roşii şi ţipete de avertizare, i se cuibăriseră în suflet şi-l făceau să geamă de durere la gândul despărţirii de ele. Mai dureros, însă, era că nu se mai putea duce să privească de pe malul zdrenţuit al râului şuvoiul întunecat de ape din Jersey.

Moţăia acolo, pe pervazul ferestrei, percepând vacarmul vocilor de sub el ca pe un strigăt vag. Undeva, departe pe

---

[1] „Johnny Ride the Pony“ - un fel de „lapte gros“, joc tipic pentru băieţi (n. tr.).

[2] Seven-and-a-half - joc de cărţi. (n. tr.).

bulevard, zări felinarul roşu al băiatului ce anunţa sosirea trenului de marfă dinspre St. John’s Park. Copiii de sub el continuau să se joace şi Vincent aşteptă cu anticipaţie mohorâtă ţipetele lor de bucurie, savurându-şi ca un masochist, amărăciunea de a nu împărtăşi din plăcerea lor. Curând toţi copiii se apucară să strige şi să se caţere pe treptele pasajului ca să aştepte norul de abur alb ce avea să-i facă invizibili.

Vincent era prea tânăr ca să-şi dea seama că avea o fire melancolică şi că tocmai această fire o tulbura pe Octavia, atât de mult, încât îi aducea foarte des cadouri şi dulciuri. Când era bebeluş, Octavia obişnuia să-l ia în patul ei, să-i spună poveşti şi să-i cânte până ce el avea să adoarmă zâmbind. Nimic, însă, nu-i putea schimba firea.

O auzi, dedesubt, pe Zia Louche certându-se cu voce ascuţită şi pe maică-sa susţinând-o zgomotos. Vincent o ura pe această bătrână zgripţuroaică pentru că-i era naşă şi pentru că fiecare piesă de aur de cinci dolari pe care i-o făcea regulat cadou, de ziua lui, trebuia plătită cu un sărut - sărut pe care el îl dădea numai de dragul maică-si.

Pentru el maică-sa era frumoasă, deşi era grasă şi se îmbrăca întotdeauna în negru, şi i se supunea cu sfinţenie.

De când se ştia, însă, Zia Louche îl făcuse s-o urască. Cu mulţi ani înainte, în vremea când el se juca pe podeaua din bucătărie printre picioarele maică-sii, Zia Louche obişnuia să-l studieze ca pe o insectă. Cele două femei discutau cu aprindere, fără a se formaliza, amintindu-şi de necazurile înfruntate în decursul timpului. După o perioadă de vorbărie urma o tăcere în care se uitau amândouă, gânditoare, la el, sorbindu-şi cafelele. După aceea Zia Louche şuiera printre dinţii ei îngălbeniţi şi rostea cu o voce disperată, plină de compătimire mânioasă, către băiat:

— Ah, *mizerabile, mizerabile.* Taică-tău a murit înainte să

te naşti.

Asta era picătura care umplea paharul. Vrăjitoarea se apuca să discute alte lucruri, lăsându-l să vadă, zăpăcit, cum maică-sa se albeşte la faţă şi cum i se înroşesc ochii, în acele clipe ea se apleca întotdeauna să-l mângâie, dar nu-i zicea niciodată nimic.

Privind jos pe stradă, Vincent o văzu pe sora lui Octavia ridicându-se să se uite la bebeluş. O ura şi pe ea. Îl trădase, nu protestase deloc când maică-sa îl trimisese la lucru. În clipa următoare, pe sub pasaj îşi făcu apariţia, călare, băiatul cu felinarul. Vincent văzu că era fratele lui, Larry, care călărea ca un adevărat cowboy pe calul său negru.

Auzea zgomotul copitelor pe terasament, chiar şi de la înălţimea la care se afla. Copiii dispărură şi pasajul se făcu nevăzut într-un nor de abur scos de locomotivă. Cu un jet imens de scântei, trenul începu s-o cotească către depou.

Era târziu. Aerul nopţii începea să răcorească oraşul. Maică-sa şi celelalte femei îşi apucară lucrurile personale şi începură să-şi strige soţii şi copiii. Tatăl lui vitreg se îndreptă cu căruciorul către uşa locuinţei. Sosise vremea de culcare.

Vincent părăsi pervazul ferestrei şi se-ndreptă către bucătărie. Descuie uşa de la hol şi o deschise pentru familie. După aceea luă o bucată groasă de pâine italiană şi tăie din ea trei felii zdravene. Turnă peste acestea oţet de vin roşu, apoi un strat gros de ulei de măsline. Se dădu înapoi şi împrăştie sare din belşug peste toate trei feliile, cercetându-le cu un aer satisfăcut. Fiecare bucată de pâine devenise roşie, înspicată cu insule de verde uleios. Gino şi Sal aveau să fie încântaţi de această gustare înainte de culcare. Ei doi mâncau totdeauna împreună. Aşteptă. Din stradă, prin ferestrele încă deschise, auzi vocea lui Gino înălţându-se într-un ţipăt.

Acel ţipăt o îngheţă pe Lucia Santa, cu bebeluşul în braţe. Aflată la colţul Străzii 30, Octavia se întoarse către Strada 31. Ceva mai departe, pe bulevard, Larry călărea mândru pe calul lui. Cu tâmplele zvâcnindu-i de frică, tatăl începu să fugă şi să-njure. Ţipătul copilului, însă, era unul de triumf isteric. Gino îşi făcuse apariţia din întuneric, îşi încercuise inamicii şi striga:

— Ardeţi oraşul, ardeţi oraşul, ardeţi oraşul!

Deşi astfel jocul lua sfârşit, nu se putea opri din rostitul acestor vorbe magice şi nici din alergat. După câteva secunde de bucurie sălbatică, porni în fugă cu paşi mari către enorma siluetă ameninţătoare a maică-sii. Amintindu-şi că o insultase pe Zia Louche, se furişă ca un şarpe pe uşă şi porni în goană în sus pe scări.

Deşi intenţiona să-l facă una cu pământul, Lucia Santa fu copleşită de mândrie şi de blândeţe faţă de bucuria sălbatică a copilului ei, deşi ştia că va veni o zi în care va trebui să domolească acel spirit nebunesc. Îl lăsă să treacă fără să-i facă vreun rău.

În câteva minute, napolitanii dispărură de pe străzile întunecate, lăsând oraşul pradă zgomotului făcut de copitele calului lui Larry Angeluzzi, în drumul lui către grajdurile aflate pe Strada 35.

CAPITOLUL 2

Familia Angeluzzi-Corbo locuia în cea mai bună casă de pe Tenth Avenue. Pe fiecare din cele patru caturi se găsea câte un singur apartament. Ferestrele tuturor apartamentelor se deschideau către vest, înspre Tenth Avenue, şi către est, înspre curtea din spate, asigurându-se astfel şi o bună ventilaţie. Având întregul etaj la dispoziţie - şi fiind chiar ultimul etaj al clădirii - familia putea folosi coridorul de la intrare pentru spaţiu suplimentar de depozitare. Ca atare, lângă perete erau stivuite: frigiderul, un birou, nenumărate cutii cu bulion şi pachete cu macaroane.

Apartamentul avea forma unui *E* lung, cu linia din mijloc lipsă, şi conţinea şase încăperi. Bucătăria forma linia de jos. Urmau sufrageria, dormitoarele şi camera de zi, cu ferestrele înspre Tenth Avenue. Toate făceau parte din linia lungă verticală. Micul dormitor al Octaviei, ce pleca din camera de zi, închidea forma de literă. Gino, Vinnie şi Sal dormeau în camera de zi pe un pat extensibil, care se transforma ziua într-un fotoliu, aşezat într-un colţ şi acoperit cu o cuvertură făcută de mină. Părinţii dormeau în primul dormitor de după cameră de zi, iar Larry în cel alăturat acestuia. După aceea venea sufrageria, denumită impropriu bucătărie din pricina unei mese mari de lemn la care se mânca, iar după asta, în unghi drept, venea adevărata bucătărie, cu boiler, chiuvetă şi sobă. În comparaţie cu vecinii, apartamentul era extrem de comod şi un exemplu al felului cum îşi gospodărise Lucia Santa banii.

Octavia o puse pe Aileen pe patul maică-sii şi se duse în camera ei ca să se schimbe într-un capot. Când ieşi văzu că cei trei băieţi dormeau deja profund. Patul lor extensibil fusese desfăcut în mijlocul camerei de zi. Octavia străbătu coridorul până în bucătărie, ca să se spele pe faţă. Maică-sa şedea în sufragerie, aşteptând şi sorbind dintr-un mic pahar cu vin. Octavia ştia prea bine că maică-sa avea să stea până ce avea să încheie discuţia începută anterior şi că, după aceea, aveau să facă planuri împreună, precum două conspiratoare, pentru viitorul familiei - o casă în Long Island, la ce colegiu să trimită pe cel mai inteligent copil etc.

Lucia Santa începu împăciuitoare, zicând în italiană:

— Băiatul brutarului a pus ochii pe tine. Îţi face cadou îngheţate ca să fie sigur că n-o să-i vorbeşti?

Se amuză singură de ironia ei, dar ascultă cu atenţie când auzi un zgomot dinspre dormitor. Îngrijorată, întrebă:

— Ai pus-o pe Lena în mijlocul patului? N-o să se rostogolească peste margine?

Octavia era furioasă. N-o deranja tachinarea, deşi maică-sa ştia cât îi dispreţuia ea pe tinerii din cartier. Ea era, însă, cea care o botezase Aileen pe sora ei vitregă. După ce se gândise multă vreme, Lucia Santa consimţise. Sosise timpul pentru un nume american. Acesta, însă, nu putea fi rostit de o limbă italiană. Imposibil. Ca atare, fusese prescurtat la familiarul Lena. După câteva încercări de a o mulţumi pe Octavia, într-o zi Lucia Santa îşi pierduse răbdarea şi strigase în italiană:

— Numele ăsta nici măcar nu-i american!

Aşa se face că bebeluşului i se spunea Lena de către toată lumea, mai puţin de către ceilalţi copii din familie. Dacă ar fi îndrăznit vreunul s-o cheme Lena s-ar fi trezit înşfăcat de păr de către Octavia.

Mamă şi fiică se pregătiră de bătălie. Octavia îşi netezi şuviţele de păr, apoi îşi luă trusa de manichiură de pe un raft din bucătărie. Într-o engleză preţioasă şi dispreţuitoare, rosti:

— Eu n-o să mă mărit niciodată cu vreunul dintre amărâţii ăştia. Nu-şi doresc decât o femeie pe care s-o trateze ca pe un câine. Nu vreau să am parte de ceea ce ai avut tu în viaţă.

Începu să-şi lucreze cu atenţie unghiile. Avea să le vopsească abia la noapte. Operaţiunea aceasta o irita întotdeauna pe maică-sa.

Lucia Santa îşi observă fiica cu calm studiat, respirând scurt şi greu. La mânie semănau mult una cu alta - ochii negri şi languroşi aruncau săgeţi, iar trăsăturile senzuale deveneau rigide de furie şi îmbufnare. Când vorbi, Lucia Santa îşi păstră vocea în limite normale:

— Ah, rosti ea. Aşa vorbeşte o fată cu mama ei în America? *Brava.* O să fii o profesoară grozavă.

Îşi înclină capul cu răceală către Octavia:

— *Mi, mi dispiace.* Mie, mie nu-mi pasă.

Tânăra ştiu în acea clipă că o altă insolenţă de acest gen ar fi fost suficientă ca maică-sa să sară ca o pisică şi să-şi înfigă ghearele în faţa ei. Octaviei nu-i era frică, dar avea un dezvoltat simţ al datoriei şi mai ştia că maică-sa, adevăratul şef al familiei, avea nevoie de ea, o respectă şi o apăra întotdeauna în faţa străinilor. Se simţi vinovată pentru că gândea că maică-sa îşi irosise viaţa.

Zâmbi ca să înmoaie cruzimea vorbelor pe care vroia să le zică. Rosti:

— Am vrut doar să spun că nu vreau să mă mărit sau să am copii dacă am de ales. Nu vreau să renunţ la viaţa mea doar pentru *asta.*

Îşi exprimase prin ultimul cuvânt întregul dispreţ şi frica

ascunsă pentru ceva ce nu cunoştea. Lucia Santa îşi privi fiica americană din cap până în picioare.

— Ah, exclamă ea, bietul meu copil!

Octavia se înroşi toată şi nu mai scoase o vorbă. Maică-sa se gândi la altceva. Se ridică, se duse în dormitor şi se întoarse cu două bancnote de cinci dolari pliate în interiorul ceculuі de economii.

— Uite, ţine repede ăsta şi ascunde-l înainte să apară taică-tău şi frate-tău. Adu-l mâine la poştă în timpul lucrului.

Pe un ton neutru, dar plin de venin, Octavia zise:

— Nu e tatăl meu.

În ochii maică-sii apărură lacrimi, nu din pricina cuvintelor, ci din cauza urii ghicite în spatele lor. Numai ele două îşi aminteau de primul soţ al Luciei Santa; numai ele două împărtăşiseră acea primă viaţă şi suferiseră împreună. El fusese tată a trei copii, dar numai Octavia avea încă vie amintirea lui. Ca să fie şi mai rea situaţia, fata îşi iubise tatăl cu pasiune, iar moartea lui o afectase îngrozitor de mult. Mama ştia toate astea şi mai ştia că al doilea mariaj al ei îi ruinase fetei unele sentimente vizavi de ea.

Cu voce joasă, Lucia Santa rosti:

— Eşti tânără şi nu înţelegi lumea. Frank s-a însurat cu o văduvă disperată, care avea trei copii pe cap. El ne-a dat pâine. El ne-a apărat când nimeni, în afară de Zia Louche, nu ne-a întins vreo mină de ajutor. Tatăl tău n-a fost chiar atât de minunat precum ai tu senzaţia. Ah, câte poveşti ţi-aş putea spune despre el - dar e tatăl tău.

Lacrimile dispăruseră şi femeia mai în vârstă îşi recăpătase obişnuita mască de amărăciune, durere şi mânie care o nedumerea în permanenţă pe fată.

Avuseseră, de multe ori până acum, această discuţie şi descopereau, de fiecare dată, că rana continua să fíe

proaspătă.

— El nu te ajută la nimic, izbucni Octavia, cu tinereţea şi lipsa de milă tipice vârstei sale. L-ai trimis pe Vinnie, bietul băiat, să muncească pentru ticălosul ăla de brutar. Nu va mai avea nici o distracţie în vara asta. Între timp, frumosul tău soţ face pe portarul în schimbul chiriei. De ce nu-şi găseşte ceva de lucru? De ce e atât de mândru? Cine dracu' crede că e? Tatăl meu a muncit. A şi murit muncind, pentru numele lui Isus!

Se opri, ca să nu izbucnească în plâns, după care continuă încet, ca şi cum ar fi crezut sincer c-o putea convinge pe maică-sa:

— El, însă, şi-a pierdut slujba de la calea ferată fiindcă s-a dat mare. Şeful i-a zis: „Nu-ţi trebuie o zi întreagă ca să aduci o găleată cu apă", iar el a luat găleata şi nu s-a mai întors. A crezut că a făcut o glumă bună şi s-a mai şi fudulit cu ea. Iar tu n-ai zis nimic. Nici un cuvinţel. Eu l-aş fi dat afară din casă şi m-aş fi asigurat că nu mai intră niciodată înapoi. În plus, nu i-aş mai fi permis să-mi facă un alt copil.

Rostise ultimele vorbe cu ţâfnă, cu o privire ce lăsa să se înţeleagă că ea nu l-ar fi lăsat niciodată pe Frank să comită vreun act intim de comuniune şi dominare în atari condiţii. Lucia Santa, însă, îşi pierduse răbdarea.

— Ar fi mai bine să vorbeşti despre ceva ce înţelegi, plezni ea. Eşti o fată tânără şi proastă şi vei ajunge femeie bătrână şi proastă. Cristos mi-a dăruit răbdare.

Îşi sorbi restul vinului într-o înghiţitură şi oftă din rărunchi.

— Eu mă duc la culcare. Lasă uşa deschisă pentru fratele tău. Şi pentru soţul meu.

— Nu-ţi face griji în legătură cu frumosul nostru Lorenzo, replică Octavia.

Începu să-şi dea cu ojă pe unghii. Maică-sa se uită cu

dispreţ la roşul acela strălucitor şi se întoarse în încăpere.

— Cu Lorenzo ce mai ai?, întrebă ea. Doar îşi termină lucrul la miezul nopţii. De ce să nu vină acasă? Toate fetele au dispărut de pe străzi cu excepţia târfelor ălora irlandeze de pe Ninth Avenue.

Se grăbi să adauge cu ironie:

— Slavă lui Isus Cristos că nu se duce decât cu italience decente şi de viţă bună.

Zâmbi, oarecum mândră de fiul ei.

Octavia rosti cu răceală:

— S-ar putea ca Larry să rămână peste noapte la familia Le Cinglata. Domnul Le Cinglata e din nou la închisoare.

Maică-sa înţelese imediat. Familia Le Cinglata îşi fabrica propriul vin şi-l vindea la pahar în propria casă. Pe scurt, erau nişte infractori care violau legea prohibiţiei. Cu o săptămână în urmă, femeia Le Cinglata îi trimisese Luciei Santa trei sticle mari de vin, în aparenţă ca mulţumire pentru că Lorenzo îi ajutase să descarce un vagon cu struguri. Şi când se gândea că Signora Le Cinglata fusese una dintre cele trei fete măritate prin dispensă în acea zi, de mult, în Italia. Fusese chiar cea mai ruşinoasă şi sfioasă dintre ele. Buuun! În noaptea asta nu mai era nimic de făcut. Lucia Santa dădu din umeri şi se duse la culcare.

Mai întâi, însă, intră în camera de zi şi-i acoperi pe cei trei băieţi cu un cearşaf, după care privi afară, pe fereastra deschisă, în jos şi îşi văzu soţul plimbându-se, încă, pe Tenth Avenue. Strigă încetişor:

— Frank, nu sta prea mult.

El nu se uită în sus.

Ajunse, în sfârşit, în pat. Acum ezita să adoarmă căci i se părea că putea controla, atâta vreme cât rămânea trează, ceva din acţiunile soţului şi fiului ei. Era supărată şi simţea o adevărată neplăcere la gândul că nu-i putea determina să

lase strada şi să vină acasă ca să se culce când se culca şi ea.

Întinse mâna. Bebeluşul se afla în siguranţă, lângă perete. Strigă:

— Octavia, culcă-te! E târziu. Mâine te duci la lucru.

Nu putea adormi când ceilalţi din casă erau încă treji. Curând fiica ei trecu ţanţoşă prin încăpere, fără a scoate vreo vorbă.

Noaptea de vară se umplu de respiraţiile copiilor ei adormiţi. Lucia Santa medită la viaţa ei. Măritişul cu cel de-al doilea soţ îi amărâse pe copiii din prima căsnicie. Ştia că Octavia o învinovăţea pentru că nu păstrase doliu suficient timp. Nu-i puteai explica, însă, unei tinere fete neprihănite că tatăl ei, acel soţ cu care împărţise patul şi cu care era pregătită să trăiască tot restul vieţii, era un bărbat pe care, în realitate, nu îl plăcea.

El fusese şeful, dar un şef fără perspectivă, de-a dreptul criminal în lipsa lui de ambiţie în ceea ce privea familia lui, mulţumit să trăiască toată viaţa în cocioabele mizere aflate la câteva zeci de metri de docurile unde lucra. O făcuse adeseori să plângă pe Lucia Santa. Dăduse întotdeauna bani pentru mâncare, dar îşi cheltuia restul salariului pe vin şi jocuri de noroc cu prietenii în loc să-şi facă un carnet de economii. Ei nu-i dăduse niciodată vreun ban pentru sufletul ei. Avusese în permanenţă credinţa că fusese extrem de generos când o adusese pe Lucia Santa în această nouă ţară şi în patul lui. Crezuse atât de mult că fusese suficient s-o aducă aici pe cerşetoarea fără zestre din Italia încât nu socotise că e cazul să se mai arate generos vreodată. O eroare pe viaţă era de ajuns.

Lucia Santa îşi aminti de toate astea cu o vagă ură, deşi ştia că adevărul era mai complicat. Fiica lui îl iubise, în fond fusese un bărbat chipeş. Cu dinţii lui albi şi frumoşi mesteca

seminţe de floarea-soarelui pe care le pasa apoi micuţei Octavia. Aceasta le accepta cu o plăcere evidentă, ceea ce nu se petrecea dacă i le-ar fi oferit maică-sa. Era evident că el îşi iubise fata.

Adevărul era altul. El fusese un bărbat amabil, muncitor, ignorant şi uşor de iubit. Sentimentele ei faţă de el fuseseră identice cu cele ale altor milioane de femei fată de bărbaţii lor nechibzuiţi. Bărbatul trebuia să controleze banii în casă şi să aibă tăria de a lua decizii hotărâtoare pentru destinul copiilor. Ce prostie! Bărbaţii erau incompetenţi pentru aşa ceva. Mai mult decât atât, erau neserioşi. Lucia Santa începuse deja să se lupte cu el, ca să-i ia controlul din mâini, aşa cum fac toate femeile, când, într-o zi cumplită, el a fost omorât.

Plânsese. Oh, cum mai plânsese! Fusese o durere amestecată cu groază. Nu jeluise despărţirea de buzele, ochii şi mâinile lui, ci se tânguise pentru dispariţia scutului ei de protecţie împotriva acelei lumi străine. Plânsese pentru cel care aducea pâinea copiilor ei şi care-i apăra fătul din pântece. Astfel de văduve îşi smulg părul din cap, îşi zgârie obrajii, ţipă în neştire, sunt violente şi poartă doliu ca lumea să le vadă. Ele sunt adevăratele bocitoare, căci durerea reală e plină de groază. Sunt *îndoliate.* Cei care au iubit, vor iubi din nou.

Moartea lui fusese grotescă. În timpul descărcării unui vas, pasarela de legătură cu malul, aflată cu mult deasupra apei, cedase şi căzuse în apă, ducând cu ea cinci oameni şi nenumărate tone de banane pe fundul plin de noroi al râului. Membre umane şi banane au fost înmormântate împreună. Nimic n-a mai apărut la suprafaţă.

Amintindu-şi acum de eveniment, Lucia Santa îndrăzni să meargă mai departe: fostul ei soţ le fusese mai mult de folos mort decât viu. După atâţia ani de la dispariţia lui, în

întunericul camerei, Lucia zâmbi batjocoritor la adresa propriei ei tinereţi şi a felului ei de a fi de atunci. La gândul celor pe care le-ar fi crezut acea fiinţă tânără dacă ar fi ştiut că va veni şi o astfel de noapte, precum cea de acum. Tribunalul le fixase copiilor o pensie de o mie de dolari de persoană - până şi lui Vincent, nenăscut încă, dar vizibil în burta maică-sii. Banii nu fuseseră puşi la dispoziţia ei, căci în America lucrurile se făceau cu înţelepciune; nici măcar părinţilor nu li se încredinţau banii copiilor lor. Ca soţie, ea primise trei mii de dolari de care nu ştiuse nimeni din cartier cu excepţia Ziei Louche şi a Octaviei. Ca atare, moartea lui nu fusese cu totul inutilă.

Nici măcar acum, însă, nu putea vorbi şi nu se putea gândi la lunile acelea în care purtase copilul în pântece. Un copil al cărui tată murise înainte de a se naşte el. Exact ca un fiu de demon. Şi acum continuă să simtă o frică teribilă şi superstiţioasă; şi acum, după treisprezece ani, amintirile îi provocau lacrimi. Plânsese atunci pentru ea, aşa cum era pe vremea aceea, şi pentru bebeluşul nenăscut, dar nu şi pentru moartea soţului. Fiică-sa Octavia n-avea cum să cunoască şi să înţeleagă toate acestea.

Păţise apoi o ruşine şi mai mare: La numai un an de la moartea lui, la numai şase luni de la naşterea copilului lui, se îndrăgostise nebuneşte - ea, o femeie adultă! - pentru prima dată în viaţă de un bărbat, de bărbatul care avea să-i devină al doilea soţ. Îl iubise. Nu fusese acea dragoste spirituală, a tinerelor fete sau a preoţilor, şi nici acea emoţie pe care o simţea o fată faţă de eroii din poveşti de dragoste. Nu. Iubirea fusese un cuvânt pentru carnea fierbinte, pentru măruntaiele arzând de dorinţă, pentru ochii şi obrajii cuprinşi de flăcări. Iubirea însemnase sentimentul cărnii congestionate, îmbibate de poftă. Ah, ce nebunie, cita tâmpenie la o mamă a trei copii! Slavă

Domnului că se lecuise acum de aşa ceva.

Şi pentru ce? Frank Corbo avea atunci treizeci şi cinci de ani şi nu fusese niciodată însurat. Era un bărbat subţirel, cu ochi albaştri şi era considerat bizar pentru că nu se căsătorise până la vârsta aceea. Era, de asemenea, ciudat în manifestări, cu o reticenţă neobişnuită în gesturi, cu o fire tăcută şi o mândrie de singuratic - acea mândrie tipică celor neajutoraţi în faţa societăţii şi a destinului. Căutând în stânga şi în dreaptă un tovarăş de viaţă pentru tânăra văduvă şi un om bun să hrănească patru guri înfometate, vecinele l-au găsit pe Frank, capabil de orice prostie şi un bun candidat la postura de soţ. Era muncitor, în schimbul de dimineaţă, la calea ferată şi avea după-amiezele libere ca să facă curte. N-avea să fie nici un fel de scandal.

Ca atare, mai mult din amabilitate şi instinct de conservare, vecinele îi aduseseră împreună, cu credinţa clară că aveau amândoi să facă o afacere bună căsătorindu-se.

Fusese surprinzător de naiv şi de tânăr cât timp îi făcuse curte. Frank Corbo avea numai experienţa curvelor repezi şi reci. Venea în patul conjugal cu dragoste şi cu pofta unui adolescent. O urmărise pe mama celor trei copii ca şi cum ar fi fost o tânără fată, devenind şi mai ridicol în ochii lumii. O vizită, după-amiaza târziu, în timp ce ea stătea în faţa locuinţei ei, păzindu-şi copiii care se jucau sau dormeau în cărucior. Uneori el lua cina cu ei şi pleca înainte ca micuţii să fie băgaţi în pat. În cele din urmă, într-o bună zi, o ceruse pe Lucia Santa de soţie.

În acea clipă ea îşi arcuise sprâncenele, tratându-l ca pe un băieţel. Îl întrebase:

— Nu ţi-e ruşine să mă ceri de nevastă pe mine, care îmi mai plimb încă în cărucior ultimul copil al fostului meu soţ?

Pentru prima dată zărise atunci în ochii lui acea expresie

întunecată de ură. Murmurase că îi iubea copiii precum o iubea pe ea. Că i-ar fi dat bani pentru cei mici chiar dacă ea nu l-ar fi luat de bărbat. Cert era că el câştiga bani frumoşi la calea ferată şi le aducea mereu copiilor îngheţată şi jucării. Uneori chiar îi dăduse ei bani ca să le cumpere îmbrăcăminte. La început ea încercase să refuze, dar el se supărase şi exclamase:

— Ce e? Nu vreţi să fiţi prieteni cu mine? Credeţi că sunt precum alţi bărbaţi? Mie nu-mi pasă de bani....

Şi începuse să rupă în bucăţi bancnotele verzi. Din cine ştie ce motiv, gestul lui o făcuse să izbucnească în lacrimi. Luase banii de la el şi nu mai făcuse nici un moft în privinţa darurilor lui. Curând ajunsese ea să fie nerăbdătoare.

Într-o duminică de primăvară, Frank Corbo a fost invitat la masa de prânz, sărbătoarea săptămânii pentru familiile italiene. A adus cu el o butelcă de vin italian înţepător, făcut în casă, şi o cutie cu produse de patiserie: *gnole* şi *soffiati.* Era îmbrăcat cu cămaşă, cravată şi un costum cu mulţi nasturi. Se aşezase la masă, cu copiii în jurul lui, sfios, stângaci, mai timid decât ei.

Lucia Santa pregătise spaghetti peste care turnase cel mai bun suc de roşii, iar perişoarele erau frumos rotunjite şi condimentate cu usturoi şi pătrunjel verde. Pe masă se mai afla salată verde gătită cu ulei de măsline şi oţet de vin roşu ca şi nuci ce aveau să fie mâncate la un pahar de vin. Totul era iute din pricina usturoiului şi a piperului negru. Se ghiftuiseră cu toţii. Într-un târziu, copiii coborâseră la joacă pe stradă. Din prudenţă, ca să evite orice scandal, Lucia Santa ar fi trebuit să-i ţină lângă ea în casă, dar n-o făcu.

Aşa se face că în acea după-amiază aurie, cu razele soarelui luminând camerele casei aceleia, ascunzând ochii nevinovatului bebeluş Vincenzo de păcat cu ajutorul unei perne plasate strategic, cei doi îşi pecetluiră soarta pe

canapeaua din camera de zi, făcând abstracţie de vocile copiilor care se auzeau de pe stradă de dedesubt.

Ah, plăcere, plăcere, gustul iubirii. După o abstinenţă atât de lungă, mirosul de mascul fusese ca un afrodiziac, ca un clopot vestitor al bucuriei ce avea să vină. Chiar şi acum, după atâţia ani, amintirea acelor clipe era încă proaspătă. Iar în actul amorului ea fusese stăpâna.

Bărbatul, atât de puternic şi de aspru în protecţie împotriva răutăţii lumii, îi plânsese la sân. În acea după-amiază ea înţelesese că în toţi cei treizeci şi cinci de ani ai lui nu avusese niciodată parte de o mângâiere delicată. Era prea mult pentru el. După acea zi, însă, se schimbase.

Ajunsese prea bătrân ca să iubească şi îşi dispreţuia slăbiciunea. Pentru acea unică după-amiază, însă, ea îi iertase multe lucruri, deşi nu chiar totul. Şi ţinuse la el aşa cum nu ţinuse niciodată la primul ei soţ.

Până la naşterea primului lui copil n-au apărut probleme deosebite. După aceea, însă, dragostea lui pentru Gino devenise maladivă, ucigând iubirea pentru soţie şi copiii vitregi. Frank se înrăise.

În primul an de căsnicie, având încredere din pricina iubirii, Frank îi povestise despre copilăria lui din Italia, ca fiu al unui biet fermier sărac. Îi fusese adesea foame şi frig, dar nu putuse uita niciodată că părinţii lui îl făcuseră să poarte pantofi uzaţi, prea mici pentru piciorul lui. Ca atare, labele lui se deformaseră cumplit, ca şi cum fiecare os i-ar fi fost rupt şi apoi legat de-a valma înapoi. Îi şi arătase picioarele, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Nu-ţi ţin nimic ascuns; nu-i nevoie să te măriţi cu un bărbat care are astfel de picioare”. Ea râsese, dar se oprise din râs când aflase că el purta acum numai pantofi de piele maro, de douăzeci de dolari perechea. Era gestul unui adevărat obsedat.

Părinţii lui constituiau o specie rară în Italia: ţărani beţivi.

Se bazau pe el ca să muncească pământul şi să le dea pâine. Când se îndrăgostise de o tânără din sat îi interziseseră să se însoare. Atunci el fugise şi se ascunsese o săptămână în codru. Când îl găsiseră ajunsese să semene cu un animal sălbatic. Era într-o stare profundă de şoc. A fost internat într-un ospiciu. După câteva luni i s-a dat drumul de acolo, dar a refuzat să se întoarcă acasă. A emigrat către America, unde a început o viaţă de singurătate extremă în cel mai populat oraş al lumii.

Avusese grijă de el. Nu se mai îmbolnăvise niciodată. Găsise siguranţă în viaţa lui de solitudine şi muncă grea. Era protejat atâta vreme cât nu se mai lega emoţional de vreo altă fiinţă umană. Iubirea pentru Lucia Santa, deşi îl readusese la viaţă, îl făcuse să devină din nou vulnerabil.

Era posibil ca tocmai faptul că simţea acest lucru, să-l fi determinat să fie atât de slab în acea duminică după-amiază.

Acum, după doisprezece ani de viaţă împreună, soţul ei era la fel de secretos cu ea ca şi cu ceilalţi oameni.

Cineva intrase pe uşă. Cineva umbla în bucătărie. Paşii, însă, trecură din nou pragul uşii şi o luară în jos, pe scări. Din cine ştie ce motiv obscur, numai de el ştiut, soţul ei coborâse din nou în stradă.

Noapte. Noapte. îşi dorea ca soţul ei să se fi culcat. Îşi dorea ca fiul ei cel mare să fie acasă. Vroia ca toată familia să doarmă la acea oră în această locuinţă sigură, la patru etaje deasupra solului, apărată împotriva lumii exterioare de către un zid de cărămidă, beton şi fier. Vroia ca toţi să doarmă în întunericul protector, astfel ca ea să nu mai fie nevoită să stea de pază şi să poată şi ea să închidă ochii.

Oftă. Nu mai avea altă scăpare. Mâine va trebui să se certe cu Frank ca el să-şi păstreze slujba de portar. Va trebui să aranjeze cu zarva stârnită de familia Le Cinglata,

cu hainele copiilor, cu cazanul de fiert săpunul de rufe. Ascultă respiraţiile copiilor adormiţi din jurul ei - Lena lângă ea în pat, cei trei băieţi în camera învecinată, Octavia în dormitorul ei, cu uşa lăsată deschisă pentru circulaţia aerului. Trase adânc aer în piept de câteva ori, apoi adormi.

Octavia se întinse pe patul ei îngust. Era îmbrăcată cu combinezonul din mătase artificială pe post de cămaşă de noapte. Camera era prea mică pentru alt mobilier în afara unei măsuţe mici şi a unui scaun, dar avea o uşă care putea fi închisă.

Era prea tânără şi prea încinsă ca să adoarmă imediat. Visa. Visa la tatăl ei adevărat.

Oh, cum îl mai iubise şi cât de furioasă fusese când el se lăsase omorât, părăsind-o, singură, fără nimeni pe care să-l iubească. Îl aştepta în fiecare zi în faţa locuinţei şi-i săruta chipul murdar şi barbă ţepoasă, atât de tare, încât îşi zgâria buzele. Îi căra sufertaşul gol în sus pe scări şi, uneori, îl păcălea şi-i fura cârligul ruginit de docher.

Ajunşi în casă îi aşeza farfuria pentru cină, punându-i, lui şi numai lui, furculiţa cu dinţii drepţi, cuţitul cel mai ascuţit, paharul de vin frecat şi sclipind ca un diamant. Se agita în jurul mesei până ce, exasperată, Lucia Santa o gonea de acolo ca să poată servi mâncarea. Stând pe scaunul lui înalt, Larry nu putea interveni niciodată.

Chiar şi acum, după atâţia ani, aşteptând să adoarmă, nu-şi putea împiedica un gând ca un ţipăt: „De ce n-ai fost mai atent?”. În reproşul ei mut se făcea ecoul maică-sii, care uneori zicea:

— Nu i-a păsat de familia lui. N-a avut grijă de banii lui. N-a avut grijă de viaţa lui. Nu i-a păsat de nimic.

Moartea tatălui ei îl adusese pe străinul subţire, cu ochi albaştri şi faţa deformată. Pe cel de-al doilea soţ, pe tatăl vitreg. Nici când era mică nu i-a plăcut de el. Accepta

darurile lui simţindu-se mizerabil. Stătea lângă Larry, ţinându-l de mână, şi se ascundea în spatele maică-sii, până ce el o descoperea cu răbdare. O dată el încercase un gest de afecţiune şi ea se smulsese din mâna lui ca un animal. Până ce au apărut copiii lui, Larry a fost favoritul. Ticălosul nu ţinuse niciodată la Vincent.

Nici acum, însă, nu-şi putea învinui mama că se remăritase şi nu o putea urî pentru că adusese astfel atâta amărăciune. Ştia prea bine de ce se căsătorise ea cu acest diavol. Ştia.

Fusese una dintre cele mai îngrozitoare perioade din viaţa Luciei Santa. O mare parte a problemelor apărute după moartea soţului ei se datora prietenilor, rudelor şi vecinilor.

Se ţinuseră toţi, fără excepţie, de capul ei ca să accepte să-l dea pe nou-născutul Vincent în grija unei verişoare bogate, Filomena, din New Jersey, doar pentru o vreme, până ce Lucia Santa avea să-şi recapete puterile:

— Ce binecuvântare pentru cuplul ăla lipsit de copii. Pe urmă Filomena e de încredere, doar e verişoara ta primară din Italia. Copilul va fi la adăpost, iar bogatul soţ al Filomenei va consimţi, cu siguranţă, să-i fie naş şi să-i asigure viitorul.

Cum o mai căinaseră toţi, cu ce gingăşie se purtaseră:

— Şi tu, Lucia Santa, tu ne îngrijorezi pe toţi. Cât de slabă eşti! Nu ţi-ai revenit după naştere. Mai plângi încă după soţul tău drag şi te lupţi cu avocaţii pentru drepturile de urmaş. Ai nevoie să fii scutită de grija bebeluşului. Trebuie să te îngrijeşti bine pentru copiii tăi. Dacă ai să mori?

Oh, nici o ameninţare nu li se părea suficientă!

— Copiii tăi or să moară sau vor fi luaţi la casa de copii. Nu vor putea fi trimişi la bunici în Italia. Păzeşte-ţi viaţa, căci ea e unicul scut de protecţie al copiilor tăi.

Şi au continuat să pedaleze pe aceeaşi temă. Şi copilul se va întoarce peste câteva luni, nu, peste o lună, poate chiar peste două-trei săptămâni. Cine putea şti? Şi Filomena ar fi venit duminicile, căci soţul ei conducea o *Forda.* Ar fi luat-o s-o ducă în casa lor frumoasă din Jersey ca să-şi viziteze bebeluşul. Ar fi fost un oaspete de onoare. Ceilalţi doi copii ai ei ar fi avut parte, la rândul lor, de o zi la ţară, la aer curat. Şi tot aşa, *la, la la la.*

Ei, cum le mai putea respinge astfel de argumente? Până şi Zia Louche încuviinţase din cap.

Numai micuţa Octavia începuse să se smiorcăie, ţipând cu disperare copilărească.

— N-o să ni-l mai dea înapoi!

Toată lumea râsese de teama ei. Mică-sa zâmbise şi îi mângâiase şuviţele negre de păr, ruşinată de propria ei ezitare.

— Numai până ce mă fac bine, o asigurase ea pe micuţă. După aia Vincenzo se va întoarce acasă.

Ulterior, maică-sa nu fusese în stare să priceapă cum ajunsese ea să dea copilul. Era adevărat că şocul morţii soţului ei şi duritatea moaşei la naşterea lui Vincenzo o slăbiseră enorm, dar astea nu puteau fi scuze. Comisese un gest abominabil, care o făcuse să se dispreţuiască atât de mult încât, de atunci înainte, ori de câte ori avea de luat o decizie dificilă, avea să-şi amintească de acel gest ca să se asigure că nu va comite din nou o laşitate.

Aşa se făcuse că micul Vincent fusese luat. Ciudata mătuşă Filomena venise într-o după-amiază, când Octavia era la şcoală. Când fetiţa se întorsese acasă, leagănul era gol.

Plânse şi ţipase. Lucia Santa o pleznise zdravăn, de două ori, făcând urechile micuţei să ţiuie şi zicând:

— Uite ceva pentru care să ţipi cu adevărat.

Maică-sa era bucuroasă că se descotorosise de bebeluş. Octavia o urî. Propria mamă ajunsese rea, ca o mamă vitregă.

După aceea, însă, sosise şi acea minunată zi în care Octavia Îşi recăpătase încrederea şi dragostea pentru maică-sa. Fusese chiar ea martoră la o parte a întâmplării, iar restul acesteia fusese istorisit de atâtea ori, încât Octaviei i se părea că văzuse totul. Povestea ajunsese o legendă a familiei; era menţionată în bârfele de seară şi era reluată la masa de Crăciun, la un pahar de vin şi o farfurie de nuci.

Necazul începuse după numai o săptămână. În prima duminică, Filomena nu venise şi nici nu trimisese vreo maşină s-o ia pe Lucia Santa ca să-şi viziteze fiul. Apăruse numai un mesaj la bombonerie. Filomena anunţa că avea să vină cealaltă săptămâna. Ca să demonstreze cât de rău îi părea şi ce intenţii bune avea, trimisese prin poştă un cec de cinci dolari.

Fusese o duminică neagră pentru Lucia Santa. La un moment dat s-a dus întins să ţină sfat cu vecinele de la etajele de dedesubt. Ele o reasiguraseră şi o imploraseră să nu se gândească la proştii. Pe măsură ce trecea ziua, însă, ea devenise tot mai posacă.

Luni dis-de-dimineaţă o luase pe Octavia şi-i zisese:

— Fugi. Du-te pe Strada 31 şi ia-o pe Zia Louche.

Octavia se miorlăise:

— Am să întârzii la şcoală.

Maică-sa îi replicase:

— Astăzi nu te duci la şcoala ta frumoasă.

Rostise vorbele atât de ameninţător încât fata se topi într-o secundă.

Peste puţin timp apăruse Zia Louche, cu un şal înfăşurat în jurul capului, îmbrăcată cu o rochie albastră tricotată ce-i ajungea până la genunchi. Lucia Santa servise cafeaua,

după care zisese:

— Zia Louche, eu mă duc să-l văd pe cel mic. Ai grijă de fată şi de Lorenzo. Fă-mi favoarea asta, te rog.

Se oprise o clipă, apoi reluase:

— Filomena n-a apărut ieri. Crezi c-ar trebui să mă duc acolo?

Ulterior Lucia Santa insistase mereu că, dacă Zia Louche ar fi încercat s-o liniştească, n-ar fi plecat în acea zi de acasă şi că avea să-i rămână pe vecie îndatorată bătrânei sale prietene pentru sfatul cinstit pe care i-l dăduse, căci Zia Louche, dând din capul ei de vrăjitoare, zisese:

— Ţi-am dat un sfat prost, Signora. Lumea sporovăie vrute şi nevrute care mie nu-mi plac.

Lucia Santa o implorase să o pună şi pe ea la curent, dar Zia Louche refuzase fiindcă i se părea că totul nu era decât o bârfă murdară, de nerepetat în faţa unei mame neliniştite. Un singur lucru era de reţinut: promisiunea de expediere a celor cinci dolari. O astfel de milă devenea suspectă pentru un sărac. Era mai bine ca Lucia Santa să plece şi să se liniştească văzând cum stau lucrurile în realitate.

Maică-sa plecase într-o zi cenuşie de iarnă. Se dusese pe jos până la Strada 42, unde se găsea sediul companiei de ferry-boat-uri Weekawken Ferry. Pentru prima dată de când venise din Italia călătorea din nou pe apă. Ajunsă în Jersey, găsise un şofer de taxi căruia îi arătase adresa căutată, scrisă pe un petic de hârtie, apoi parcursese pe jos o distanţă apreciabilă până când o luase de mână o femeie amabilă şi o condusese la reşedinţa Filomenei.

Ah, în ce casă frumoasă locuia zgripţuroaica! Avea un acoperiş ţuguiat, cum Lucia Santa nu mai văzuse în Italia. Locuinţa era albă şi curată, cu jaluzele albastre la ferestre şi o verandă închisă în faţă. Lucia se intimidase brusc. Oameni

atât de înstăriţi ca aceia nu se puteau preta să jefuiască o femeie sărmană, precum ea. Încălcarea promisiunii se putea explica în multe feluri. Cu toate astea, avu curajul să ciocăne în lemnul verandei. Păşi pe poartă de intrare şi ciocăni în uşa casei. Repetă gestul de mai multe ori.

Liniştea era înspăimântătoare. Părea că acea casă era pustie. Lucia Santa simţise că i se înmoaie genunchii de frică. Apoi, însă, din casă se auzea plânsetul copilului ei, aşa că Lucia s-a ruşinat de bănuielile ei ridicole şi îngrozitoare. Răbdare. Plânsetul bebeluşului, însă, se transformase rapid în ţipete de groază. Lucia simţise că ia foc. Împinsese uşa, intrase în hol, apoi pornise în sus pe scări, către un dormitor de unde proveneau urletele.

Cât de frumoasă era acea încăpere; era cel mai frumos adăpost pe care l-ar fi putut avea Vincenzo. Era zugrăvit în albastru şi avea draperii albastre la ferestre. Vincenzo se odihnea într-un leagăn albastru, iar pe un birou albastru se vedea un căluţ de jucărie alb. În această minunată cameră, bebeluşul zăcea în propriul lui pipi. Nu era nimeni acolo care să-l schimbe, care să-i liniştească urletele de groază.

Lucia Santa îl luă în braţele ei. Când simţi acel boţ de carne caldă, înmuiat în propria urină, şi când văzuse acea feţişoară roză şi zbârcită şi puful negru de pe cap, se umpluse de o bucurie sălbatică, ştiind în sinea ei că din acea clipă înainte numai moartea o va putea despărţi de copilul ei. Privise în jurul ei cu furia oarbă a unui animal observând toate amenajările care fuseseră făcute pentru o cameră de copil de lungă durată. După aceea deschisese un sertar de birou şi găsise câteva haine să îmbrace bebeluşul. În timp ce se ocupa cu schimbarea micuţului, în cameră se ivise ca o vijelie Filomena.

Ce mai dramă avusese loc din acea clipă! Lucia Santa o acuzase pe cealaltă femeie de lipsă de suflet. Lăsase un

bebeluş singur! Filomena protestase. Fusese plecată numai ca să-şi ajute soţul să deschidă magazinul. Lipsise doar cincisprezece minute - nu, doar zece. Ce neşansă cumplită! Dar oare nu-şi lăsase şi Lucia Santa bebeluşul singur câteodată? Oamenii săraci nu puteau fi întotdeauna atât de grijulii precum îşi doreau (cum mai pufnise Lucia Santa când Filomena o indusese printre săraci); erau doar şi ei forţaţi să-şi lase, uneori, copiii să plângă.

Lucia Santa n-a vrut să asculte nici un argument. Devenise oarbă din pricina unei furii disperate, agonizante, şi nici ea nu mai ştiuse ce simte. Acasă, când bebeluşul plângea în singurătate, în ajutorul lui sosea întotdeauna cineva care era sânge şi carne din sângele şi carnea lui. Ce-ar fi putut gândi un bebeluş dacă ar fi fost abandonat şi ar fi văzut că apare în ajutorul lui o faţă străină? La explicaţiile Filomenei, Lucia Santa se mulţumise să replice:

— Nu-i adevărat. E uşor de văzut că nu-ţi pasă de el prea mult, de vreme ce nu-i sânge din sângele tău. Du-te şi ajută-ţi bărbatul la magazin. Eu o să-mi iau copilul acasă.

Filomena îşi ieşise din fire. Ca o nemernică ce era, strigase:

— Şi cum rămâne cu târgul nostru atunci? Cum o să apar eu în faţa prietenilor mei cu pecetea că nu mi se poate încredinţa copilul tău? Şi ce să fac cu toate lucrurile astea pe care le-am cumpărat şi care acum vor fi doar bani aruncaţi în drum? Făcuse o pauză, apoi reluase, cu viclenie: Şi doar ştim amândouă că acest târg a însemnat mult mai mult.

— Ce? Ce ?, se repezise Lucia Santa.

În câteva clipe ieşise totul la iveală.

De la bun început existase un complot de o cruzime extraordinară. Vecinele Luciei Santa o asiguraseră pe Filomena că, în timp, nefericita văduvă, forţată să

muncească pentru pâinea copiilor ei, îşi va micşora treptat pretenţiile asupra bebeluşului şi o va lăsa pe Filomena să-l adopte. Se comportaseră toate cu viclenie şi prudenţă, dar lăsaseră clar să se înţeleagă că Lucia Santa nutrea chiar dorinţa de a avea parte de un asemenea noroc. Bineînţeles că nimic nu se putuse rosti pe şleau. Era o chestiune delicată. Auzind toate aceste năzbâtii Lucia Santa izbucnise într-un râs nebun.

Atunci Filomena încercase altă tactică. Ia uite la hainele astea noi şi la camera asta drăguţă? Avea să fie un copil singur la părinţi. Avea să aibă de toate, o copilărie fericită, putea urma universitatea, putea deveni avocat, doctor, poate chiar profesor. Lucruri pe care Lucia Santa n-ar fi putut spera în vecii vecilor să i le dăruiască fiului ei. În fond, ce era ea? N-avea nici un ban şi avea să se târâie de pe o zi pe alta tot restul vieţii ei.

Lucia Santa o ascultase uluită şi îngrozită. Când Filomena rostise: „Hai, acum înţelegi de ce-ţi voi trimite bani în fiecare săptămână”, ea îşi ridicase capul ca un şarpe şi o scuipase pe femeia mai în vârstă drept în faţă, după care, cu copilul în braţe, fugise din casă. Filomena alergase după ea, blestemând-o.

Acesta era sfârşitul poveştii spuse, poveste care trezea acum hohote de râs. Octavia, însă, îşi amintea întotdeauna cu claritate partea nerostită a ei: sosirea maică-sii acasă cu Vincent în braţe.

Intrase în casă tremurând din pricina frigului, cu haină de pe ea înfăşurată în jurul bebeluşului care dormea, neagră la faţă de furie, ură şi disperare. Avea frisoane în tot corpul. Zia Louche o poftise:

— Vino. Cafeaua aşteaptă. Stai jos. Octavia, ceştile!

Bebeluşul începuse să plângă. Lucia Santa încercase să-l liniştească dar ţipetele lui au devenit din ce în ce mai

puternice. Furioasă şi ruşinată în acelaşi timp, maică-sa a făcut în acea clipă un gest dramatic ca şi cum ar fi vrut să arunce copilul. Se înfrânse, însă, iute şi îl dăduse Ziei Louche, spunându-i:

— Na, ţine-l!

Prietena ei îl luase şi a început de îndată să-l ogoiască cu vocea ei spartă.

Lucia Santa se aşezase la masa rotundă din bucătărie. Şi-a pus capul pe braţe, ascunzându-şi faţa. Când a venit Octavia cu ceştile, s-a apucat să spună, continuând să-şi ţină chipul acoperit:

— Vezi? Până şi-o fată de vârsta ei ştie care e adevărul şi noi râdem.

Îşi mângâiase fiica cu degete pline de ură, rănindu-i carnea fragedă.

— Va trebui să ascultăm de copii pe viitor. Noi, oamenii bătrâni suntem ca nişte animale. Animale.

— Ah, cârâise Zia Louche, cafea, cafea. Cafea fierbinte. Calmează-te!

Bebeluşul continua să plângă.

Maică-sa rămăsese nemişcată. Octavia înţelegea că o mânie cumplită pe lume şi pe soartă o făcea incapabilă să rostească vreun cuvânt. În timp ce tenul palid i se înnegura văzând cu ochii, Lucia Santa îşi reţinea lacrimile apăsându-şi ochii cu degetele.

Prea înspăimântată ca să i se adreseze mamei, Zia Louche se apucase să înghiontească bebeluşul.

— Hai, plângi, îl îndemna ea. Ah, ce bine e. Cât de uşor e, nu? În fond, ai tot dreptul s-o faci. Ah, ce frumos. Mai tare. Mai tare!

După aceea, însă, copilul se potolise şi începuse să râdă acelei feţe zbârcite şi lipsite de dinţi pe care-o percepea deasupra lui ca venind din alt timp.

Atunci bătrâna rostise cu prefăcută mânie:

— Ce, ai terminat atât de repede? Hai. Plângi!

Clătinase copilul încet, dar Vincent îi zâmbi cu gingiile lipsite de dinţi, dezvelite.

După aceea bătrână rostise cu voce tristă şi îngânata:

— *Miserabile, miserabile.* Tatăl tău a murit înainte de a te naşte tu.

La aceste cuvinte, Lucia Santa nu se mai putuse abţine. Îşi înfipsese unghiile în carnea feţei. Lacrimile mari ţâşnite se amestecaseră cu sângele din cele două găuri pe care şi le făcuse în obraji. Zia ciripise:

— Hai, Lucia, ia nişte cafea acum.

Nu primise nici un răspuns. După o vreme, Lucia îşi înălţase faţa. Îşi ridicase, pe urmă, braţul către tavanul pătat şi rostise, cu voce cavernoasă, plină de ură şi venin:

— Îl blestem pe Dumnezeu.

Surprinsă într-un moment de mândrie diavolească, Octavia îşi iubise, în acea clipă, mama. Acum, însă, după atâţia ani, îşi aminti cu ruşine de scena care urmase. Lucia Santa îşi pierduse orice urmă de demnitate. Blestemase. Zia Louche încercase să o potolească:

— Sst, sst. Gândeşte-te la fata ta care te ascultă.

Ea, însă, fugise din apartament şi o luase în jos pe scări, strigând obscenităţi copiilor, care îşi încuiaseră imediat uşile în care se apucase ca să bată.

Ţipase, în italiană:

— Ticăloaselor! Curvelor! Ucigaşe de copii!

Alergase în sus şi-n jos pe scări, iar din gură îi ieşeau tot felul de măscări pe care nici ea nu ştia că le cunoaşte, anume că ascultătoarele invizibile se hrăniseră de pomană în burta mamelor lor, că se comportaseră ca nişte bestii împuţite. Turbase. Zia Louche îi dăduse bebeluşul Octaviei şi pornise pe scări după nebună. O înşfăcase pe Lucia Santa

de părul ei lung şi o trăsese înapoi în casă. Cu toate că femeia mai tânăra era mult mai puternică, se lăsase trasă şi se prăbuşise, în urlete de durere, neajutorată, pe un scaun.

La câteva minute după aceea, acceptase o ceaşcă cu cafea, după care îşi venise în fire. Avea prea multe lucruri de făcut. O mângâiase pe Octavia, spunând:

— Cum de ai putut tu, o copilă, să înţelegi că era ceva rău?

Cu toate astea, când Octavia o sfătuise să nu se mărite din nou, amintindu-i că avusese dreptate când simţise că Filomena îl furase pe Vinnie, maică-sa se mulţumise să râdă, după care se oprise brusc şi exclamase:

— Nu te teme. Sunt mama ta. Nimeni nu va face vreun rău copiilor mei. Nu cât sunt eu în viaţă.

Maică-sa deţinea frâiele puterii şi dreptăţii; familia nu putea fi niciodată coruptă. Simţindu-se în siguranţă şi invulnerabilă, Octavia adormi cu o ultimă imagine în faţa ochilor: maică-sa întorcându-se de la Filomena cu bebeluşul în braţe, furioasă, triumfătoare, dar şi ruşinată că dăduse voie cuiva să-i ia copilul.

La şaptesprezece ani, Larry Angeluzzi (căruia numai maică-sa îi spunea Lorenzo), se socotea un adevărat bărbat. Avea dreptate. Era un tânăr lat în umeri, de înălţime mijlocie, cu braţe musculoase.

La treisprezece ani renunţase la şcoală ca să conducă un cal şi o căruţă pentru compania „West Side Wet Wash”. În seama lui cădeau colectarea de bani, grija calului şi bunăvoinţa clienţilor. Era în stare să urce patru etaje, cu sacii grei cu rufe în spate, fără a-şi pierde nici o clipă suflul. Toată lumea credea că are cel puţin şaisprezece ani, iar femeile măritate, ale căror soţi se aflau la lucru, erau de-a dreptul încântate de el.

Îşi pierduse virginitatea cu ocazia uneia dintre aceste

livrări, cu veselie şi bunăvoinţă, prietenos ca întotdeauna, ca şi cum s-ar fi petrecut un eveniment fără prea mare importanţă, ca şi cum ar fi fost un alt detaliu nesemnificativ al slujbei lui, precum rutina ungerii osiilor căruţei, pe jumătate datorie, pe jumătate plăcere, şi asta fiindcă femeile cu care intra în contact nu mai puteau fi numite tinere.

Slujba de vestitor al trecerii trenului îi stârnea ceva din natura eroică a fiinţei sale, aşa cum călărea falnic pe cal, conducând ditamai monstrul de oţel pe străzile oraşului. Câştigă bani frumoşi, munca era uşoară şi oricând putea avansa la postul de frânar sau de acar - două slujbe excelente, pentru toată viaţa. Larry era ambiţios; vroia să ajungă şef.

Poseda deja acel farmec natural al unui Don Juan înnăscut. Când zâmbea, dinţii îi sclipeau de albeaţă. Avea trăsături puternice, regulate, părul negru ca tăciunele, sprâncene şi gene lungi şi negre. Era prietenos din fire şi credea în permanenţă că lumea îl vorbea de bine.

Fiu bun, îi dădea întotdeauna maică-sii banii pe care îi câştiga. Era adevărat că acum mai păstra la ciorap şi nişte bani pentru sufletul lui, dar, în definitiv, avea şaptesprezece ani şi se găsea în America, nu în Italia.

Nu era vanitos, dar îi plăcea să călărească pe Tenth Avenue în şaua calului lui negru, cu trenul de marfă târându-se în spatele lui, în timp ce el clătina un felinar roşu ca să avertizeze lumea de pericol. Simţea întotdeauna un fior de bucurie când călărea pe sub pasajul de lemn şi de oţel din dreptul Străzii 30, intrând în cartierul său şi făcându-şi calul să se cabreze pentru copiii care îl aşteptau pe el şi pe locomotivă ce scotea norii aceia albi de abur. Uneori îşi oprea calul în apropiere de curbă şi tinerii se strângeau în jurul lui, implorându-l să-i lase să se urce şi ei

în şa, mai ales fetele. Fratele lui, Gino, îl privea întotdeauna ca un expert admirând o pictură - nu prea de aproape, cu un picior în faţa celuilalt, cu capul dat uşor pe spate, cu admiraţia strălucindu-i în ochi; era atât de încântat de fratele mai mare ce călărea pe bulevard, încât nu rostea nici măcar o vorbă.

Cu toate astea, deşi Larry îşi câştigă existenţa, muncind din greu, deşi îşi asuma responsabilităţi mari pentru un tânăr de vârsta lui, avea o hibă. Profită de fetele tinere. Erau o pradă prea uşoară pentru el. Adeseori mame furioase îşi aduceau fiicele la Lucia Santa şi-i făceau scene extrem de urâte, ţipând că el stătea cu fetele până noaptea pe afară şi că le promitea că se însoară cu ele. *La, la, la, la.* Faimos pentru cuceririle lui, era socotit un Romeo al cartierului. Cu toate astea era extrem de popular printre femeile în vârstă de pe Avenue, căci era un băiat care ştia ce e Respectul. Era ca un tânăr crescut în Italia. Datorită bunelor lui maniere, la fel de fireşti precum farmecul său, era întotdeauna gata să dea o mina de ajutor nefericiţilor. Dacă se mută cineva într-o locuinţă nouă, el împrumuta imediat un camion ca să fie de ajutor. Dacă vreuna dintre bătrâne era internată în Bellevue Hospital, îşi găsea mereu câteva clipe libere ca s-o viziteze acolo. Mai important, însă, era faptul că participă zelos la toate evenimentele vieţii publice - nunţi, înmormântări, botezuri, priveghiuri, confirmări, logodne. Toate aceste obiceiuri sacre începuseră să fie luate în derâdere de tinerii americani. De aceea, femeile în vârstă de pe Tenth Avenue îl ridicau în slăvi; spuneau despre el că ştia întotdeauna ce era cu adevărat important. De fapt i se oferise chiar şi o onoare cum nici un italian nu-şi mai amintea să fi fost oferită înainte vreunui bărbat atât de tânăr. Fusese rugat să fie naş fiului lui Guargios, un văr îndepărtat. Lucia Santa se

opusese. Era prea necopt pentru o astfel de responsabilitate; onoarea făcută i s-ar fi suit la cap.

Larry îl auzi pe Gino ţipând: „Ardeţi oraşul!”, îl privi cum fuge, apoi văzu lumea dispărând de pe străzi în locuinţe. Îşi îndemnă calul la galop în susul bulevardului, către grajdurile de pe Strada 35. Simţi cum îi şuieră vântul pe la urechi şi auzi ropotul puternic al copitelor pe caldărâm. Când ajunse la destinaţie, constată că grăjdarul dormea. Ca atare, Larry se ocupă singur de animal, după care fu liber.

Se duse direct la casa Le Cinglata, aflată la mică distanţă de grajd, pe Strada 36. De obicei, signora Le Cinglata servea lichior şi vin în bucătăria ei, încasând banii la pahar şi arătându-se amabilă cu clienţii care beau cel mai mult. Niciodată nu se găseau mai mulţi de cinci sau şase clienţi odată împreună; erau cu toţii muncitori italieni, celibatari, sau bărbaţi însuraţi ale căror neveste nu sosiseră din Italia.

Domnul Le Cinglata îşi executa una din acele sentinţe de treizeci de zile închisoare care constituiau riscul negoţului practicat.

— Ah, poliţia!, se plângea întotdeauna signora Le Cinglata în astfel de situaţii. Mi-au răstignit soţul pe cruce!

Era o femeie religioasă.

Când Larry intră în apartament, găsi înăuntru doar trei bărbaţi. Unul dintre ei, un sicilian brunet, încurajat de faptul că soţul gazdei era la pârnaie, o tot înghesuia pe signora, ţinându-i fusta când ea trecea pe lângă el şi cântând cântece italiene cu aluzie. În acţiunile lui nu se observă decât răutatea copilăroasă şi pofta inocentă a unui primitiv. Larry se aşează la masă. Îi plăcea să facă o mică bârfă în italiană cu bărbaţi mai în vârstă. Îi întoarse signorei zâmbetul de bun venit. Atitudinea lui de client al casei îl ofensă pe sicilian.

Ridicându-şi sprâncenele mari şi stufoase într-un gest de

uimire, acesta strigă în italiană:

— Signora Le Cinglata, ai ajuns să serveşti şi copii aici? Oare trebuie să-mi beau paharul de vin împreună cu sugarii?

Femeia îi puse lui Larry în faţă un pahar de sirop de căpşuni. Sicilianul se uită la pahar, apoi îi privi pe toţi din încăpere cu o expresie de stânjeneală.

— Oh, scuzele mele, rosti el într-o engleză stâlcită. E... ăă... fiul tău? Nepotul tău? Ah, te protejaz' când soţul tă' e băgat la vizuin'. Oh, scuză-mă.

Continuă aşa până ce se înecă şi izbucni într-un acces de tuse.

Dură, frumoasă, aprigă, signora nu părea deloc amuzată.

— Ajunge!, izbucni ea. Termină sau găseşte-ţi alt loc să bei. Şi roagă-te să nu-i povestesc bărbatului meu de manierele tale frumoase.

Dintr-o dată serios, sicilianul se repezi:

— Slavă Domnului dacă nu i-ar povesti nimeni omului tău despre manierele *tale.* De ce nu încerci cu un bărbat în loc să o faci cu un copil?

Îşi lovi pieptul cu ambele palme, ca un cântăreţ de operă.

Nestingherită de vorbele individului, dar ieşită din pepeni, signora Le Cinglata comandă scurt:

— Lorenzo, dă-l pe scări afară!

Porunca era o exagerare şi însemna doar că individul trebuia convins să plece. Larry începu să zică, împăciuitor, ceva, cu un zâmbet prietenos pe chip. Cu onoarea jignită, însă, sicilianul se ridică în picioare şi cirii în engleza lui stricată:

— Măi cocoşel american de raha'! *Tu* mă da' pe mine afară? Te mănânc cu totu' şi cu totu'!

Pe chipul lat şi neras al individului se vedeau clar semnele vârstei. Larry simţi un fior de groază copilărească,

ca şi cum ar fi comis un paricid dacă l-ar fi izbit pe acel om. Sicilianul, însă, vru să atace şi Larry îl pocni cu o directă drept în faţă. Individul se prăbuşi pe podeaua bucătăriei. Dintr-o dată, frica lui Larry se topi, lăsând în urma ei doar milă şi senzaţia de vină pentru umilinţa îndurată de acel om.

Căci el nu-şi putea folosi mâinile şi nu avea de gând să lovească la propriu. Se comportase ca un urs care intenţionase să-şi sperie copiii. Nu era decât o fiinţă umană grotescă, incapabilă de cruzime. Larry îl puse pe un scaun, îi dădu să bea un pahar cu lichior, şi îngăimă tot felul de cuvinte împăciuitoare. Bărbatul, însă, refuză paharul întins şi plecă din apartament.

Noaptea continuă aşa. Apăreau noi clienţi, iar alţii plecau. Unii dintre ei se apucară să joace Brisk cu un pachet de cărţi vechi, un obicei al localului.

Larry stătea într-un colţ, subjugat de aventură. După un timp, însă, sentimentele i se schimbară. Se simţi mândru. Lumea se gândea la el cu respect, ca la un bărbat de care trebuia să se ţină seama, deşi nu era rău sau vicios. El era eroul din filmele cu cowboy. Era ca şi Ken Maynard, care nu lovea niciodată un om căzut la podea. Începu să moţăie, fericit. În acea clipă, se trezi că signora Le Cinglata îi vorbeşte în italiană, în acel fel ciudat, ca şi cum ar fi flirtat cu el, şi sângele i se răscoli în vene. Sosise clipa.

Signora se scuză, spunând că trebuie să mai aducă o damigeană cu vin şi o altă sticlă cu lichior. Ieşi din bucătărie, trecu prin camerele stil vagon ale apartamentului şi ajunse în cel mai îndepărtat dormitor. Avea o uşă acolo. Larry o urmă, murmurând că scuză faptul că se duce să o ajute la cărat, de parcă ea ar fi fost surprinsă sau furioasă pe presupunerile lui tinereşti. Când îl auzi încuind uşa în spatele lor, signora se aplecă să ia o

damigeană, roşie ca focul, dintre alte multe asemenea înşirate lângă zid. În timpul acesta, Larry îi ridică fustele şi lenjeria cu ambele mâini. Femeia se întoarse, cu imenşii ei chiloţi roz în vine, cu pântecele gol şi scoase un râset de protest:

— *Eh, giovanotto*!

Nasturii mari de la rochie i se desfăcură. Se întinse pe spate pe pat. Sânii mari şi frumos curbaţi, cu sfârcuri imense, ieşiră imediat din rochie. Larry îi dădu imediat chiloţii la o parte. Cu câteva lovituri sălbatice şi prelungi, băiatul termină şi se întinse, la rândul lui, pe pat, aprinzându-şi o ţigară. Imediat, signora se îmbrăcă la loc. Luă damigeana într-o mână şi sticla cu lichior în cealaltă. Se întoarseră împreună la clienţi.

În bucătărie, signora Le Cinglata se apucă să toarne vin şi să atingă paharele cu aceleaşi degete cu care îl mângâiase pe băiat. La un moment dat, ea îi aduse lui Larry un pahar cu sirop proaspăt, dar el nu se atinse de băutură, scârbit de faptul că ea nu se spălase.

Larry se pregăti să plece. Signora Le Cinglata îl conduse până la uşă, şoptindu-i:

— Rămâi, rămâi peste noapte.

El îi zâmbi şi şopti la rândul lui:

— Nu pot, m-ar lua maică-mea la rost.

Când avea chef să plece juca întotdeauna rolul fiului neajutorat şi ascultător.

Nu se duse acasă. O coti pe după colţ şi se întoarse la grajduri. Îşi confecţionă un pat din paie, şi folosi o pătură şi şaua pe post de pernă. Agitaţia uşoară a cailor priponiţi în adăpostul lor îl liniştea; animalele nu-i puteau tulbura visele.

Zăcând pe spate, îşi revăzu viitorul, aşa cum făcea adeseori noaptea, aşa cum fac toţi tinerii. Se simţea plin de

putere. Îşi simţea trupul şi mintea, se cunoştea, era pregătit pentru succes şi glorie. În lumea în care trăia era cel mai puternic dintre băieţii de vârsta lui, cel mai chipeş şi cu cel mai mare succes la fete. Chiar şi femeile adulte erau sclavele lui. În seara asta învinsese un bărbat în floarea vârstei. N-avea decât şaptesprezece ani, iar în mintea lui lucrurile n-aveau cum să se schimbe. El n-avea cum să devină mai puţin puternic, iar lumea mai puternică.

Avea să fie plin de putere. Avea să-şi facă familia bogată. Visa la acele tinere americance cu automobile şi case mari. Una dintre ele îl va iubi, se va mărita cu el şi va avea grijă de familia lui. Chiar mâine, înainte de lucru, avea să se ducă călare până în Central Park şi să facă o plimbare pe aleile pline cu domnişoare.

Se văzu coborând pe Tenth Avenue, cu o fată bogată la braţ. Toată lumea îl privea cu admiraţie. Fata avea să-i îndrăgească familia. Larry nu suporta snobismul. Niciodată nu crezuse că se poate uita cineva de sus în jos la familia lui, la maică-sa, la soră-sa şi la prietenii lui, căci, pentru el erau cu toţii extraordinari, şi asta fiindcă făceau cu toţii parte din chiar fiinţa lui. Avea o minte cu adevărat inocentă. Dormind în grajdul mirositor, ca un cowboy pe o câmpie de piatră, înviorat de victoriile repurtate asupra femeilor şi bărbaţilor, Larry Angeluzzi n-avea nici un dubiu asupra destinului său fericit. Adormi împăcat cu toată lumea.

În sânul familiei Angeluzzi-Corbo, numai copiii - Vincent, Gino şi Sal, adunaţi laolaltă într-un singur pat - visau fără griji.

CAPITOLUL 3

De dimineaţă, Octavia se trezi în momentul în care afară se stingeau ultimele adieri ale aerului mai răcoros al nopţii, înaintea răsăritului soarelui de august. Se dădu jos din pat şi se duse să se spele în chiuvetă din bucătărie. Pe drumul înapoi observă că tatăl ei vitreg nu se afla în patul lui. El avea, însă, obiceiul de a dormi puţin şi de a se scula devreme. Celălalt dormitor, gol şi el, îi dovedi Octaviei că avusese dreptate; Larry nu venise deloc acasă în acea noapte. Sal şi Gino erau dezveliţi, lăsând să li se vadă organele sexuale prin lenjeria de corp. Octavia îi înveli cu cuvertura ponosită a patului.

Îmbrăcându-se pentru lucru, simţi că o apucă obişnuita criză de disperare şi lipsă de orizont. Se înecă din pricina aerului fierbinte de vară şi a mirosului dulce de corpuri umane. Lumina strălucitoare a dimineţii arăta clar cât de ponosită era mobila ieftină din apartament, cât de răpciugos ajunsese tapetul de pe pereţi şi cât de mizerabil devenise linoleumul de pe jos, cu pete negre acolo unde i se rupsese ţesătura colorată.

În astfel de clipe Octavia se simţea blestemată: se temea că avea să se trezească într-o dimineaţă fierbinte de vară, bătrâna, precum maică-sa, într-un pat şi o casă ca asta, cu copiii ei trăind în mizerie, în faţă neavând altceva decât o muncă brută de gătit şi spălat vase şi rufe. Octavia suferea. Suferea deoarece viaţa nu era elegantă, iar fiinţele umane nu aveau dreptul la intimitate. În concepţia ei totul începea cu câteva momente întunecate într-un pat conjugal. La acest gând scutură din cap furioasă, şi totuşi temătoare,

ştiind cât de vulnerabilă era şi ştiind că într-o zi va *trebui* şi ea să se culce într-un astfel de pat.

Cu părul ei negru, cârlionţat, pieptănat cu grijă, îmbrăcată cu o rochie ieftină în alb şi albastru, Octavia părăsi locuinţa şi păşi pe trotuarul bulevardului. O luă pe jos, pe caldarâmul deja încins, către atelierul ei de croitorie aflat la întretăierea Străzii 36 cu Seventh Avenue[1], trecând în drum pe lângă casa familiei Le Cinglata, mai mult din curiozitate şi din speranţa că-şi va vedea fratele.

La scurtă vreme după aceea se trezi şi Lucia Santa. Primul lucru de care-şi dădu seama fu acela că soţul ei nu venise acasă. Se dădu instantaneu jos din pat şi verifică debaraua. Pantofii lui de 20 dolari erau acolo. Frank avea să se întoarcă.

Trecu prin celălalt dormitor către bucătărie. *Bravo.* Lorenzo nu venise acasă. Lucia Santa se-nnegură la faţă. îşi făcu o cafea şi-şi revăzu planurile din acea zi. Vincenzo va începe munca la brutărie, buun. Gino va trebui s-o ajute cu munca de administraţie, buun. Asta era o pedeapsă pentru taică-su, care se eschivase. Se îndreptă spre hol şi luă de acolo sticlele de lapte şi pâinea italiană, groasă cât coapsa ei şi lungă cât un copil mic, lăsate acolo de furnizorul de lapte şi pâine. Tăie din pâine câteva felii mari şi îşi unse una cu unt. Îi lăsă pe copii să mai doarmă.

Acesta era un alt moment al zilei la care ţinea enorm. Dimineaţa era încă răcoroasă, cei mici erau pe punctul de a se scula, cei mari erau deja plecaţi de acasă, iar ea avea la dispoziţie câteva clipe în care să se-ntărească pentru treburile zilnice care o aşteptau.

— *Que bella insalata*!

„Ce salată frumoasă!” Cuvintele ajunseră la urechile copiilor somnoroşi în clipa în care se deşteptau. Se dădură

[1] Seventh Avenue - „bulevardul al şaptelea“ (n. tr.).

cu toţii jos din pat şi Gino privi afară pe fereastră, îl văzu sub el pe un vânzător ambulant, ce stătea pe capră căruţei sale întinzând către cer şi către ferestrele caselor câte o salată verde în fiecare mână.

— *Que bella insalata!*, strigă el din nou.

Nu cerea nimănui să cumpere, ci doar să-i fie admirate frumoasele zarzavaturi. Cu mândrie, şi fără pic de linguşeală în voce, individul repetă anunţul la fiecare pas alene făcut de calul său pe bulevard. În căruţa vânzătorului se vedeau lădiţe cu ceapă sclipind albă, cartofi mari cât pumnul, coşuri cu mere, legături de ceapă verde, praz şi ardei. Vocea se înălţa plină de o admiraţie deznădăjduită şi dezinteresată, ca o chemare către îndrăgostiţi.

— Ce salată frumoasă!

La micul dejun Lucia Santa îşi instrui copiii.

— Fiţi atenţi, le spuse ea. Tatăl vostru a plecat pentru o vreme. Până se va întoarce trebuie să mă ajutaţi. Vincenzo lucrează de astăzi la *panetteria.* Ca atare, tu, Gino, mă vei ajuta astăzi să spăl scările imobilului. Îmi vei aduce găleţi cu apă proaspătă, vei stoarce cârpele şi vei da şi cu mătura dacă o să-mi demonstrezi că nu eşti neîndemânatic. Salvatore, tu o să ştergi de praf balustrada, şi o să ai grijă de Lena.

Le zâmbi celor doi micuţi.

Vincenzo îşi lăsă capul în jos, îmbufnat. Gino, însă, se uită la ea cu răceală şi sfidare.

— Sunt ocupat astăzi, mamă, rosti el.

Lucia Santa înclină respectuos capul în direcţia lui.

— Aha!, exclamă ea. De altfel tu eşti ocupat în fiecare zi, numai că astăzi sunt şi eu ocupată.

Era amuzată.

Gino încercă să speculeze atitudinea ei în avantajul lui şi hotărî să fie sincer.

— Mamă, trebuie să iau astăzi gheaţă din vagoanele de cale ferată. I-am promis lui Joey Bianco. O să-ţi fac rost şi ţie de gheaţă pe gratis. Făcu o scurtă pauză, apoi, ca atins de o scânteie de geniu, adăugă: Şi o să-i fac rost şi Ziei Louche.

Lucia Santa îl privi cu o afecţiune ce stârni gelozia lui Vinnie. După asta, rosti:

— Bine, dar aminteşte-ţi că vreau să-mi umpli răcitorul - pe al meu, în primul rând.

Vincent aruncă cu felia de pâine pe care o ţinea în mina. Maică-sa se uită ameninţătoare la el, după care i se adresă lui Gino:

— După-amiază, însă, să fii acasă ca să mă ajuţi. Altfel o să simţi pe spinare mânia prea-sfântului băţ.

Îl ameninţase ştiind că nu se va ţine de cuvânt. Oricum, nici Gino nu mai avea prea mult timp la dispoziţie ca să se joace.

Ca orice general de zece ani, Gino Corbo îşi făcuse planuri mari, nemărturisite în întregime maică-sii. Privind pe fereastra camerei din faţă, văzu depoul de vizavi plin cu vagoane lăsate de izbelişte. În spatele lor, râul Hudson scânteia albastru. În viziunea lui de copil, aerul era minunat de pur. Fugi prin apartament, ieşi din el, coborî scările şi ajunse afară, în lumina soarelui de august.

Era extrem de cald. Caldarâmul de sub picioarele lui frigea. Imediat pantalonii şi cămaşa i se lipiră de corp. Privi în jur după prietenul şi partenerul lui, Joey Bianco.

Joey avea doisprezece ani, dar era mai scund decât Gino. Era cel mai bogat puşti de pe Tenth Avenue şi deţinea peste două sute de dolari în bancă. Iarna vindea cărbune, iar vara vindea gheaţă, ambele furate, bineînţeles, din vagoanele din depou. În plus, mai vindea şi sacoşe de cumpărături, făcute din hârtie, în Paddy’s Market, o piaţă

care se întindea de-a lungul străzilor ce dădeau în Ninth Avenue.

După câteva clipe, Joey îşi făcu apariţia, trăgând după el o remorcă mare cu cutie de lemn. Era cea mai bună remorcă de pe Tenth Avenue, singura cu şase roţi pe care o văzuse vreodată Gino. Cutia de lemn putea adăposti gheaţă în valoare de un dolar, sau trei copii împreună. Roţile mici erau învelite cu anvelope de cauciuc dur. O limbă lungă de lemn cârmea cele două roţi din faţă. Celelalte patru roţi susţineau, propriu-zis, cutia. În locul unei frânghii ordinare, Joey îşi direcţiona remorca cu ajutorul unei curele lungi.

Ca să le meargă bine, îşi luară amândoi câte o porţie de îngheţată de lămâie. Îi servi însuşi brutarul, atât de încântat de ceea ce aveau ei să facă, încât le puse o doză suplimentară fiecăruia.

Joey Bianco era fericit. Gino îl lăsa să strângă şi să numere banii. Gino se urcă pe vagoane. Şi lui Joey îi plăcea să se urce pe vagoane, dar nu putea suferi ideea de a-şi lăsa remorca nesupravegheată. După ce-şi terminară îngheţata, Gino îl pofti pe Joey:

— Hai, urcă. O să te duc eu.

Joey apucă hăţul, stând mândru în remorcă, iar Gino se apucă să împingă din spate. Traversară bulevardul, trecură de ghereta acarului şi ajunseră pe pietrişul dintre şine. Se opriră când văzură că sunt ascunşi vederii celorlalţi de către vagoanele înalte împrăştiate prin depou. Joey zări o trapă deschisă şi scoase cleştii de gheaţă din remorcă.

Gino rosti poruncitor:

— Dă-mi mie cleştii ăia!

Se îndreptă în fugă către vagon, se căţără pe scară metalică şi ajunse la trapa deschisă de pe acoperiş.

Stând acolo, la mare înălţime faţă de sol, se simţi liber. Undeva, departe, zări fereastra de la dormitorul din faţă al

apartamentului lui şi întregul şir de locuinţe de pe Avenue. Se mai vedeau magazine, oameni, cai, căruţe şi camioane. Avu senzaţia că navighează într-un ocean de vagoane de marfă - maro, negre, galbene, cu nume ciudate pe ele, precum Union Pacific, Santa Fe, Pennsylvania. Aerul era plin de mirosul provenit de la câteva vagoane goale folosite la transportul vitelor. Răsucindu-se pe loc, zări dealurile Jersey Palisades împestriţate cu verde, şi apa albastră de dedesubtul lor. Printre sutele de vagoane imobile, câteva locomotive negre pufăiau alene, fumul lor alb adăugind un parfum aparte la mireasma plăcută a acelei dimineţi de vară.

Joey îi strigă:

— Hai, Gino, aruncă naibii gheaţa aia înainte să apară gaborul!

Gino înşfăcă cleştii strălucitori de oţel şi începu să extragă blocuri de gheaţă prin trapă. Vagonul era ticsit până în vârf cu marfă, aşa că blocurile se puteau scoate uşor. Pe măsură ce scotea blocuri, Gino le aşeza pe marginea acoperişului şi le lăsa să cadă la pământ, privindu-le. De fiecare dată săreau aşchii mari, argintii, care zburau în sus aproape până la el. Joey se folosea de braţe ca să apuce fiecare bloc cristalin şi să-l urce în remorcă. În câteva minute cutia de lemn se umplu. Gino coborî scara şi se apucă să împingă, în timp ce Joey se aşeză la cârmă, trăgând, în acelaşi timp şi de limba de lemn.

Gino intenţiona să umple, cu acest transport, răcitorul maică-sii. În timp ce traversau bulevardul, însă, fură interceptaţi de brutar, care cumpără întreaga încărcătură cu un dolar. După asta, micii hoţi se întoarseră după altă încărcătură, pe care o cumpără, pentru un dolar, băcanul, în plus, acesta le dărui câte un pahar cu sifon şi un sandwich.

Ameţiţi de succes, cei doi se deciseră să-şi lase mamele să aştepte cu răcitoarele goale. Vândură cea de-a treia încărcătură locatarilor de la etajul unu. Era deja aproape amiază. La cel de-al patrulea transport apărură necazurile.

Paznicul de la calea ferată îi zărise mai devreme, în timp ce ei se tot afundau în depou, deschizând vagoane noi de gheaţă, ca să nu trebuiască să se aprovizioneze dintr-o singură sursă, din ce în ce mai depreciată. Se comportau ca un animal care ucide trei sau patru victime că să ia câte o muşcătură din cele mai bune locuri ale lor. Ca atare, paznicul aşteptă clipa potrivită, apoi porni către ei dinspre Tenth Avenue, tăindu-le retragerea.

Primul îl văzu Joey, care-i strigă lui Gino:

— *Butzo,* a venit Charlie Chaplin!

De la înălţime, Gino văzu cum copoiul îl înşfăcă pe Joey de cămaşă şi-l pocneşte peste faţă.

Ţinându-l strâns pe Joey, vardistul rosti tare pentru Gino:

— În regulă, puştiule, vino aici jos sau o să urc eu şi-o să-ţi rup curul.

Gino se uită în jos, cu o expresie gravă pe chip, ca şi cum ar fi cântărit invitaţia, dar ezită încă. Soarele arunca suliţe fierbinţi, care-i încălzeau sângele în vene, îmbrăcând universul din jur într-o lumină aparte. Gino tremură de emoţie, nesimţind, însă, nici un fel de frică. Ştia că se afla în siguranţă. Copoiul avea să-l dea afară pe Joey din depou şi să-i facă bucăţi remorcă. Gino, însă, citise odată o poveste despre conducătoarele stolurilor de păsări şi pre- luă de acolo o idee ca să-l salveze pe Joey, cu remorcă cu tot.

Se aplecă intenţionat peste marginea vagonului şi ţipă:

— Ha, ha! Charlie Chaplin nu poate prinde nici măcar o muscă!

După asta se făcu nevăzut şi începu să coboare scara de pe cealaltă parte a vagonului. După câteva trepte, însă, se

opri şi aşteptă.

Vardistul se întoarse către Joey şi tună cu glas feroce:

— Tu stai aici!!

După asta se ghemui pe sub burta vagonului, ca să-l intercepteze pe Gino. Ajunse la ţanc ca să-l vadă pe băiat suind înapoi treptele scării. Copoiul făcu cale întoarsă către Joey.

Gino se apucă să sară pe acoperişul vagonului, cântând:

— Charlie Chaplin e-un nevolnic! Charlie Chaplin e-un nevolnic!

Vardistul îl privi cu o expresie ameninţătoare:

— Puştiule, zise el cu voce rea, te avertizez. Dă-te jos de pe vagonul ăla sau o să vezi stele verzi când o să te prind!

Ameninţarea păru a avea efect asupra lui Gino, care privi serios în jos. O secundă mai târziu, însă, îşi flutură degetele în faţa naşului către copoi şi începu să alerge încet, prudent, de-a lungul vagonului de marfă, către vagonul următor. La sol, copoiul ţinu uşor ritmul cu băiatul, privind, din când în când, înapoi, cu o expresie ameninţătoare pe chip, astfel ca Joey să nu încerce să fugă cu remorca lui. Şirul de vagoane nu număra decât zece sau unsprezece bucăţi.

Gino parcurse câteva vagoane, apoi se prefăcu că o să coboare, din nou pe partea opusă paznicului. Copoiul se ghemui pe sub vagon. Procedând astfel, îl pierdea din vizor pe Joey, dar nu-i mai păsa. Luase decizia că puştiul de pe acoperişul vagonului avea s-o încaseze.

Profitând de statura lui mică şi suplă, Gino se apucă din nou să sară de pe un vagon pe altul, afundându-se tot mai adânc în spaţiul depoului. La un moment dat, se opri şi aşteptă ca paznicul să ajungă în dreptul lui. Înălţându-şi capul, Gino îl zări pe Joey fugind, cu remorca după el, către libertatea bulevardului.

— Ar fi mai bine să cobori, puştiule, rosti copoiul. M-ai făcut să te urmăresc şi o să încasezi chestia asta pe spinare.

Îşi agită bastonul. Se gândi să scoată armă ca un bluf-ameninţare, dar putea fi văzut de vreun muncitor italian din depou şi asta însemna să-şi sape singur groapa. Se ghemui înapoi pe sub vagon, la timp ca să-l zărească pe Joey şi remorca lui traversând bulevardul. Se înfurie atât de tare, încât strigă către Gino:

— Măi, pui nenorocit de căţea, dacă nu cobori de acolo îţi rup oasele!

Observă, satisfăcut, că ameninţarea funcţionează, puştiul se întoarse pe acoperiş, până ce ajunse în dreptul lui. În acea clipă, însă, văzu cum băiatul se apleacă deasupra lui şi cum, cu o voce supărată şi dispreţuitoare ce presupunea că puştiului nu-i pasă de apărătorul legii, îi strigă:

— Să te f..., Charlie Chaplin!

În aceeaşi secundă, peste capul copoiului trecu, vâjiind, o bucată albă de gheaţă. Imediat, Gino îşi reluă fugă, pe acoperişurile vagoanelor, către interiorul depoului.

Supărat de-a binelea, dar încrezător în sine, vardistul se apucă şi el să alerge ca să ţină pasul cu băiatul. Din când în când, îşi azvârlea capul în sus într-un gest comic. Puştiul se închidea singur în capcană. Vardistul nu era furios din cauza înjurăturii, ci din pricină că fusese numit „Charlie Chaplin”. Era un tip vanitos şi picioarele lui crăcănate îl făceau sensibil la orice aluzie.

Brusc, Gino dispăru. Copoiul se ghemui iute pe sub vagon ca să-l prindă în clipa în care puştiul avea să coboare scara. Se împiedică de şine şi pierdu o secundă preţioasă. Când ajunse dincolo nu mai zări nimic din pradă sa. Se dădu înapoi ca să-şi lărgească orizontul vizual.

Îl văzu pe Gino aproape zburând de-a lungul

acoperişurilor vagoanelor, sărind din vagon în vagon cu precizie, către Tenth Avenue. După aceea îl observă cum dispare pe o scară laterală a unui vagon. Copoiul ţâşni în sprint dar nu apucă decât să-l mai zărească pe băiat traversând bulevardul către adăpostul locuinţei sale, acolo unde Gino se opri să se odihnească şi să mănânce o îngheţată de lămâie, fără a mai arunca nici o privire înapoi. Din celălalt băiat nu se mai vedea nici urmă.

Copoiul nu se putu abţine să nu izbucnească în râs. Un rahat mic ca puştiul ăla reuşise să-l ducă de nas! Nu-i nimic, însă, avea să vină şi vremea lui, o fi fost el Charlie

Chaplin, dar o să sosească şi clipa când o să-i facă pe nebunaticii aceia să plângă, şi nu cu lacrimi de râs.

Odată traversat bulevardul, Gino nu se mai obosi să privească înapoi. Trebuia să-l găsească pe Joey Bianco şi să-şi recupereze partea lui de bani încasaţi pe gheaţă. O auzi pe maică-sa strigând de la fereastra apartamentului.

— Gino, *bestia,* unde-i gheaţa? Vino să mănânci?

Gino privi în sus. Dincolo de maică-sa, zări cerul albastru.

— Urc în două minute, ţipă el.

Alergă şi dădu colţul Străzii 30. Îl văzu pe Joey şezând pe o treaptă în faţa unei case. Remorca era legată de şina de fier a balustradei subsolului.

Joey stătea bosumflat, aproape de punctul de a izbucni în lacrimi. Văzându-l pe Gino, ţâşni în sus şi strigă, emoţionat:

— Tocmai mă gândeam să-i povestesc maică-tii - pfff, nu ştiam ce să fac.

Strada 30 era prăfuită şi însorită. Gino se urcă în remorcă şi apucă de cârmă, iar Joey se apucă să împingă. Pe Ninth Avenue îşi cumpărară sandwich-uri cu salam şi pepsi. După aceea se duseră pe Strada 31 unde era umbră, şi se aşezară cu spatele de zidul fabricii de ciocolată a lui Runkel.

Se ospătară din sandwich-uri cu mulţumirea şi apetitul

unor adevăraţi bărbaţi, care avuseseră o zi satisfăcătoare: munciseră din greu, avuseseră o aventură şi îşi câştigaseră pâinea cu propria lor sudoare. Joey era plin de admiraţie şi tot spunea:

— Gino, băiete, m-ai salvat de dracu'. L-ai păcălit al naibii de bine pe copoiul ăla.

Gino nu comenta nimic, căci ştia că învăţase trucul dintr-o carte despre păsări, şi prefera să nu-i mărturisească adevărul lui Joey.

Soarele de vară dispăru de pe cer, ascuns de nori negri şi rapizi. Curând, aerul încins şi plin de praf, precum şi mirosul de caldarâm fierbinte, fură înlocuite de adierea de prospeţime adusă de o ploaie cu tunete şi fulgere mari; se simţea vag o aromă de verdeaţă. Joey şi Gino se adăpostiră sub platforma de încărcare a produselor fabricii. Ploaia continuă să cadă ca o perdea de apă. Câteva şuviţe se strecurară printre crăpăturile platformei. Băieţii se lăsară spălaţi pe feţe de picăturile reci.

În obscuritatea de pivniţă a spaţiului de adăpost era suficientă lumină ca să se poată juca o partidă de cărţi. Joey îşi scoase pachetul unsuros din buzunarul pantalonilor. Gino n-avea nici un chef să joace, deoarece Joey câştiga mereu. Se apucară de un „şapte-şi-jumate" şi Gino îşi pierdu cei cincizeci de cenţi câştigaţi pe gheaţă. Afară continua să plouă.

Ezitând o clipă, Joey zise:

— Gino, uite înapoi cei cincizeci de cenţi fiindcă m-ai salvat de curcanul ăla.

Gino se simţi ofensat. Eroii nu sunt niciodată plătiţi pentru faptele lor.

— Hai, ia-i, insistă Joey. Doar mi-ai salvat şi remorcă. Trebuie să mă laşi să-ţi dau cei cincizeci de cenţi înapoi.

Gino nu vroia banii. Dacă Joey l-ar fi plătit s-ar fi dus tot

farmecul aventurii. Celălalt băiat, însă, stătea să izbucnească în lacrimi, aşa că Gino îşi spuse că trebuia să accepte oferta.

— Bine, rosti el.

Joey îi înmâna banii.

Continua să plouă. Aşteptară în tăcere, în timp ce Joey, neliniştit, amesteca încontinuu cărţile. Într-un târziu, Gino aruncă moneda de jumătate de dolar pe cimentul podelei.

Joey se uită la monedă. Gino o culese de jos şi şi-o introduse în buzunar.

— Vrei să joci „şapte-şi-jumate” la miză dublă?, întrebă Joey.

— N-nu, răspunse Gino.

În cele din urmă ploaia se opri, lăsând să se ivească din nou soarele. Cei doi băieţi ieşiră şi ei din adăpost. Înspre vest, soarele adăsta dincolo de râul Hudson. Joey zise:

— Isuse, s-a făcut târziu. Trebuie să mă duc acasă. Vii şi tu, Gino?

— Ha, ha, răspunse Gino. Nu, nu.

Îl urmări pe Joey trăgându-şi remorca în lungul lui Tenth Avenue.

Din fabrica lui Runkel ieşi schimbul doi. Bărbaţii miroseau a ciocolată. Duceau cu ei o aromă dulce şi grea, ca a florilor, înmiresmând aerul purificat de ploaie. Gino se aşeză pe platforma de încărcare şi aşteptă să iasă toată lumea.

Era mulţumit cu ceea ce vedea - pietrele caldarâmului, roşii şi uscate de soarele fierbinte, copiii care reveneau pe stradă la joacă, cei câţiva cai care trăgeau leneş de căruţe către bulevard. Unul dintre animale lăsă în urma lui o dâră aurie şi groasă de balegă. La ferestrele deschise ale caselor se iviră femei; pe pervazuri apărură perne; chipurile femeilor, palide, încadrate de şuviţe de păr negru, atârnau deasupra străzii precum crenelurile sculptate ale unui zid

de castel. În cele din urmă, atenţia lui Gino fu atrasă de şuvoaiele de apă de ploaie ce curgeau pe lângă borduri. Culese o bucată mică de lemn, îşi scoase moneda de jumătate de dolar, o puse pe bucata de lemn şi apoi o plasă pe aceasta pe creasta unui şuvoi de apă. Se uită cum se îndreaptă monedă către bulevard, după care o luă la fugă, observă că se apropie de Tenth Avenue, apucă lemnul şi monedă din apă şi se înapoie către Ninth Avenue.

Pe drum, trecând pe lângă un şir de case goale, observă un grup de băieţi, cât Larry de mari, legănându-se la capătul unei frânghii atârnate de acoperişul aflat la patru etaje deasupra lor. Joaca lor constă în a sări de pe pervazul unei ferestre şi de a străbate aerul, precum Tarzan agăţat de o liană, până pe pervazul unei alte ferestre aflate mai încolo, în susul străzii.

Gino privi cum un puşti blond făcu un semicerc larg, rată ţinta, se împinse cu picioarele în zidul pe care îl atinsese şi se întoarse, răsucindu-se în aer, pe drumul pe care venise. O clipă dădu tuturor senzaţia că zbura de-adevăratelea. Gino îl urmări cu invidie. Degeaba, însă. Tipii n-aveau să-l lase niciodată să se joace şi el cu ei. Era prea mic. Resemnat, îşi continuă drumul.

La colţul dintre Ninth Avenue şi Strada 31, Gino îşi plasă din nou bucata de lemn, cu moneda deasupra ei, pe coama şuvoiului de apă şi o urmări plutind către Strada 30, săltând în sus şi-n jos, înfruntând mici valuri, strecurându-se printre resturi jegoase de ziare, coji de fructe şi excremente de animale, zgâriind uneori pavajul strălucitor al străzii de sub apă. Curând, pluta improvizată dădu colţul şi porni în josul Străzii 30 către Tenth Avenue, fără a-şi pierde încărcătura valoroasă de pe ea. Gino tropăi grijuliu pe lângă ea, atent şi în jurul lui ca să nu dea peste puştii care-l vânaseră cu o seară înainte. Mica lui navă improvizată continuă să

navigheze printre cutii goale, se răsuci în jurul unor maldăre de resturi menajere, dar reuşi de fiecare dată să se elibereze de piedici, datorită şuvoaielor proaspete care alimentau din loc în loc şuvoiul principal. Când pluta ajunse aproape de grătarul unui canal de sub pasajul de deasupra lui Tenth Avenue, Gino culese moneda şi lăsă lemnul să se facă nevăzut printre barele de metal. Meditativ, dădu după aceea colţul către bulevard şi fu izbit în plin stomac de către micuţul Sal, care, cu capul lăsat în jos, fugea să se ascundă, jucându-se de-a „Prindeţi hoţul”. Sal strigă emoţionat:

— Te caută mama. Noi am mâncat deja şi a zis că o să te rupă în bătaie.

Gino se întoarse către Ninth Avenue, căutând să zărească curcubeie în apa şuvoaielor. Ajunse în dreptul caselor goale şi descoperi frânghia spânzurând singură. Gino intră în casă pe la subsol şi se căţără pe treptele interioare până la etaj. Casa avea un aer sinistru. Instalaţiile sanitare fuseseră furate pentru plumbul ţevilor, iar soclurile pentru becuri dispăruseră. Podeaua era înşelătoare sub linoleumul subţire. Totul era nemişcat şi respira pericol cât timp Gino parcurse camerele fantomatice şi trecu pe sub arcadele lipsite de uşi. În cele din urmă, ajunse la fereastră şi zări strada. Cadrul pătrat pentru geam era gol. Gino păşi pe pervaz, se aplecă şi înşfăcă frânghia.

Sări de pe pervaz şi avu, pentru o clipă, glorioasa senzaţie că zboară. Se răsuci în aer, trecu pe deasupra străzii, apoi, terminând arcul de cerc, ateriză pe pervazul unei ferestre a unei case aflate cu trei numere mai sus pe stradă. Sări înapoi, până la primul pervaz, apoi reluă ciclul - din ce în ce mai repede, aterizând pe pervazurile ferestrelor, apoi împingând înapoi din picioare, ca şi cum acestea ar fi fost aripile lui, până ce braţele nu-l mai putură

susţine. Atunci îşi dădu drumul de-a lungul frânghiei. Aceasta îi fripse palmele, dar Gino n-o scăpă până ce nu ajunse aproape de caldarâm, când sări. Ateriză cu bine, apoi porni în fugă către Tenth Avenue.

Soarele era la asfinţit. Gino fu surprins de constatare. Ştiind că se afla în dificultate, parcurse Strada 31 către Tenth Avenue, încercând să-şi compună o expresie de surpriză pe chip. Dintre ai lui, însă, nu se găsea nimeni în faţa locuinţei. Nici măcar Sal. O rupse la fugă pe trepte, în sus, către apartament.

Când trecu de etajul doi, începu să le audă pe Octavia şi pe maică-sa, ţipând una la alta. Îngrijorat, îşi încetini goana. Când intră în apartament le văzu pe amândouă, nas în nas, cu pete roşii pe obraji, cu ochii aruncând scântei, înfruntându-se. Se întoarseră amândouă către el, tăcând brusc, ameninţătoare. Fascinat de scenă, însă, Gino n-avu ochi decât pentru frate-su Vinnie, aşezat deja la masă. Faţa acestuia era albă ca varul din pricina făinii de pe ea, iar hainele erau îmbibate de pudră albă. Părea foarte obosit, iar ochii şi-i ţinea mari deschişi. Păreau doi cărbuni în masa aceea de alb.

— Ah! Ai ajuns acasă, izbucni maică-sa. Bravo!

Observând că femeile se uitau la el ca nişte judecătoare, Gino se grăbi să se aşeze la masă ca să i se aducă mâncarea. Murea de foame. În acea clipă, fu năucit de o lovitură în moalele capului, ce-l făcu să vadă stele verzi, pe care o primi de la maică-sa. Aceasta se răţoi la el:

— Nenorocitule! Ai dat bir cu fugiţii toată ziua. Ce-ai făcut? Şi acum domnul se aşează la masă să mănânce fără a se spăla. Du-te, măgarule! *Figlio de puttana. Bestia.* Vincenzo, spală-te şi tu, o să te simţi mai bine.

Cei doi se îndreptară spre chiuveta din bucătărie ca să se spele, apoi se întoarseră la masă.

În ochii lui Gino se zăreau lacrimi - nu din pricina loviturii încasate, ci fiindcă o zi atât de frumoasă se sfârşea atât de urât. Fusese mai întâi erou, iar acum maică-sa şi soră-sa erau furioase pe el, ca şi cum l-ar fi urât. Îşi lăsă capul în jos, ruşinat că un hoţ prins cu mâţa-n sac. Foamea îi dispăru ca prin minune, până ce maică-sa îi puse în faţă o farfurie cu cârnaţi şi ardei copţi.

Octavia se uită la Gino cu o privire de gheaţă şi i se adresă Luciei Santa:

— Trebuie să-şi facă şi el partea. De ce dracu' să muncească Vinnie pentru el, când propriului lui tată nu-i pasă de nimic? Dacă nu va munci şi el, Vinnie pleacă de la brutărie, ca să aibă parte şi el de vacanţa lui de vară.

Fără nici o urmă de gelozie, Gino observă că Octavia şi mama lui se uită la Vinnie, cu milă şi dragoste, cum mănâncă obosit, fără a scoate o vorbă. Văzu clar că soră-sa era pe punctul de a izbucni în lacrimi din cine ştie ce motiv. Urmări cum cele două femei se învârteau pe lângă Vinnie, ca şi cum acesta era deja un adult.

Gino îşi introduse mâna în buzunar şi scoase moneda de cincizeci de cenţi, pe care i-o dădu maică-sii.

— I-am câştigat vânzând gheaţă, o informă el. Poţi să-i iei tu. Aş putea aduce acasă cincizeci de cenţi în fiecare zi.

— Mai bine l-ai opri să fure gheaţă din depou, o avertiză Octavia pe Lucia Santa.

Aceasta se impacientă.

— Eh, nu le pasă ălora de la căile ferate de copiii care iau şi ei un pic de gheaţă, zise ea.

Îl privi pe Gino, cu un zâmbet ciudat de cald pe faţă.

— Cu banii ăştia du-l pe frate-tău sâmbătă la film.

Îi tăie o felie mare de pâine.

Chipul lui Vinnie continua să rămână cadaveric, chiar după ce se spălase. Ciudatele riduri de oboseală şi

tensiune, întotdeauna absurde pe faţa unui copil, o făcură pe Octavia să-l înconjoare pe Vinnie cu braţele şi să întrebe, îngrijorată.

— Ce te-au pus să faci, Vinnie? E muncă prea grea?

Vinnie înălţă din umeri.

— Nu, e bine. Doar că e atât de cald acolo. Adăugă, ezitând: M-am murdărit cărând saci de făină din pivniţă.

Octavia înţelese.

— Ticăloşii, se înfurie ea. Răsucindu-se spre maică-sa, continuă: Porcul ăla nenorocit de *paesan' Panettiere* al tău l-a pus pe un biet copil ca Vinnie să care sacii ăia grei. Când o să-mi mai propună fiu-său o întâlnire, o să-l scuip între ochi, drept în mijlocul străzii.

Vinnie urmări, plin de interes, scena. Poate că Octavia, cu furia ei, avea să-l ajute să fie scutit de muncă. Imediat după aceea, însă, se simţi ruşinat, căci maică-sa avea nevoie de bani.

Lucia Santa dădu din umeri şi zise:

— Cinci dolari pe săptămână şi pâinea noastră pe gratis nu-i de colea. Dup'aia mai e îngheţată de lămâie pe gratis când serveşte Vincenzo. Asta mai înseamnă ceva bani economisiţi vara. Dacă tatăl lor a plecat

Octavia se aprinse. Faptul că maică-sa acceptase cu calm dezertarea tatălui ei vitreg o înfuria peste poate.

— Tocmai asta e!, sări ea. Tatăl lui a plecat. Pentru el, fii-su e un căcat.

Chiar şi aşa, furioasă cum era, se amuză în sinea ei când văzu privirea pe care i-o aruncară cei doi băieţi - ea, o fată, folosise un cuvânt atât de murdar! Maică-sa, însă, nu fu defel impresionată. Octavia îşi moderă tonul.

— Nu-i drept. Nu-i drept pentru Vinnie.

Vorbind în italiană, maică-sa rosti, sumbru:

— Cum vrei să fii tu profesoară când ai o gură de curvă?

Se opri ca să primească un răspuns, dar văzu că o amuţise pe fie-sa, aşa că îşi reluă ideea:

— Dacă vrei să dai ordine într-o casă, mărită-te, fă copii, ţipă de durere când ei îţi ies din pântece. *Atunci* îi poţi bate şi poţi să decizi când vor munci, şi cum, şi cine.

O privi rece pe Octavia, ca pe un duşman de moarte şi încheie:

— Ajunge. *Bastanza*!

Se întoarse spre Gino.

— Şi acum tu, *giovanoto.* Nu te văd de dimineaţă până seara. Te poate călca vreo căruţă sau te poate răpi careva. Asta e o chestie. Acum altceva. Taică-tu a plecat pentru o vreme şi toată lumea trebuie să dea o mina de ajutor. Dacă dispari şi mâine, asta te aşteaptă!

Se duse la dulap şi scoase de acolo un băţ subţire de lemn, folosit pentru întins coca.

— Ăsta-i *tackeril*-ul, anunţă ea cu voce aspră. Ai cuvântul meu că o să-l vezi de aproape. O să te învineţesc cu el atât de tare încât n-ai să te poţi face nevăzut nici dacă te-ai transforma în Duhul Sfânt. Acum mănâncă! După aia, spală vasele, curăţă masa şi şterge podeaua. Şi să nu te prind că mai cobori din casă în seara asta!

Gino era impresionat. Deşi nu se temuse, fusese tensionat şi cu atenţia mărită tot timpul predicii. Uneori, dintr-un asemenea scandal apărea o posibilitate de evadare. Nu se întâmpla nimic, însă. Cele două femei coborâră scările. Gino se relaxă şi mânca tot. Aroma rimaţilor mustoşi se amestecă în cerul gurii lui cu gustul delicios al ardeilor graşi. Furtuna trecuse fără urmări grave. De mâine avea s-o ajute pe maică-sa.

Vinnie se uita în farfuria lui. Nu putea să mănânce. Gino îl încurajă.

— Băiete, dar ştiu că te-a muncit din greu porcul ăla de

panettiere. Te-am văzut cărând un coş mare. De unde ai făcut rost de el?

— Nu eu, răspunse Vinnie. Au un magazin pe Ninth Avenue. Nu-i aşa de rău. Nu fac decât să car făină din pivniţă.

Gino se uită la el. Ceva nu era în regulă.

Numai că Vinnie se simţea deja ceva mai bine. Se apucă să înfulece zdravăn, neştiind că, de fapt, ceea ce simţise toată ziua se numea frică. Nu ştia că suferise o cruzime banală - fusese smuls din sânul cald al familiei şi trimis să i se comande de nişte străini. Era prima lui experienţă de vânzare a unei părţi din fiinţa lui pentru bani, atât de diferită de clipele în care făcuse ceva pentru maică-sa, sau când îi lustruia pantofii fratelui său mai mare pentru un bănuţ.

În toamnă, însă, avea să vină şcoala şi, odată cu ea, eliberarea. Avea să uite cum îl expediaseră maică-sa şi soră-sa din sânul familiei. Deja nu se mai gândea că nu mai putea juca mingea dimineaţa şi nici nu mai putea hoinări fără ţintă pe străzi, vorbind cu prietenii sau ascunzându-se la umbra străzii 31 şi savurând un cornet cu îngheţată de lămâie. Simţea acea tristeţe cumplită, pe care numai copiii o pot simţi, şi asta fiindcă ei n-au habar despre tristeţea altora şi despre disperarea generală a fiinţelor umane.

Gino curăţă masa şi începu să spele vasele. Vinnie îl ajută să le şteargă cu cârpa. Gino îi povesti aventura lui cu paznicul, îi spuse despre casele goale şi frânghie, ca şi despre jocul de cărţi cu Joe. Nu-i menţionă, nimic, însă, despre jocul lui cu pluta, deoarece simţea că asta nu mai era o joacă demnă de cei zece ani ai lui.

Curând le rămase doar un castron murdar de grăsime, pe care Gino îl ascunse în cuptor. După aceea, cei doi băieţi se

duseră în camera de zi, ca să privească strada de sus. Gino se aşeză pe pervazul uneia dintre ferestre, iar Vinnie la cealaltă. Erau amândoi împăcaţi.

Gino întrebă:

— De ce naiba sunt mama şi Octavia furioase pe mine? Pur şi simplu am uitat. O să fac totul mâine.

— Sunt supărate fiindcă a plecat tata. Nu ştiu unde s-a dus. Cred că a fugit.

Zâmbiră amândoi de glumă lui Vinnie. Numai copiii fugeau.

Undeva, departe de bulevard, puteau vedea lanterna roşie a unui „vestitor”. În spatele acestuia, ca o fantomă rotundă, se zărea punctul alb al farului locomotivei. Oamenii de pe stradă se vedeau ca nişte umbre luminate de felinare, de luminile albastre şi roşii ale vitrinei brutarului şi de becurile băcăniei şi ale magazinelor de dulciuri.

Stând somnoroşi pe pervazele lor, Gino şi Vincent simţiră adierea brizei răcoroase dinspre râul Hudson. Mirosea a apă curgătoare, a iarbă, copaci şi celelalte lucruri proaspete şi vii din care râul lua naştere înainte de a ajunge în oraş.

CAPITOLUL 4

În august, toată lumea, în afara copiilor, ura deja vara. Zilele erau saturate de miros de caldarâm încins, asfalt aflat aproape de punctul de topire, benzină şi bălegar de la căruţele trase de cai, ce transportau legume şi fructe. Dincolo de zidul vestic al oraşului, lângă care locuia familia Angeluzzi-Corbo, se vedeau în permanenţă nori albi de abur, emanaţi de locomotive, atârnând imobili în aerul fierbinte. Aceleaşi locomotive mai îmbâcseau atmosfera şi cu funingine emanată pe coşuri în timpul manevrelor de formare a garniturilor de tren în depou. În această duminică după-amiază impresia de dezolare era şi mai accentuată. Totul zăcea nemişcat. Vagoanele de cale ferată abandonate în depou păreau doar nişte figuri geometrice galbene, maronii sau negre, tremurând în razele aurii şi lichide ale soarelui, ca nişte biete abstracţiuni într-o junglă de oţel, fier, piatră şi cărămidă. Hăţişul de şine argintii sclipea nefiresc în oceanul de fluid fierbinte.

În timpul zilei, datorită faptului că mergea paralel cu râul până la conjuncţia cu Twelfth Avenue, dar şi din pricina lipsei oricărui gard mai înalt care să ofere umbră, Tenth Avenue era mai luminos şi mai fierbinte decât alte bulevarde ale oraşului. Fiind oră de prânz, el era acum pustiu. Ca de obicei, duminică, orele mesei se transformau într-un festin ce dura până dincolo de ora patru, mai ales când se încheia cu nuci, vin şi istorisitul legendelor de familie. Unii oameni îşi vizitau rudele mai norocoase care avuseseră succes şi se mutaseră în propriile lor case din

Long Island sau Jersey. Alţii foloseau ziua ca să ia parte la

funeralii, nunţi, botezuri, sau - mai important decât toate - ca să îşi încurajeze şi să ducă hrană rudelor bolnave aflate în spitalul Bellevue.

Cei mai americanizaţi dintre ei foloseau duminica ca să-şi ducă familiile în excursii până în Coney Island, dar asta nu se întâmpla mai mult de o dată pe an. Drumul era lung, iar mărimea acestor familii determina cheltuieli mari cu sucurile şi cârnaţii cumpăraţi acolo, cu toate că îşi luau hrană şi băutură cu ei în sacoşe de hârtie. În special bărbaţilor nu le priau deloc astfel de excursii, şi asta fiindcă toţi aceşti italieni nu găseau nimic plăcut în a sta întinşi pe plajă. Sufereau toată săptămâna din cauza soarelui în timpul lucrului în aer liber. Ca atare, duminica îşi doreau răcoarea unei case sau unei grădini, simţeau nevoia să-şi ocupe mintea cu mrejele unui joc pasionat de cărţi, vroiau să bea vin sau să asculte bârfa femeilor care nu-i lăsau să facă nimic. Pentru ei, dusul până în Coney Island echivala cu duşul la lucru.

Cel mai bine era într-o duminică după-amiază fără nici un fel de obligaţii. Cu copiii plecaţi pe la filme, tatăl şi mama trăgeau un mic pui de somn împreună după prânzul greu şi făceau dragoste într-o totală intimitate şi relaxare. Duminica era singura zi liberă a săptămânii şi tocmai de aceea era nepreţuită. În această zi se refăceau puterile şi se alinau durerile familiei. Era clar pentru toată lumea că duminica era ziua specială rânduită de Dumnezeu.

Fiind duminică acum, străzile frumoase şi drepte ce plecau din Tenth Avenue erau pustii. De vreme ce locuitorii cartierului erau prea săraci ca să deţină automobile, nimic nu putea strica simetria caldarâmului de beton impregnat cu cioburi de ardezie albastre-cenuşii. Soarele scânteia pe asfaltul neted şi negru, pe barele de fier ale gardurilor din faţa subsolurilor şi pe treptele de piatră maronie de la

intrarea locuinţelor. Toate acestea păreau nişte repere fixe în orbitorul ocean luminos; te ameţeau dacă te uitai la ele şi îţi ardeau ochii, încingându-te automat, de parcă ar fi fost nişte coşuri de fabrică emanând flăcări pe gura lor.

În ciuda toropelii, Lucia Santa alesese această zi pentru luptă. Intenţiona să prindă inamicul, familia Le Cinglata, descoperit.

Plecaseră toţi de acasă. Ca o fată îndatoritoare de italiancă ce era, Octavia îi luase pe Sal şi pe Lena la o plimbare. Vincenzo şi Gino plecaseră la film. În atari condiţii, Lucia Santa era liberă.

Fiul cel mare, acum scutul protector şi capul unei familii lipsite de tată, se dovedise lipsit de respectul datorat sângelui care îi curgea prin vene şi mamei sale. Lorenzo nu fusese prezent la masa de duminică. În ultimele două nopţi nu dormise acasă şi se ivise în fiecare dimineaţă numai ca să o informeze pe maică-sa că trebuia să muncească până târziu şi că avea să doarmă în grajdul în care Îşi ţinea calul. Numai că Lucia Santa descoperise că din dulapul lui lipsea costumul bun, una dintre cele două cămăşi albe şi o mică valiză de mină. Descoperirea o făcuse să ia o decizie. *Bastanza.* Cuvântul ei ultimativ.

Cum îndrăznea un fiu al ei, care n-avea încă optsprezece ani, care nu era căsătorit, nu era stăpânul propriului lui cămin, să plece de sub acoperişul casei unde dicta ea? Ce ruşine pentru numele familiei! Ce lovitură dată prestigiului ei faţă de vecini! Ce sfidare pe faţă! Rebeliune ! Nu era decât o rebeliune intolerabilă!

Îmbrăcată în negru, purtând pălărie şi văl de ceremonie, cu o gentuţă ce se potrivea unei adevărate doamne şi cu picioarele scurte îmbrăcate cu ciorapi maro de bumbac susţinuţi de jartiere strânse pe coapse, Lucia Santa ieşi în soarele arzător şi o porni în sus pe Tenth Avenue, către

Strada 36, unde locuia familia Le Cinglata. Îndreptându-se într-acolo, se ambală în sinea ei pentru scandalul pe care era nevoită să-l facă. Nenorocita aia de târfa, parşiva naibii!

Cu douăzeci de ani în urmă plânsese în biserică făcând un tărăboi îngrozitor că va trebui să se culce cu un bărbat pe care nu-l văzuse niciodată. *Del-i-cato.* Oh, ce cumplit - oh, ce îngrozitor - oh, ah, ah! Lucia Santa zâmbi întunecat în sinea ei. Ce ţi-e şi cu oamenii ăştia care-şi dădeau aere. Ăsta era adevăratul instinct al curvei înnăscute. Jurăminte matrimoniale şi acte legale astfel încât să-ţi poţi ţine capul sus şi să priveşti pe oricine, bogat sau sărac, drept în ochi. Şi asta atâta vreme cât nu exista *disgrazia.* Apoi, dacă-ţi jignea cineva demnitatea, puteai să comiţi o crimă, fără nici o remuşcare. Numai că aici nu era Italia. Lucia Santa îşi lăsă gândurile de o parte, dându-şi seama că mintea începuse să i-o ia razna.

Era adevărat, însă, că asta era ceea ce făcea America dintr-o italiancă respectabilă care nu mai avea părinţi s-o ţină din scurt. Era femeie de acum. Se numea Le Cinglata. Ce aere însă! Ce lacrimi de autocompătimire! Oh, astea erau întotdeauna cele mai ticăloase dintre toate.

Şi fiul ei. Cu America sau fără ea, şaptesprezece ani sau mai mult, muncind sau nemuncind, Lorenzo va trebui să i se supună, altfel o să-l vadă el pe dracu. Ah, dacă ar mai fi trăit tatăl lui adevărat, ar vedea el pumni peste gură! Atunci Lorenzo n-ar mai fi îndrăznit să părăsească casa părintească.

Umbra din locuinţa familiei Le Cinglata îi mai linişti sufletul. Lucia Santa se odihni câteva clipe în holul întunecos şi răcoros, unde mirosea a şoareci, şi îşi adună forţele pentru urcatul scărilor şi pentru bătălia ce o aştepta. O clipă simţi o disperare bolnăvicioasă, o conştientizare subită a vulnerabilităţii ei în faţa vieţii şi a sorţii - copiii ei

alienaţi de o limbă şi un pământ străin, iar soţul ei un lunatic, complet neputincios în lupta pentru supravieţuire.

Astfel de gânduri, însă, duc la dezastru. Lucia Santa se apucă să urce treptele. N-avea să permită nici unui fiu al ei să ajungă gangster sau întreţinutul unei femei în vârstă neruşinate. Pentru o secundă Lucia Santa avu o viziune cumplită a scaunului electric şi a fiului ei sângerând înjunghiat de vreun sicilian sau de către soţul gelos. Când ajunse la uşa familiei Le Cinglata, Lucia Santa era gata de război.

De la bun început, însă, avu parte de o surpriză năucitoare. Uşa apartamentului fu deschisă de soţul Le Cinglata, un individ cu mustăţi mari cărunte, îmbrăcat cu o cămaşă albă şi curată şi pantaloni susţinuţi de bretele petrecute peste burdihanul lui mare. Pe chip nu i se vedea nici urmă de paloare de pe urma şederii în închisoare.

Lucia Santa rămase descumpănită. Ce căuta fiul ei acolo dacă soţul era acasă? Să fi fost totul bârfa rău-voitoare? Lucia Santa nu putea crede asta, mai ales când o zări pe femeia Le Cinglata stând lângă masă. Pe faţa ei se desluşea o expresie tipică de adversar, un amestec ciudat de sfidare, vinovăţie şi gelozie.

Femeia asta îmbrăcată în negru, doar cu chipul ei mai tânăr şi mai tras decât al Luciei Santa, putea fi la fel de bine mamă lui Lorenzo. Ce porcărie ca o femeie de vârsta ei să îndrăznească să corupă un copil! Oare chiar fuseseră tinere amândouă pe vremuri? Cum putuse ea să fie atât de naivă şi să creadă că toţi ceilalţi oameni îi semănau?

— Ah, Signora, o pofti bărbatul Le Cinglata. Intraţi şi beţi un pahar de vin.

O îndemnă din spate către o masă albă şi-i turnă vin dintr-o damigeană.

— Strugurii au fost buni anul trecut. Vinul ăsta miroase a

Italia, rosti el. Apoi, făcând cu ochiul: Credeţi-mă că din vinul ăsta nu vând.

Se subînţelegea că numai un oaspete de vază precum Lucia Santa se putea bucura de o asemenea licoare.

Femeia Le Cinglata aduse o farfurie cu *tarelle,* tari şi rumene, pictate cu puncte negre de piper. Le puse pe masă, apoi îşi încrucişă braţele la piept. Nu bău nimic.

Signor Le Cinglata îşi turnă un pahar şi zise:

— Bea, Lucia Santa.

Vorbise cu asemenea prietenie, din inimă, încât Lucia Santa se simţi dezarmată, aşa cum se întâmpla întotdeauna când era tratată cu neaşteptată curtoazie. Bău, apoi rosti, cu voce mai blândă decât avea intenţia:

— Tocmai treceam pe aici şi m-am gândit că Lorenzo ar putea fi aici, ajutând-o pe Signora Le Cinglata cu clienţii.

Bărbatul zâmbi:

— Nu, nu. Duminică după-amiază ne odihnim. Nu facem afaceri până seara. La urma urmei nu suntem evrei.

Puţin forţat, Lucia Santa zise:

— Iartă-mă pentru ce am să-ţi spun. Trebuie să înţelegi o mamă. Lorenzo e încă prea tânăr pentru o asemenea muncă. Nu-i capabil să judece. Într-o noapte a bătut un om suficient de bătrân ca să-i fie tată şi, în plus, şi sicilian răzbunător. Dar, bineînţeles, Signor Le Cinglata, că dumneata ştii prea bine chestiile astea.

Bărbatul adoptă o atitudine tolerantă:

— Ah, da, ştiu. Bun băiat. *Bravo, bravo* pentru Lorenzo al dumitale. L-ai crescut ca pe un bun italian, cu respect pentru vârstnici, îndatoritor şi studios. Ştiu prea bine că frumoşii bani cu care îl plătim ajung la dumneata. Dată fiind libertatea din casa mea nu mă pot încrede în prea mulţi oameni, dar cu Lorenzo n-am nici un dubiu. Ce chip onest are!

Şi-i dădu aşa înainte.

Curând Lucia Santa dădu semne de nervozitate şi întrerupse brutal logoreea celuilalt:

— Nu-i înger din ceruri. Trebuie să fie ascultător. Am dreptate? Nu trebuie ca fiul să-i arate respect maică-sii? Iar acum îi lipsesc din haine. Ca atare, mi-am zis că ştiţi voi, poate s-a odihnit aici în vreo noapte.

În această clipă, femeia Le Cinglata vorbi pentru prima dată, făcând-o pe Lucia Santa să se minuneze de lipsa ei de ruşine, de ţâfnă din voce şi de atitudinea obraznică:

— Ah. Fiul dumitale e bărbat acum. Îşi câştigă pâinea singur şi le mai dă ceva şi fraţilor lui. Nu suntem în Italia, îţi place să conduci lucrurile cu o mina prea de fier, Signora.

Femeia Le Cinglata făcuse o greşeală. Confruntată cu mitocănia, Lucia Santa devenea furioasă şi îşi dădea la iveală adevăratele sentimente. O sfidă pe cealaltă femeie cu răceală, politicoasă:

— Ah, Signora, dumneata habar n-ai de necazurile pe care ţi le aduc copiii. Cum poţi să ai vreo părere, dumneata care ai avut norocul să n-ai nici un copil? Ah, grijile unei mame sunt o cruce pe care nu vei fi niciodată nevoită s-o porţi. Dă-mi voie, însă, să-ţi spun ceva, draga mea Le Cinglata. America sau nu, Africa sau chiar Anglia să fi fost, n-are nici o importanţă. Până ce se căsătoresc, copiii mei vor dormi sub acoperişul meu. Copiii mei nu vor deveni beţivi sau bătăuşi, şi nici nu vor ajunge în închisoare sau pe scaunul electric.

Era rândul femeii Le Cinglata să fie furioasă. Se apucă să ţipe:

— Ce? Ce ? Vrei să spui că *noi* nu suntem demni de respect? Fiul tău e prea bun pentru noi? Dar cine eşti tu? Din ce parte a Italiei vii? În provincia mea şi a ta nu exista nimeni din nobilime pe care să-l cheme Angeluzzi sau

Corbo. Cât despre soţul meu, cel mai bun prieten şi coleg de muncă cu adevăratul tată al fiului tău, aproape ca un naş pentru acesta, *el* nu poate fi prieten cu Lorenzo? Asta vrei să spui?

Lucia Santa era prinsă în capcană. Înjură în gând viclenia celeilalte femei. Avea un răspuns perfect, dar nu-l putea folosi - şi anume că nu se opunea la prietenia soţului, ci la afecţiunea soţiei. Nu îndrăzni s-o facă. Un soţ gelos şi înşelat se răzbuna întotdeauna, atât pe soţie, cât şi pe amantul acesteia. Ca atare, rosti în defensivă:

— Nu, nu, bineînţeles că-i dau voie să vină în vizită aici. Nu vreau, însă, să muncească aici. Nu vreau să stea atât de târziu printre beţivi certăreţi. N-am chef să doarmă aici, încheie ea scurt.

Femeia Le Cinglata zâmbi:

— Soţul meu ştie că fiul tău a dormit aici. N-are el timp să asculte bârfele ieftine. Nici nu i-ar trece prin minte că nevasta lui s-ar degrada într-atât încât să se culce cu un tânăr care i-ar putea fi fiu. E doar recunoscător pentru faptul că fiul tău m-a protejat. Pentru atitudinea lui, i-a şi dat fiului tău douăzeci de dolari. Şi acum, mărturiseşte. Oare mama unui băiat nu poate avea decât o impresie proastă despre fiul ei?

Observând că bărbatul o studiază, Lucia Santa rosti în grabă:

— Nu, nu. Dar oamenii clevetesc. Slavă Domnului că soţul tău e un bărbat ca lumea.

„Un prost şi un idiot”, îşi zise ea, mânioasă, în gând. Cât despre impresia proastă a mamei, cine, în afară de ea, ar fi avut un drept mai mare să-l judece pe Lorenzo?

În acea clipă, fără a ciocăni la uşă, Lorenzo îşi făcu apariţia de parcă ar fi intrat în propria lui casă. Băiatul se opri scurt, şi mutrele făcute de cei trei fură edificatoare

pentru mamă.

Larry le zâmbi cu afecţiune tuturor: maică-sii, apoi târfei, apoi soţului încornorat. Ei îi răspunseră la zâmbet. Lucia Santa observă, însă, că bărbatul zâmbise fals şi dispreţuitor; era rânjetul unui individ care nu se simţea înşelat. Cât despre femeia Le Cinglata - ce neruşinare ca o femeie de vârsta ei să aibă o asemenea expresie pe chip, cu buzele roşii, pline şi umede, cu ochii negri arzând, privind direct în ochii tânărului!

Lucia Santa îl studie pe Lorenzo cu ironie severă. Chipeşul ei fiu cu suflet parşiv! Iar el - cu părul lui ca mătasea neagră, cu trăsăturile puternice şi drepte, cu nasul lui mare, cărnos şi masculin, cu pielea netedă, nepătată de coşurile adolescenţei - el, acest Iuda, îşi răsuci capul ca să o privească pe maică-sa cu uimire afectuoasă. Îşi lăsă jos valiza din mână şi întrebă:

— Mă, ce faci aici? Tocmai mă gândeam ce ghinion am avut că nu te-am prins acasă.

Lucia Santa ştia ce se întâmplase. El o aşteptase s-o vadă plecând, urmărind-o din cine ştie ce ascunzătoare. Nici nu visase că ea va veni aici. După aceea intrase iute în casă ca să-şi ia un schimb curat de haine. „Figlio de puttana”, îl înjură ea în gând, „ce om cu două feţe eşti!”

Nu lăsă, însă, să se vadă nimic din supărarea ei.

— Ah, fiule, rosti ea. Te muţi în noua ta casă? Nu eşti mulţumit cu felul meu de a găti? Te adoptă Signorul şi Signora Le Cinglata? Te-a jignit cumva vreo rudă de a ta? Vrei să faci o schimbare în viaţa ta, nu?

Larry râse şi răspunse:

— Ei, hai mamă, termină cu glumele.

Aprecia ironiile maică-sii şi le găsea pline de har. O răsplăti cu zâmbetul lui cuceritor.

— Ţi-am spus doar că o să stau aici o vreme ca să dau o

mina de ajutor. Vreau să-ţi pot oferi ceva bani în plus. Unchiu' Le Cinglata trebuie să meargă la tribunal, apoi la ţară să cumpere struguri. Nu-ţi face griji, mamă, îţi dau ţie toţi banii pe care-i voi câştiga.

— *Grazia,* rosti maică-sa.

Zâmbiră cu toţii, chiar şi Signor Le Cinglata, cu care tânărul credea că poate face pe deşteptul, numindu-l „unchiule".

Signor Le Cinglata intră în atmosfera creată.

— Lucia Santa, rosti el cu familiaritate. Pe Lorenzo îl consider ca pe propriul meu fiu. Ah, ce *dizgrazia* că n-avem copii. Cine o să-mi apere, însă, nevasta când eu sunt plecat? Afacerea pe care o facem noi e dură şi periculoasă pentru o femeie singură. Trebuie să fie un bărbat puternic în casă. Fiul tău are orele lui regulate de serviri la calea ferată. După aceea vine aici până dimineaţa. Trebuie să doarmă şi el în timpul zilei. Ceilalţi copii ai tăi, mai mici, se vântura tot timpul prin casă, făcând zgomot. De ce atunci să nu se odihnească aici, unde-i linişte? Am încredere absolută în fiul tău şi nu-mi pasă de gura lumii. Un bărbat care face bani aşa cum fac eu nu trebuie să-şi facă griji în legătură cu opiniile vecinilor săi.

Pentru mamă totul era clar. Simţea un dispreţ profund faţă de aceşti oameni. Se strânseseră laolaltă un soţ, pe deasupra şi italian, care, de dragul banilor, îi permitea soţiei să-i pună coarne, şi o nevastă care ştia prea bine că bărbatului ei îi păsa mai mult de afaceri şi câştiguri decât de onoarea şi numele ei, făcând din ea o curvă. Lucia Santa era de-a dreptul şocată, sentiment pe care nu-l încercase decât de câteva ori în viaţă.

Oare încotro va apuca fiul ei dacă trăia alături de aceşti indivizi? I se adresă lui Lorenzo, fără pic de mânie în voce:

— Strânge-ţi toate lucrurile, *figlio mio,* şi vino înapoi

acolo unde ţi-e locul. Nu plec de aici până nu vii cu mine.

Larry se uită la toţi trei cu un zâmbet chinuit.

— Ei, hai, mamă... De-acum am cinci ani de când muncesc şi aduc bani acasă. Nu mai sunt un puşti.

Lucia Santa se ridică în picioare şi adoptă o poziţie rigidă. Rosti cu putere:

— Sunt mama ta. Cum îndrăzneşti să mă înfrunţi în faţa unor străini?

Femeia Le Cinglata interveni, batjocoritoare:

— *Va, va, giovanotto.* Du-te cu mama ta. Când o mamă spune ceva, copiii trebuie să se supună.

Larry se făcu roşu ca para focului şi se uită mânios la maică-sa. Părea o copie fidelă a defunctului său tată.

— Pe dracu o să mă supun!, izbucni el.

Maică-sa se repezi la el şi-l plesni zdravăn peste faţă. Băiatul îi dădu un ghiont care o trimise, împleticindu-se, până în masa de bucătărie.

Cei doi Le Cinglata se înfricoşară. Gluma se îngroşa. Se băgară între mamă şi fiu.

— Ahhh!, şuieră Lucia Santa, satisfăcută. Un fiu care dă în propria lui *mamă.. Animale*! *Bestia*! *Sfachim*! *Figlio de puttana*! Slavă Domnului că taică-tu e mort. Slavă Domnului că nu-şi vede fiul bătându-şi mama de dragul unor străini.

Pe faţa lui Larry se vedeau câteva dungi roşii, dar băiatul nu mai era furios. Rosti, încăpăţânat:

— Hai, mamă, las-o mai moale. Doar te-am împins şi eu niţel.

Se simţea vinovat şi îl durea sufletul să vadă lacrimi de umilinţă în ochii maică-sii.

Lucia Santa se întoarse către cei doi Le Cinglata:

— Sunteţi satisfăcuţi, nu? Bine. Fiul meu poate sta aici. Să vă spun, însă, ceva. Fiul meu va fi acasă la noapte. Altfel mă duc la poliţie. El nu-i încă major. O să-l trimit la şcoala

de corecţie şi pe voi la puşcărie. A vinde vin şi tărie e un lucru, dar aici, în America, un copil e protejat. După cum prea bine spuneai, Signora, aici nu suntem în Italia.

Se răsuci către fiu-su:

— Iar tu, stai aici cu prietenii tăi. N-aş vrea să-mi ţii companie pe stradă. Stai şi distrează-te. Dar te avertizez, dragul meu fiu, să vii acasă la noapte. Altfel, aşa mare cum eşti, te fac eu să mă respecţi.

Ieşi demnă din încăpere.

Pe drumul către casă, îşi zise în sinea ei: „Ah, uite cum îşi fac oamenii norocul. Banii înaintea oricărui lucru. Ce ticăloşi! Ce animale! Cu toate astea, fiindcă au bani, îi sfidează pe toţi”.

În acea noapte, după ce copiii fură duşi la culcare, Octavia şi maică-sa se aşezară la o cafea în jurul mesei mari şi rotunde din bucătărie. Nici un semn de la Larry. Octavia era un pic înspăimântată de hotărârea maică-sii de a-l trimite pe Larry la şcoala de corecţie. Din pricina asta nu se putea duce la lucru a doua zi. Trebuiau să meargă amândouă la poliţie ca să depună plângere. Octavia nu se gândise niciodată că maică-sa putea fi atât de crudă şi dură sau că putea dispreţui într-un asemenea hal banii suplimentari câştigaţi de Larry la familia Le Cinglata.

Un ciocănit în uşă le ului. Octavia se duse să deschidă.

Din prag îi zâmbi un bărbat înalt, brunet, elegant, îmbrăcat cu un costum ca al unei vedete de cinema. Individul întrebă într-o italiană perfectă:

— Aici e casa Signorei Corbo?

După care adăugă:

— Vin din partea familiei Le Cinglata. Sunt avocatul lor. M-au rugat să vin să vă văd.

Octavia îi aduse o ceaşcă de cafea. Prieten sau duşman, unui musafir trebuia să i se ofere ceva de băut.

— Iată despre ce-i vorba, începu tânărul. Signora Corbo, v-aţi supărat de pomană pe fiul dumneavoastră. În zilele noastre, toată lumea încalcă legea. Nu-i nimic rău în asta. Până şi preşedintele ţării îşi are porţia lui de băutură. Sunteţi chiar atât de bogată încât să nu vă trebuiască nişte dolari în plus?

— Domnule avocat, răspunse Lucia Santa, nu-mi pasă ce şi cum spui.

Tânărul o studia calm. Ea continuă:

— Fiul meu doarme în casa mamei lui, a fraţilor lui şi a surorilor lui şi asta până ce va avea o soţie. Altfel, la şcoala de corecţie cu el! La optsprezece ani, dacă va vrea să plece, eu n-o să-l mai recunosc de fiu. Până atunci, însă, n-am de ales. Niciunul dintre copiii mei nu va ajunge peşte, hoţ sau ucigaş.

Tânărul o privea ţintă. Interveni împăciuitor:

— E-n regulă. Ne înţelegem de minune unul cu altul, Signora. Şi acum ascultaţi-mă. Sub nici o formă nu vă duceţi la poliţie. Vă promit eu că, mâine seară, fiul dumneavoastră va fi aici. Chestia asta n-o să vă mai tulbure. Ne-am înţeles?

— În seara asta, se încăpăţâna Lucia Santa.

— Ei, replică tânărul. Mă dezamăgiţi. Nici Isus Cris- tos n-ar putea să vă aducă fiul acasă în seara asta. Dumneavoastră, ca mamă, cu experienţa de viaţă pe care o aveţi, trebuie să înţelegeţi că are şi el mândria lui. Doar se crede bărbat, nu? Daţi-i voie să aibă şi el mica sa victorie.

Lucia Santa fu mulţumită şi flatată de vorbe şi le recunoscu adevărul. Dădu din cap a încuviinţare.

Tânărul se ridică de pe scaun şi zise:

— *Buona sera,* Signora, după care înclină, politicos, din cap către Octavia şi plecă.

— Ai văzut?, izbucni mama după dispariţia lui. De chestia

asta l-am salvat eu pe frate-tu.

Octavia nu ştiu ce să răspundă. Era nedumerită.

Maică-sa continuă:

— Avocat - ha, ha! Fac toţi afaceri murdare. Stătea scris „asasin” pe toată faţa lui.

Octavia râse, încântată şi zise:

— Eşti o nebună, mamă, zău că eşti.

O privi pe maică-sa cu dragoste şi respect. Era doar o simplă ţărancă dar îl bănuise pe tânărul acela a fi un criminal periculos şi nu arătase în nici un fel că i-ar fi fost frică. De fapt, la început, păruse chiar pe punctul de a se duce după făcăleţ.

— Deci mă pot duce mâine la lucru?, se interesă Octavia.

— Da, da, îi răspunse Lucia Santa. Du-te la lucru. Nu pierde o zi de salariu. Nu ne putem permite. Oamenii ca noi nu vor fi niciodată bogaţi.

CAPITOLUL 5

Ţinând-o pe micuţa Lena în braţe, Lucia Santa privi pe fereastra camerei de zi către lumea de afară, aflată în lumina orbitoare a soarelui de sfârşit de august. Străzile erau aglomerate de vehicule. Drept sub apartamentul ei, un telal striga:

— Cartofi. Banane. Spanac. Ieftin. Ieftin. Ieftin!

Căruţa lui era plină cu cutii pătrate, roşii, maronii, verzi şi galbene cu fructe şi legume. Lucia Santa avu senzaţia că se uită la vreo pictură naivă făcută de un copil pe podeaua ei acoperită cu linoleum.

Vizavi, în spaţiul depoului, se zărea o mulţime de oameni, bărbaţi şi băieţi tineri. Slavă Domnului că Lorenzo era în siguranţă în patul lui după schimbul de noapte. Altfel ar fi simţit că o înjunghie durerea şi că i se înmoaie picioarele de frică. Privi strada cu atenţie sporită.

Văzu un băieţel aflat pe acoperişul unui vagon de cale ferată, uitându-se în jos la oamenii de dedesubtul lui. Se agita încoace şi încolo, mişcându-se cu iuţeală şi agilitate. Razele soarelui se reflectau de cămaşa lui albastră cu dungi albe peste piept. Nu putea fi decât Gino. Ce căuta el acolo? Ce se întâmplase? Lângă vagon nu se afla nici o locomotivă, aşa că nu se putea găsi într-un pericol imediat.

Lucia Santa simţi acea putere, acea ştiinţă ascunsă a unui fapt, pe care o simte numai o femeie în clipa în care se uită pe fereastră la copiii ei, care se joacă fără a-şi da seama că sunt observaţi. Era acel al şaselea simţ al femeii care se uită, asemeni lui Dumnezeu din ceruri, la micuţii oameni prea prinşi de treburile lor ca să privească în sus şi

să-L zărească.

Ceva, ca o bucată de piele neagră, sclipi la distanţă. Lucia Santa văzu câţiva poliţişti urcând scările vagonului şi înţelese ce se petrecea acolo. Se grăbi să ajungă la dormitor şi strigă:

— Trezeşte-te, Lorenzo! Grăbeşte-te!

Îl scuturã. Adoptă un ton aspru ca să-l facă să sară din pat. Larry se dădu jos ameţit, numai cu chiloţii pe el, indecent pentru ochii oricărei femei în afara unei mame, cu părul năclăit şi faţa unsuroasă de sudoare din timpul somnului de noapte. O urmă pe maică-sa către fereastră din camera de zi. Ajunseră amândoi la timp ca să-l vadă pe Gino sărind de pe acoperişul vagonului, ca să scape de copoi, care se urcase după el. Îl văzură înşfăcat de un alt copoi care aştepta jos. Când îl zări pe Gino plutind prin aer, Lucia Santa ţipă. Larry mormăi:

— Isuse Cristoase, de câte ori ţi-am spus să-l opreşti pe puşti de la furat gheaţă?

După asta, Larry fugi în dormitor îşi trase pe el pantalonii şi pantofii şi o porni în goană pe scări.

Când ieşi din clădire, maică-sa îi strigă de la fereastră:

— Grăbeşte-te, grăbeşte-te, îl omoară!

Tocmai îl văzuse pe unul dintre poliţişti lovindu-l pe Gino cu cătuşele după ureche. Mulţimea începuse să se deplaseze către poarta dinspre Tenth Avenue. Lucia Santa îl observă pe Larry traversând în fugă strada, îndreptându-se către grupul de oameni şi apucându-l pe Gino de mână, smulgându-l din strânsoarea poliţistului. În acea clipă, Lucia Santa îl iertă pe Larry pentru insultele din cârciuma familiei Le Cinglata şi îi iertă purtarea ţâfnoasă din ultimele săptămâni. Se părea că Larry mai ştia ce însemna un frate; mai ştia, încă, că nu exista nimic mai sacru decât legătura de sânge, că aceasta venea înaintea patriei, bisericii, soţiei,

femeii şi banilor. Ca un Dumnezeu feminin,

Lucia Santa observa cum păcătosul se îndreaptă şi se bucură pentru el.

Larry Angeluzzi traversă stradă ca un animal rănit de moarte, hotărât să-şi ucidă agresorul. Fusese ţinut prea mult sub obroc. În ultimele săptămâni trăise cu un sentiment de ură, umilinţă şi vină. Imaginea lui despre sine se sifonase serios. Îşi lovise mama şi o făcuse de râs în faţa unor străini. Şi o făcuse de dragul unor oameni care se folosiseră de el şi apoi îl aruncaseră ca pe o măsea stricată. Un băieţaş trimis să facă servicii ca să i se dea apoi un şut în fund; un obiect de batjocură. În mintea lui ajunsese un proscris, un înger căzut din propriul rai. Câteodată nu-i venea să creadă că se comportase de o asemenea manieră şi se gândea la toată întâmplarea ca la un accident. Îşi închipuia că maică-sa alunecase şi se împiedicase, iar el, neîndemânatic, întinsese mâna doar ca să o ajute. Imediat după astfel de gânduri, însă, îl podidea ruşinea. Într-o astfel de situaţie se găsea şi acum, când, neştiind că îşi căuta, de fapt, iertarea păcatelor, îl smulse pe Gino de lângă copoi şi simţi, aproape ca o atingere fizică, ochiul maică-sii aţintit asupra lui.

Gino plângea, deşi nu cu lacrimi de durere sau de frică. Până în ultima clipă fusese sigur că va scăpa. Îndrăznise chiar să sară de pe acoperişul vagonului pe pământul tare fără a se răni. Lacrimile lui erau lacrimi de furie reţinută şi de mândrie pierdută ale unui băiat care fusese prins în capcană, ca un biet animal mic şi neajutorat.

Larry îl ştia pe unul dintre copoi, care se numea Charlie, dar celălalt îi era total necunoscut. Adeseori în nopţile de iarnă Larry stătuse la un pahar de vorbă cu Charlie, discutând cu acesta despre fetele din cartier şi râzând de concepţiile omului în uniformă. Acum însă el se adresă cu

răceală ambilor poliţişti:

— Ce dracu îi faceţi fratelui meu mai mic?

Intenţionase să fie conciliant; ştia că tonul cel mai potrivit era cel de amiciţie, dar cuvintele ieşiseră din gură fără a le fi putut controla.

Copoiul mai înalt, necunoscutul, i se adresă lui Charlie Chaplin:

— Cine dracu-i individul ăsta?

Se întinse să-l apuce pe Gino. Larry îl adăposti pe Gino în spatele lui şi zise:

— Tu du-te acasă.

Gino nu se mişcă.

Charlie Chaplin îi zise partenerului său:

— El e băiatul cu felinarul din schimbul de noapte. Apoi: Ascultă, Larry, fratele ăsta mai mic al tău a furat gheaţă toată vara. Odată chiar a aruncat cu bucăţi de gheaţă în mine şi mi-a spus că mă f... Auzi tu, să-mi spună mie aşa ceva un puşti ca el! Aşa că, fratele tău sau nu, o să-i învineţesc curul. Şi acum dă-te la o parte, băiete, sau o încasezi şi tu. Şi să nu începi să te târguieşti cu mine. Nu uita că lucrezi şi tu la calea ferată şi dacă insişti, *greşeşti.*

Unul dintre muncitorii din jur rosti în italiană:

— I-au tras deja câteva perechi de palme fratelui tău.

Larry se dădu înapoi până ce simţi sub picioare asfalt în loc de pietriş. Ieşiseră din depou.

— Am ieşit afară de pe proprietatea căilor ferate, rosti el. Aici nu mai aveţi nici o autoritate.

Larry hotărî să îndulcească tonul. Nu vroia să-şi piardă slujba.

— Mă surprinzi, Charlie. De când te-ai făcut omul patronilor? Toţi puştii de pe Thenth Avenue fură gheaţă din depou. O face chiar şi fratele mai mic al prietenei tale. Ce dracu, doar nu vorbeşti cu un găgăuţă. Am înţeles. Ai dat în

frate-meu fiindcă şi el te-a lovit. Sunteţi chit acum.

Privi în jurul lui, cu coada ochiului, mai întâi către mulţime, apoi către Gino, pe a cărei faţă mică se putea citi o expresie, aproape comică, de sete de răzbunare. Larry i se adresă cu afecţiune:

— Te bat dacă mai intri în depou. Şi acum hai să mergem.

Treaba se încheiase cu bine. Toată lumea ieşise cu faţa curată din înfruntare, iar el nu se comportase dur, nu-şi făcuse duşmani şi nici nu dăduse înapoi. Larry era mândru de raţionamentul lui bun. Din păcate poliţistul necunoscut strică totul. Acesta i se adresă lui Charlie Chaplin:

— Deci m-ai făcut să vin aici pentru nimic?

Charlie înălţă din umeri. Celălalt copoi întinse o labă, îi trase un pumn în faţă lui Gino şi zise cu duritate:

— Asta o să încasezi dacă te mai văd *eu* aici.

În replică, Larry îl plesni atât de tare pe necunoscut, încât şapca neagră a acestuia zbură literalmente peste mulţime. Cercul oamenilor se lărgi şi toţi aşteptară ca poliţistul lovit să se ridice de jos. Fără şapcă părea mult mai bătrân şi mult mai puţin ameninţător, şi asta din pricina cheliei. Individul se ridică şi-l înfruntă pe Larry.

Se uitară fix unul la altul. Poliţistul îşi scoase centura cu tocul pistolului montat pe ea şi o dădu lui Charlie împreună cu haina lui neagră. Avea un piept osos sub cămaşa de culoarea bronzului. Rosti încet:

— Am înţeles, nu eşti un mucos dintre ăia care fac pe ei. Acum va trebui să te baţi.

— Nu aici, îl temperă Charlie. Hai să mergem în spatele vagoanelor alea de vite.

Se îndreptară cu toţii înapoi, către o zonă pătrată cu pietriş pe jos. Nu se putea pune problema unei curse. Era o

chestiune de onoare. Amândoi copoii locuiau în West Side[1]. Dacă şi-ar fi folosit autoritatea în astfel de circumstanţe s-ar fi făcut pentru totdeauna de râs în cartier.

Larry se dezbrăcă până la brâu. Deşi tânăr, avea un tors lat şi păros, ca al unui bărbat adult. Avea o singură teamă - că nu cumva să coboare maică-sa şi să facă o scenă. Dacă avea să se întâmple aşa ceva, avea să plece pentru totdeauna din casa ei. Uitându-se în sus, însă, o văzu continuând să stea la fereastră.

Pentru prima dată în viaţa lui, Larry vroia să se bată, să dea în cineva, să-şi demonstreze că e propriul lui stăpân.

Lumea începuse deja să traverseze bulevardul în fugă ca să privească bătaia. La ferestrele caselor se iviseră deja o mulţime de capete. Guido, fiul brutarului, veni la Larry şi-i spuse:

— Voi fi secundul tău.

În spatele lui era Vinnie, cu o expresie de frică întipărită pe faţă.

Larry şi copoiul îşi îndreptară mâinile unul împotriva celuilalt. În acea clipă Larry simţi din plin forţa cu care-l privea maică-sa de la fereastră şi-şi zări fraţii mai mici urmărindu-l încordaţi şi cu ochii mari din mijlocul mulţimii. Avu o senzaţie copleşitoare de putere. Ştia că nu va da voie nimănui să-l umilească; n-avea să fie niciodată văzut înfrânt. Se năpusti asupra bărbatului mai în vârstă. Începură să-şi care pumni reciproc, mai ales peste umeri şi braţe. Una dintre loviturile defensive ale copoiului îl plesni pe Larry în plin peste faţă şi-i lăsă o dâră de sânge pe obraz.

Fiul brutarului se intercală între ei, ţipând:

— Scoate-ţi verighetă, ticălosule! Luptă cinstit!

---

[1] West Side - Cartierul de Vest sau „Zidul“ de Vest al oraşului N.Y. (n. tr.).

Copoiul se înroşi, îşi scoase inelul masiv de aur de pe deget şi i-l aruncă lui Charlie Chaplin. Mulţimea-şi bătu joc de el. Înfuriat, copoiul se repezi la Larry.

Acesta, un pic speriat de sângele ce-i şiroia pe faţă, şi totuşi plin de o ură asasină, îl lovi pe adversar cu o directă în stomac. Copoiul căzu, iar mulţimea izbucni în urale. Guido începu să strige:

— Termină-l, Larry. Termină-l!

Copoiul se ridică în picioare şi lumea amuţi. Undeva, departe, Larry o auzi pe maică-sa strigând:

— Gata, Lorenzo, gata!

Câţiva oameni se întoarseră şi priviră, dincolo de bulevard, în sus, către fereastră de unde se auzise vocea. Larry îi făcu maică-sii un gest furios şi poruncitor să tacă din gură.

Cei doi bărbaţi continuară să se bată până ce copoiul căzu din nou, nu datorită forţei unei lovituri, ci ca să se odihnească. Era sleit de puteri. Când se ridică, Larry îl trimise din nou la sol cu un pumn dureros în plină faţă.

Furios din pricina umilinţei îndurate, bărbatul mai în vârstă îl înşfăcă pe Larry de gât şi încercă să-l trântească. Tânărul, însă, reuşi să se desprindă. Erau amândoi epuizaţi şi nici unul nu mai avea energia necesară pentru a înregistra o victorie clară. Charlie Chaplin îl culese pe copoi de jos, iar Guido pe Larry. îşi ţinură fiecare prietenul strâns în braţe. Lupta se încheiase.

— În regulă, rosti Charlie Chaplin cu autoritate. A fost o luptă adevărată. Aţi demonstrat amândoi că nu sunteţi nişte fricoşi. Acum daţi-vă mâna şi fără resentimente.

— Aşa e, întări Guido.

Făcându-i cu ochiul lui Larry, acesta continuă, cu o voce ce trăda condescendenţa pentru oamenii legii:

— Meci egal.

Cineva din mulţime strânse mâna lui Larry şi-l bătu pe umăr. Îşi dăduseră toţi seama că el învinsese.

După aceea Larry şi copoiul îşi zâmbiră unul altuia. Îşi strânseră mâinile râzând şi se apucară de umeri ca să-şi arate reciproc că sunt prieteni. Cu voce aspră copoiul zise:

— Eşti bun, puştiule.

Din mulţime se auziră murmure de aprobare. Larry îl apucă pe Gino pe după umeri şi îi spuse:

— Să mergem, frate-meu.

Traversară împreună bulevardul şi urcară treptele casei. Guido şi Vincent veniră în spatele lor.

Când intrară în casă, Lucia Santa îşi îndreptă palma către Gino, dar acesta se feri cu uşurinţă. După asta, Lucia Santa zări obrazul lui Larry. îşi ridică braţele în sus şi gemu.

— *Marrone, marrone.* Alergă să pună o cârpă udă pe tăietură, tipind între timp către Gino:

— *Sfachiu,* din cauza ta frate-tu a trebuit să se bată.

— Ah mamă, exclamă Larry, mândru şi fericit. Am învins. Întreabă-l şi pe Guido.

— aar, întări acesta. Fiul dumneavoastră ar putea să fie luptător profesionist, doamnă Corbo. A scos untul din copoiul ăla. Dacă n-ar fi fost verighetă, nici nu s-ar şti că s-a bătut.

Emoţionat, Gino interveni:

— Mamă, Larry l-a trântit de patru ori pe ticălosul ăla la pământ. Asta înseamnă că ai câştigat bătălia Larry?

— Evident, răspunse acesta. Să mai termini, însă, cu înjurăturile alea. Se simţea plin de afecţiune pentru maică-sa, frate-su şi întreaga familie. „Nimeni nu va pune mâna pe cineva din familia mea! Dacă n-ar fi fost slujba de la calea ferată l-aş fi ucis pe individul ăla”.

Lucia Santa le oferi tuturora cafea, apoi spuse:

— Du-te înapoi la culcare, Lorenzo. Aminteşte-ţi că

lucrezi la noapte.

Guido şi Vinnie plecară înapoi la brutărie. Larry se dezbrăcă şi se băgă în pat. De acolo îl auzi pe Gino povestindu-i maică-sii totul despre bătaie, cu o voce emoţionată şi fericită.

Larry se simţea obosit şi împăcat cu sine. Nu mai era un proscris. Diseară, când va călări pe Tenth Avenue în şa, cu locomotiva mare şi neagră trăgând de trenul ca un şarpe în spatele lui, lumea de pe bulevard se va uita la el, îl va felicita şi-l va încuraja. Va fi tratat cu respect; îşi apărase fratele şi onoarea familiei. De acum înainte nimeni nu va mai îndrăzni să se lege de cineva din familia lui. Adormi.

În bucătărie, cu faţa urâţita de furie, Lucia Santa îl ameninţă pe Gino:

— Te omor dacă mai intri în depoul ăla!

Gino înălţă din umeri.

Lucia Santa era fericită, dar un pic agitată de toată zarva legată de bătaie, de acea mândrie tipic masculină şi de toate acele exclamaţii laudative, ca şi cum astfel de lucruri ar fi fost cu adevărat importante. Nu mai avea chef să asculte astfel de bazaconii. Avea în ea acel dispreţ secret pentru eroismul masculin pe care multe femei îl simt, dar puţine şi-l exprimă; toate aceste femei găsesc mândria cocoşească a bărbatului cam infantilă, căci, în definitiv, ce bărbat şi-ar risca viaţa zi de zi şi an de an, precum şi-o riscă toate femeile în urma actului iubirii? Ce-ar fi fost dacă bărbaţii ar fi fost cei care ar fi purtat copii în pântece, care şi-ar fi văzut corpurile transformându-se în nişte găuri mari, sângerânde an după an? N-ar mai fi fost atunci atât de mândri de nasurile lor roşii şi de micile lor tăieturi de cuţit. Gino continua să sporovăiască despre bătaie. Lucia Santa îl apucă de ceafă, ca pe un pisoi, şi-l aruncă pe uşă afară. Strigă după el:

— Să nu îndrăzneşti să întârzii la masă!

Tot restul verii, Lucia Santa trebui să ducă o bătălie cruntă cu Octavia, înconjurată de o căldură rea, ce emană chiar şi din betonul încins. Caldarâmul străzii şi scările de piatră erau acoperite cu praf provenind de la bălegar uscat şi de la gunoaie - dejecţii ale milioanelor de oameni şi animale. Chiar şi blocurile imobile de piatră păreau să împrăştie în jur particule de nisip, precum câinii îşi lasă păr pretutindeni.

Octavia câştiga. Mai întâi ea îşi schimbă serviciul şi deveni profesoară de cusut pentru firmă Melody Corporation, o organizaţie ce promova vânzarea maşinilor de cusut. Plată era cu trei dolari pe săptămână mai mică decât la fostul loc de muncă, dar existau perspective de promovare. În plus, putea coase rochii pentru maică-sa şi pentru Lena chiar la locul de muncă. Acest ultim aspect o convinsese pe Lucia Santa. Prima victorie.

Pe timpul verii, Vinnie slăbise îngrozitor. Lucia Santa intrase la griji, ca şi Octavia, de altfel. Într-o bună zi, Octavia îşi dusese cei trei fraţi mai mici la clinica stomatologică fără plată din Hudson Guild Settlement House. Citise acolo anterior un anunţ prin care se făcea cunoscut că se puteau depune cereri pentru Herald Tribune Fresh Air Fund, o organizaţie umanitară care trimetea copii în tabere de vară, timp de două săptămâni, sau în diverse căsuţe de la ţară. Octavia îl înscrisese pe Vinnie. Asta se întâmpla înainte de slujbă de la brutar.

Trebuise să discute subiectul cu maică-sa. Vinnie nu pierdea decât două săptămâni de plată. Oricum trebuia să renunţe la slujbă în toamnă, la deschiderea şcolii. I se deschidea acum posibilitatea de a petrece două săptămâni la ţară, cu o familie singură şi cu toate cheltuielile plătite. Maică-sa protestase, nu din cauza banilor, ci din pricină că

nu-şi putea închipui că un copil de oraş putea petrece câteva săptămâni la ţară, în aer curat. Fiind ea însăşi ţărancă, ştia ce înseamnă viaţa de provincie. Găsea, de asemenea, greu de crezut că o familie străină putea fi de acord să găzduiască un copil necunoscut timp de două săptămâni fără a-l pune la muncă. Când Octavia îi explicase că acei oameni primeau o mică compensaţie, înţelesese. Trebuia să fie o sumă frumuşică.

În cele din urmă, Lucia Santa consimţise. Timp de două săptămâni, locul lui Vinnie de la brutărie avea să fie luat de Gino. Vinnie căpătase o scrisoare gata de pus la poştă în caz că nu i-ar fi plăcut în vacanţă, astfel încât Octavia să se poată duce imediat acolo să-l ia. După aceea, Vincent nu mai vru să plece. Se îngrozise la gândul că avea să locuiască cu nişte străini. Octavia, însă, se înfuriase atât de tare, încât o podidiseră lacrimile. Ca atare, băiatul plecase.

Lucrând pentru *panetriere,* Gino ruinase reputaţia familiei. După ce ducea o comandă de pâine nu se întorcea la muncă decât după câteva ore. Sosea întotdeauna târziu la slujbă şi pleca devreme. Aruncă sacii cu făină pe treptele pivniţei şi-i trăgea în sus, rupându-i şi vărsând făina. Mânca tone de pizza şi îngheţată de lămâie. Cu toate astea, nimeni nu se putea supăra pe el. Brutarul se mulţumise să o informeze pe Lucia Santa că Gino nu va mai fi acceptat ca înlocuitor pentru Vincenzo în vara următoare şi izbucniseră amândoi în râs, ceea ce o înfurie pe Octavia. Dacă Vinnie ar fi făcut şotiile lui Gino, maică-sa l-ar fi învineţit complet.

Octavia îşi avu partea ei de răsplată. Pe neaşteptate sosi sfârşitul verii, mai era numai o săptămână până la începutul şcolii, şi Vinnie se întoarse acasă. Schimbarea era uluitoare. Pielea îi devenise maronie şi strălucitoare. Purta pantaloni noi, albi, de flanelă, o cămaşă albă, cravată albastră şi haină albastră. Chipul i se rotunjise şi era bronzat. Crescuse

în înălţime cu cel puţin trei centimetri. Părea un adevărat gentleman când coborâse din taxiul cu care fusese adus de lucrătorii de la Asistenţa Socială, după ce aceştia îl preluaseră din gara Grand Central.

În acea noapte, familia Angeluzzi-Corbo se retrăsese devreme în apartament. Vinnie le povestise totul despre viaţa la tară, iar Gino şi Sal îl ascultaseră cu ochii măriţi de emoţie. Chiar şi bebeluşul Lena păruse că-l ascultă.

„La ţară" era un loc fără cărămizi sau caldarâm. Străzile erau făcute din pământ; merele, mici şi verzi, atârnau în copaci pretutindeni. Zmeură creştea în tufişuri oriunde te îndreptai. Când simţeai nevoia, puteai mânca orice. „La ţară" era o casă albă, mică, făcută din lemn, iar nopţile erau atât de reci, încât trebuia să foloseşti pături. Toată lumea avea maşină deoarece acolo nu existau metrouri sau troleibuze. Lucia Santa rămăsese neimpresionată de descriere. Trăise la ţară. Gino, însă, fusese uluit la gândul că pierduse atâtea minunăţii.

După aceea, Vincent le arătase pijamaua. Era primul din familie care poseda aşa ceva. Era galbenă cu negru şi şi-o alesese singur cu mâna lui. Lucia Santa se arătase intrigată:

— Şi dormi în chestiile astea?

Iarna toată lumea dormea îmbrăcată cu lenjerie groasă, peste care îşi trăgea câte un pulover tricotat din lâna netoarsă. Vara nu era nevoie de aşa ceva. Pijamalele erau pentru chinezi.

— Dar de ce ţi-au cumpărat oamenii ăia toate hainele astea?, întrebase mama. Obţin chiar atât de mulţi bani de la *Fundă*?

— Nu, răspunse Vinnie cu mândrie. M-au plăcut ei. Vor să mă duc din nou la anul şi să-l iau şi pe Gino cu mine. Le-am povestit totul despre familia mea. O să-mi scrie scrisori şi o

să-mi trimită un cadou de Crăciun. Aşa că o să trebuiască să le trimit şi eu unul.

— Deci, ei n-au copii?, întrebase Lucia Santa.

— Nu, răspunsese Vincent.

Văzându-l fericit, Octavia se repezise:

— N-o să mai trebuiască să te întorci la brutărie, Vin. Mai e numai o săptămână până la şcoală. Brutarul se poate duce dracului!

Vinnie fusese încântat. Se uitaseră amândoi înspre Lucia Santa şi văzură că aceasta le zâmbea. Era de acord cu ei, deşi mintea îi era muncită de gânduri.

Se minuna în sinea ei. Existau, deci, şi oameni buni pe lume, care făceau fericiţi copii necunoscuţi. Ce fel de oameni erau şi ăştia? Cât de aflaţi la adăpost trebuiau să fie ca să-i dăruiască dragoste şi bani unui băiat pe care nu-l mai văzuseră niciodată înainte şi pe care era posibil să nu-l mai revadă niciodată. Avusese o senzaţie vagă că lumea dinafară fiinţei ei era altfel de cum o credea ea, precum o altă planetă. Nu era o lume în care ea şi familia ei să poată sta. Pătrunseseră în acel univers prin milă, şi mila era un sentiment care epuiza şi ardea pe dinăuntru. Ah, în

Italia, bogaţii şi graşii proprietari de pământ mâncau copiii săracilor de vii. Acum, însă, se mulţumise cu faptul că, în acea noapte, copiii ei erau fericiţi şi plini de speranţă. Fusese satisfăcută.

Vară se sfârşise prost pentru Octavia. Şeful ei, un bărbat puhav, inteligent şi amabil, o chemase într-o seară în biroul lui.

— Domnişoară Angeluzzi, începuse el. Te-am supravegheat o vreme. Eşti o profesoară excelentă. Femeile care îşi cumpără maşinile şi sunt instruite de dumneata sunt foarte satisfăcute, atât de munca dumitale, cât şi de maşinile pe care le cumpără. Tocmai aici e problema, draga

mea fată.

Octavia fusese uimită.

— Nu ştiu la ce vă referiţi, mărturisise ea.

— Ei bine, eşti tânără şi e evident că eşti inteligentă. Asta-i bine, chiar foarte bine. Şi mai eşti şi hotărâtă. Îţi duci treaba la bun sfârşit. Am observat la un moment dat o femeie proastă, care avea probleme să înţeleagă chiar şi cele mai uşoare procedee, iar tu te-ai ţinut de capul ei până ce a prins tehnica. N-o spun că să te laud, dar eşti cea mai bună fată pe care am avut-o vreodată.

O bătuse încet pe braţ, iar ea se trăsese înapoi. El îi zâmbise; ascendenţa ei italiană o dăduse de gol. Din punctul ei de vedere, un bărbat te atingea dintr-un singur motiv.

Octaviei îi făcuse plăcere lauda lui. La urma urmei era o adevărată profesoară. Avusese întotdeauna dreptate.

— Dar, Octavia, continuase şeful ei cu blândeţe, compania Melody Sewing Machine nu face afaceri cu lecţii de cusut. Nu ne ocupăm nici măcar cu vânzarea acelor maşini inferioare cărora le facem publicitate ca să facem lumea să vină la magazin. Noi vrem să vindem maşinile bune. Cele mai bune. În asta constă, de fapt, slujba ta. Te promovez ca vânzătoare de raion, cu o creştere de doi dolari la salariu. O să continui, însă, să faci acelaşi lucru ca şi până acum. Numai să fii un pic mai sociabilă.

Ochii ei aruncaseră dintr-o dată săgeţi şi el zâmbise.

— Nu, nu cu mine. Fii sociabilă şi ieşi cu doamnele astea pe care le înveţi. Ia cafeaua cu ele şi fii cu adevărat prietenoasă. Eşti vorbitoare de italiană şi asta îţi e de mare ajutor. Să-ţi fie clar că noi nu facem bani cu maşinile cărora le facem reclamă. Treaba ta e să convingi lumea să cumpere modelele mai bune. Ai înţeles? Comportă-te ca şi până acum, numai că fă-te prietena lor. Poate ar fi bine să

ieşi şi seara cu ele. Vii mai târziu la muncă a doua zi. Nu-i nici o problemă. Dacă faci vânzare bună o să beneficiezi şi de ore libere.

Începuse să o bată din nou pe braţ, apoi se oprise şi-i zâmbi amuzat, părinteşte.

Octavia plecase de acolo impresionată, fericită şi extrem de flatată. Căpătase de acum o slujbă bună, cu perspective. În acea după-amiază ieşise cu câteva tinere femei măritate în pauza de cafea. Ele îi vorbiseră atât de respectuoase şi cu o asemenea deferenţă încât ea se simţise foarte importantă, ca o adevărată profesoară. Când o întrebă pe una dintre ele cum îi mergea maşina, femeia se declarase mulţumită, adăugind:

— Şeful tău a încercat să mă facă să iau una dintr-a- lea scumpe şi faine. De ce aş fi făcut-o? Eu îmi croiesc doar nişte haine pentru copiii mei şi pentru mine, economisind astfel ceva bani.

Atunci văzuse Octavia clar ce o pusese şeful ei să facă.

Angajată în noua slujbă de promovare a vânzărilor, trebuise, pentru prima dată în viaţa ei, să ia o decizie morală şi intelectuală ce n-avea nimic de a face cu relaţiile ei personale, cu corpul ei, cu sexul ei sau cu familia ei. Învăţase rapid că a avansa pe scara socială însemna să-şi spolieze semenii. Se gândise la maică-sa, o naivă care fusese adeseori păcălită. Dacă ar fi fost cazul de întocmit note false de plată sau de a oferi mită ca să-şi păstreze slujba, poate că ar fi făcut-o. Octavia, însă, rămăsese încă suficient de naivă ca să simtă că a-şi folosi personalitatea, zâmbetele şi cuvintele de prietenie, ar fi fost ca şi cum şi-ar fi folosit corpul pentru câştiguri materiale. Încercase de câteva ori, dar nu fusese niciodată în stare să facă acea şmecherie finală de care era nevoie pentru a concluziona o vânzare.

După două săptămâni se trezise concediată. La ieşire o aşteptase şeful ei. Clătinase din cap către ea, zâmbindu-i,cu blândeţe şi milă, şi zisese:

— Eşti o fată bună, Octavia.

Ea nu-i răspunsese la zâmbet. Ochii ei negri aruncaseră săgeţi dispreţuitoare. El îşi putea permite s-o compătimească. Nu pierduse nimic şi felul lui de viaţă câştigase. Atitudinea lui era condescendenţa tipică a învingătorului faţă de învins. Octavia nu-şi putuse permite o asemenea toleranţă.

Curând, Octavia începuse să-şi piardă din vise. I se părea de acum că profesorii pe care îi iubise o înşelaseră cu complimentele lor şi cu îndemnurile de a-şi găsi o viaţă mai bună, o viaţă precum ea nu-şi putea permite s-o caute. I se vânduse un ideal prea scump pentru lumea în care trăia. ea.

Octavia se întoarse la magazinele de lenjerie. Când căpătă o nouă slujbă, îi povesti maică-sii întreaga tărăşenie. Lucia Santa o ascultă în tăcere. Tocmai îl pieptăna pe Sal, ţiuindu-l între picioarele ei. La sfârşit, abia catadicsi să îngaime.

— Oamenii ca tine nu vor fi niciodată bogaţi.

Octavia îi replicase, furioasă:

— Nu îi puteam trage pe sfoară pe bieţii oameni. Nici tu n-ai fi făcut-o. Auzi, să le bag ticăloşilor ălora bani nemunciţi în buzunar!

Lucia Santa rosti, gânditoare:

— Eu sunt prea bătrână pentru astfel de şmecherii. Şi nici n-am talent. Nu-mi plac oamenii într-atât de mult, încât să fiu drăguţă cu ei, nici măcar pe bani. Tu, însă, eşti tânără, poţi să înveţi. Nu-i aşa de greu. Dar nu! Familia mea citeşte cărţi, se duce la film, crede că se poate purta precum bogătaşii. Ai mei au mândrie. Vor să fie săraci. Din punctul

meu de vedere, mi-e indiferent. Eu am fost săracă, aşa că şi copiii mei pot fi săraci.

Îl împinse pe Sal către uşă.

Băiatul se răsuci pe călcâie şi zise:

— Dă-mi doi cenţi pentru un sifon, mamă.

Deşi îi dădea întotdeauna doi cenţi pentru sifon, acum Lucia Santa îl repezi supărată:

— N-ai auzit ce i-am spus soră-tii? Suntem săraci. Acum du-te!

Sal se uită serios la ea. Lucia Santa îşi zise, iritată, că toţi copiii ei erau prea serioşi. Cu logica perfectă a unui copil, Sal întrebă:

— Dacă n-ai să-mi mai dai cei doi cenţi, o să fii bogată?

Octavia izbucni în râs. Lucia Santa îşi luă portofelul şi-i dădu lui Sal o monedă de argint. Băiatul se făcu imediat nevăzut, fără a mai scoate o vorbă.

Lucia Santa dădu din umeri şi-i zâmbi Octaviei. „Cu toate astea”, îşi zise ea în gând, „dacă nu le-aş mai da copiilor mei câte doi cenţi de sifon am putea fi bogaţi. Iar dacă nu le-aş mai da niciodată bani pentru filme şi meciurile de baseball, dacă aş găti carne o singură dată pe săptămână, dacă aş da drumul la lumină electrică numai când e întuneric beznă, dacă mi-aş trimite copiii la lucru tot anul în loc să aştept să termine liceul, dacă i-aş pune să coasă noaptea în loc să-i las să citească şi să asculte radioul, atunci - cine ştie?”

Mii de case fuseseră cumpărate în Long Island din economii. Chestia asta n-avea, însă, să ţină cu familia ei. Aveau să facă toţi nazuri, inclusiv ea însăşi. Şi era numai vina ei. Nu le frecase la niciunul nasul în praful sărăciei, aşa cum ar fi trebuit să facă o bună mamă.

Nu-şi făcea nici o iluzie în legătură cu fiinţele umane. Nu erau ele nici foarte rele şi nici nu comiteau prostii

intenţionat. Banii, însă, însemnau darul Domnului. Banii te puteau face un om liber. Banii îţi puteau da speranţă. Banii te puteau pune la adăpost. Să renunţe la bani? Era ca şi cum i-ai fi cerut unui vânător să renunţe la puşca sa în mijlocul junglei.

Banii îţi asigurau viaţa copiilor tăi. Banii îi scoteau din întuneric. Cine nu plânsese vreodată din lipsă de bani? Cine nu plânsese *după* bani? Cine îţi trecea pragul la sunetul monedelor? Doctori, preoţi, fii respectuoşi.

Banii însemnau o nouă patrie. Zăcând trează noaptea şi gândindu-se la sume de bani în bănci, Lucia Santa simţea un fior brusc, amestecat cu frică, de genul sentimentului pe care îl are un prizonier ce-şi numără zilele pe care le mai are de petrecut în spatele gratiilor.

Banii mai însemnau prieteni şi rude pline de respect. Dispăruse şi teama că se va naşte un nou Isus care să-i ardă cu biciul pe cei bogaţi.

Nu se punea problema de a fi bogat, ci de a avea bani; era nevoia de a-ţi construi un zid în spatele tău, de care să te sprijini în lupta ta cu lumea.

Octavia ştia că mama ei se gândea la bani. Bani pentru doctori, pentru haine, pentru petrolul din sobă, pentru cărţile de şcoală, pentru costume de ocazie. Bani pentru o casă în Long Island şi pentru că micul Sal să fie în viitor studentul familiei.

Cu toate astea, Octavia gândea că maică-sa era neglijentă cu banii. Cumpăra cel mai bun ulei de măsline, brânza scumpă şi şuncă din import. Servea carne de cel puţin trei ori pe săptămâna. De multe ori chema doctorul, dacă le era rău copiilor, în timp ce alte familii procedau la administrarea de leacuri băbeşti şi aşteptau să treacă febră sau răceala. De Paşte, toţi copiii primeau câte un costum sau o rochie nouă.

La fiecare câteva săptămâni, Lucia Santa îi dădea Octaviei câte cinci sau zece dolari să-i pună bine. Se strânseseră de acum peste o mie cinci sute de dolari în carnete de economii. Nu ştiau de ele decât Octavia şi maică-sa. Octavia se întreba tot mai des ce va declanşa decizia maică-sii de a face un pas mare în viaţa familiei, cumpărând o casă în Long Island.

Era toamnă, copiii mergeau la şcoală, nopţile erau prea răcoroase ca să stai pe bulevard şi era prea multă muncă de făcut ca să mai pierzi o seară întreagă la bârfă. Erau haine ce trebuiau spălate şi călcate, pantofi de lustruit, nasturi de cusut pe cartoane ca să câştigi un ban în plus. Se scoteau sobele cu petrol din curţi dosnice şi pivniţe. Oraşul îşi schimba lumina: soarele devenise de un gălbui friguros, caldarâmul şi rigolele de un cenuşiu de oţel. Clădirile deveniseră mai înalte, mai subţiri şi mai distincte una de alta. În aer nu mai plutea mirosul de piatră încinsă şi asfalt. Atmosfera îşi pierduse compoziţia aproape solidă de praf şi căldură. Fumul alb al locomotivelor de pe calea ferată mirosea a natură. Într-o bună astfel de dimineaţă, Frank Corbo se înapoie la familia lui.

CAPITOLUL 6

Copiii mari erau la şcoală sau la muncă. Zia Louche servea o cafea cu Lucia Santa. Auziră amândouă paşi pe scări. Imediat uşa se deschise şi în cadrul ei apăru Frank Corbo, mândru, dar cu un aer de copil care aşteaptă un semn de bun venit. Bărbatul rămase pironit câteva secunde în cadrul uşii, apoi intră în apartament. Arăta bine, avea faţa bronzată şi împlinită, iar ochii aveau o expresie blândă. Lucia Santa îl întâmpină cu răceală:

— Ah, ai venit în sfârşit acasă.

În ciuda admonestării nerostite şi a tonului oarecum resemnat, se distingea o notă de bucurie în vocea ei. Fiind mai bătrână, Zia Louche ştia mai bine cum să trateze un bărbat care se întoarce acasă. Rosti:

— Ah, Frank, ce bine arăţi. Ce bine e să te văd aşa de arătos.

Se repezi să-i aducă bărbatului o ceaşcă de cafea. Frank Corbo se aşeză la masă, în faţa nevestei sale.

O clipă se măsurară din ochi. Niciunul nu putea scoate vreo vorbă. Lui Frank îi fusese imposibil să nu facă ceea ce făcuse. Nu-şi putea cere nici un fel de scuză şi nici nu se putea ruga să fie înţeles. Lucia Santa trebuia să accepte situaţia, aşa cum ar fi acceptat boală sau moartea. Nu putea, însă, să-l ierte. Se ridică în picioare şi se duse către uşă, unde el îşi lăsase valiza, ca şi cum nu ar fi fost sigur că va rămâne acasă. Luă valiză şi o duse în cel mai îndepărtat colţ al camerei, apoi îi făcu soţului o omletă, ca să meargă cu cafeaua.

Când îşi aplecă capul ca să-l servească, el o sărută pe

obraz şi ea acceptă gestul. Era un act între doi oameni care se înşelaseră reciproc şi care acum, cu acest sărut, se hotărau să nu caute nici unul răzbunare.

Femeile şi bărbatul rămaseră în jurul mesei, bându-şi cafeaua. Zia Louche întrebă:

— Şi cum a fost să te apuci din nou de pământ? Ah, munca, adevărata muncă, e cel mai bun lucru pentru un bărbat. În Italia oamenii lucrează câte şaisprezece ore pe zi şi nu se îmbolnăvesc niciodată. Tu, însă, arăţi foarte bine. Te-ai înţeles, deci, bine cu pământul?

Frank încuviinţă din cap. Era politicos.

— A fost bine, întări el prin vorbe.

Din camera din faţă, de unde se jucaseră, pe coridor, se iviră cei doi copii mici, Sal şi Lena. Când îşi văzură tatăl, se opriră şi se apucară de mină. Se holbară amândoi la el.

Zia Louche îi repezi:

— Duceţi-vă să vă sărutaţi tatăl. Hai, iute!

Frank, însă, se uita la copii cu o expresie ce aducea doar pe departe cu fantoma unei iubiri. Era ca un fel de mirare, o amintire amestecată cu grijă faţă de un pericol, and se îndreptară către el, se aplecă şi-i sărută pe frunte cu infinită blândeţe. După acest gest, nevastă-sa zări în ochii lui acea privire tulbure care o deranjase întotdeauna enorm.

Din buzunar, tatăl extrase două caramele, învelite în hârtie maro, şi le dădu câte una fiecăruia dintre copii. Cei doi micuţi se aşezară pe podea lângă scaunul lui, ca să desfacă hârtia şi să cerceteze cadourile primite, frecându-se de picioarele tatălui precum nişte pisici. Bărbatul îşi bău cafeaua, părând complet absent şi nefăcând nici un gest de a-i atinge din nou.

Zia Louche plecă. Când se închise uşa, tată-l scoase un pachet de bancnote din buzunar, păstră două pentru sine, şi-i dădu restul Luciei Santa. Se aflau acolo o sută de dolari.

Femeia era copleşită.

— Poate că ai făcut, într-adevăr, lucrul cel mai bun. Arăţi mai bine. Cum te simţi, Frank?

Vocea ei avea o notă de preocupare şi părea un pic îngrijorată.

— Mai bine, răspunse soţul. Mi-a fost rău. N-am vrut să mă cert înainte de a pleca, aşa că nu ţi-am spus nimic. Zgomotul din oraş, din casă.... Capul mă durea tot timpul. Acolo, pe câmp, era linişte. Munceam din greu din zori până-n noapte şi dormeam fără vise. Ce bărbat şi-ar putea dori mai mult?

Rămaseră tăcuţi amândoi. Într-un târziu el reluă, ca o scuză:

— Nu sunt prea mulţi bani, dar asta-i tot ce am câştigat. N-am cheltuit nici o leţcaie pentru mine. Şeful meu mi-a dat valiza, hainele şi cele necesare traiului. A fost mai bine decât să stau aici şi să-ţi spăl scările.

Lucia Santa rosti încet, apreciativ:

— E o grămadă de bani.

Nu se putu, însă, abţine să nu adauge:

— Gino a spălat scările în locul tău.

Se aştepta ca el să se înfurie. Frank, însă, dădu din cap şi rosti cu o voce blândă, rezonabilă, fără ironie:

— Copiii trebuie să sufere pentru păcatele părinţilor.

Vorbea ca un predicator creştin. Ca o confirmare a bănuielilor ei, Frank scoase o biblie cu margini roşii din buzunarul hainei sale.

— Vezi asta?, întrebă el. Cartea asta înseamnă adevăr şi eu nici nu pot s-o citesc măcar. E în italiană şi eu încă nu ştiu să citesc în limba asta. Poate mi-o citeşte Gino când vine acasă de la şcoală. Locurile importante sunt marcate.

Lucia Santa se uită fix la el.

— Trebuie să fii obosit, rosti ea. Du-te-n pat şi dormi. O

să trimit copiii să se joace pe stradă.

După ce el se dezbrăcă şi se băgă în pat, ea îi aduse un prosop ud ca să-şi poată şterge faţa şi mâinile. El nu făcu nici o încercare de a o poseda şi nici nu arătă vreo dorinţă. Când închise ochii şi se afundă în pat, păru că închide ochii împotriva lumii în care tocmai reintrase. Lucia Santa observă ceva cumplit de rău sub carapacea lui de sănătate, de aparentă bunăstare. Uitându-se în jos la el, simţi o ciudată milă pentru acest bărbat pe care îl iubise şi care-i fusese soţ atâţia ani. Ca în fiecare zi de la căsătoria lor, cu fiecare secundă, cu fiecare minut sau oră care trecea, ea îi ţinea soarta lui în mâini, ca şi cum el ar fi fost prizonierul ei, murind încetul cu încetul în celula lui. Lucia Santa era un temnicer nevinovat. Nu ea îl anchetase, nu ea îl condamnase şi nu ea pronunţase sentinţa. Nu-i putea, însă, da drumul. Se aşeză pe pat şi îşi puse mâna pe palmele lui. Frank adormise deja. Lucia Santa rămase aşa o lungă perioadă de timp, cumva bucuroasă că el va fi în siguranţă, în patul lui, la ora când ceilalţi din familie aveau să se întoarcă acasă, şi mulţumită că Octavia, Larry, Gino şi Vinnie aveau să-l vadă pentru prima oară lipsit de apărare, putându-le astfel fi milă de el.

În acea seară, familia se strânse deja la cină când Frank se sculă şi li se alătură. Octavia îl salută cu răceală. Larry îl întâmpină cu căldură, rostind cu sinceritate:

— Arăţi bine, tată. Ţi-am dus dorul.

Gino şi Vincent se uitară la el curioşi. Tatăl îl întrebă pe Gino:

— Ai fost bun cu maică-ta cât am fost plecat?

Gino încuviinţă din cap. Tatăl se aşeză, după care, cu un gest, ca şi cum şi-ar fi amintit ceva, scoase bancnotele de un dolar din buzunar şi le dădu, fără un cuvânt, lui Gino şi lui Vincent.

Octavia era furioasă că el nu-l întrebase pe Vincent dacă şi el fusese cuminte. Ea îl înţelegea pe Vincent şi ştia că fusese jignit, iar dolarul primit nu răscumpăra durerea. Ceea ce o înfuria şi mai tare era faptul că ea îşi dădea seama că tatăl ei vitreg nu se comportase aşa cu bună-ştiinţă.

Pe neaşteptate, Frank făcu o declaraţie care îi ului pe toţi:

— În seara asta îmi vin nişte prieteni în vizită.

Nu-şi adusese niciodată până acum prieteni acasă. Se comportase întotdeauna ca şi cum ar fi ştiut sau ar fi simţit cumva că aceea nu era cu adevărat casa lui, că nu va putea fi niciodată şeful acelei familii. Nu-şi adusese niciodată nici măcar amicii de joc la un pahar de vin. În seara asta Larry trebuia să se ducă la lucru, dar Octavia decise să stea şi să-i cunoască pe acei oameni, şi s-o ajute pe maică-sa dacă oaspeţii aveau să se dovedească aliaţii tatălui ei vitreg împotriva restului familiei.

Când sosiră oaspeţii, casa era curată, vasele spălate, pe sobă aburea cafeaua şi pe masă se odihnea un chec cumpărat de la magazin. Vizitatorii se numeau domnul şi doamna John Colucci, împreună cu fiul lor de nouă ani, Job.

Soţii Colucci erau tineri. Aveau cu puţin peste treizeci de ani. Domnul Colucci era subţire şi mohorât. Vorbea cu un uşor accent, care demonstra că nu era născut în America. Purta cămaşă, cravată şi haină. Soţia lui era planturoasă şi voluptoasă, nefiind, însă, grasă. N-avea nici un fel de accent, dar părea mai italiană decât soţul ei.

Întreaga familie Angeluzzi-Corbo era surprinsă de afecţiunea pe care i-o arătau soţii Colucci lui Frank Corbo. Îi strânseseră mâna cu căldură. Pe timpul vizitei se interesară de viaţa lui cu gingăşie, exclamară: „Şi dânsa e soţia ta?” pe un ton admirativ, precum şi: „Ăştia sunt copiii tăi?”, ca şi

cum ar fi fost uluiţi şi plăcut surprinşi. Lucia Santa avea senzaţia că îl tratau ca pe un unchi bogat. Îşi vedea clar soţul reacţionând la dragostea lor. Nu se manifesta vădit, dar pentru ea era evident, după tonul lui, după vocea lui respectuoasă, în care, pentru prima dată în timpul căsniciei lor, ea auzi acea notă că însemna că vorbitorul se înclină în faţa dorinţelor şi opiniilor ascultătorilor săi. Era nervos şi dornic să fie pe placul lor. Părea, pentru prima dată, că vrea ca lumea să gândească numai lucruri bune despre el. Turnă cafeaua chiar el însuşi.

Se aşezară cu toţii în jurul mesei mari de la bucătărie. Octavia era fermecătoare, în cel mai pur stil american. Zâmbea des şi vorbea pe ton jos şi dulce. Soţii Colucci aveau maniere perfecte. Era clar că domnul Colucci lucra într-un birou şi nu-şi prea folosea mâinile. Doamna Colucci vorbea o italiană rafinată, imposibil de învăţat în Italia. Era clar că nu era nici unul copil de ţăran, ci, mai degrabă, se născuseră din servitori de casă, celebrele generaţii de servitori italieni. Domnul Colucci făcea parte dintre puţinii italieni a căror familie emigrase în America, nu din sărăcie, ci pe motive religioase. Erau protestanţi şi formaseră în America o nouă sectă, Biserica Literală Baptistă.

Fusese, bineînţeles, voinţa Domnului că îl întâlniseră pe Frank Corbo. Proprietarul fermei la care lucrase Frank era văr primar cu soţii Colucci. Aceştia îşi petrecuseră vacanţa de vară la ferma vărului, de dragul sănătăţii fiului lor. Ţărancă convertită la urbanitate, Lucia Santa ridică din sprâncene când auzi această explicaţie, pe care o mai auzise repetată de multe ori, cu alte ocazii, în timpul verii. Domnul Colucci îi dădu, însă, mai departe şi zise că voinţa Domnului se arătase, cu adevărat, în faptul că locuia la numai câteva blocuri distanţă de Frank, aici, în oraş, şi trecuse de nenumărate ori, dimineaţa, prin faţa locuinţei

acestuia. Domnul Colucci lucra în fabrica de ciocolată Runkel. Era bucuros de faptul că era convins că-i putea găsi lui Frank o slujbă în fabrică. Nu ăsta era, însă, motivul pentru care familia Colucci făcuse această vizită.

Nu. Domnul Colucci îi promisese lui Frank că-l va învăţa să scrie şi să citească. Aveau să folosească Biblia ca text de bază. Veniseră în seara aceasta ca să-şi ţină promisiunea faţă de Frank, că îi vor face o vizită, şi să-l reasigure că-l vor învăţa, nu numai să scrie şi să citească, ci şi despre Isus Cristos. Pentru asta, însă, Frank trebuia să vină la clasa înfiinţată în capela Bisericii Literale Baptiste. Domnul Colucci vroia să se asigure că doamna Lucia Santa Corbo n-avea nimic împotrivă şi nu se va simţi ofensată dacă soţul ei avea să vină seara, de trei ori pe săptămână la capelă. Domnul Colucci era conştient de respectul şi consideraţia datorate unei neveste italiene, în plus şi mamă. Nu menţionă nimic despre obiecţiunile religioase, ca şi cum ar fi ştiut că n-avea să existe aşa ceva.

Lucia Santa îl privi mai amabilă. Presupuse că soţul ei avea să devină protestant, dar asta era complet lipsit de importanţă în viziunea ei. În definitiv, era bărbat în toată firea. O incinta, însă, slujba de la fabrică. Asta însemna că Frank avea să aducă acasă ciocolată şi cacao pe gratis. Nici salariul n-ar fi fost de lepădat. Asta însemna noroc. Soţul ei putea deveni şi evreu dacă ar fi vrut. Lucia Santa nu trebuia să-şi dea acordul, căci nu i se cerea aşa ceva; acţiunile unui tată nu puteau fi supuse la vot. Ea nu-i putea da decât binecuvântarea ei.

Tensiunea din încăpere se mai diminuă. Vorbiră despre ei înşişi, mărturisiră fiecare din ce parte a Italiei veneau, când şi de ce plecaseră de acolo. Soţii Colucci nu fumau şi nici nu beau. Viaţa lor era religia, căci ei credeau într-un Dumnezeu viu. Puteau să istorisească oricând povestiri

despre miracolele pe care credinţa lor le făcuse. La întrunirile din capelă, credincioşii se aruncau la pământ în transă şi bolboroseau în limbi ciudate; beţivii deveneau abstinenţi, oamenii răi, care-şi învineţeau regulat nevestele şi copiii în bătaie, ajungeau blânzi ca nişte sfinţi. La auzul acestei afirmaţii, Lucia Santa ridică, incredulă, din sprâncene. Domnul Colucci îi dădu mai departe:

— Păcătoşii devin asemenea lui Dumnezeu. Chiar eu am fost un mare păcătos, într-un fel despre care nu vreau să vorbesc.

Nevastă-sa înclină din cap pentru o clipă. Când şi-l ridică din nou, pe buzele ei înflorise un mic zâmbet trist. Domnul Colucci, însă, nu făcuse mărturisirea ca să se laude. O făcuse în felul în care o face un om care a fost victima unui ghinion cumplit şi care a fost salvat, după o grea suferinţă, datorită unei virtuţi exterioare lui.

Domnul Colucci încercă să se facă şi mai bine înţeles.

Pentru el nu conta dacă Frank n-avea să devină adept al noii credinţe. Soţii Colucci se socoteau, oricum, prietenii lui Frank şi aveau să facă totul ca să-l ajute, şi asta din dragoste pentru el şi pentru Dumnezeu. Credinţa avea să vină la timpul potrivit.

Familia Corbo era impresionată, în ciuda cuvintelor „dragoste” şi „Dumnezeu”. Nu întâlniseră şi nu auziseră niciodată vreun om precum domnul Colucci. Lucia Santa aştepta o rugăminte, o şmecherie care să indice plata pentru acest noroc. Aşteptă, însă, în zadar. Se ridică să facă cafea proaspătă şi aduse *tarelle* la masă. Frank o urmări cu atenţie, impasibil, dar părând mulţumit.

Nu exista nici un dubiu. Totul se armoniza. Domnul Colucci sesiză aceasta şi se lansă în expunerea ideilor lui. Se apucă să explice mai multe despre religia lui. Toată lumea ar trebui să iubească pe toată lumea şi nimeni n-ar

trebui să manifeste vreo dorinţă pentru bunuri pământeşti. În curând avea să vină Armageddou pe Pământ, Dumnezeu avea să treacă lumea prin bici şi numai cei aleşi, adevăraţii credincioşi, aveau să fie salvaţi. Doamna Colucci dădu din cap. Gura ei frumoasă, cu culoarea ei naturală roşu închis, era strânsă de îndârjire, iar ochii ei magnifici aruncau săgeţi.

Sesizând că fuseseră scăpaţi din vedere, copiii se făcură nevăzuţi. Gino, Vincent şi Job o luară în lungul coridorului către camera din faţă. Domnul Colucci continuă să peroreze. Lucia Santa îl ascultă cu un calm politicos. Oamenii ăştia aveau să-i dea soţului ei de lucru. *Bravo.* Îşi puteau ţine, atunci, predicile. Toţi copiii ei, cu excepţia lui Sal şi a Lenei, fuseseră deja confirmaţi de Biserica Catolică. Lucia Santa procedase la aceste acte fără un sentiment anume, ci ca un eveniment oarecare, ca şi cum şi-ar fi îmbrăcat copiii cu haine noi în Duminica Paştelui. Făcea parte dintr-un ritual social. Lucia Santa încetase de mult să se mai gândească la Dumnezeu, cu excepţia momentelor în care îl înjura pentru ghinioanele ei. Ţinea, însă, la un lucru: să fie înmormântata conform canoanelor bisericeşti. Până atunci, însă, nu se ducea la nici o slujbă, nici măcar de Crăciun sau Paşte.

Octavia era mai impresionată. Era tânără, credea în bunătate şi nutrea dorinţa de a face numai fapte bune. îşi dorea să fi fost la fel de frumoasă precum doamna Colucci. O clipă se gândi că era foarte bine că Larry nu se găsea acasă ca să-şi exercite farmecele asupra ei.

Frank observa şi ascultă, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca domnul Colucci să spună ceva ce Frank îşi dorea cu disperare să audă, nişte cuvinte magice, cheie pentru el. Continuă să aştepte.

În camera din faţă, Gino scoase pachetul de cărţi din

gaura din perete ce adăpostea burlanul sobei pe timpul iernii.

— Vrei să joci şapte-şi-jumate?, îl întrebă el pe Job.

Vinnie se aşezase deja pe podea şi îşi scotea monezi din buzunar. Gino se aşează în faţa lui.

— Jocul de cărţi e un păcat, rosti Job.

Era un băiat scund şi plăpând, drăguţ, semănând cu mama lui, dar nefiind efeminat. Se aşează şi el pe podea şi se uită la ceilalţi doi.

— Vrei cărţi, pentru numele lui Isus?, întrebă, nerăbdător, Gino.

— Vorbeşti ca un păcătos, declară Job.

— Rahat, exclamă Vinnie.

De obicei el nu înjura, dar acum se enervase. Cine credea acest puştiulică că e ca să-l ia la rost pe Gino?

Gino îşi înclină capul pe o parte şi se uită, meditativ, la Job.

— Dacă o să vorbeşti aşa şi pe strada asta, băieţel, o să ţi se dea jos pantalonii şi o să-ţi fie atîmaţi pe felinar. O să trebuiască să fugi acasă şi toată lumea o să-ţi vadă curul gol.

Expresia de groază de pe chipul lui Job îi satisfăcu pe ceilalţi doi. Se apucară de cărţi şi fură, curând, absorbiţi de joc.

Pe neaşteptate, Job zise:

— Mă rog, în regulă, dar voi doi o să vă duceţi în iad, şi asta foarte curând.

Gino şi Vinnie nu se sinchisiră.

Job continuă cu calm:

— Tatăl meu spune că se apropie Sfârşitul Lumii.

Gino şi Vinnie se opriră din joc un minut. Domnul

Colucci îi impresionase.

Job zâmbi cu superioritate:

— Oamenii ca voi sunt de vină. Voi îl înfuriaţi pe Dumnezeu cu jocurile de cărţi şi cu blestemele voastre. Dacă oamenii ca voi ar face ceea ce vă spunem eu şi tatăl meu, poate că Dumnezeu n-ar face ca lumea să se sfârşească.

Gino se încruntă. Fusese confirmat cu un an înainte, şi maicile care îl învăţaseră catehismul nu-i pomeniseră nimic despre asta...

— Când se va întâmpla?, se interesă el.

— Curând, răspunse Job.

— Spune-ne când, insistă Gino.

— O să fie focuri mari şi ape mari şi tunete venind din cer. Totul o să sară în aer. Pământul o să se deschidă şi o să înghită oamenii în iad, iar oceanul va acoperi totul. Şi toată lumea o să ardă în iad. Cu excepţia celor câţiva care cred că fac lucruri bune. Şi dup’aia Dumnezeu o să-i iubească pe toţi din nou.

— Da, dar când?, se încăpăţâna Gino.

Vroia întotdeauna un răspuns când întreba ceva, indiferent ce-ar fi fost.

— Peste douăzeci de ani, răspunse Job.

Gino îşi numără banii.

— Pariez pe cinci cenţi, rosti el către Vincent.

Vinnie dădu cărţile. În douăzeci de ani se putea întâmpla orice.

Vinnie pierdu. Suficient de matur ca să fie spiritual, zise:

— Dacă m-ar chema pe mine Job[1] lumea nu s-ar termina atât de repede pentru mine.

Cei doi fraţi îl priviră pe Job cu şiretenie şi acesta se înfurie:

— Mi s-a dat numele unuia dintre cei mai mari oameni din Biblie! Ştiţi voi ce a făcut Job? A crezut! Ca atare

[1] Job - în engl. mai înseamnă şi slujbă, serviciu (n. tr.).

Dumnezeu l-a testat. Dumnezeu i-a ucis copiii şi i-a gonit nevastă de lângă el. După aceea Dumnezeu l-a orbit şi i-a dat milioane de coşuri pe faţă. După aceea Dumnezeu i-a luat toţi banii şi casa. Ştiţi ce s-a întâmplat după aceea? Dumnezeu a trimis un drac acasă la Job ca să-l întrebe pe Job dacă îl mai iubea încă pe Dumnezeu. Ştiţi ce i-a răspuns Job?

Făcu o scurtă pauză teatrală:

— „Domnul a dat, Domnul a luat”. Eu îl iubesc pe Dumnezeul meu.

Vinnie era impresionat. Îl urmărise pe Job cu atenţie. Gino era revoltat. Întrebă:

— A zis-o serios? Sau se temea că o să fie ucis?

— Categoric c-a zis-o serios, răspunse Job. După aceea Dumnezeu i-a dăruit mult noroc că să-l răsplătească pentru credinţa lui. Tatăl meu spune că Job a fost primul Baptist Literal. De aceea Baptiştii Literali vor fi salvaţi când lumea nu va mai fi şi toţi cei care nu ne ascultă vor zace îngropaţi un milion de ani. Sau chiar mai mult. Voi doi aţi face mai bine să nu mai jucaţi cărţi şi să încetaţi cu înjurăturile.

Deoarece, însă, Job nu era decât un puşti cam zănatec, Gino amestecă cărţile, le făcu armonică şi le dădu drumul să cadă ca o cascadă. Job urmări manevra, fascinat de asemenea dexteritate. Gino se uită la el şi-l întrebă:

— Vrei să încerci şi tu?

Împinse pachetul de cărţi în mâinile lui Job. Acesta încercă să le amestece dar ele se împrăştiară pe podea. Le culese de jos şi încercă din nou, concentrându-se din răsputeri. Brusc, în încăpere se făcu umbră. În pragul uşii se ivise doamna Colucci; copiii nu o auziseră venind pe coridor.

Vinnie şi Gino erau fascinaţi de frumuseţea ei. Se holbară la ea. Doamna Colucci îl măsură pe fiul ei din cap până-n

picioare cu răceală, cu o sprinceană ridicată.

Job îngăimă:

— Nu mă jucam, mamă. Gino tocmai îmi arăta cum să le amestec. N-am făcut decât să mă uit la ei cum joacă.

Gino interveni cu căldură:

— Nu vă minte, doamnă Colucci, s-a uitat numai la noi. De fapt n-a vrut să joace deloc, deşi l-am invitat.

Doamna Colucci zâmbi şi zise:

— Ştiu că fiul meu nu mă minte niciodată, Gino. Dar cărţile sunt un început, chiar dacă te mulţumeşti numai să le atingi. Taică-su va fi foarte supărat când va afla.

Gino se uită la ea şi îi zâmbi şmechereşte:

— Dar nu sunteţi obligată să-i povestiţi tatălui lui.

Doamna Colucci i-o reteză cu răceală:

— Bine’nţeles că n-o să-i povestesc eu. O va face Job.

Gino fu surprins şi se uită întrebător la Job. Observându-l, doamna Colucci reveni, cu o voce mai blândă:

— Domnul Colucci este capul familiei noastre, aşa cum Dumnezeu e capul întregii lumi. Doar nu ai ţine nimic ascuns faţă de Dumnezeu, nu, Gino?

Gino o privi meditativ.

Vinnie amesteca furios cărţile. Era mânios pe Gino pentru că acesta nu vedea dincolo de aparenţe şi se lăsase păcălit de bunele lor maniere şi de aparenţa că l-ar fi plăcut. El văzuse pe frumosul chip al doamnei Colucci o expresie de dezgust faţă de jocul lor de cărţi, ca şi cum i-ar fi surprins în toiul cine ştie cărei acţiuni ruşinoase despre care oamenii se feresc să vorbească.

— Las-o baltă Gino, îşi sfătui el fratele, apucându-se să împartă cărţile.

Intrigat că nu înţelegea ceva, Gino îl întrebă pe Job:

— Ai de gând să-i spui tatălui tău? Nu glumeşti? Dar dacă tu nu-i spui, nici mama ta n-o să-i spună. Aşa e, doamnă

Colucci?

Pe chipul femeii apăru din nou expresia de dezgust, dar de pe buze nu-i ieşi nici un cuvânt.

Job nu-i răspunse, dar în colţurile ochilor îi apărură lacrimi. Gino era uluit. Rosti:

— O să-i spun tatălui tău că eu am fost cel care ţi-am împins cărţile în mâini. De fapt chiar asta am şi făcut. Nu-i aşa, Vinnie? Hai cu mine să-i spun.

Doamna Colucci îi reteză iute elanul:

— Tatăl lui va crede tot cei spune Job. Noapte bună copii. Spune noapte bună prietenilor tăi, Job.

Băiatul nu zise nimic şi plecă împreună cu mama lui către bucătărie.

Celor doi fraţi le pierise cheful de cărţi. Gino se îndreptă către una din ferestre, o deschise şi se aşeză pe pervaz. Vincent îi imită gesturile la cealaltă fereastră.

Depoul era întunecat, cu excepţia unei lumini provenite de la farul unei locomotive ce pufăia alene. Chiar şi râul Hudson se vedea ca o panglică albastră-neagră sub luna palidă de toamnă, iar dealurile Palisade se vedeau ca o umbră îndepărtată. Dedesubtul ferestrelor, Tenth Avenue era cufundat în întuneric şi nemişcare, curăţat de miasme şi de oameni de către un vânt rece de Octombrie. Un pic de viaţă licărea doar la colţul Străzii 31, unde pâlpâia un foc în jurul căruia se aflau câţiva băieţi.

Gino şi Vincent îşi văzură tatăl ieşind din casă împreună cu familia Colucci. Îi conducea către troleibuzul de pe Ninth Avenue. Băieţii îl aşteptară să se întoarcă, îl văzură cum se opreşte lângă focul din stradă şi cum rămâne cu privirea pironită asupra flăcărilor o bucată bună de vreme. De acolo sus, de unde se aflau, copiii continuară să-l ţină sub supraveghere.

Într-un târziu el se desprinse de lângă foc şi se întoarse

acasă.

Gino şi Vincent îşi părăsiră ferestrele. Îşi desfăcură patul şi şi-l pregătiră pentru noapte. Vinnie îşi îmbrăcă pijamaua căpătată. Urmărindu-l cu privirea, Gino zise:

— Job ăsta-i băiat drăguţ, dar e norocos că nu locuieşte pe aici.

Domnul Colucci nu era numai un bun de gură, ci şi un om de acţiune. În săptămâna ce urmă Frank Corbo începu să lucreze în fabrica de ciocolată, iar venirile lui acasă noaptea începură să fie un deliciu pentru copii. De fiecare dată când intra în casă, corpul şi hainele îi miroseau a cacao. Aducea întotdeauna în buzunar un bulgăr de ciocolată. Era ciocolată pură, mult mai delicioasă decât cea vânduta la magazin. Îl dădea întotdeauna lui Gino ca acesta să-l împartă cu ceilalţi copii. Gino îl tăia în jumătate şi-i dădea una din bucăţi lui Vinnie, oprindu-şi-o pe cealaltă, după care fiecare îşi împărţeau porţia cu Sal şi micuţa Lena. Gino începu să aibă senzaţia că tatăl lui lucra cu un picamer, stând deasupra unui munte imens de ciocolată şi spărgându-l în bucăţi.

De pastele ce avea să vină, Frank urma să fie botezat în noua credinţă. În fiecare noapte se ducea ia familia

Colucci pentru lecţiile de citit, apoi la capelă pentru slujbă şi alte lecţii. Uneori îl punea pe Gino să-i citească din biblie, dar de fiecare dată Gino protesta; citea prost şi cu-n evident dezgust, în special pasajele favorite ale tatălui, în care omul era adus înapoi la credinţă de către un Dumnezeu distrugător şi răzbunător. Gino citea aceste pasaje cu o asemenea voce indiferentă şi plictisită încât reuşea mereu să-şi irite tatăl. Într-o bună zi, cu zâmbetul pe buze, Frank Corbo îl întrebă:

— *Animale!* Deci nu crezi în Dumnezeu? Nu te temi că o să mori şi o să mergi în iad?

Gino fu surprins şi nedumerit.

— Dar mi-am făcut cuminecarea şi confirmarea, replică el.

Taică-su se uită la el, înălţă din umeri, şi nu-l mai rugă niciodată să-i mai citească ceva.

Următoarele două luni trecură liniştite, fără nici o ceartă.

După această perioadă, însă, văzându-şi soţul că o duce atât de bine, că munceşte, că nu se ceartă, că e manierat, Lucia Santa se gândi că nu există nici un motiv pentru ca el să nu se comporte şi mai bine. Începu să se plângă că el stă mereu numai pe afară, că nu-l mai văd copiii şi că pe ea nu o mai duce deloc în vizită la rude. Totul se petrecu ca şi cum Frank n-aştepta decât o astfel de văicăreală, ca şi cum noul lui mod de a fi nu-l mulţumea deloc. Urmă o scenă violentă. El se apucă să izbească cu pumnii, se auziră ţipete şi urlete, iar Octavia se repezi să-l ameninţe cu un cuţit de bucătărie. Totul ca pe vremuri. Frank plecă de acasă şi nu se întoarse până a doua zi dimineaţa.

Treptat, se schimbă. Îşi rări vizitele la capelă. De multe ori venea acasă noaptea şi se ducea direct la culcare, fără să mănânce. Rămânea întins în pat, holbându-se în gol la tavan, fără să doarmă şi fără să vorbească. Lucia Santa îi aducea o farfurie cu mâncare caldă; uneori el acceptă să mănânce, alteori o plesnea peste mâna, făcând-o să scape farfuria şi să murdărească aşternuturile. După astfel de gesturi, el nu-i permitea ei nici măcar să schimbe cearşafurile în noaptea respectivă.

De obicei adormea pentru puţină vreme, dar se trezea aproape de miezul nopţii gemând şi bolborosind cuvinte fără noimă. Avea dureri cumplite de cap. Lucia Santa îl freca cu alcool la tâmple. În ciuda acestor stări fizice, dimineaţa el se simţea suficient de bine ca să plece la lucru. Nimic nu-l putea ţine departe de slujba lui.

În acea iarnă, nopţile fură adevărate coşmaruri. Ţipetele lui Frank sculau bebeluşul. Gino, Vincent şi Sal se înghesuiau unul într-altul. Gino şi Vincent erau mai mult curioşi şi fascinaţi, însă Sal era atât de înspăimântat, încât tremura din tot corpul. Octavia se trezea şi ea şi rămânea întinsă în pat, urând răbdarea maică-sii faţă de tatăl ei vitreg. Larry nu suferea deloc, căci lucra noaptea şi nu se întorcea acasă decât dis-de-dimineaţă.

Starea lui Frank se înrăutăţi. Se trezea în miezul nopţii şi îşi înjura nevasta, mai întâi încet, ca o jelanie, apoi din ce în ce mai repede - ca şi cum ar fi recitat pasaje din Biblie. Toată lumea dormea, apartamentul zăcea în beznă, când, brusc, înălţându-se din întuneric, vocea lui Frank umplea spaţiul, vibrând de emoţie:

— Curvă... căţea... împuţito, stricato, putredo, mincinoasă ticăloasă...

După aceea, ridicând tonul şi ritmul:

— Diavol din iad, fiică de curvă, mamă de curvă.

La sfârşit venea un şir întreg de murdării ce se încheiau într-un geamăt imens de durere şi un ţipăt cumplit de ajutor:

— *Gesù, Gesù,* ajută-mă, ajută-mă!

Atunci toată lumea se trezea. Înspăimântaţi, se ridicau toţi în capul oaselor şi aşteptau, neştiind niciodată ce avea să urmeze. Lucia Santa încerca să-l liniştească, vorbind cu voce joasă, rugându-l să tacă, astfel că restul familiei să poată dormi. Îi umezea tâmplele cu alcool până ce apartamentul se umplea de miros pătrunzător.

Octavia şi Lucia Santa se certară de câteva ori în legătură cu trimiterea lui Frank la spital. Lucia Santa refuză mereu să ia în consideraţie această alternativă. Odată, obosită de lipsa de somn şi de îngrijorare, Octavia deveni isterică şi maică-sa fu nevoită s-o plesnească peste faţă. Într-o

noapte, când Frank începu să geamă: „*Gesù, Gesù”,* din dormitorul Octaviei se auzi un geamăt batjocoritor ca replică. Când tatăl o înjură în italiană, Octavia ţipă la el, stâlcindu-i vorbele, returnându-i vorbele murdare în engleză, strigând în noapte cu o violenţă mult mai şocantă. Sal şi Lena începură să plângă. Vinnie şi Gino se aşezară pe marginea patului lor, uluiţi şi înfricoşaţi. Lucia Santa veni şi bătu la uşa fiicei ei, rugând-o să înceteze, dar Octavia îşi pierduse autocontrolul. Cel care se opri primul fu tatăl vitreg.

A doua zi Frank nu se duse la lucru. Lucia Santa îl lăsă să se odihnească şi trimise copiii la şcoală. După aceea îi aduse soţului ei micul dejun.

Frank era rigid ca o bucată de lemn. Se holbă în gol la tavan. Când Lucia Santa îl scuturã, el se apucă să vorbească cu o voce cavernoasă:

— Sunt mort. Nu-i lăsa să mă îngroape fără haine. Să-mi pui în picioare pantofii buni. Dumnezeu m-a chemat. Am murit.

Lucia Santa se înfricoşă. Se apucă să-i pipăie membrele. Erau reci ca gheaţa şi ţepene. În acea clipă, Frank se apucă să strige:

— *Gesù, Gesù,* milă! *Aiuto, aiuto.*

Lucia Santa încercă să-l apuce de mână:

— Dă-mi voie să chem doctorul, Frank, îl rugă ea. Ţi-e rău, Frank.

Bărbatul se înfurie, ca un mort ce era. Pe ton amenințător, rosti:

— Dacă vine doctorul îl arunc pe fereastră.

Amenințarea era, însă, o binecuvântare pentru Lucia Santa, căci acum ochii lui albaştrii reveniseră la viaţă. Membrele începură să i se încălzească. În acea clipă, Lucia Santa auzi pe cineva urcând scările şi intrând în casă. Era

Larry, care se întorcea acasă după schimbul de noapte. Lucia Santa strigă:

— Lorenzo, vino aici să-ţi vezi tatăl!

Tonul vocii ei îl făcu pe Larry să străbată iute coridorul către dormitor.

— Uită-te ce bolnav e şi nu vrea să-l vadă doctorul, rosti maică-sa. Vorbeşte-i şi tu.

Larry fu şocat de aspectul tatălui lui vitreg. Nu observase schimbările. Nu văzuse subţierea chipului, încordarea buzelor, modificarea trăsăturilor feţei. Zise cu blândeţe:

— Hai, tată. Trebuie să aducem un doctor chiar dacă eşti mort. Lumea ar putea zice că te-a otrăvit mama sau cine ştie ce altceva. Înţelegi? Trebuie să obţinem un certificat.

Îi zâmbi lui Frank.

Acesta, însă, îl privi cu dispreţ, ca şi cum fiul lui vitreg ar fi fost lovit de dambla.

— Fără doctori. Lasă-mă să mă odihnesc, rosti el şi închise ochii.

Lucia Santa şi Larry se duseră la bucătăria din celălalt capăt al apartamentului. Mama zise:

— Lorenzo, du-te la fabrica lui Runkel şi adu-l pe domnul Colucci. El ştie cum să-l ia pe Frank. Noaptea trecută i-a fost din nou extrem de rău. Dacă mai continuă aşa... Nu. Adu-l pe domnul Colucci.

Larry era frânt de oboseală şi vroia să se culce. Văzu, însă, că maică-sa, de obicei atât de puternică şi de încrezătoare în forţele proprii, era pe punctul de a izbucni în lacrimi şi se abţinea din mândrie. Simţi o dragoste copleşitoare şi milă pentru ea, dar şi o senzaţie ciudat de neplăcută că fusese implicat în această afacere, ca şi cum ar fi fost o tragedie care n-avea cum să-l afecteze. O bătu pe maică-sa încet pe braţ şi zise:

— În regulă, mamă.

După care părăsi casa în căutarea domnului Colucci.

În ciuda faptului că muncea la birou, domnul Colucci nu-şi putea părăsi postul. Sosi la Frank pe la ora cinci, aducând cu el alţi trei oameni. Hainele lor miroseau a cacao. Intrară toţi ca să-l vadă pe Frank Corbo zăcând pe patul lui.

Se adunară toţi în jurul patului.

— Frank, Frank, începu domnul Colucci cu blândeţe. Ce-i asta? Ce faci? Nu-ţi poţi părăsi soţia şi copiii. Cine o să le mai aducă pâine? Dumnezeu nu te cheamă la el acum; tu mai ai multe lucruri bune de făcut. Şi acum, Frank, ridică-te şi ascultă un prieten care te iubeşte. N-a sosit încă timpul.

Ceilalţi bărbaţi murmurară: „Amin”, ca într-o rugă.

— Trebuie să-ţi aducem un doctor pentru durerile de cap, încheie domnul Colucci.

Frank se ridică într-un cot. Se apucă să vorbească cu voce joasă, furioasă şi plină de viaţă:

— Mi-ai spus că nu-i nevoie de doctori pe lume, că Dumnezeu dispune şi omul crede. Acum îmi spui altceva.

Eşti un mincinos, o ludă.

Întinse, acuzator, braţul şi aproape înfipse degetul arătător în ochiul lui Colucci. Părea o statuie.

Domnul Colucci era şocat. Se aşeză pe pat şi luă mâna lui Frank într-a sa. Zise:

— Ascultă-mă, fratele meu. Eu sunt credincios, dar, când văd în ce stare îţi laşi nevasta şi copiii, credinţa mi se clatină. Da, da, chiar şi credinţa mea se poate clătina. Nu pot să fac din credinţa mea ruinarea ta. Eşti bolnav. Ai durerile astea de cap. Suferi. Frate dragă, tu nu crezi. Tu spui că Dumnezeu te-a chemat la el şi că eşti mort. Faci o blasfemie. Acum trebuie să trăieşti. Să mai suferi niţel.

Dumnezeu va avea milă de tine de Armagedon. Ridică-te acum şi vino acasă la mine la cină. O să mergem după aia la capelă şi o să ne rugăm împreună pentru izbăvirea ta.

Domnul Colucci plângea. Ceilalţi bărbaţi îşi plecară capetele. Frank se uită la ei cu ochii mari, părând a-şi fi revenit.

— O să mă ridic, încuviinţă el, făcându-le semn să plece ca să se poată îmbrăca. Colucci şi ceilalţi bărbaţi se duseră în bucătărie şi se aşezară la masă ca să-şi bea cafeaua. Lucia Santa se aşează înaintea lor.

Domnul Colucci se uită fix la lemnul mesei. Era într-o stare îngrozitoare. Ceea ce văzuse în acel pat era o caricatură a lui Cristos şi a unui adevărat credincios, deşi atitudinea intra în logica extremă a credinţei: se întinsese pe pat aşteptându-şi moartea. Domnul Colucci i se adresă Luciei Santa.

— Signora Corbo, soţul dumitale va fi acasă în seara asta pe la ora nouă. Aduceţi doctorul. Nu vă fie frică, o să stau cu el.

Îşi puse mâna pe umărul ei.

— Aveţi încredere în mine, signora. Soţul dumitale are prieteni adevăraţi. O să ne rugăm pentru el. O să se facă bine. Şi sufletul lui va fi mântuit.

Lucia Santa se făcu stană de piatră, furioasă că individul o atinsese. Cine se credea bărbatul ăsta, cu un singur copil, străin de durerile şi suferinţele ei, ca să încerce s-o liniştească? Lipsit de scrupule şi criminal în religiozitatea lui îngâmfata, el era cauza bolii soţului ei. El şi prietenii lui tulburaseră mintea lui Frank cu prostiile lor, cu familiaritatea lor obscenă şi obstinată fată de Dumnezeu. Mai presus de toate astea, însă, Lucia Santa simţea un dezgust profund pentru acest Colucci. Avea sentimentul că lui nu-i păsa deloc de viaţă şi de semenii lui; că, având o soţie frumoasă, dovedea o suspiciune şi o lipsă de încredere totală mulţumindu-se cu un singur copil. Amintindu-şi de clipele când plângea la căpătâiul bărbatului

ei, Lucia Santa simţi un dispreţ profund pentru acest individ şi pentru toţi indivizii care căutau ceva dincolo de viaţă, întru propria lor mărire. Ca şi cum viaţa în sine nu le era de ajuns. Ce aere îşi mai dădeau! Îşi luă privirea de la domnul Colucci, de la mila arătată de acesta, de la suferinţa lui, astfel încât el să nu-i poată vedea faţa. Îl ura. Ea era cea care simţea apăsarea şi ura celui care suferea fiindcă trebuia să se supună destinului; în ceea ce-l privea pe domnul Colucci, el nu merita decât nişte lacrimi de compasiune.

CAPITOLUL 7

Doctorul era fiul unui proprietar imobiliar care deţinea multe clădiri de pe Tenth Avenue. Acel tată italian nu suferise şi nu asudase, nu trebuise să-şi părăsească patria mamă, nu-şi storsese chiriaşii compatrioţi de ultimul ban, nu fusese nevoit să cineze doar cu *pastă* şi *fagioli* de patru ori pe săptămâna astfel ca fiul său să poată deveni un făcător de bine. Doctorul Silvio Barbato era tânăr, dar Îşi pierduse iluziile din jurământul lui Hipocrate. Avea prea mult respect pentru tatăl lui şi era prea inteligent ca să fie sentimental fată de aceşti oameni veniţi din sudul Italiei, care trăiau precum şobolanii de-a lungul Zidului de Vest al oraşului. Cu toate astea, rămânea suficient de tânăr ca să-şi zică că suferinţa e nefirească. Mila nu pierise cu totul din sufletul lui.

O cunoştea pe Lucia Santa. Ca băieţel, înainte ca tatăl lui să devină bogat, locuise pe Tenth Avenue şi-i arătase întotdeauna respectul cuvenit unei femei mai în vârstă. Trăise pe atunci aşa cum trăia ea acum, cu *spaghetti* joia şi duminica; *pasta* şi *fagioli* marţea, miercurea, vinerea şi sâmbăta; *scarola* lunea ca să-şi cureţe intestinele. Ca atare, nu putea s-o aline pe Lucia Santa şi în acelaşi timp să se comporte strict profesional. De câte ori intra într-o casă ca aceasta îşi binecuvânta tatăl.

Evadarea lui era completă. Tatăl lui se dovedise înţelept că luptase să îl facă doctor. Existau întotdeauna oameni care se îmbolnăveau, spitale şi ceva de lucru. Atmosfera era plină de germeni şi de microbi. Unii bolnavi scăpau câteodată pentru o bucată de vreme dar exista în

permanenţă cineva care murea. Toţi cei vii aveau bani care se scurgeau mai devreme sau mai târziu în buzunarul unui doctor.

Se aşeză ca să-şi bea cafeaua. Trebuia s-o facă; altfel nu ar mai fi fost niciodată chemat de acea familie. Răcitorul din hol era, probabil, plin de gândaci. Fata cea mare - care era numele ei? - era suficient de matură ca să meargă la lucru şi atât de împlinită la trup încât căsătoria devenea imperativă ca să nu apară vreun bucluc. Se aflau prea mulţi oameni acolo explicând diverse despre pacient. Prietenii familiei şi diverşi alţi sfătuitori se strânseseră toţi la un loc - lucrul cel mai iritant pentru un doctor. Cel mai rău, însă, era cu bârfele babelor.

Ajunse în sfârşit să-şi vadă pacientul care şedea pe pat. Părea calm. Doctorul Barbato îi luă pulsul şi tensiunea sanguină. Îi fu suficient. În spatele acelui chip aspru şi calm exista probabil o tensiune de nesuportat. Auzise despre cazuri precum cel pe care-l avea în faţă de la alţi doctori. Curios era că întotdeauna cei care se prăbuşeau în faţa durităţii vieţii din această ţară erau bărbaţii şi niciodată femeile. Existau multe cazuri de bărbaţi italieni care înnebuniseră şi au trebuit să fie internaţi, ca şi cum prin părăsirea patriei natale aceştia se rupeau de-o rădăcină esenţială a vieţii.

Doctorul Barbato ştia ce avea de făcut. Frank Corbo trebuia să fie spitalizat, să i se ofere o lungă perioadă de odihnă şi să fie deconectat de la orice sursă de tensiune. Numai că el trebuia să muncească, trebuia să-şi hrănească copiii. Aveau să fie nevoiţi cu toţii să rişte. Doctorul Barbato îşi continuă examinarea. Dând cearşaful la o parte fu uluit să vadă o pereche de picioare hidos deformate şi-l a- pucă o frică aproape superstiţioasă.

— Cum s-a întâmplat asta?, întrebă el în italiană.

Avea vocea politicoasă dar fermă, pretinzând să i se răspundă.

Frank se ridică în coate şi-şi trase înapoi cearşaful peste picioare.

— Nu sunt problema dumitale, se năpusti el. Oricum nu mă deranjează deloc.

Pentru el doctorul era un inamic.

— Atunci să vedem ce-i cu durerile de cap, schimbă doctorul subiectul.

— Da, fu de acord Frank.

— De cât timp le ai?

— Dintotdeauna, veni răspunsul.

Nu se mai putea face nimic aici. Doctorul Barbato scrise o reţetă pentru un sedativ puternic, după care aşteptă cu răbdare să-şi primească onorariul, în timp ce Lucia Santa se făcu nevăzută în altă cameră ca să scoată bani din ascunzătoare. Doctorul se simţi un pic nelalocul lui. Îşi dorise dintotdeauna că oamenii care-i dădeau bani să fie un pic mai bine îmbrăcaţi şi să aibă o mobilă mai bună în casă. În acea clipă observă aparatul de radio şi scrupulele lui dispărură ca prin farmec. Dacă această familie îşi permitea un astfel de lux, atunci îşi putea permite şi o boală.

În săptămâna ce urmă, Frank Corbo se-ntoarse la lucru. Se simţea mult mai bine. Uneori, noaptea, gemea şi înjura cu voce tare, dar numai pentru câteva minute, iar după miezul nopţii nu se mai trezea. Înainte de sfârşitul celei de a două săptămâni, însă, apăru într-o zi, pe neaşteptate, acasă, la prânz. Se postă în cadrul uşii şi îşi anunţă nevasta:

— *Padrone* m-a trimis acasă. Sunt prea bolnav ca să lucrez.

Începu să plângă, spre groaza Luciei Santa.

Femeia îl aşeză la masa din bucătărie şi îi aduse cafea. Văzu că bărbatul ei ajunsese aproape scheletic. Acesta

începu să vorbească aşa cum nu mai vorbise din anul în care se căsătoriseră. O întrebă cu voce înfricoşată:

— Sunt chiar atât de bolnav? *Padrone* mi-a spus să încetez lucrul şi să uit de maşină. Mi-a mai spus să mă odihnesc o vreme şi apoi să mă duc din nou la el. Numai că eu nu sunt chiar atât de bolnav. Tocmai încep să mă simt mai bine şi mă pot controla. Pot să am grijă de mine acum. Nu e aşa?

— Nu-ţi mai face griji cu slujba, îi răspunse Lucia Santa. Odihneşte-te un pic. Trebuie să te faci bine. Fă o plimbare după-amiază, du-o pe Lena în parc să ia nişte aer.

Femeia privi în jos la capul lui înclinat. Oare lui Frank îi era mai bine sau mai rău? Nu putea face nimic altceva decât să aştepte.

Când Frank plecă cu bebeluşul, Lucia Santa îi dădu un dolar pentru bomboane şi ţigări. Ştia că lui îi plăcea la nebunie să aibă bani în buzunar căci astfel se simţea încurajat. Frank rămase afară toată după-amiaza şi se întoarse la ţanc ca să prindă cina.

În jurul mesei era strânsă întreaga familie: Octavia, Larry, Vincent, Gino şi Sal. Ştiau cu toţii că tatăl lor îşi pierduse slujba şi erau profund afectaţi. Frank, însă, nu scoase nici o vorbă şi se purtă admirabil de îndatoritor cu nevasta lui, astfel încât, curând, toată lumea îşi veni în fire. Se părea că şocul pierderii slujbei îi scosese toate prostiile din cap. Se apucară toţi să sporovăie. Larry îi păcăli pe băieţi spunându-le că mai mulţi gândaci jucau baseball pe perete şi, când Sal şi Gino se întoarseră să privească minunea, le fură cartofii din farfurie. Octavia se apucă să o hrănească pe Lena ţinând-o în poală. Vinnie preferă să urmărească toată scenă. Larry nu-l putea prosti şi pe el. Când maică-sa trecu cu mâncarea pe lângă el, îi atinse rochia, astfel încât ea se opri şi-l servi pe el mai întâi. După ce toată lumea se

ridică de la masă, Lucia Santa îşi întrebă soţul dacă avea de gând să se ducă la biserică. El îi răspunse că nu mai avea nevoie de domnul Colucci. Lucia Santa rămase înmărmurită. Oare fusese în stare soţul ei, care, în detrimentul familiei lui, nu se comportase niciodată cu viclenie, să-i folosească pe soţii Colucci numai ca să primească de lucru? Cum rămânea, atunci, cu boala? Contradicţia o tulbură profund.

Mai târziu, când sosi ora culcării, Lucia Santa se aşeză pe scaunul ei de bucătărie ca să coasă până după miezul nopţii, de la o vreme vroia să fie complet îmbrăcată şi gata pentru eventualele atacuri nervoase ale soţului ei. Ştia că dacă nu se întâmpla nimic până la miezul nopţii, se putea duce şi ea în siguranţă la culcare; pericolul înceta.

Frank Corbo o urmări şi rosti cu o voce care pentru el însemna gingăşie:

— Du-te. Du-te şi odihneşte-te. Eu mai stau un pic şi apoi vin şi eu în pat.

Lucia Santa ştia că acest „un pic”, însemna până după miezul nopţii. Acum ceasul arăta aproape ora unsprezece. Toţi ceilalţi din casă dormeau, iar Larry plecase la lucru. Lucia Santa simţi un fior de uşurare şi mândrie că judecata ei se dovedise sănătoasă. Frank *se simţea* mai bine. Adeseori bărbaţii aveau astfel de perioade negre, dar ele treceau.

— Mai am puţin şi termin, rosti ea.

În timp ce cosea, el fumă o ţigară. O servi cu un pahar de vin şi îşi turnă unul şi pentru el, deşi asta era împotriva religiei lui Colucci. Trecuse de miezul nopţii când se duseră la culcare, aşezând-o pe Lena între ei. La un moment dat, în plină beznă, Lucia Santa se deşteptă şi-şi auzi soţul repetând cu voce clară şi monotonă:

— Ce caută păpuşa asta între noi? Repede, înainte să o

arunc pe fereastră.

Lucia Santa îşi puse un braţ peste bebeluşul care dormea şi zise cu voce coborâtă:

— Ce e, Frank? Ce s-a întâmplat?

Încă ameţită de somn, nu putea înţelege.

Cu ton jos şi ameninţător, Frank întrebă:

— De ce ai pus păpuşa asta între noi?

Lucia Santa încercă să-şi menţină vocea coborâtă şi şopti:

— Frank, Frank, e fiica ta cea mică. Trezeşte-te, Frank!

Urmă o lungă perioadă de tăcere, dar Lucia Santa nu îndrăzni să adoarmă la loc. Brusc întregul pat se zgudui violent.

Frank se înălţă ca un înger răzbunător. Imediat dormitorul fu inundat de lumină, care se răspândi şi în camera din faţă unde dormeau copiii. Tatăl se ivi ameninţător complet îmbrăcat. Chipul lui era aproape negru de furie. Cu voce ca un tunet se apucă să urle:

— AFARĂ DIN CASA ASTA! BASTARZILOR, FII DE CURVE ŞI DE CĂŢELE! AFARĂ DIN CASA ASTA ÎNAINTE SĂ VĂ OMOR PE TOŢI!

Lucia Santa sări din pat în cămaşa de noapte cu bebeluşul în braţe. Se duse în camera din faţă, unde Gino şi Vincent se ridicaseră speriaţi în picioare, şi le spuse:

— Repede, îmbrăcaţi-vă, luaţi-l pe Salvatore şi duceţi-vă la Zia Louche. Repede.

Frank înjura ca turbatul, dar când îl văzu pe Vincent gata să plece, zise:

— Nu, Vincenzo poate să stea. Vincenzo este un înger.

Lucia Santa, însă, îl înghionti pe Vincent să plece pe coridor.

Tatăl şi mama ajunseră faţă în faţă. În ochii tatălui nu se citea nici un fel de milă. Cu o ură profundă, el rosti încet:

— Ia-ţi păpuşa şi pleacă din casa asta.

Lucia Santa privi spre uşa dormitorului Octaviei.

Frank interceptă privirea şi zise:

— Nu mă face să bat în uşa fie-tii. Ia-o şi du-o pe stradă, acolo unde-i e locul.

Uşa se deschise şi Octavia se ivi în pragul ei, gata îmbrăcată, ţinând foarfecele de croitorie în mâna dreaptă.

Maică-sa interveni iute:

— Octavia, vino cu mine.

Fetei nu-i era teamă; ieşise din camera ei gata de bătălie ca să-şi protejeze mama şi fraţii. Văzu, însă, pe chipul tatălui ei vitreg o asemenea expresie de cruzime şi încântare, încât, pentru prima dată, se înfricoşă. O luă pe Lena din braţele maică-sii şi alergă spre bucătărie continuând să ţină foarfecele în mina. Dădu acolo peste Vinnie, Sal şi Gino, care stăteau înghesuiţi unul într-altul, îmbrăcaţi numai cu câte o haină peste lenjeria groasă de noapte. Îi mână de la spate pe trepte în jos şi afară din clădire. Lucia Santa rămase singură cu soţul ei.

Femeia îşi îmbrăcă câteva haine peste cămaşa de noapte şi întrebă cu voce tremurândă:

— Ce e Frank? Te-ai purtat atât de bine toată ziua. Ce s-a întâmplat acum?

Ochii lui albaştri erau opaci, iar faţa aspră imobilă. Bărbatul repetă:

— Toată lumea afară din casa asta!

Se apropie de ea şi o împinse către uşa de ieşire în acea clipă, în apartament dădură năvală Larry şi vecinul brutar. Se interpuseră amândoi între soţ şi soţie. Frank îl înşfăcă pe Larry de gât şi îl propti de zid, strigând:

— Crezi că ai dreptul să te amesteci numai pentru că mi-ai dat un dolar azi?

Aruncă o mână plină de mărunţiş înspre fiul său vitreg.

Larry îşi avea toate simţurile în alertă. Atent la ce spune, rosti:

— Am venit să te ajut, tată. Copoii sunt pe drum. Trebuie să te linişteşti.

Se auzi brusc o sirenă de poliţie. Frank alergă înspre camera din faţă ca să se uite pe fereastră afară.

Dedesubt, pe stradă, îşi văzu cei trei copii mai mici strânşi în jurul Octaviei, şi pe aceasta arătând cu degetul înspre el poliţiştilor care ieşiră din maşină. Îi văzu pe cei doi oameni ai legii intrând în fugă în clădire. Nu mai scoase nici o vorbă şi se întoarse de-a lungul coridorului în bucătărie, unde le spuse tuturor pe un ton rezonabil:

— Poliţia are bastoane. Nimeni nu poate rezista în faţa poliţiei. Nici măcar Dumnezeu nu poate rezista împotriva bastoanelor.

Se aşeză pe un scaun de bucătărie.

Cei doi poliţişti masivi, amândoi roşcovani şi înalţi, intrară cu prudenţă şi calm în apartament. Larry îi luă de o parte şi le vorbi cu voce joasă. Frank îi urmări cu privirea. După asta Larry veni şi se aşeză lângă taică-său. În ochi îi luceau lacrimi. Zise:

— Ascultă-mă, tată. Vine o ambulanţă. Eşti bolnav, înţelegi? Să nu faci scandal. Pentru mama şi pentru puşti.

Frank Corbo îi dădu un ghiont violent. Imediat, cei doi poliţişti făcură un pas în faţă, dar Lucia Santa le-o luă înainte.

— Nu, aşteptaţi, aşteptaţi, îi temperă ea.

Se duse lângă soţul ei şi-i vorbi încet, ca şi cum brutarul şi poliţiştii n-ar fi trebuit să audă. Între timp, Octavia şi copiii mici se întorseseră din frigul străzii şi se postară de cealaltă parte a camerei, urmărind scena. Lucia Santa rosti:

— Du-te la spital, Frank. O să te facă bine acolo. Ce o să simtă copiii dacă o să vadă poliţiştii bătându-te şi târându-

te în jos pe scări? Fii rezonabil, Frank. O să vin să te văd în fiecare zi. Într-o săptămână, maximum două, o să te faci bine. Hai cu mine acum.

Frank se ridică. În aceeaşi clipă, în capul scărilor se i- viră doi brancardieri în alb. Cei doi intrară în apartament. Frank rămase lângă masă, cu capul aplecat, văitându-se încet. După asta îşi ridică privirea şi spuse scurt:

— Toată lumea trebuie să bea cafea. O s-o prepar eu însumi.

Cei doi brancardieri vrură să se îndrepte către el, dar Lucia Santa le ieşi în drum. Larry i se alătură. Femeia li se adresă străinilor:

— Distrageţi-l. O să meargă dacă îi distrageţi atenţia. Dacă folosiţi forţa o să se zbată că un animal.

Cât timp fierse cafeaua, Frank se bărbieri la chiuveta din bucătărie. Brancardierii rămaseră încordaţi şi în alertă. Poliţiştii stătură gata de intervenţie cu bastoanele. Frank termină iute şi aşeză ceşti de cafea pe masă. Copiii mici şi Octavia se găseau la capătul îndepărtat al mesei. Cât timp băură toţi ca să-l mulţumească, Frank o făcu pe nevastă-sa să plece ca să-i aducă o cămaşă curată. După aceea aruncă o privire asupra tuturor, uitându-se la ei cu o sclipire paranoică în ochi.

— *Figlio de puttana,* începu el. Oameni ai dracului. Pe voi doi, poliţiştii, vă ştiu eu. Noaptea târziu vă duceţi la brutărie şi beţi whisky. Asta-i muncă la voi? Şi tu, brutarule. Faci whisky în camera din spate, deşi ştii că încâlci legea. Oh, vă văd pe toţi noaptea, când restul lumii doarme. Eu văd totul. Noaptea sunt peste tot. Văd toate păcatele lumii. Monştri - diavoli - asasini - fii şi fiice de curve - vă ştiu pe toţi. Credeţi că sunteţi voi în stare să vă puneţi *cu mine*?

Spre final ajunsese să strige rapid şi incoerent, împinse cu forţă de masă şi răsturnă toate ceştile de cafea de pe

ea.

Păru că se înalţă pe călcâie; crescu înalt şi ameninţător. Larry şi maică-sa se îndepărtară de el. Cei doi oameni în alb se uniră cu poliţiştii şi porniră către el. Brusc, Frank zări, dincolo de imensa masă de lemn, chipul lui Gino, cu pielea albă de groază, cu ochii ieşiţi din orbite, paralizat. Cu spatele la duşmani, tatăl îi făcu cu ochiul fiului, după care văzu culoarea revenind în obrajii lui Gino şi frica înlocuită de surpriză.

De-acum, însă, comedia luase sfârşit. Cei patru bărbaţi îl înconjurară pe Frank, neatingându-l încă. Frank îşi înălţă ambele palme către ei, ca şi cum iar fi implorat să se oprească, să asculte ceva important ce avea el să spună. Frank nu scoase, însă, nici o vorbă. îşi introduse mâna în buzunar şi-i dădu nevesti-sii cheia apartamentului şi portofelul său. Lucia Santa îl apucă de braţ şi îl scoase din casă, pornind cu el, în jos, pe scări. Larry îi luă celălalt braţ. Poliţiştii şi brancardierii îi urmară îndeaproape.

Tenth Avenue era pustiu. Vântul făcea vârtejuri în jurul maşinii de poliţie şi a ambulanţei, parcate amândouă în faţa clădirii. În strada întunecată, Frank Corbo se întoarse către nevastă-sa şi o rugă cu o voce joasă:

— Lasă-mă să mă întorc acasă, Lucia Santa. Nu le dă voie să mă ia cu ei. O să mă omoare.

Vizavi, în depou, o locomotivă pufăia. Lucia Santa îşi înclină capul. Dădu drumul braţului lui Frank şi făcu un pas în spate. Fără nici un avertisment, cei doi brancardieri se aruncară asupra lui Frank, îi strecurară ceva peste braţe şi îl împinseră cu forţa în ambulanţă. Unul dintre poliţişti le sări în ajutor. Nu se auzi nimic. Frank nu scoase nici un sunet. Se văzu numai o învălmăşeală de braţe umane îmbrăcate în alb sau albastru. Lucia Santa îşi muşcă pumnii, iar Larry rămase pironit locului, paralizat. Ambulanţa o luă

din loc. După aceea, cel de-al doilea poliţist veni lângă mamă şi fiu.

Se apropiau zorile, dar nu se făcuse încă lumină. Lucia Santa începu să plângă în stradă în timp ce Larry îi dădu poliţistului numele lor, numele tatălui vitreg, numele copiilor şi a tuturor celor aflaţi în casă în acea noapte şi începu să istorisească de unde pornise toată tărăşenia.

Abia în sâmbăta următoare li se permise să-l viziteze pe Frank. După masa de seară, Lucia Santa îi spuse Octaviei:

— Crezi c-ar fi bine să-l las să vină acasă? Crezi c-am fi în siguranţă?

Octavia înălţă din umeri, temându-se să dea un răspuns cinstit. Era uimită de optimismul maică-sii.

Larry trecu la comanda familiei. În această calitate, interveni ca un bărbat care dispreţuia laşitatea femeilor:

— Adică o să-l laşi pe tata să putrezească în spital doar pentru că şi-a ieşit din fire într-o noapte? Mai bine l-am scoate naibii de acolo. O să fie bine, nu vă faceţi griji.

— Ţie ţi-e uşor să vorbeşti aşa, i-o reteză Octavia. Nu eşti niciodată acasă. Tot timpul vânezi fuste şi te duci la târfuliţele tale tâmpite. În timp ce tu te hârjoneşti, mama, copiii şi cu mine suntem în pericol să ni se taie gâturile. Dacă ni s-ar întâmpla aşa ceva, o să-ţi pară aşa-a-a de rău când o să te întorci acasă... Numai că tu o să fii viu, iar noi moarte. Nu eşti prost, Larry.

— Ah, tu faci mereu din ţânţar armăsar, replică Larry. După ce bătrânul are să vadă un pic cum e la spital, n-o să se mai îmbolnăvească niciodată, ţi-o spun eu. Chestia e, surioară, că ţie nu ţi-a plăcut niciodată de el.

— Şi de ce să-mi fi plăcut?, i-o întoarse, înţepată, Octavia. N-a făcut niciodată nimic, nici pentru Vinnie, nici măcar pentru proprii copii. De câte ori a dat în mama? A lovit-o chiar o dată când era însărcinată şi eu nu pot uita

asta.

Lucia Santa îi ascultă pe amândoi cu o expresie serioasă pe chip şi sprâncenele ridicate. Argumentele lor erau argumentele irelevante ale copiilor. Discuţia lor nu însemna nimic pentru ea. Nu era nici unul competent, nici emoţional, nici psihic.

Precum mulţi alţii, această fostă ţărancă, analfabetă şi needucată, avea putere de viaţă şi de moarte asupra fiinţelor umane din apropierea ei. În fiecare zi a fiecărui an existau oameni care-şi trădau pe cei apropiaţi. Lucia Santa nu gândea sentimental. Cu toate astea, pentru ea drăgostea şi mila aveau o anumită valoare, o anumită pondere în viaţa ei.

Omul care participase la naşterea copiilor ei, care o salvase de la o văduvie disperată şi care o făcuse să simtă din nou plăcerea, nu mai avea valoare pentru ea. N-aducea acum decât război în sânul familiei. Octavia putea pleca; se putea căsători timpuriu ca să scape de el. Frank, însă, trebuia să fie un ajutor în lupta pentru supravieţuire. Lucia Santa era datoare faţă de copiii ei, fie că erau mari, fie că erau mici. Nici nu se putea gândi la dragoste, un sentiment mult prea egoist, o emoţie de lux a celor care beneficiau de vieţi necomplicate.

Dincolo de dragoste, însă, existau onoare, datorie şi uniune împotriva lumii. Frank Corbo nu îşi trădase niciodată onoarea; pur şi simplu nu se putuse ridica la înălţimea aşteptărilor. În plus, era şi tatăl a trei dintre aceşti copii. Era, deci, o legătură de sânge. În anii ce aveau să vină, Lucia Santa trebuia să fie în stare să se uite în ochii acestor copii cu demnitate. Trebuia să dea socoteală pentru ei, căci Frank le dăduse viaţă şi ei îi datorau asta. Undeva, în spatele acestor gânduri, însă, exista şi acea groază primitivă a părintelui care se temea să nu fie lăsat în voia

sorţii la bătrâneţe, când avea să ajungă el copil la discreţia copiilor lui, căutând îndurarea lor.

În tot acest timp Gino se foise pe loc şi se certase cu Sal şi cu Vinnie, părând că nu acordă atenţie conversaţiei. Pe neaşteptate, însă, el i se adresă maică-sii:

— Tata mi-a făcut cu ochiul în acea noapte.

Uluită, maică-sa nu înţelese verbul „a face cu ochiul”.

Octavia îi explică semnificaţia.

Lucia Santa se aprinse.

— Vedeţi?, exclamă ea. Ne-a tras pe sfoară. Ştia ce face dar îi slăbise capul şi nu s-a mai putut abţine.

— De fapt, o întrerupse Larry, eu cred că i-a făcut cu ochiul lui Gino fiindcă l-a văzut atât de speriat. V-am spus eu că nu-i nimic serios. Îi e doar puţin rău, asta-i tot. Hai să-l aducem acasă.

Lucia Santa se adresă Octaviei:

— Ei, bine?

Ea se hotărâse deja, dar vroia şi acceptul fie-sii. Octavia se uită la Gino, care îşi întoarse capul.

— Bine, să încercăm, fu ea de acord. O să-mi dau şi eu toată silinţa.

O ajutară toţi pe mamă să se pregătească. Împachetară mâncarea: spaghetti într-un mic castron, fructe şi jumătate de pâine. Toate astea pentru eventualitatea că Frank nu se putea întoarce acasă chiar în această zi. Se apucară chiar să glumească. Lucia Santa zise:

— Ah, în noaptea aia, când l-a făcut „înger” pe Vincenzo, am ştiut că era nebun.

Era o glumă cam amară.

Fu, în sfârşit, gata de plecare. Gino o întrebă:

— Chiar vine tata acasă azi?

Maică-sa se uită în jos la el. Pe faţa lui se putea citi o oarecare frică, de neînţeles pentru mamă. Îi răspunse:

— Dacă nu azi, atunci mâine, nu te teme.

Văzu neliniştea dispărând din ochii băiatului, şi încrederea lui îi dădu acea senzaţie caldă şi familiară de putere şi dragoste.

Auzind vorbele mamei către Gino, Vinnie chiui de fericire.

— Uraa! Uraa !

Octavia îi spuse maică-sii:

— O să-i curăţ pe copii şi o să-i aduc îmbrăcaţi în faţa casei.

Larry mergea cu Lucia Santa. Înainte de a pleca, mama le spuse copiilor ei:

— Dacă o să-l aducem pe tata acasă azi, vreau ca nimeni să nu-l deranjeze şi să-l lase să se odihnească. Faceţi tot ce vă cere el.

Ascultându-se, Lucia Santa se simţi plină de energie; credea că totul se va sfârşi cu bine, că acea noapte cumplită nu era atât de importantă pe cât păruse. Presiunea fusese prea mare şi toată lumea se lăsase antrenată de emoţie. De fapt nu fusese nevoie să cheme poliţia sau salvarea şi nici să-l trimită la spital.

În definitiv, însă, poate că se făcuse cel mai bun lucru. Acum atmosfera era limpede şi se simţeau cu toţii mai bine.

Îmbrăcată în negru şi ducând ea însăşi bocceluţa cu mâncare, Lucia Santa parcurse pe jos Strada 23 către troleibuzul ce avea s-o transporte până la spitalul Bellevue. Larry o sprijinea de braţ ca un fiu bun şi respectuos.

Lucia Santa şi feciorul ei ajunseră în faţa unui birou de primiri aglomerat şi aşteptară. După o perioadă lungă de timp li se spuse că trebuie să vadă doctorul şi fură îndrumaţi către biroul acestuia.

Se spunea despre acest spital că personalul lui e cel mai bun din lume, că surorile medicale sunt mai eficiente şi mai harnice decât orice alte surori şi că îngrijirea medicală e

cea mai bună posibilă. În această după-amiază de duminică, însă, toate aceste amănunte contau prea puţin pentru Lucia Santa. Pentru ea, spitalul Bellevue însemna groaza săracilor, ultima degradare ruşinoasă şi dureroasă pe care o aveau ei de înfruntat din partea vieţii, înainte ca negura morţii să li se aştearnă pe chip. Era un loc plin de drojdia societăţii: neajutoraţii umanităţii şi cei loviţi de sărăcie. Balcoanele erau pline de tuberculoşi care trăgeau în piept aerul murdar, observând cum oraşul de piatră le transmite picătură cu picătură otrava care le devora plămânii. Bătrânii senili zăceau neluaţi în seamă de nimeni în afara rudelor venite în vizită ca să le aducă mâncare şi să încerce să le insufle o fărâmă de speranţă. Din loc în loc se găseau secţiile celor înnebuniţi de viaţă, Dumnezeu sau umanitate, care înghiţiseră leşie sau se automutilaseră oribil în tentativa lor de a-şi găsi moartea. Datorită durerilor fizice, ce acopereau orice altă durere, ei se agăţau acum de viaţă. După aceştia veneau nebunii, cei care plecaseră din lumea înconjurătoare într-un univers aparte, întunecat, dar mai plăcut.

Lucia Santa îşi zise că puteai spune orice despre acel loc, dar nu puteai omite un adevăr: spitalul acesta era o instituţie de caritate. Acest loc nu datora nimic oamenilor precum Lucia Santa şi nu se aştepta la vreo recompensă din partea lor. Coridoarele lui întunecate erau pline de copii gălăgioşi care îşi aşteptau medicamentele, tratamentul sau pansamentele. Într-una dintre secţii, Lucia Santa zări cum se băteau mai mulţi copii, loviţi de automobile sau de părinţi beţi, pentru un singur scaun de invalid.

În unele paturi se găseau cei bolnavi pe nedrept - bărbaţi din a căror muncă provenea pâinea soţiilor şi copiilor lor, şi a căror frică de moarte era amplificată de imaginea familiilor lor rămase fără ajutor şi protecţie.

Era un spital unde lumea aducea hrană în fiecare zi pentru cei dragi - caserole cu spaghetti, pungi cu portocale, săpunuri şi prosoape curate. Era o fabrică a epavelor umane adunate laolaltă fără milă, tandreţe sau dragoste. Era un loc în care cei nărăvaşi puteau fi făcuţi cu uşurinţă să-şi poarte povara. Era un spaţiu al nesimţirii faţă de durerile sufletului; părea un cavou în care o floare nu şi-ar fi avut nici un rost. Atârnă lângă zidul de est al oraşului. Părea desprins din epoca medievală cu structura lui de turnuri şi de porţi de fier, simboluri ale iadului. Săracii mai pioşi îşi făceau cruce când treceau pe sub acele porţi; cei grav bolnavi se resemnau să-şi accepte moartea.

Lucia Santa şi fiul ei găsiră biroul doctorului şi intrară. Femeii nu-i veni să creadă când văzu că cel care deţinea atâta putere asupra soţului ei era un tinerel îmbrăcat cu un halat alb ce nu-i cădea deloc bine. Imediat ce Lucia Santa şi Larry se aşezară, doctorul îi spuse femeii că nu-şi poate vedea soţul în acea zi, dar că era spre binele tuturor dacă semna anumite hârtii necesare.

Vorbind în italiană, mama i se adresă fiului, cu voce joasă:

— Spune-i despre chestia cu ochiul.

Doctorul îi răspunse, tot în italiană:

— Nu, *signora*, spuneţi-mi dumneavoastră.

Lucia Santa rămase cu gura căscată. Doctorul părea atât de american

Tânărul vorbea italiana celor bogaţi. O trată pe Lucia Santa cu curtoazia unui gentleman. Lucia Santa se apucă să-i explice că, aflat în culmea nebuniei în acea noapte, soţul ei îi făcuse cu ochiul celui mai mare dintre fiii lui, ca să-l liniştească şi să-i arate că nu era chiar nebun. Era clar că îl apucaseră pandaliile din slăbiciune şi exasperare faţă de familia lui, sau chiar din disperare faţă de soartă. Erau

cu toţii săraci, iar el era prea slab ca să-şi câştige existenţa. Uneori ăsta era un motiv teribil pentru care bărbaţii se comportau atât de ciudat. În plus, mersese toată iarna fără pălărie pe cap. Creierii îi fuseseră afectaţi de frig. Pe lângă asta, nu trebuia uitat că, odată, pe când săpa un tunel de metrou pe sub Eighth Avenue, fusese îngropat de viu câteva minute şi se rănise la cap.

Lucia Santa continuă să încerce să arate că boala era de natură fizică, exterioară lui Frank, pasibilă de o simplă îngrijire. Reveni mereu la făcutul cu ochiul. În acea noapte, el îi păcălise pe toţi. Fuseseră cu toţii traşi pe sfoară, inclusiv brancardierii.

Doctorul o ascultă cu politeţe şi tact, dând din cap în semn de încuviinţare că făcutul cu ochiul era un gest ciudat, că frigul şi lovitura de la cap puteau avea vina lor, şi murmurând încurajări. Lucia Santa nu-şi dădu seama că gentileţea lui era o formă de exprimare a milei şi compasiunii. După ce o lăsă să termine, doctorul se apucă să vorbească în italiană lui elegantă, dându-şi la iveală adevăratele lui păreri:

— Soţul dumitale e foarte bolnav, signora. E prea bolnav pentru spitalul acesta şi pentru casa dumitale. Trebuie internat în altă parte. Poate că se va face bine peste un an sau doi. Nimeni n-ar putea şti cu precizie. Bolile astea sunt încă un mare mister.

Cu voce joasă, Lucia Santa zise:

— N-am să semnez nici o hârtie. Vreau să-mi văd soţul.

Doctorul îi aruncă o privire scurtă lui Larry şi clătină din cap. Larry rosti:

— Haide, mamă. Te aduc eu din nou mâine, poate că atunci o să-l putem vedea pe tata.

Lucia Santa rămase pironită locului. Părea a nu fi auzit nimic. Cu voce blândă, lipsită de nădejde, doctorul zise:

— Signora, dacă soţul dumitale ar fi avut febră sau friguri nu l-ai fi trimis să-şi câştige existenţa, nu l-ai fi expediat la muncă în frig. Dacă i-ar fi fost picioarele rupte nu l-ai fi forţat să meargă. Pentru el, ieşitul în lume e prea mult. E prea dureros. Boala e un semnal de alarmă că să nu fie trimis la moarte. Îţi poţi demonstra dragostea pentru soţul dumitale semnând hârtiile astea.

Atinse cu mâna un dosar galben de pe biroul lui.

Lucia Santa îşi înălţă capul şi se uită fix la el. Rosti cu voce guturală, în italiană:

— N-am să semnez niciodată.

Doctorul se îmbujoră. Zise pe ton grav:

— Văd că ai un pachet pentru el. Vrei să i-l duci chiar dumneata? N-o să ţi se permită să stai prea mult, dar îi poţi vorbi câteva clipe.

Lucia Santa se îmbujoră şi ea din pricina amabilităţii doctorului şi dădu din cap. Doctorul apucă telefonul de pe birou şi vorbi cu cineva, după care se ridică de pe scaun şi o invită pe Lucia Santa:

— Veniţi cu mine.

Larry se ridică şi el, dar doctorul îl opri:

— Cred c-ar fi mai bine să-ţi aştepţi mama aici.

Lucia Santa se luă după halatul alb de-a lungul coridoarelor întunecate, de închisoare, urcă şi coborî scări, până ce ajunse, după multă vreme, la o uşă care dădea într-o cameră uriaşă, plină cu căzi de baie, dintre care unele erau înconjurate de perdele. Îl urmă pe doctor prin încăpere, către o altă uşă aflată în colţul îndepărtat al camerei. Pe neaşteptate, doctorul se opri lângă una din căzile de baie ascunse vederii de perdele. Cu mâna dreaptă, el o apucă strâns pe femeie de braţ, ca şi cum ar fi vrut s-o prevină de la un leşin sau infarct. Cu mâna stânga, trase perdeaua, care alunecă pe inelele ei de metal.

În apă limpede a căzii şedea un bărbat gol, cu mâinile prinse în lateral. Lucia Santa ţipă:

— Frank!

Ţeasta îngustă a bărbatului se răsuci către ea. Chipul lui Frank, alungit şi cu dinţii dezveliţi, părea grimasa unui animal prins într-o cursă a groazei. Ochii albaştri păreau de sticlă, sclipind de furie oarbă. Nu se uitau la ea, ci la cerul invizibil de deasupra. Era chipul unui nebun posedat de diavol şi lipsit de orice speranţă. Doctorul lăsă perdeaua să cadă, în timp ce femeia începu să se vaiete neajutorată, alertând asistenţii prin gemetele ei. Pachetul învelit în hârtie maro îi scăpă din braţe pe pardoseala podelei. Conţinutul lui se revărsă în afară, pătând-o pe Lucia Santa pe ciorapi şi pe pantofi.

Se trezi din nou în birou. Larry încerca s-o oprească din plâns. Ea, însă, plângea pentru sine. Avea să fie din nou văduvă şi să doarmă pentru totdeauna singură în pat. Plângea, de asemenea, pentru ceilalţi copii ai ei, care aveau să-şi piardă tatăl. Plângea pentru că fusese învinsă şi copleşită de soartă. Şi mai plângea fiindcă era îngrozită, pentru prima dată după mulţi ani; iubise un bărbat, îi născuse copiii, apoi îl văzuse, nu mort, ci cu sufletul pierit din corp.

Semnă toate hârtiile. Îi mulţumi doctorului pentru amabilitate. După ce părăsiră spitalul, Larry o duse acasă cu un taxi. Era îngrijorat pentru ea. Când ajunseră pe Tenth Avenue, însă, Lucia Santa era refăcută; Larry nu trebui nici măcar s-o ajute să urce scările. Niciunul dintre ei nu-i observă pe copii, pe Gino, pe Vinnie şi pe Sal, aşteptând în colţul bulevardului.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL 8

În prima sâmbătă adevărată de primăvară, Octavia se hotărî să facă o curăţenie generală. Vinnie şi Gino fură trimişi să cureţe imobilul - să spele holurile şi scările şi să facă ordine în curtea din spate. Micului Sal şi Lenei le dădu cârpe să şteargă de praf scaunele şi masa mare de lemn; scaunele aveau spătarul decorat cu multe inele de lemn, iar masa era plină de curbe misterioase sub ea, formând mici grote în care se puteau ascunde lejer doi copii mici. Cu ajutorul unei sticle mari de ulei, micuţii făcură totul atât de strălucitor, de negru şi de alunecos, încât Octavia fu nevoită să mai treacă o dată peste toată munca lor cu o cârpă uscată.

Din dulapuri fu totul scos afară. Rafturile fură acoperite cu ziare noi. Toate porţelanurile fură împrăştiate pe masa din bucătărie spre a fi spălate de praful adunat pe ele.

În mai puţin de o oră, Vincent şi Gino se întoarseră în apartament cu toate uneltele: mături, şomoioage de hârtie, găleţi şi ibricele pentru apă fierbinte. Gino anunţă:

— Am terminat. Eu mă duc afară să mă joc.

Octavia îşi scoase capul din debaraua în care se afundase. Era furioasă. În ultimele luni, cu Gino se petrecuse o schimbare. Fusese dintotdeauna un băiat iresponsabil, dar dacă era bine momit şi nu i se lăsa nici o şansă de scăpare, se apuca să muncească bine şi cu spor.

Spre surprinderea ei, Gino rosti sfidător:

— Nu mi-e foame. Acum o să mă duc afară. La dracu’ cu prânzul.

Îşi luă crosa de la locul ei şi se pregăti să plece. În acea

clipă recepţionă în plină figură o palmă din partea maică-sii.

Lucia Santa era furioasă. Strigă:

— *Animale!* Cap sec ce eşti! Eşti exact precum taică-tău. O să stai închis în casă toată ziua!

Gino nu-i răspunse. Lucia Santa se uită drept în ochii lui, care ardeau de ură mocnită şi de frustrare. Gino ridică crosa şi dădu cu ea la întâmplare, cu grijă, totuşi, să nu rănească pe careva. Băţul lung şi subţire făcu un arc graţios şi mătură porţelanurile de pe masă. Se auzi un zgomot infernal, după care prin încăpere începură să zboare bucăţi pictate de farfurii şi ceşti.

Urmă o clipă de uluială şi tăcere. Gino se uită uimit la maică-sa şi la Octavia, apoi se răsuci pe călcâie şi se făcu nevăzut. Ieşi pe uşă, coborî scările şi se trezi pe stradă în lumina soarelui primăvăratic. Maică-sa îşi reveni destul de iute ca să strige după el de-a lungul coridorului întunecos, prin mirosurile de piper, usturoi şi ulei de măsline:

— *Figlio de puttana!* Bestie ! Animalule! Să nu mai vii acasă la masă!

Gino se simţi mult mai bine apucând-o pe Strada 31. La dracu’ cu toată lumea La dracu’ cu maică-sa şi cu soră-sa. Se puteau duce cu toţii la dracu’. Sări în sus când simţi o atingere pe braţ, dar era numai Vinnie.

— Întoarce-te acasă, rosti acesta. Octavia mi-a spus să te aduc înapoi.

Gino se răsuci pe călcâie. Îl împinse pe Vinnie şi-i răspunse:

— Vrei să te baţi, fiu de căţea?

Vinnie îl privi cu seriozitate şi continuă:

— Haide, o să te ajut la ferestre. După aia o să ne jucăm.

Gino o luă la fugă către Ninth Avenue. În spatele lui nu se auzi nimic, deşi Vinnie era un alergător mai bun decât el.

Era liber, dar avea o stranie senzaţie de nemulţumire. Nu

era nici măcar supărat. Pur şi simplu n-avea chef să facă ceea ce i se spunea, nici chiar dacă persoana care i-ar fi cerut-o ar fi fost Larry. Gândul la fratele mai mare îl făcu să se oprească. Trebuia să plece din cartier. Era mai mult ca sigur că aveau să-l trimită pe Larry după el.

Pe Ninth Avenue, Gino se agăţă de spatele unei căruţe trase de cal. După câteva străzi parcurse, căruţaşul, un italian mustăcios şi îndesat, îl văzu şi agită biciul în direcţia lui. Gino sări, apucă o piatră de pe jos şi o azvârli în direcţia căruţei. Deşi nu se concentrase, nimeri aproape de ţintă. Se auzi un şir întreg de înjurături, căruţa se opri şi Gino fugi către Eighth Avenue. Acolo se agăţă de spatele unui taxi. Şoferul îl văzu şi conduse repede, astfel încât Gino nu putu sări decât în dreptul Central Park. Şoferul îşi flutură degetele pe la nas şi-i rânji lui Gino.

Pentru prima dată în viaţa lui, Gino intră în Central Park. Văzu o fântână lângă o troacă de cai şi luă o gură de apă caldă. N-avea bani nici măcar pentru un sifon. Se afundă în parc, dinspre vest spre est, până ce zări clădirile din piatră albă şi pătrată ce-i adăposteau pe bogătaşi. A fi bogat nu însemna cine ştie ce pentru Gino. În visele lui copilăreşti nu intrau şi banii. El se gândea la eroism pe câmpul de luptă, la măreţia de pe terenul de baseball. Se gândea la unicitatea fiinţei proprii.

Încercă să găsească un loc unde să stea, lângă un copac, fără a mai vedea piatră în jur şi fără a mai zări, reflectate de covorul frunzelor, umbrele negre ale maşinilor şi căruţelor aflate în mişcare. Căuta iluzia unei păduri. Din nefericire, oriunde s-ar fi aşezat, ori încotro s-ar fi uitat, nu era înconjurat decât de faţade de piatră înălţându-se peste copaci, de terase suspendate aproape de cer, de sunetul claxoanelor sau zgomotul copitelor de cai. Mirosul de benzină se amesteca cu aroma ierbii şi a copacilor. În cele

din urmă, epuizat, Gino se întinse pe o bancă de ciment şi, îngustându-şi ochii, îşi închipui că imobilele îşi pierd masivitatea şi devin nişte năluci, suspendate deasupra copacilor precum în pozele din poveşti. Avea să iasă mai târziu din acea pădure ca să reintre în oraş. Adormi aproape instantaneu.

Avu un somn încântător. Subconştientul lui înregistră oamenii care treceau şi se uitau la el, o minge care plezni în apropierea lui şi doi negustori ambulanţi care îl priviră mai multă vreme. Nu văzu, însă, pe nimeni cu claritate, căci nu reuşi să se trezească. În mintea lui anotimpurile se schimbau ca şi cum ar fi stat pe banca aceea ani de zile. La început îi fu foarte cald, şi Gino se rostogoli pe iarbă până la umbra unui copac. Apoi începu să plouă cu soare şi se udă, după care fu rece şi întuneric, după care fu din nou soare, că vara. Gino era, însă, prea obosit ca să se scoale. Cuibărindu-şi capul pe braţe, îngropându-şi nasul şi ochii în iarbă proaspătă, dormi un somn de moarte. Când se trezi, însă, observă că nu trecuse decât o singură după-amiază.

Turlele suspendate ale oraşului erau toate albastre de la asfinţitul care se apropia; în aer nu mai pluteau raze galbene de soare. Parcul era înveşmântat în negru şi verde. Gino trebuia să se grăbească dacă vroia să ajungă acasă înainte de lăsarea întunericului.

Ieşi din Central Park pe Strada 72. De acum era îngrijorat. Vroia să ajungă acasă, în cartierul lui; vroia să-şi revadă fraţii, surorile şi mama. Fusese cea mai lungă perioadă de timp în care se aflase departe de ai lui. Se agăţă de un taxi. Avu noroc; autovehiculul merse către centru şi de acolo către Ninth Avenue. În preajma Străzii 31, însă, taxiul gonea prea tare. Gino riscă, sări şi îşi arcui picioarele înainte ca acestea să atingă solul. Reuşi să-şi menţină echilibrul, fugind uşor. Brusc auzi un scrâşnet metalic în spate. Simţi o

lovitură şi se pomeni zburând prin aer. Atinse caldarâmul şi sări în picioare. Nu se rănise, dar era speriat, căci ştia că fusese lovit de o maşină.

Se uită înapoi şi văzu un automobil mare şi albastru, stând pe jumătate pe trotuar, pe jumătate în rigolă. Din el ieşi un bărbat înalt care alergă către Gino. Omul avea ochi albaştri şi păr rar, iar pe faţa lui se citea spaima şi grijă. Lui Gino îi păru rău de el. Zise imediat:

— N-am nimic, domnule.

Bărbatul, însă, începu de îndată să-i pipăie corpul după vreun os rupt. Nu găsi decât o tăietură mare în cracul pantalonilor şi o dâră de sânge care se prelingea din ea.

Intrat în panică, omul întrebă:

— Te simţi bine, fiule? Te doare ceva?

— Genunchiul, răspunse Gino.

Bărbatul se uită la el. Se vedea o zgârietură serioasă, din care se scurgea, încet, sângele. Omul îl luă pe Gino în braţe ca pe un bebeluş şi-l aşeză pe scaunul din faţă al maşinii. Oamenilor care se strânseseră împrejur le spuse:

— Îl duc pe puştiul ăsta la spital.

În faţa Spitalului Francez de pe Strada 30, bărbatul parcă maşina şi îşi aprinse o ţigară. Se uită semnificativ la Gino, studiindu-i fata.

— Şi acum spune-mi adevărul, băiete. Cum te simţi?

— N-am nimic, răspunse Gino.

Simţea un gol în stomac. Era un pic speriat că fusese lovit de o maşină.

— Lasă-mă să-ţi văd genunchiul, zise bărbatul.

Gino îşi ridică cracul pantalonului. Sângerarea se oprise şi rana începuse deja să se coaguleze.

— Nu sângerez niciodată mult când mă rănesc, explică, mândru, Gino. Se cicatrizează întotdeauna repede.

Bărbatul oftă şi zise:

— Cred c-ar fi mai bine să intrăm în spital.

Gino se repezi:

— În spitalele astea te fac întotdeauna să aştepţi şi eu trebuie să ajung neapărat acasă, altfel mama va fi foc de supărată. Mă simt bine, domnule.

Ieşi din maşină.

— Pe lângă asta, n-a fost vina dumitale.

Tonul vocii lui era cel al unui om care încerca să-l liniştească pe un altul de lângă el. Se îndepărtă de maşină.

Omul îi strigă:

— Stai o clipă, puştiule!

Se aplecă peste portieră şi-i întinse lui Gino o bancnotă de cinci dolari.

Gino se simţi stânjenit.

— Nţţ, rosti el. A fost vina mea. Nu vreau nici un ban.

— Ia-i, se încăpăţâna bărbatul. N-o face pe bătrâna ta să-şi cheltuiască bişţarii pe pantaloni noi fiindcă ai vrut tu să te dai mare.

Când era serios, necunoscutul semăna cu Lindbergh. Gino luă banii şi bărbatul îi strânse mâna, zâmbi şi zise, uşurat:

— Eşti un puşti ca lumea.

Ca să ajungă acasă, Gino nu mai avea acum decât să traverseze Ninth Avenue pe sub El, trenul suspendat, apoi să coboare Strada 30 până pe Tenth Avenue.

Dădu colţul simţindu-se fericit. Sal se juca pe stradă, iar maică-sa stătea pe scaunul ei fără spătar, în faţa casei, însoţită de Zia Louche şi de o altă femeie. Octavia stătea i >

În picioare lângă standul cu îngheţată de lămâie, şi vorbea cu fiul brutarului. Gino trecu pe lângă ea. Se prefăcură reciproc că nu se observă. În faţa casei, Gino se opri şi se postă în faţa maică-sii.

Lucia Santa nu era supărată.

— *Buona sera,* îl întâmpină ea, calmă. Te-ai decis să vii acasă? Cina ţi-e în cuptor.

Îşi luă repede privirea de la el şi-i zise ceva Ziei Louche. Cu amărăciune, Gino îşi zise: *Nici măcar nu mi-a observat piciorul*

Şchiopătă în sus pe scări. I se luase o piatră de pe inimă. Totul părea şters cu buretele. Fu pentru prima dată conştient de o durere surdă în genunchi. Îşi simţi gura uscată şi sărată. Ochii îl dureau puţin şi picioarele îi tremurau.

Vinnie citea în bucătărie. Când îl văzu pe Gino, scoase o farfurie cu ardei, cartofi şi ouă din cuptor şi o puse pe masă. După aceea se duse până la răcitorul de pe hol şi se întoarse cu o sticlă de lapte. Gino luă un gât direct din sticlă, după care se aşeză să mănânce.

Încet, dar uşor acuzator, Vinnie zise:

— Unde-ai fost toată ziua? Mama şi Octavia au fost îngrijorate şi Larry te-a căutat peste tot. Ne-am făcut cu toţii griji.

— Mda, categoric, rosti, ironic, Gino.

Se simţea, însă, mai bine. După câteva înghiţituri nu mai putu mânca. îşi puse piciorul pe scaun. Îi amorţise. Îşi ridică cracul pantalonului. Rana era mare şi sângerândă, crescută ca o cocă neagră.

— Uau, exclamă, impresionat, Vinnie. Ar fi bine să pui nişte iod pe chestia asta. Şi pe faţă şi pe mâini. Te-ai bătut?

— Nu, răspunse Gino. Am fost lovit de o maşină.

Era pe punctul de a plânge. Se duse la chiuvetă şi se spălă, apoi se îndreptă spre camera din faţă, unde desfăcu patul şi se dezbrăcă. Îi era frig, aşa că-şi trase o pătură peste corp. Scoase bancnota de cinci dolari din pantaloni şi o ţinu în mina. Îl apucară crampe la stomac şi îşi simţi faţa

că îi ia foc. Văzu acum, cu ochii minţii, maşina, aşa cum nu o văzuse atunci, gonind şi lovindu-l, proiectându-i trupul în aer. Îl zări pe Vinnie aşezându-se pe pat lângă el.

— M-a lovit o maşină, rosti Gino cu voce tremurândă. Vezi? Tipul mi-a dat cinci dolari. Era un individ drăguţ. A vrut chiar să mă ducă la spital, dar eu nu eram rănit. Mă agăţasem de o altă maşină şi i-am sărit drept în faţă. A fost numai vina mea.

Îşi deschise palma.

— Vezi? Cinci dolari.

Ambii băieţi se holbară la bani. Era o avere. Vinnie primise o monedă de aur de cinci dolari, cu ocazia Confirmării sale, de la Zia Louche, dar nu i se permisese s-o cheltuiască.

— Hei, zise Vinnie, ce-o să faci cu ei, îi dai mamei?

— Pe naiba, replică Gino. Mă bate dacă află că am fost lovit de o maşină.

Deveni serios:

— Hai să facem chestia aia cu berea, Vinnie, aşa cum ţi-ai dorit tu dintotdeauna, s-o vindem şi să facem bani. Îţi aminteşti? Poate că am putea înjgheba o afacere bună.

Vinnie era încântat. Gino îi propunea să aducă la îndeplinire ceva ce el visa de multă vreme:

— Nu glumeşti?, rosti el.

Când Gino îi făcu semn că nu, Vinnie continuă:

— Mai bine mi-ai da mie banii. Mama e-n stare să ţi-i ia şi să ţi-i pună la economii.

— Nţţ, rosti Gino, suspicios. Banii ăştia îi voi ţine eu.

Vinnie fu surprins şi jignit. Gino îl lăsa întotdeauna să-i ţină banii proveniţi din gheaţă şi din jocurile de cărţi.

— Hai, fii serios, insistă el. Lasă-mă să-i ţin eu. Tu o să-i pierzi.

Îndârjit, Gino rosti:

— Eu am fost cel lovit de maşină, nu tu. Tu nici măcar n-ai venit cu mine. Ai luat partea Octaviei. Ai noroc că te iau de partener.

Se întinse la loc pe pernă. Vinnie îl urmări cu atenţie. Gino nu se mai comportase aşa niciodată.

— În regulă, acceptă Vinnie. Tu o să ţii banii.

Cu ton neutru, Gino mai zise:

— Şi eu o să fiu şeful afacerii. Sunt banii mei.

Vinnie se simţi jignit. El era cel mai în vârstă şi ideea îi aparţinea. Fu cât p'aci să zică: „La dracu' cu tine şi cu cei cinci dolari ai tăi", dar se abţinu şi rosti:

— Bine, tu o să fii şeful. Vrei să-ţi bandajez genunchiul?

— Nu, nu mă doare. Hai să discutăm despre cum să facem bere din rădăcini. Adu-ţi aminte, nu spune nimănui că m-a lovit o maşină. Spune-le că am fost bătut.

— Mă duc să aduc hârtie şi creion ca să calculăm cât ne costă, rosti Vinnie.

Se duse în bucătărie, curăţă masa şi spălă vasele. Maică-sa dăduse ordine stricte ca Gino să cureţe locul după ce avea să mănânce. După aceea, luă un creion şi un carneţel din ghiozdanul lui de şcoală.

Când se întoarse în camera din faţă era aproape beznă. Afară se stingeau ultimele pâlpâiri ale amurgului. În obscuritatea din încăpere văzu mâna lui Gino odihnindu-se pe pătură. Crâmpoţita, bancnota de cinci dolari zăcea pe podea. Gino adormise şi corpul i se odihnea complet inert.

Dinspre pat, însă, se auzeau sunete ciudate. Vinnie se apropie şi văzu că frate-său plângea în somn. Lacrimile îi şiroiau pe faţă. Vinnie îl scutură ca să-l trezească din coşmar, dar Gino continuă să doarmă, respirând uşor şi profund. Într-un târziu, gemetele se opriră. Vinnie aşteptă o vreme lângă pat, în cazul în care fratele lui s-ar fi deşteptat şi ar fi vrut cei cinci dolari, apoi ascunse banii în

ascunzătoarea secretă din perete.

Se aşează, în întuneric, pe pervazul ferestrei. Era o noapte liniştită. Era prea devreme ca oamenii de pe bulevard să stea mult timp pe afară. Chiar şi depoul era tăcut; nu se auzeau zgomote de locomotive în mişcare, şi nici de roţi de oţel pe şine. Vinnie continuă să privească înspre pat, ca să se asigure că Gino era bine, şi căută în minte o soluţie de obţinere a sticlelor pentru berea de rădăcini pe care aveau s-o fabrice. Ştia prea bine că Gino îl va lăsa pe el să fie şeful.

CAPITOLUL 9

Lumina cenuşie şi ceţoasă de toamnă făcea ca oraşul să semene cu o înşiruire de linii şi umbre. Podul de peste Tenth Avenue era pe jumătate ascuns vederii, de parcă s-ar fi aflat la înălţimea unui munte şi nu la numai două etaje deasupra unei străzi pavate pe care treceau şine de cale ferată. Pe sub pod, dinspre Strada 29, venea o căruţă fără coviltir, trasă de un cal de tracţiune. Căruţa era încărcată cu lăzi, făcute din scânduri, pline cu struguri roşii de vin.

Căruţa se opri la mijlocul distanţei dintre străzile 30 şi 31. Căruţaşul şi ajutorul lui aşezară douăzeci de lădiţe în faţa unei clădiri. După aceea, căruţaşul se dădu înapoi şi strigă în sus, ca şi cum ar fi intonat o notă.

— Ca-te-rin-a, te aşteaptă strugurii.

Patru etaje mai sus se deschise o fereastră, peste care se aplecară bărbaţi, femei şi copii. Câteva secunde mai târziu, ca şi cum ar fi zburat patru etaje, lumea ieşi din clădire. Un bărbat făcu înconjurul lădiţelor, adulmecând ca un câine ciorchinii presaţi între lemne.

— Sunt buni anul ăsta?, întrebă el pe căruţaş.

Acesta nu se obosi să-i răspundă. îşi întinse mâna după bani. Bărbatul îi plăti.

Între timp, soţia bărbatului postă doi dintre copii ca paznici, în timp ce ea, împreună cu ceilalţi copii, luară o lădiţă şi o duseră în pivniţă. Tatăl lor rupse o scândură a unei lădiţe, expunând parţial conţinutul acesteia, şi scoase de acolo un ciorchine mare, negru-albastru, de struguri ca să-i mănânce. Când copiii şi nevasta lui se întoarseră din pivniţă, primiră fiecare câte un ciorchine. Scena se repetă

în faţa fiecărei clădiri: copiii mâncau struguri, iar taţii lor se sprijineau fericiţi de stiva de lădiţe, în timp ce alţi bărbaţi, nu la fel de norocoşi, roiau în jurul lor urându-le noroc la facerea vinului. Proprietarii lădiţelor îşi lingeau buzele, gândindu-se la damigenele mari, pline cu lichid rubiniu, ce aveau, în curând, să fie aliniate în lungul zidurilor pivniţelor.

Gino era invidios pe ceilalţi copii, pe acei fericiţi ai căror taţi fabricau vin. Stătea lângă tatăl lui Joey Bianco, dar Joey era prea zgârcit ca să-i ofere vreun strugure, ca şi taică-său de altfel. Acesta era atât de zgârcit încât nu oferea struguri nici măcar rudelor şi prietenilor apropiaţi.

Sosi rândul brutarului, un om gras, cu faţa rotundă, purtând pe cap tichia albă specifică meseriei, să primească trei stive de lădiţe în faţa magazinului său. Darnic, el deschise două lădiţe şi oferi struguri tuturor copiilor. Gino se repezi şi-şi luă partea lui. Cu vocea lui răsunătoare, brutarul zise:

— *Ragazzi,* ajutaţi-mă să le car şi vă dau la toţi gratuit câte o pizză. Ca nişte furnici, copiii se năpustiră asupra stivelor de lădiţe, care dispărură, ca prin minune sub pământ, în pivniţă. Gino rămase fără nimic de cărat.

Brutarul se uită la el cu reproş:

— Ah! Gino, *figlio mio,* ce-o să te faci? Oricât ai încerca, munca nu vrea să se lipească de tine. Trebuie să-ţi dau o lecţie acum: cei care nu muncesc nu mănâncă, aşa că, valea!

Brutarul vru să plece, dar îl opri privirea mânioasă aruncată de băiat.

— Ah, reluă el. Nu e vina ta. Pur şi simplu nu te repezi să munceşti. Ia spune-mi, dacă ar mai fi rămas vreo lădiţă, ai fi cărat-o?

Văzând că Gino dă afirmativ din cap, brutarul îl împinse de la spate în magazin. Când ceilalţi copii se întoarseră din

pivniţă ca să-şi primească răsplata, Gino se afla deja pe stradă şi îşi savura porţia lui de pizza, aroma sucului fierbinte de roşii înlocuind deja gustul dulceag al strugurilor în gura lui.

Odată cu asfinţitul, copiii se apucară să alerge în sus şi în jos pe bulevard, cu gurile înroşite de suc de roşii şi de struguri, se luară la întrecere pe treptele podului, urlând ca nişte draci, se apucară să danseze în aburul locomotivelor care treceau pe sub ei şi care reapăreau într-o jerbă de scântei. Oraşul de piatră se înălţa deasupra lor înnegrit de iarnă. Era ultima nebunie a puştilor înainte de a fi chemaţi de la ferestrele imobilelor înapoi în casă. Se apucară să înghesuie bucăţi de scânduri în rigolele străzii, iar unul dintre băieţii mai în vârstă aşeză câteva şomoioage de hârtie lângă lemne, în vederea unui foc de noapte. Curând, Tenth Avenue explodă într-o jerbă de lumini portocalii, în jurul cărora copiii făcură un cerc mare. Imediat răsunară apelurile mamelor aplecate pe ferestre, ca un val spărgându-se de pereţii caselor, în lungul străzilor lungi, înguste şi pustii.

Precum Dumnezeu ascuns în spatele unui nor, Lucia Santa urmărea strada de pe pervazul ferestrei sale, aflată la ultimul etaj al clădirii de pe Tenth Avenue nr. 358, odihnindu-şi coatele pe o pernă neînfăţată. Se uita la copiii ei şi la ceilalţi copii care mâncau struguri, sau alergau pe pod, sau dansau în lumina portocalie a focului, transformaţi în umbre de către noaptea răcoroasă de toamnă. Sezonul rece venea devreme anul acesta. Anotimp binecuvântat de odihnă pentru oamenii oraşului, vară se sfârşise.

Trebuiau să înceapă şcolile. Asta însemna cămăşi albe pentru copii, pantaloni cârpiţi şi călcaţi. Însemna pantofi în loc de sandale de pânză. Părul trebuia tuns şi pieptănat. Trebuiau cumpărate mănuşi, căciuli şi haine de iarnă,

obiecte care întotdeauna se pierdeau. Trebuia adusă sobă în camera de zi, lângă bucătărie; în plus aceasta mai trebuia verificată şi menţinută plină. Trebuiau puşi deoparte bani pentru doctor. Gândindu-se la toate acestea, pe Lucia Santa o tentă la un moment dat să-l trimită pe Sal să fure cărbune din depou, ca să economisească bani. Salvatore, însă, era prea timid; nu-i plăcea să fure. Pe Gino nu-l mai putea folosi. Se făcuse prea mare şi putea fi tratat ca un infractor.

Văzu în lumina portocalie un băieţel luându-şi elan de pe trotuar şi sărind peste foc. Era Gino. Părea hotărât să-şi distrugă hainele. După el, încercă saltul un băiat şi mai mic, care ateriză la marginea focului şi împrăştie în jur o jerbă de scântei. Când Lucia Santa îl văzu pe Gino dându-se înapoi pentru o a doua încercare, îi strigă tare:

— *Mannaggia Gesă Crist!*

Alergă spre bucătărie, înşfăcă făcăleţul şi coborî în fugă scările. Octavia îşi ridică privirea din cartea pe care o citea.

În timp ce Lucia Santa dădea buzna pe uşa clădirii, Gino plutea peste foc pentru a treia oară. Aflat în aer, o văzu pe maică-sa, apoi atinse solul şi încercă să evite lovitura. Băţul de lemn îl plezni peste coaste, ca un bici şfichiuitor şi fierbinte. Gino scoase un urlet ca să-i ofere satisfacţie maică-sii şi fugi înspre casă. După asta, Lucia Santa îl zări pe Sal sărind peste foc. Când copilul trecu pe lângă ea, la nările Luciei Santa veni miros de ars. Îi dădu timp să se ghemuiască, şi lovi cu făcăleţul. În aceeaşi clipă, Sal ţâşni, urlând, şi fugi în casă după Gino. Când Lucia Santa ajunse sus, cei doi băieţi îşi scoseseră deja hainele şi şepcile, şi se ascunseseră sub paturi. Aveau să rămână tăcuţi pentru cel puţin o jumătate de oră. Se sfârşise o altă zi a ei, o nouă bucăţică a vieţii ei.

— Lasă cartea, îi spuse Lucia Santa Octaviei. Ajută-mă cu

copiii.

Octavia oftă şi lăsă cartea la o parte. Trebuia să ajute duminică seara, că schimb pentru ziua ei de odihnă. Întotdeauna simţea duminică noaptea un soi special de pace a lumii.

Duse hainele murdare în baie, spălă cadă şi o umplu cu apă fierbinte. După aceea se duse în camera ei şi se aplecă sub pat.

— Hei, voi doi, ieşiţi afară!

Gino şi Sal se târâră de sub pat. Sal întrebă:

— Mama e încă supărată?

Octavia îi răspunse cu răceală.

— Nu, dar va fi dacă nu vă purtaţi bine. Şi-acum la spălat, şi să nu vă bateţi în cadă, că o s-o păţiţi rău amândoi.

În bucătărie, Lucia Santa prepara cina. Vinnie se întorsese de la film şi o ajuta să pună masa. Avea să-şi facă baie mai târziu.

Când Gino şi Sal ieşiră din baie, îi aştepta lenjeria de iarnă, cu pantalonii şi mânecile ei lungi. Din cine ştie ce ascunzătoare uitată apărură şi ghiozdanele lor de şcoală, ponosite, dar folosibile încă. Îi mai aşteptau sandwich-urile cu carne şi paharele cu limonadă, căci mama lor refuza să le servească lapte alături de mâncare gătită în sos tomat.

După cină Octavia le ţinu o predică la toţi - adică lui Sal, Gino şi Vinnie. Era un discurs obişnuit de acum.

— Nici unul dintre voi nu e prost, începu ea. Trimestrul ăsta vreau să văd carnete cu note bune şi să n-aud de probleme la purtare. Vinnie, anul trecut te-ai descurcat bine, dar acum trebuie să fii şi mai bun. Doar vrei să mergi la C.C.N.Y.[1], nu? O să ai acces liber acolo dacă ai note bune.

Nu s-ar fi putut pune niciodată problema unui colegiu cu

[1] C.C.N.Y. - Central College of New York: Colegiul Central din New York (n. tr.).

plată. Vinnie s-ar fi putut socoti norocos dacă n-avea să trebuiască să-şi ia o slujbă imediat după liceu. Octavia avea, însă, planurile ei şi beneficia de proprii bani în această privinţă. Vinnie avea să meargă la colegiu, la C.C.N.Y. Ea avea să fie cea care va avea grijă de familie. Această preocupare fusese, de fapt, cauza principală pentru care renunţase ea la orice aspiraţii de profesorat.

Îşi reluă predica:

— Gino, dacă mai iei note la purtare ca anul trecut te bag în spital, te rup în bătaie. Ai putea să te omori mai tare cu învăţatul. Să-ţi intre bine în cap chestia asta, sau vei ajunge la şcoala de reeducare şi vei face de râs toată familia.

Depăşise limita; Gino nu se comportase niciodată atât de rău încât să ajungă la şcoala de reeducare, nu luase note chiar atât de proaste la purtare, şi nu primise niciodată o notă proastă la învăţătură.

Octavia reuşise să fie ascultată. Chiar şi Lena se ridică în ţarcul ei şi se căţără afară ca să se aşeze pe un scaun lângă masă. Octavia se întinse şi luă bebeluşul în poala ei.

— Sal, continuă ea, ţi-a mers bine anul trecut. Acum, însă, şcoala va fi mai grea pentru tine. O să te ajut la teme, aşa că nu-ţi fă griji. Sunt o profesoară aproape la fel de bună precum cele de la şcoală. Încă un lucru. Vreau ca toată lumea să fie în casă când mă întorc de la lucru. Până la acea oră se va face întuneric şi nu mai aveţi nici un motiv să staţi pe afară. Toţi cei care nu sunt în casă la ora şase vor vedea pe dracu'. Şi să nu vă mai prind că jucaţi cărţi sau visaţi la cai verzi pe pereţi până ce nu aveţi temele făcute şi verificate de mine. Iar voi, Vinnie, Gino, Sal, veţi face cu rândul seara la spălat vase, ca s-o ajutaţi pe mama. Mai lăsaţi-o şi pe ea să se odihnească.

Le mai dădu un ultim avertisment, înfiorător în simplitatea şi sinceritatea lui, emis fără nici un fel de

preambul sau codeală:

— Dacă nu treceţi clasa, dacă rămâneţi repetenţi, vă omor!

Aileen se agită în poala ei.

— Nimeni n-o să facă numele acestei familii de râs şi n-o să ajungeţi nişte ignoranţi care să vă trăiţi tot restul vieţii pe Tenth Avenue.

Lucia Santa interveni, iritată de ultima frază a Octa- viei.

— *Bastanza.* Ajunge. În definitiv, nu pleacă la război.

Se întoarse spre copii.

— Să vă amintiţi, însă, un lucru, *mascalzoni* ce sunteţi. Eu aş fi dat orice să fi mers la şcoală, să pot scrie şi citi. În Italia, la şcoală mergeau numai copiii bogătaşilor. La vârsta voastră eu păzeam caprele, pliveam zarzavaturile şi curăţăm bălegarul. Omorâm pui de găină, spălam vase şi ţesălam cai. Pentru mine şcoala însemna ce înseamnă pentru voi un film la cinema. Dacă tatăl vostru ar fi putut merge la şcoală, ar fi avut o slujbă mai bună şi - cine ştie? - poate că nu s-ar fi îmbolnăvit. Deci: învăţaţi să vă cunoaşteţi norocul, altfel veţi fi învăţaţi cu făcăleţul.

Sal făcuse ochii mari. Gino şi Vinnie păreau indiferenţi, deşi erau un pic impresionaţi. Cu voce speriată, Sal zise:

— Dar, mamă, dacă n-o să pot învăţa? Dacă nu sunt suficient de deştept? N-ar fi vina mea atunci.

Era atât de serios, încât cele două femei zâmbiră.

Octavia îi spuse cu blândeţe.

— Nu-ţi face griji, în familia asta nu e unul care să nu poată trece clasă. Tu doar învaţă cât mai bine. Eu o să te ajut, şi ştii doar că am fost cea mai deşteaptă fată la absolvirea liceului.

— Ha, ha!, exclamă Vinnie şi Gino la unison, tentaţi s-o tachineze pe Octavia datorită tonului ei blând şi trist.

Ochii mari şi negri ai Octaviei scăpărară, dar fata se

abţinu, zâmbi şi i se adresă maică-sii:

— Aşa a fost, mamă, nu-i aşa?

Acest regret faţă de o perioadă necunoscută de glorie îi convinse pe copii mai mult decât orice altă ameninţare, cu excepţia celei de bătaie soră cu moartea în caz de repetenţie.

Lucia Santa se uită la faţa ei. Îşi aminti că Octaviei îi plăcea să se ducă la şcoală, şi ăsta fusese motivul pentru care Lucia Santa îi tolerase fetei aerele de americancă. N-avea încredere în marile ambiţii şi ţelurile înalte, căci, după părerea ei, cu cât răsplata era mai mare, cu atât erau şi riscurile mai mari. Puteai să te prăbuşeşti uşor şi să te fărâmi. Era mai bună o siguranţă modestă. Acum, însă, Lucia Santa îi ţinu isonul Octaviei.

Întorcându-se spre copii, le spuse cu voce gravă:

— Da, sora voastră ar fi putut ajunge profesoară la şcoală dacă aţi fi avut un alt tată.

Îl văzu pe Gino uitându-se drept în ochii ei.

— Da, da, i se adresă ea băiatului. Dacă tatăl tău şi-ar fi făcut datoria şi ar fi întreţinut familia asta, Octavia n-ar fi fost nevoită să se ducă la muncă. El, însă, nu s-a gândit niciodată la nimeni şi voi, *figlio de puttana* ce sunteţi, vă luaţi după el. În seara asta v-aţi apucat să săriţi peste foc. Vă stricaţi hainele bune şi-i daţi frăţiorului vostru mai mic un exemplu rău. Acum trebuie să vă cumpăr pantaloni noi pentru şcoală. *Animale* ce sunteţi. Nu vă gândiţi niciodată la nimeni. Vă avertizez, însă....

Octavia se repezi s-o întrerupă:

— Gata, mamă, asta-i altă poveste. Lucrul cel mai important e că acum ei ştiu cât de importantă e şcoala pentru viaţa lor. Dacă înveţi bine la şcoală ajungi cineva. Altfel termini ca biet salahor în docuri sau la calea ferată, ca Larry.

După ce copiii se culcară, Lucia Santa se preocupă de călcatul rufelor spălate pentru săptămâna următoare şi de cârpitul găurilor din haine. Avea un coş cu rufe atât de înalt, încât nu trebuia să se aplece deloc ca să le culeagă. Octavia îşi propti cartea de castronul mare cu zahăr. Peste apartament se lăsă o tăcere desăvârşită, cu excepţia scârţâiturilor ce veneau dinspre dormitorul copiilor, ori de câte ori se răsucea unul dintre ei în somn. Femeile se simţeau în largul lor, mulţumite ca şefe ale unui adevărat mic trib ascultător. Totul decurgea fără probleme. Se ocupau amândouă de familie. Fata era un ajutor credincios şi o mina de fier, în timp ce mama era un şef necontestat, dar care îşi arăta respectul şi admiraţia pentru suportul inteligent şi loialitatea aduse de fată. Deşi nu rostiseră niciodată cu glas tare, în sufletele lor îndepărtarea tatălui le scăpase de o sursă teribilă de tensiune şi griji. Erau aproape fericite că el nu mai era acolo şi că puteau conduce acum gospodăria după capul lor.

Lucia Santa se ridică să pună un ibric cu cafea pe foc, căci Octavia, cu cititul ei, uitase de toate. Adeseori Lucia Santa se întreba ce puteau conţine cărţile pe care le citea fie-sa de o vrăjeau într-atât, încât uită chiar şi de sine? Oricum, asta era ceva ce avea să-i rămână necunoscut ei, iar dacă ar fi fost mai tânără, ar fi simţit, cu siguranţă, invidie sau regret. Acum, însă, era o femeie ocupată, cu treburi importante de îndeplinit pentru mulţi ani înainte, şi nu se putea amărî din pricina unor plăceri cărora nu le cunoştea gustul. Avea şi aşa destule regrete pentru plăcerile pe care le ştiuse. Nu se mai putea face, însă, nimic, nici în această privinţă. Gândurile din minte şi aburul degajat de fierul de călcat o făcură acum să se strâmbe.

Trebuia să se ducă în celălalt capăt al holului ca să scoată laptele din răcitor şi nişte şuncă italiană bine

condimentată, cu care s-o ademenească la masă pe Octavia, care slăbise prea mult în ultimul timp. În acea clipă, Lucia Santa auzi pe cineva urcând încet scările, cam în dreptul etajului doi. Deschise uşa apartamentului, ca să mai scape de abur. Oricum, nu putea trece nimeni de răcitorul din hol ca să se urce pe acoperiş şi să evadeze. Se aşeză la masă cu faţa ei, bând amândouă cafea şi mâncând şuncă cu pâine. Auziră amândouă paşii apropiindu-se, apoi văzură capul, acoperit cu un şal, al Ziei Louche ivindu-se încet şi prudent deasupra ultimei trepte a scărilor.

Imediat după aceea bătrâna se repezi în apartament, înjurând cumplit în italiană.

Erau prea intime cu ea ca să o întâmpine cu formule protocolare. Lucia Santa se ridică să toarne o altă ceaşcă cu cafea şi să taie mai multă pâine, deşi ştia că bătrâna doamnă nu mânca niciodată de faţă cu alte persoane. Octavia zise în italiană şi cu respect:

— Cum te mai simţi, Zia Louche?

Bătrâna făcu un gest de nerăbdare mânioasă, gestul unei persoane care-şi aşteaptă moartea şi care, de aceea, găseşte nepoliticoasă o astfel de întrebare, o glumă proastă. Nu-i răspunse fetei.

— Muncă, muncă, schimbă Lucia Santa subiectul. Şi şcoala asta, ce minuni se mai petrec acolo! Copiii trebuie să se îmbrace ca şi Preşedintele, iar eu trebuie să spăl şi să calc ca o sclavă.

Zia Louche replică:

— Eh, eh.

Făcu un alt gest de nerăbdare, ca şi cum i-ar fi fost lehamite de oamenii care se aşteptau ca viaţa să curgă lin. Îşi scoase haina neagră şi ponosită de pe ea, apoi puloverul, închis cu nasturi până la genunchi.

Octavia simţi că nu mai putea citi sub privirile baborniţei;

ar fi fost o lipsă crasă de respect. Se ridică în picioare şi începu să calce încet, cu migală. Maică-sa se întinse şi închise cartea ce zăcea deschisă pe masă, astfel ca fie-sa să nu se poată uita în jos şi citi în timp ce muncea. Imediat, Octavia constată că avea onoarea rară de a i se adresa Zia Louche direct ei.

— Tânăra domnişoară, rosti aceasta cu familiaritatea aspră a vârstnicilor, l-ai văzut pe chipeşul tău frate apărând pe aici azi?

— Nu, Zia Louche, răspunse Octavia cu seriozitate.

Dacă ar fi folosit altcineva tonul ăsta faţă de ea i-ar fi scuipat în faţă, mai ales dacă ar fi fost vorba de una dintre matroanele acelea grase şi buhăite, idioatele alea care se adresau întotdeauna tinerelor fete cu voci pline de compătimire fiindcă acestea nu gustaseră încă din plăcerile unui pat conjugal.

— Dar tu, Lucia Santa?, o interogă Zia Louche.

Când aceasta negă din cap, bătrâna continuă, cu voce ascuţită:

— Deci nu te preocupă soarta frumosului tău fecior, băiat de şaptesprezece ani, într-o ţară ca aceasta? Nu te temi pentru el?

Octavia văzu pe chipul maică-sii o expresie de nedumerire şi îngrijorare.

Lucia Santa dădu, neajutorată, din umeri.

— Ce e cu *dizgrazia* asta? Sâmbătă noaptea nu doarme niciodată acasă. S-a întâmplat ceva?

Zia Louche scoase un hohot scurt de râs.

— Oh, da, s-a întâmplat ceva. S-a jucat o întreagă comedie. Şi, ca de obicei în America, mama e ultima care află. Stai calmă, Lucia Santa, frumosul tău fiu e întreg şi în viaţă. Celebrul Seducător - ultimele cuvinte le rosti în americană, cu o savoare incredibilă - a întâlnit, în sfârşit, o

fată de viaţă. Felicitări, Lucia Santa, pentru căsătoria fiului tău şi pentru noua ta noră, în stil american.

La aflarea năucitoarei veşti, Octavia şi maică-sa nu putură decât să facă ochii mari. Cu vorbele ei de tachinare, baborniţa sperase să atragă asupra ei o parte a furiei celor două femei.

Văzându-le, însă, reacţia, izbucni în hohote de râs ce-i scuturară din încheieturi corpul scheletic.

— Nu, nu, Lucia Santa, icni ea, trebuie să mă ierţi, ai toată afecţiunea mea în chestia asta, dar, oh!, ce ticălos e Lorenzo ăsta al tău, *cue mascalzone.* E prea mult, zău că e prea mult!

În acea clipă văzu chipul împietrit al prietenei sale, buzele ei strânse datorită insultei de moarte pe care o spusese. Redeveni serioasă. Îşi recompuse faţa într-o expresie mai potrivită vârstei ei, dar nu-şi putu ascunde o anumită satisfacţie faţă de perplexitatea lor.

— Din nou, iertaţi-mă, zise Zia Louche. Dar la ce v-aţi fi aşteptat cu un aşa fiu expert în curve? Aţi fi preferat să-l vedeţi bătut sau omorât? Fiul tău nu e prost, Lucia Santa. Signora Le Cinglata, stearpă de douăzeci de ani, şi Signor Le Cinglata, căsătorit de două ori, timp de patruzeci de ani soţ şi niciodată tată, sunt, în sfârşit, binecuvântaţi acum cu un copil.

Îşi înclină capul cu o expresie de ironie pe chip.

— Slavă bunului Dumnezeu, nu? Bărbatul Le Cinglata, însă, crede că datorează mulţumirile cuiva mai apropiat şi îşi ascute cuţitul ca să-şi plătească datoria. Cât despre neruşinata de femeie Le Cinglata, ea a visat dintotdeauna să-şi însoare feciorul. Oare e posibilă o asemenea comportare din partea unei femei născute şi crescute în Italia? Oh, America - ce pământ lipsit de ruşine!

La aceste vorbe, Lucia Santa ridică o mina ameninţătoare

către cer, într-un blestem mut asupra familiei Le Cinglata, şi se aplecă în faţă ca să audă mai multe.

Zia Louche îi dădu mai departe:

— Fiul tău a fost, în cele din urmă, prins în capcana pe care aceşti tigri i-au întins-o. O vorbă a femeii Le Cinglata către soţul ei şi Larry ar fi fost un om mort. Dacă Larry ar fi încurajat-o, însă, şi i-ar fi dat speranţe curvei bătrâne ce s-ar fi întâmplat? Vă daţi seama ce ruşine? Curva ar fi fost în stare să-şi otrăvească soţul şi să ajungă, astfel amândoi pe scaunul electric. Îl ştii, însă, pe fiu-tău, e deştept şi face totul ca să evite să spună „Nu” cuiva. Ca atare, se duce în City Hali şi se însoară cu o tânără italiancă nevinovată, care-l observă în timp ce el îşi călărea calul pe Tenth Avenue încă de pe vremea când purta codiţe, fără a-i fi vorbit vreodată. Nimeni n-a ştiut cum de şi-a cunoscut mireasa, căci n-au vorbit niciodată în public unul cu altul. Familia ei stă pe Strada 31 şi se numeşte Marconozzi; e respectabilă dar mai săracă decât ultimul sărac. Oh, e viclean fiul tău, ar trebui să se facă papă.

Lucia Santa întrebă iute:

— Fata are o bună reputaţie?

Zia Louche rânji lasciv.

— Bărbaţii ca fiul tău se însoară numai cu fete ireproşabile. Asta e filozofia lor. Cine să cunoască mai bine valoarea unei virgine decât un curvar? Fata, însă, e ca un băţ de slabă.

Baborniţa îşi ridică arătătorul scheletic, mai obscen aşa cum era decât dacă ar mai fi avut carne pe el.

— Doamne, Dumnezeule, o s-o frângă în două ca pe o lumânare.

Îşi făcu o cruce.

Octavia era furioasă, ruşinată de această căsătorie, atât de tipică săracilor, de scandalul din familie şi de murdăria

din viaţa fratelui ei. Totul era din cauza acelei dezgustătoare nebunii sexuale de care erau toţi infectaţi. Văzu cu surprindere că maică-sa nu se simţea deloc deranjată, ba chiar zâmbea vag. Octavia nu putea pricepe cum puteau fi aceste veşti, pe de o parte surprinzătoare, deconcertante, dezolante chiar, şi în acelaşi timp nu prea proaste. Cum trebuia să se simtă o femeie care îşi vedea cele mai negre coşmaruri transformate în realitate? Frica de boală, de păcatele de moarte ale pasiunii, de închisoare, de scaunul electric - erau cu toate frici posibile şi de înţeles. Lorenzo s-ar fi putut însura cu o curvă, cu o şleampătă sau chiar cu o irlandeză. Aşa, însă, se căsătorise în pripă, aşa cum se întâmpla de obicei cu copiii săracilor, ca să nu cadă dizgraţia pe capul părinţilor fetei.

Toată lumea o să creadă ce-i mai rău, izbucni cu voce tare Octavia. Ce mizerabil!

Lucia Santa, însă, râdea în hohote acum de modul viclean în care fiul ei îi păcălise pe cei doi Le Cinglata.

— Şi unde-i acum frumosul meu fiu?, o întrebă ea pe Zia Louche.

Aceasta răspunse:

— Lasă-mă să termin. Bărbatul Le Cinglata se crede acum tată. Femeia n-are decât să ţină bărbatul permanent tras de urechi şi îl poate conduce cum vrea ea. Mai e o problemă, însă. Va trebui să i se spună vestea şi mamei fetei, adică a miresei. Aici e problema. Pe cât sunt de săraci, părinţii fetei sunt la fel de mândri. O să-şi considere fata batjocorită.

Lucia Santa făcu un gest violent.

— O să mă duc eu şi o să le spun. Şi noi suntem mândri şi săraci. O să ne înţelegem unii cu alţii. Acum, însă, unde sunt însurăţeii?

Bătrâna se ridică, gemând când oasele îi pocniră. Se duse

în pragul uşii şi strigă în josul scării:

— Lorenzo, Louisa, veniţi sus!

În timp ce aşteptau că mirii să urce scările, cele trei femei se gândiră la semnificaţia acestei schimbări de situaţie. Lucia Santa îşi dădu brusc seama că pierderea veniturilor aduse de fiul ei aveau să însemne o lovitură serioasă pentru familie. Până ce-avea să apară copiii, însă, Lorenzo putea fi constrâns să dea ceva fraţilor şi surorilor sale rămaşi fără tată. Era hotărâtă s-o facă. Apoi, apartamentul de la etajul doi avea să fie vacant în curând; mârâi se puteau muta în el, aşa că ea îşi va putea supraveghea nora, îi va putea ajuta cu necazurile de început ale menajului şi cu copiii ce vor veni - căci n-avea nici un dubiu că avea să fie în curând bunică. În plus, mai era şi extrem de curioasă să vadă cum arăta cea pe care o alesese feciorul ei cel chipeş, cea care reuşise să-i pună frâu la căpăstru.

Şi Octavia se gândi la bani. Ce ticălos fusese Larry, să-şi abandoneze familia tocmai când era mai mare nevoie de banii lui. Dintr-o dată fu convinsă că ăsta era, de fapt, adevăratul motiv al căsătoriei lui. Probabil că lui i se păruse că maică-sa conducea cu o mina prea forte şi că îi luă o parte prea mare din bani, restrângându-i libertatea, aşa că alesese această cale ca să se scuture de jug. Pe lângă asta, văzând că familia are necazuri, era posibil ca Larry să se fi simţit prins în cursă. Octavia se pregăti să-l întâmpine ca pe un trădător, iar pe uşuratica cu care se însurase s-o pună la punct şi să-i arate care-i era locul în noua ei familie.

Zia Louche aşteptă, fără să se gândească la ceva anume. Fără a fi răutăcioasă, era încântată să fie martoră la comedia ce avea să urmeze.

Primul deasupra scărilor răsări capul frumos al lui Larry. Fata era aproape invizibilă în spatele lui. Pe buzele lui Larry

adăsta un fermecător zâmbet stânjenit; obişnuita lui încredere în sine era ascunsă de un aer străin, de sfiiciune. Lucia Santa îl aşteptă cu un zâmbet de bun-venit, impregnat, însă, de un dispreţ iertător.

Larry rosti iute:

— Mamă, soră-mi-o, vreau să-mi cunoaşteţi nevasta.

O trase pe fată din spatele lui.

— Lou, ea e mama mea şi ea e Octavia, soră-mea.

Lucia Santa o îmbrăţişă pe tânăra şi o forţă să se aşeze.

La vederea chipului frumos al fetei, palid şi subţire, cu ochi căprui imenşi, a siluetei ei incomplet dezvoltate, Octaviei i se făcu milă de biata fiinţă. Era doar o copilă. N-avea să fie niciodată în stare să-l strunească pe Larry şi habar n-avea de viaţa pe care avea s-o ducă. Uitându-se la fratele ei, la corpul lui puternic, la părul lui negru, ştiind cât de puternică era mândria lui de sine, simţi milă şi pentru el. Asta avea să fie sfârşitul visurilor lui; viaţa lui se sfârşise. Şi-l aminti călărind pe Tenth Avenue pe calul său negru, din ale cărui copite ţâşneau scântei când atingea caldarâmul sau şinele de oţel; cum mai vorbea el despre sine, de parcă şi-ar fi putut făuri singur cine ştie ce destin grandios. Înţelese în acea clipă că bunătatea lui - sculatul lui devreme ca s-o ajute pe maică-sa, părăsirea şcolii, neantrenarea minţii pentru bătălia vieţii - îl lăsase fără arme în faţa sorţii. Acum va avea copiii lui, anii vor trece în zbor la fel de lin precum trecea el pe cal pe sub pod, şi se va trezi cu păr alb pe la tâmple. Şi, aşa cum fusese Larry dintotdeauna, probabil că va fi şi atunci acelaşi visător. Îl iubise pe vremuri, când erau copii amândoi, şi acum mila o făcu să se arate amabilă faţă de nevasta lui puştoaică. Îl sărută pe Larry pe obraz şi îşi îmbrăţişă cumnată, simţind corpul tinerei soţii ţeapăn de spaimă.

Se aşezară toţi la o petrecere de nuntă cu cafea şi brioşe

uscate şi discutară ca tânărul cuplu să doarmă acolo până la eliberarea apartamentului de la etajul doi. Larry se animă şi începu să discute cu însufleţire; totul avea să meargă bine. Se simţea în largul lui. Brusc, însă, Louisa îşi îngropă faţa în mâini şi se porni să plângă, zicând printre sughiţuri:

— Trebuie să mă duc acasă şi s-o anunţ pe mama.

Lucia Santa se ridică şi o linişti:

— Mergem cu toţii. Va trebui, oricum, să ne cunoaştem reciproc acum, că suntem rude.

Larry interveni ezitant:

— Hei, mamă, dar eu trebuie să intru în tura de noapte. Du-te tu cu Lou, şi o să trec şi eu pe acolo mâine.

Tânăra mireasă se uită la el cu surprindere şi cu teamă. Octavia izbucni mânioasă:

— La dracu' cu tura ta de noapte, Larry! Noaptea nunţii e o scuză excelentă ca să-ţi iei o zi liberă de la lucru. Te duci cu mama şi cu Louisa acasă la ea şi ai grijă de nevastă-ta.

Louisa o privi cu ochi mari, ca şi cum ar fi comis o blasfemie. Larry râse şi zise:

— Hei, surioară, las-o mai moale. Vrei să merg cu tine, Lou?

Fata dădu, afirmativ, din cap. Larry îi puse, protector, mâna pe spatele ei şi rosti:

— Atunci o să merg.

Făt îi răspunse:

— Mersi, Larry.

Octavia izbucni în râs. Fu surprinsă de privirea ameninţătoare pe care i-o aruncă maică-sa şi surprinsă de faptul că maică-sa nu-l forţase pe Larry să facă ceea ce era corect. Imediat, însă, Lucia Santa i se adresă cu curtoazie fiului ei.

— Şi eu cred c-ar fi mai bine dacă ai veni cu noi, Lorenzo.

În acea clipă, Octavia pricepu că maică-sa acceptase să

joace un nou rol; nu se mai considera stăpână pe acest copil al ei, şi şi-l scosese deja cumva din inimă - nu cu ură sau răutate sau lipsă de iubire, ci ca pe o povară de care scăpase, dându-i astfel mai multă tărie pentru alte poveri. După ce plecară cu toţii, Octavia rămase atât de deziluzionată, încât se apucă să calce toate rufele spălate, fără a mai redeschide cartea.

De obicei, viaţa e plină de surprize pentru copiii mici. Ca atare, Gino nu fu defel surprins a doua zi, de dimineaţă, să vadă părul lung şi negru al unei fete în patul fratelui său Larry. Stând îmbrăcat cu lenjeria lui de iarnă, Gino îi studie. Larry arăta altfel că de obicei şi nici faţa nu arăta prea bine. Cele două chipuri palide, albe ca varul datorită somnului în locuinţa răcoroasă, lipsite de apărare în inconştienţa profundă în care se aflau, aveau trăsăturile pure ale morţii. Amândouă erau înconjurate de câte o coroană de păr negru ca pana corbului, împrăştiat în dezordine pe pernă. Cele două coame se împreunau strâns formând o singură masă de mătase neagră. În acea clipă Larry se agită în somn; trupul îi reveni la viaţă, şi sângele începu să-i coloreze obrajii. Cele două sprâncene stufoase se mişcară, pleoapele i se deschiseră şi ochii negri aruncară săgeţi. Larry îşi îndepărtă capul de cel al fetei, astfel că cele două podoabe capilare se separară. Îl văzu pe Gino uitându-se la ei şi zâmbi.

În bucătărie, Vinnie se ospătase deja cu smântâna de deasupra sticlei de lapte, premiul rezervat celui care se scula primul de dimineaţă. Gino încercă să deschidă o altă sticlă de lapte, dar maică-sa îi arse una peste mâna cu latul cuţitului.

Când Gino se întoarse către dormitorul lui ca să se îmbrace, îl găsi pe Larry stând pe spate, cu capul sprijinit de spătarul patului, fumând o ţigară, şi pe fata de lângă el

dormind cu faţa către perete, cu spatele ei mic întors ca o pavăză împotriva lumii. I se vedea dunga chilotului alb, încadrând oasele şoldului ce se iveau ca nişte protuberanţe de sub piele. Văzându-l pe Gino că se uită la proaspăta lui soţie, Larry se întinse şi trase pătura pe corpul ei, descoperindu-şi, prin acest gest propriul piept păros.

Gino n-avea să uite niciodată acel an. Se întâmplară o mulţime de evenimente, începând cu căsătoria lui Larry.

Venind într-o zi de la şcoală, îl zări pe Joey Bianco stând pe platforma fabricii lui Runkel, cu toate cărţile de şcoală împrăştiate în faţa lui pe trotuar. Spre uimirea lui Gino, Joey plângea. Sub lacrimi, însă, i se zărea chipul schimonosit de ură. Gino se apropie prudent şi întrebă:

— Ce e, Joey? S-a întâmplat ceva cu taică-tău sau cu maică-ta?

Joey clătină din cap continuând să plângă. Gino se aşeză lângă el înghesuindu-se pe platformă.

— Vrei să joci şapte-şi-jumate?, încercă Gino să-l tenteze pe Joey. Am şaisprezece centi la mine.

— N-am bani să joc, îl repezi Joey, după care începu să se tânguiască cu voce tare: Mi-am pierdut toţi banii. Tata mi-a spus să-i pun în bancă şi acum banca mi i-a pierdut pe toţi. Ticăloşii dracului! Iar lui taică-meu nici nu-i pasă; râde de mine. Toţi mi-au spus că o să pot să am banii mei când voi fi mare, şi acum mi i-au furat şi râd cu toţii de mine.

Plângea şi înjura cu inima frântă de durere.

Gino era cutremurat. Mai mult decât oricine altcineva el ştia ce lovitură cumplită era această. De câte ori nu cumpărase Gino îngheţată de lămâie şi-l lăsase şi pe Joey să sugă din ea fiindcă Joey vroia să economisească cei doi centi? De câte ori nu rămăsese Joey acasă duminică după-amiază ca să economisească banii de film şi să-i pună în bancă? De câte ori nu întorsese Joey spatele vânzătorului

de hot dogs şi căruţului său pe trei roţi acoperit de umbrelă cu dungi portocalii, strângând o monedă de cinci centi în pumn, în timp ce Gino muşca din cornul moale şi lung şi din cârnatul roşu şi zemos împănat cu felii albe şi grase de varză şi pete de muştar galben, având toate o savoare de nedescris? Gino resimţea pierderea suferită de prietenul lui ca şi cum ar fi fost a lui proprie. De fapt, într-un fel, banii pierduţi fuseseră ai lui. Deşi ceilalţi copii râdeau de Joey, Gino îi respectase întotdeauna dorinţa şi-i dăduse de fiecare dată cel puţin o înghiţitură de hot dogs, de pizza, sau de îngheţată de lămâie ca să-l ajute să reziste tentaţiei. Chiar şi de Paşte, când toată lumea cumpăra ouă de zahăr albe şi roz contra unei centime, chiar şi atunci Joey se abţinea, deşi Pastele venea doar o dată pe an. Gino era mândru că prietenul lui era cel mai bogat puşti, dacă nu din Chelsea, atunci cu siguranţă de pe Tenth Avenue. Ca atare, întrebă încet şi cu teamă:

— Cât ai pierdut, Joey?

Cu un calm năucitor, ca lovit de dambla, Joey răspunse:

— Două sute treisprezece dolari.

Cei doi băieţi se uitară şocaţi unul la celălalt. Gino nu visase niciodată că suma ar fi putut fi atât de mare. La rândul lui, Joey Îşi dădu pentru prima dată seama de dimensiunea tragediei sale.

— Oh, Iisuse!, exclamă el.

Gino rosti:

— Hai, Joey, ridică-ţi cărţile. Hai acasă, Joey.

Joey sări de pe platformă şi izbi sălbatec în cărţile de pe trotuar, până ce acestea se împrăştiară în rigolă. Se apucă să urle:

— Futu-le mumă-n cur de cărţi! Futu-i şcoala mă-sii! Am să mă răzbun pe toţi. Nu mă mai întorc acasă!

Alergă către Ninth Avenue şi dispăru în umbră cenuşie

aruncată de pasajul suprateran.

Gino culese cărţile de jos. Erau rupte, murdare şi pătate de bălegar. Le şterse de pantalonii lui şi se îndreptă spre Tenth Avenue şi către casa lui Joey, aflată la numărul 356.

Familia Bianco locuia la etajul trei. După ce Gino ciocăni, auzi o femeie plângând şi vru s-o ia la fugă pe scări, dar uşa se deschise prea rapid. Îmbrăcată în negru, micuţa mamă a lui Joey îi făcu semn să intre. Gino fu surprins să-l vadă pe tatăl lui Joey, ajuns deja acasă şi stând la masa din bucătărie. Era un omuleţ scund cu nişte mustăţi enorme, care purta întotdeauna pe stradă o pălărie de fetru gri şi care, din cine ştie ce motiv o purta şi acum la masă. În faţa lui se afla o butelcă cu vin rubiniu şi un pahar pe jumătate plin.

— Am adus cărţile lui Joey acasă, zise Gino. O să vină şi el după ce termină să-şi ajute profesorul.

Puse cărţile pe masă. Omuleţul îşi ridică privirea şi rosti cu amabilitate tipică de om beat:

— *Buono Giovanneto,* bun băiat. Eşti fiul Luciei Santa şi prietenul lui Joey. Tu n-asculţi niciodată de nimeni, nu? Mergi pe drumul tău. Foarte bine. Foarte bine. Bea un pahar de vin cu mine şi mulţumeşte Domnului că n-ai tată.

— Eu nu beau, Zi’Pasquale, răspunse Gino. Oricum, mersi.

Îi părea rău că domnul Bianco resimţea atât de acut pierderea suferită de fiul său. Doamna Bianco se aşeză la masă urmărindu-şi soţul.

— Bea, bea, o invită Zi’Pasquale Bianco.

Femeia scoase un pahar mic şi bărbatul i-l umplu.

— Pentru America, toastă el, pentru preşedinţii americani ai băncilor, dar-ar Domnul să apuce ziua în care să n-aibă ce să pună pe masă.

— Încet, încet, căută doamna Bianco să-l tempereze.

Nu trecuse multă vreme de când Gino îl prinsese pe Zi'Pasquale în perioada lui de glorie şi triumf.

Acest omuleţ, scund dar vânos, muncea din greu în depou la şinele de oţel ce dădeau în Tenth Avenue. Adeseori ieşea de acolo obosit, prăfuit şi murdar, cu sudoarea şiroindu-i pe faţă. Pălăria de fetru, de un gri murdar pătat cu negru îl apăra de razele periculoase ale soarelui. Când se-ntorcea de la lucru pe treptele întunecate ale scărilor, sufertaşul gol atârnat la brâu, în partea dreaptă a corpului, răsuna în toată casa.

Ajuns în apartament, îşi scotea hainele, dădea drumul la apă caldă, lua săpunul şi i-l dădea Ziei Bianco, care-i curăţa spatele larg cu o pânză umedă. După asta îşi punea o cămaşă curată, albastră, lua butelca de vin de sub chiuvetă şi-şi turna iute în pahar şi apoi se aşeza la masă.

Mai întâi Zi'Pasquale îi privea pe toţi în ochi, de-a dreptul acuzator, chiar şi pe Gino, apoi scutură uşor din cap ca să arate că nu învinovăţea pe nimeni pentru necazurile lui. După aceea lua o înghiţitură de vin din pahar, încet, cu precauţie, şira spinării i se îndrepta ca şi cum vinul i-ar fi redat puterea. După asta soţia lui se apleca peste el şi aşeza în faţă o farfurie adâncă cu supă de fasole şi paşte aromate cu usturoi. Zi'Pasquale apuca lingura ca pe o lopată, o înfigea în lichid şi, în câteva secunde, muntele de fasole şi paşte dispărea în spatele acelor mustăţi enorme. Obiceiul lui era că după trei astfel de înghiţituri să-şi lase jos lingura şi să taie o felie mare de pâine.

Continuă aşa, cu lingura într-o mână şi cu pâinea în cealaltă, hrănindu-şi trupul cu viaţă şi energie. Cu fiecare înghiţitură devenea vizibil mai puternic. Creştea mai înalt pe scaun, ridicându-se deasupra tuturor. Pielea feţei îi devenea roz şi i se zăreau dinţii albi şi puţin din buzele roşii când mustaţa i se înmuia de sos. Pâinea bine prăjită îi

crănţănea între dinţi, iar lingură mare de metal trasa curbe prin aer ca o spadă peste capetele lor. După aceea îşi bea paharul cu vin. Imediat, în aer începea să plutească un miros de struguri şi fasole.

În cele din urmă Zi'Pasquale lua un cuţit de la nevastă-sa şi tăia o halcă zdravănă de caşcaval dintr-o roată, i i

O ridică şi o ţinea la lumină, astfel ca toţi să fie ademeniţi de aromă ei. Cu cealaltă mână culegea restul feliei de pâine de pe masă, apoi, senin, puternic, cu o forţă aproape sfânta, le zâmbea tuturor şi întreba în italiană lui aspră din sud:

— Cine-i mai bun ca mine?

Nevastă-sa scotea un „Eh" scurt de încuviinţare, ca şi cum el confirmă o credinţă secretă a ei, pe care el însuşi o nega. Cei doi băieţi, însă, se holbau la el, gânditori, încercând să înţeleagă.

Vedeau totul cu ochii lor. A cui hrană avea gustul mai dulce şi al cui vin întărea sângele? Ale cui oase şi nervi se relaxau într-o astfel de binemeritată odihnă? Zi'Pasquale grohăia de plăcere în timp ce durerea oboselii îl părăsea. Se ridica niţel să râgâie, apoi oftă de uşurare. În astfel de momente cine în lume ar fi putut fi mai fericit?

În seara asta, Gino încercă să zică ceva liniştitor:

— E-n regulă, Zi'Pasquale. Joey se poate pune din nou pe economisit. O să-l ajut să vândă cărbune din depou şi vara viitoare o să vindem gheaţă. N-o să fie nevoie de mult timp.

Mustăţile mari începură să tremure şi chipul bărbatului se strâmba de râs:

— Fiul meu şi banii lui. *Ah, figlio mio,* dacă asta ar fi fost totul.... Ştii tu ce-am pierdut eu, ştie fiul meu ce-am pierdut eu? Cinci mii de dolari. Douăzeci de ani de sculat cu noaptea în cap, de muncă în frig amarnic sau în căldura asta americană cumplită. Insultat de şef, cu numele meu

schimbat, un nume care există de o mie de ani în Italia, numele de Baccalona - aici vocea lui tună - din oraşul Salerno, Italia. Am renunţat la tot. Şi fiul meu plânge pe străzi....

Bău un alt pahar cu vin.

— Cinci mii de dolari, douăzeci de ani din viaţa mea. Mă dor oasele numai gândindu-mă la sudoarea cu care am câştigat aceşti bani. Blestemat să fie raiul şi Isus Cristos! Mi-au furat banii fără nici o armă, fără un cuţit, ziua-n amiaza mare. Cum e posibil?

Femeia interveni.

— Pasquale, încetează cu băutul. Mâine trebuie să te duci la muncă, azi n-ai lucrat. Cu Depresiunea asta mulţi îşi pierd slujbele. Mănâncă ceva şi du-te la culcare. Hai!

Zi'Pasquale rosti blând:

— Nu-ţi face griji, femeie, mâine o să mă duc la lucru.

Nu ai teamă. Nu m-am dus la lucru şi când a murit fetiţa noastră? Ei ? Nu m-am dus la lucru în timp ce tu năşteai? Când ţi-era rău şi copiii erau bolnavi? O să mă duc la lucru, n-ai grijă. Uită-te la tine, biată femeie, care nu dădeai drumul la lumină până ce nu era prea întuneric ca să mai poţi vedea, numai ca să economiseşti un ban! Sau atunci când mâncai spanac fără carne şi purtai pulovere în casă ca să nu consumi cărbuni. Asta nu înseamnă nimic pentru tine? Ah, femeie, eşti făcută din fier. Ascultă-mă bine, micule Gino, să te temi de femei.

Zi'Pasquale mai goli un pahar cu vin şi căzu inconştient la podea fără a scoate o vorbă.

Convinsă că bărbatul n-o mai putea auzi acum, femeia lăsă lamentările la o parte. Gino o ajută să-l târască pe domnul Bianco către dormitor, în timp ce ea izbucni în plâns şi începu să blesteme. O urmări cum îşi dezbracă soţul până ce din el rămase doar o siluetă jalnică, înghesuită într-

o lenjerie de corp galben-albă, sforăind beată printre mustăţi.

Femeia îl făcu pe Gino să stea la bucătărie cu ea. Se interesă unde era Joey, după care începu să se vaiete. Bietul ei soţ, el era speranţa şi salvarea lor, nu trebuia să cedeze în faţa stihiilor. Se pierduseră nişte bani - era groaznic, desigur, dar asta nu însemna că se pierduse totul.

America, America, ce fel de vise se făuresc în numele tău? La ce gânduri neruşinate de fericire dai tu naştere? Doar se ştie că trebuie plătit un preţ, şi cu toate astea fiecare visează că fericirea îi poate veni pe tavă, fără a avea ceva serios de plătit pentru ea. Aici, însă, exista speranţă, pe când în Italia nu. Aveau s-o ia de la capăt, în fond el n-avea decât patruzeci şi opt de ani. Mai avea încă forţă pentru douăzeci de ani de muncă. Fiecare corp uman e o mină de aur. Din minereul numit muncă se fabricau munţi de hrană, adăposturi împotriva frigului, petreceri de nuntă şi coroane de înmormântare ce se atârnau de uşa locuinţei. Corpul acela jalnic îmbrăcat în lenjeria de iarnă putea încă produce comori. Cu simţul practic al femeii, doamna Bianco era mai îngrijorată de soţul ei decât de banii pe care îi pierduseră.

După o bucată bună de vreme, Gino reuşi să evadeze.

Ajunse târziu acasă; toată lumea se găsea deja la masă. Ce bine era să intri în acea bucătărie caldă, care mirosea a usturoi, ulei de măsline şi sos de roşii spumegând ca un vin rubiniu şi fierbinte pe foc.

Îşi umplură cu toţii farfuriile cu spaghetti din castronul mare aflat în centrul mesei. Pentru paştele de joi nu existau bucăţi de carne, ci numai o halcă de ceafă de vită, atât de fragedă de la fiertul în sos, încât puteai rupe bucăţele din ea cu furculiţa. În timp ce mâncau, la masă sosiră şi Larry cu nevastă-sa.

Erau toţi bucuroşi să-l vadă pe Larry, mai ales băieţii. El aducea întotdeauna veselie, cu glume şi istorii despre calea ferată, ştia toate bârfele despre familiile de pe bulevarde. Octavia şi Lucia Santa erau întotdeauna bine dispuse când el era de faţă şi nu-i mai dădăceau pe copii.

Gino observă că Louisa se îngrăşa la trup, în timp ce capul i se făcea mai mic.

— Mda, rosti Larry, brutarul a pierdut zece mii de dolari la bursă şi alţi bani la bancă, dar el nu trebuie să-şi facă griji cu magazinul lui. O groază de oameni de pe bulevard au pierdut bani. Slavă Domnului că eşti săracă, mamă.

Octavia şi maică-sa îşi zâmbiră una alteia. Banii erau un secret pentru toţi şi erau depozitaţi în carnete de poştă. Lucia Santa îi spuse Louisei:

— Mănâncă mai mult, trebuie să ai putere.

Luă o bucată mare de vită din farfuria lui Larry şi o puse pe cea a Louisei. Îi zise lui Larry:

— Tu, *animale,* eşti destul de puternic. Mănâncă doar spaghetti, de carne are nevoie nevastă-ta.

Pe chipul tinerei apăru o ciudată expresie de plăcere. De obicei era foarte tăcută, vorbea arareori. Acum, însă, rosti cu timiditate:

— Mulţumesc, mamă.

Gino şi Vincent se uitară unul la altul; ceva li se părea amândurora a nu fi fost în ordine. îşi cunoşteau mama pe dinafară. Nu fusese sinceră. Nu-i plăcea de fată, iar aceasta fusese prea evazivă cu mulţumirile ei.

Larry le zâmbi băieţilor şi le făcu cu ochiul. Luă o lingură de sos şi exclamă uimit:

— Ia uitaţi-vă la gândacii de pe zid!

Era vechea poantă pe care le-o făcea sâmbătă noaptea, când vroia să le fure cartofii din farfurii. Vinnie şi Gino refuzară să-şi întoarcă capetele, dar Louisa privi iute în jurul

ei. În acea clipă, Larry îi fură bucata de carne din farfurie, luă o muşcătură, apoi i-o puse la loc. Copiii râseră, dar Louisa, dându-şi seama că i se făcuse o farsă, izbucni în lacrimi. Fură cu toţii şocaţi.

Larry încercă să o liniştească:

— Ei, hai, asta-i o veche glumă de-a familiei. Glumeam doar.

Lucia Santa şi Octavia scoaseră exclamaţii de compătimire, după care Octavia zise:

— Las-o în pace, Larry, când o vezi aşa.

Lucia Santa se băgă şi ea:

— Louisa, animalul ăsta de soţ al tău face glume nesărate. Data viitoare aruncă-i cu sos fierbinte în ochi!

Louisa, însă, se ridică de la masă şi fugi pe scări către apartamentul ei de la etajul doi.

— Du-te după ea, Lorenzo, şi du-i ceva să mănânce, rosti Lucia Santa.

Larry îşi încrucişă braţele pe piept.

— O s-o fac pe naiba.

Începu să-şi mănânce din nou macaroanele. Nimeni nu mai scoase o vorbă. Într-un târziu, Gino zise:

— Joey Bianco a pierdut două sute şi treisprezece dolari la bancă, iar taică-său a pierdut cinci mii de dolari.

Zări pe faţa macă-sii un rânjet sinistru de triumf. Era aceeaşi expresie ca atunci când aflase că brutarul pierduse bani. Când, însă, Gino povesti cum se îmbătase Zi’Pasquale, expresia maică-sii se schimbă şi Lucia Santa oftă din rărunchi:

— Nici măcar oamenii inteligenţi nu mai au nici o siguranţă în lumea asta.

Ea şi Octavia schimbară o nouă privire satisfăcută. Fusese un noroc chior că-şi băgaseră banii în economii poştale. Când deschiseseră contul, fuseseră prea timide ca

să intre pe sub arcada de marmură, străjuită de stâlpi albi, ai unei bănci, cu mica sumă de bani pe care o aveau.

Cu o tristeţe neutră, ca şi cum triumful ei răutăcios ar fi făcut-o să se simtă vinovată, Lucia Santa zise:

— Bietul om, a iubit atât de mult banii încât s-a căsătorit cu o săracă din dragoste. Au fost fericiţi. Un mariaj perfect. Numai că nimic nu merge la infinit, oricât ai încerca.

Nimeni nu-i dădu atenţie Luciei Santa. O ştiau prea bine. Când vorbea sau gândea, avea o viziune pesimistă asupra vieţii. Cu toate astea, trăia ca şi cum ar fi crezut în şansă. Se scula dimineaţa bine dispusă şi se apuca să taie pâinea ştiind că aceasta va fi dulce. Speranţa ei conta în energia fizică, suplimentată de iubirea pentru copiii ei şi de necesitatea de a lupta pentru ei. Credeau cu toţii că ei nu i-ar putea fi niciodată frică. Ca atare, cuvintele ei nu însemnau mare lucru, erau mai mult o superstiţie. Mâncară liniştiţi. După ce terminară, Larry se sprijini de spătar şi îşi aprinse o ţigară, iar Octavia şi maică-sa se apucară să discute cu el, povestind istorii despre escapadele lui ca tânăr. Vincent luă farfuria cu spaghetti a Louisei şi puse bucata de carne în sosul fierbinte, după care acoperi totul cu o altă farfurie.

Lucia Santa îi zise:

— Du-i ceva să mănânce cumnatei tale. Vincent coborî scările cu cele două farfurii şi cu o sticlă pe jumătate plină de limonadă. După câteva minute se întoarse cu mâinile goale şi se aşeză la masă.

Larry se uită o clipă la el şi întrebă:

— Se simte bine?

Văzând că Vinnie încuviinţează din cap, Larry continuă cu istoria pe care tocmai o povestea.

CAPITOLUL 10

Într-o duminică după-amiază de martie, Octavia Angeluzzi stătea în bucătărie, privind în jos către curtea din spate a imobilului. În interiorul cvartalului de blocuri se găsea un spaţiu mare, împărţit de garduri de lemn în mai multe curţi, separate între ele.

Octavia se uită înspre grădinile de piatră şi beton. Câţiva *paesano* lipsiţi de locuinţă lăsaseră în urmă o cutie ce semăna cu o pălărie imensă în trei colţuri plină cu murdării, din care răsărea un băţ, ca un os. La picioarele cutiei se vedeau mici arbuşti, ca nişte degete, pe care se zăreau câteva frunze galbene, moarte. În altă parte, din patul de ciment răsărea un ghiveci de plante gol. Deasupra lor, umplând aerul şi încrucişându-se atât de strâns încât nici măcar o vrăjitoare n-ar fi putut trece printre ele, se aflau nenumărate frânghii albe de rufe, întinzându-se de la ferestre până la nişte stâlpi înalţi de lemn. Octavia se simţea cumplit de obosită. Se gândea că de vină erau frigul, iarna lungă fără soare şi orele îndelungate de muncă. Odată cu Depresiunea, banii se împuţinaseră. Acum trebuia să lucreze mai multe ore pentru o plată mai slabă. Noaptea, ea şi maică-sa coseau nasturi pe cartoane acasă, iar uneori le ajutau şi copiii mai mici. Din nefericire, însă, băieţii strâmbau din nas la recompensă săracă a muncii, un penny pe carton, şi nu se înghesuiau la muncă. Ca să-i stimuleze, trebuia să îşi bată joc de ei. Copiii îşi puteau permite să fie independenţi.

Simţea o durere permanentă în piept, în ochi şi la cap. Adeseori o cuprindea o fierbinţeală în tot corpul. În plus, în

minte îi răsuna mereu un refren: ce aveau ele să se facă odată cu dispariţia banilor lui Larry şi cu patru copii de crescut pe cap? În ultima vreme trebuia să se ducă în fiecare săptămână la poştă şi să apeleze la banii din economii. Visul lor se spulberase: alunecaseră înapoi la traiul din economii, anulând perspectiva cumpărării unei case.

Privind în jos la peisajul dezolant, ea avea o stranie aparentă de viu datorită unei pisici ce se plimba pe marginea unui gard, Octavia se gândi la Gino şi la Sal, doi băieţi care creşteau ca să ajungă nişte amărâţi de muncitori, mocofani, înjurând permanent, trăind în ghetto-uri, hrănindu-şi copiii din sacul sărăciei. O străbătu un fior de nelinişte, urmat de o senzaţie de rău şi frică. Avea să-i vadă gudurându-se şi făcând sluj ca să capete de pomană, aşa cum făcuseră, înaintea lor, părinţii lor. Cei săraci imploră să rămână în viaţă.

Şi cu Vinnie ce-avea să se întâmple? Cu surprindere, Octavia îşi dădu seama că ea îi făurise deja viitorul. Va trebui să se ducă din timp la muncă, ca să-şi ajute fraţii şi surorile. Nu exista altă cale.

Oh, ticălosul ăla de Larry! Să părăsească familia când aceasta avea cel mai mult nevoie de ajutor. Şi mai avea şi tupeul să urce la etajul doi ca să mănânce. Bărbaţii, însă, erau nişte mizerabili. Octavia avu viziunea bruscă a unui bărbat - păros, ca o gorilă, gol, cu un penis enorm aflat în erecţie. Obrajii i se îmbujorară şi simţi că i se face rău. Se duse la bucătărie şi se aşeză la masă. Simţi o durere sufocantă în piept şi pricepu cu groază că era bolnavă.

Cel care sosi primul, şi o găsi pe Octavia aplecată peste masă, fu Gino. Soră-sa plângea de frică şi durere şi scuipă picături de sânge pe faţa de masă alb-albastră. Octavia şopti:

— Du-te şi adu-o pe mama de la Zia Louche.

Gino fu atât de înfricoşat, încât se răsuci, fără o vorbă, pe călcâie şi se topi.

Când cei doi se întoarseră, Octavia îşi revenise şi stătea dreaptă pe scaun. Nu curăţase faţa de masă. Vroise s-o facă, ca să nu-şi alarmeze mama, dar nevoia de compătimire şi o frică de a nu fi socotită laşă în bătălia pentru supravieţuire a familiei, o făcuseră să lase totul neatins.

Lucia Santa se năpusti în cameră. Văzu imediat chipul fie-sii, pe care se citea nenorocirea, răul şi vina, apoi zări petele de sânge. îşi ridică mâinile în aer şi ţipă:

— Oh, Doamne Dumnezeule.

Izbucni în lacrimi. Scena o irită pe Octavia şi îl făcu pe Gino să murmure:

— Pentru numele lui Isus!

Scena dură, însă, numai o clipă. Lucia Santa îşi recăpătă imediat controlul de sine, o luă pe Octavia de mină şi o conduse spre dormitor. Îi strigă peste umăr lui Gino:

— Fugi. Repede. Du-te la doctorul Barbato.

Încântat de eveniment şi de importanţa propriei persoane, Gino parcurse în zbor cele patru rânduri de trepte.

După ce o aşează pe Octavia în pat, Lucia Santa luă o sticluţă cu lichid de frecţie şi se apucă să vegheze asupra fie-sii. Turnă frecţia în palma făcută căuş, şi frecă fruntea încinsă şi faţa Octaviei. îşi reveniseră amândouă acum, dar Octavia observă din nou o expresie de cumplită nelinişte pe chipul maică-sii, acea privire ce părea că exclude universul. Încercă să facă o glumă.

— Nu-ţi face griji, mamă, rosti ea. N-o să păţesc nimic. Cel puţin n-am nici un copil din flori. Sunt încă *bună fiică italiană.*

În astfel de momente, însă, Lucia Santa era lipsită de simţul umorului. Viaţa o învăţase să trateze cu respect încercările soartei.

Stătu lângă patul fiicei ei ca un mic Budha îmbrăcat în negru. Aşteptând doctorul, mintea ei încercă să descifreze semnificaţiile bolii şi ce probleme avea aceasta să nască. Se simţi copleşită de dezastru - soţul ei era internat, fiul ei se însurase de timpuriu, Depresiunea adusese şomajul, iar acum fiica i se îmbolnăvise. Stătu acolo, adunându-şi curajul. Acum nu se mai putea pune problema unui ghinion personal. Acum întreaga familie era în pericol, se atentase la însăşi esenţa ei. Nu mai era o problemă a unor eşecuri izolate; acum era vorba de pericolul de distrugere, de scufundare în cele mai negre adâncuri ale existenţei.

Doctorul Barbato urcă scările în urma lui Gino şi traversă apartamentul către camera în care se odihnea Octavia. Ca întotdeauna, era elegant îmbrăcat şi îşi tunsese mustaţa. Avea bilete pentru un spectacol de operă la Brooklyn Academy of Music şi se grăbea. Fusese cât p-aci să nu vină şi să-i spună băiatului să anunţe spitalul Bellevue.

Când văzu faţa şi auzi ce i se întâmplase, ştiu că venise de pomană. Octavia trebuia să meargă la spital. Se aşeză însă lângă pat, observând că fata era stânjenită de faptul că o examina un bărbat atât de tânăr, şi că era conştientă de prezenţa maică-sii care-l ţinea sub supraveghere. îşi zise în minte, cu dezgust: „Italiencele astea cred că bărbaţii sunt în stare să găurească o femeie chiar şi pe patul ei de moarte”. Cu voce tare, însă, se forţă să zică:

— Şi acum, Signora, va trebui să vă examinez fata. Spuneţi-i băiatului să plece.

Se pregăti să tragă cearşaful.

Lucia Santa se-ntoarse şi văzu că Gino avea ochii măriţi de curiozitate. Îi trase o palmă şi îl repezi:

— Dispari! Îţi dau şi eu odată voie să o faci.

Bietul Gino, care se aşteptase la mulţumiri pentru modul în care se comportase, se întoarse în bucătărie murmurând înjurături.

Doctorul Barbato Îşi puse stetoscopul pe pieptul Octaviei şi îşi ridică profesional, privirea în sus, trăgând însă cu coada ochiului la corpul fetei. Observă cu surprindere că era foarte slabă. Pieptul bogat şi şoldurile pline şi rotunde decepţionau. Octavia pierduse multe kilograme. Faţa ei rotundă nu arăta această pierdere căci, deşi era puţin trasă, nu părea o faţă de om stors de puteri. Ochii ei, mari, umezi şi căprui îl urmăreau cu grijă şi frică. Mintea doctorului înregistră, de asemenea, fără dorinţă, însă, cât de copt era acest trup pentru dragoste. Fata semăna cu acele nuduri din picturile pe care le admirase în Italia, în călătoria făcută după absolvirea facultăţii. Era genul clasic, făcută să nască copii şi să-l pună la jug greu pe partenerul de pat. Ar fi fost bine dacă s-ar fi măritat cât mai repede, indiferent dacă era bolnavă sau nu.

Doctorul se ridică şi acoperi faţa la loc cu cearşaful. Rosti încet şi liniştitor:

— O să fie bine.

După aceea o îndemnă pe maică-sa să meargă cu el în dormitorul alăturat.

Fu surprins când o auzi pe Octavia oprindu-l:

— Te rog, doctore, vorbeşte în faţa mea. Oricum, mama îmi va spune totul. Nu va putea face altceva.

Doctorul învăţase deja că micile ascunzişuri ale profesiunii sale nu funcţionau la astfel de oameni. Rosti încet:

— Ai pleurezie, nu mare, dar trebuie să te internezi în spital pentru odihnă şi raze. Chestia cu sângele scuipat e serioasă. S-ar putea să ai ceva la plămâni.

Vorbele îi amintiră o clipă de spectacolul pe care trebuia să-l vadă în seara aceasta. Eroina era o muribundă de T.B.C., dar cânta înnebunitor sub lumina strălucitoare a reflectoarelor; pierdea doar un amant, pierdea o plăcere; moartea ei avea să fie tratată de aşa manieră încât avea să pară frivolă. Rosti, încrezător în sine:

— Nu fiţi alarmate; chiar dacă sunt plămânii, nu poate fi prea serios. Nu vă faceţi temeri prosteşti. Cel mai rău lucru care se poate petrece e ca fata să aibă nevoie de câteva luni de odihnă. Deci, mâine aduceţi-o la Clinica Spitalului Bellevue. O să-i dau ceva pentru seara asta.

Luă una dintre mostrele pe care i le trimiteau regulat farmaciile şi i-o dădu mamei.

— Şi-acum fiţi atente: Mâine să fiţi la Bellevue. Aici e frig, copiii sunt gălăgioşi, iar Octavia are nevoie de odihnă. Radiografiile sunt importante. Să nu mă dezamăgiţi, Signora.

Pe un ton mai blând, adăugă:

— Nu vă îngrijoraţi.

Doctorul plecă, simţind pe limbă un amestec de dezgust de sine şi satisfacţie. Ar fi putut câştiga cincisprezece dolari în loc de nişte amărâţi de doi. Ar fi putut-o trata toată săptămâna ce avea să vină, să-i facă radiografiile la el în birou şi toate celelalte. Ştia, însă, cât de săracă era familia. Mai târziu se înfurie pe el însuşi, simţindu-se frustrat din cauză că talentele pe care le avea trebuiau oferite atât de ieftin, că sacrificiile făcute de tatăl lui purtau un rod atât de amar. Era un om ce deţinea o puternică armă economică, dar pe care n-o putea folosi în întregime. Ce ghinion că nu se îmbolnăvise fata brutarului. L-ar fi secat de bani, i-ar fi smuls şi ultima picătură. Şi ar fi făcut-o cu justificări, fără să trişeze, cu echitate. Oh, într-o zi avea să-şi deschidă cabinetul propriu, să se mute într-un cartier unde să lucreze

şi să facă avere cu conştiinţa curată. Doctorul Barbato era doar un om care nu suporta vederea şi mirosul sărăciei. În urma actelor lui necugetate de compasiune îl însoţeau regretele zile întregi. Le privea, cât se poate de serios, ca pe un viciu şi nu ca pe o virtute.

În bucătărie, Sal şi Vinnie, ajunşi în sfârşit acasă după ce fuseseră la film, se aşezară tăcuţi la masă şi se apucară să mănânce pâinea unsă cu oţet şi ulei de măsline. Pe un colţ al mesei, Gino îşi făcea, îmbufnat, temele. Lucia Santa îi privi pe toţi cu severitate.

— Gino, rosti ea, du-te şi ia zece centi din portofelul meu şi ţine-i pentru tine. După aceea du-te şi spune-i fratelui tău Lorenzo să vină sus - *şubiţo.*

Simţi un fior de dragoste când văzu graba lui de a-i îndeplini dorinţele şi faptul că banii îl făcuseră să uite atât de rapid starea morocănoasă în care se afla.

A doua zi, de dimineaţă, Lucia Santa comise un act atât de monstruos, încât îşi pierdu simpatia întregului Bulevard şi compasiunea tuturor celor care deplângeau acest nou ghinion al ei. Gestul îl înfurie atât de tare pe doctorul Barbato încât acesta înjură în italiană, pentru prima dată de la intrarea în şcoala medicală. Chiar şi Zia Louche o luă la rost pe Lucia Santa. Era un act prostesc, imoral, şocant şi totuşi un gest de iubire. Lucia Santa nu-şi duse fiica la spitalul Bellevue; în loc de asta, ea îi spuse lui Larry să le ducă pe amândouă la Spitalul Francez, aflat pe Strada 30, între Ninth Avenue şi Eighth Avenue. Era un spital curat, îngrijit şi scump. Surorile de acolo erau politicoase, doctorii încântători şi călugăriţele îndatoritoare. Nu se stătea să se aştepte ore întregi internarea pe holuri slab luminate. Fiica Luciei Santa avea să fie tratată ca o fiinţă umană, sau, cu alte cuvinte, ca un membru cu drepturi depline al societăţii.

Nimeni nu era mai surprins de acest gest decât însăşi

Lucia Santa. Era un pas de o prostie fantastică ce avea să secătuiască economiile făcute în ani de zile, într-un moment în care era o nevoie disperată de acestea. Acasă nu mai rămânea nimeni care să aducă pâine. Era un act de pură aroganţă.

Existau, însă, şi motive. Lucia Santa stătuse trează toată noaptea care trecuse şi avusese coşmaruri cu ochii deschişi. îşi văzuse frumoasa ei fată ţinută prizonieră în turnurile de la Bellevue, pierdută pe coridoarele infecte, îmbrâncita de către alţii ca un animal. În plus, avea şi o superstiţie. Soţul ei intrase în Bellevue şi nu se mai întorsese acasă. Era un loc al pierzaniei, dacă fata ei intră acolo, avea să moară, după care carnea avea să-i fie tăiată în bucăţele mici şi pusă în sticluţe.

Aşa se face că în orele timpurii ale dimineţii Lucia Santa se decisese. Simţise în acea clipă o imensă uşurare că nu-i păsa de ce avea să creadă lumea - nici de prietene, nici de rude şi nici de vecini. În bezna din patul ei plânsese, acel cumplit plânset solitar ce trebuie purtat ca o povară fără a fi văzut de nimeni, căci nu era un spectacol al durerii, ci o eliberare a durerii ce ia locul consolării venite de la un prieten sau de la o fiinţă iubită. Cu acest plânset Lucia Santa încercase să îşi găsească curaj, căci n-avea pe nimeni pe lume care s-o încurajeze. Ea trebuia să îndure suferinţa celor care nu-şi pot arăta nevoia de a fi compătimiţi. Ziua trebuia să arate bine, iar când se sculă din pat trebuia să pară puternică şi încrezătoare în sine.

După ce copiii fuseseră trimişi la şcoală îşi făcu apariţia Larry. Împreună o înveliră pe Octavia, care era deja îmbrăcată bine cu pături. O ajutară să coboare pe scări şi să se urce în maşina lui Larry. După ce se urcă în maşină, Lucia Santa îi spuse fiului ei:

— Du-ne la Spitalul Francez.

Octavia începu să protesteze, dar maică-sa ţipă, furioasă:

— Tu să taci! Să nu spui o vorbă!

Formalităţile se încheiară repede. Octavia fu aşezată într-o rezervă liniştită, curată şi încântătoare, împreună cu o altă fată tânără. Pe pereţi se aflau tablouri. Pe drumul înapoi către casă, Larry îi spuse maică-sii, cu gelozia pe care o simţise întotdeauna faţă de sora lui, că va da cinci dolari pe săptămâna familiei până ce Octavia avea să fie în stare să muncească din nou. Maică-sa întinse mâna şi-l atinse pentru un moment, apoi zise în italiană:

— Ah, eşti un băiat bun, Lorenzo.

În vocea ei, însă, Larry recunoscu refuzul: ea nu mai conta pe el, nu mai avea încredere în el, n-avea nici un pic de respect pentru el în această perioadă de criză. Dacă, însă, el ar fi fost în locul Octaviei, n-ar fi avut niciodată o cădere nervoasă în caz că maică-sa l-ar fi preferat pe el în locul ei.

CAPITOLUL 11

Ca un general pregătind asaltul de luptă, Lucia Santa împărţea soarta şi datoriile familiei ei, planifica tactici, adopta strategii, contabiliza resursele şi măsura loialitatea aliaţilor ei. Octavia trebuia să stea internată la o casă de odihnă şase luni. Era posibil să nu poată munci timp de un an. Un an întreg de venituri pierdute.

Lorenzo dădea cinci dolari pe săptămână, uneori chiar mai mult cu doi sau trei dolari. Vincenzo avea să lucreze în brutărie - alţi cinci dolari pe săptămână şi pâine gratuită. Gino era lipsit de valoare. Sal şi Aileen erau prea mici.

În plus, nevasta lui Lorenzo era gravidă, ceea ce însemna o problemă suplimentară. Poate că era mai bine să nu conteze nici pe banii de la Lorenzo.

— Nu. Trebuia să gândească altfel. Vincenzo mai avea trei ani până la terminarea liceului. Era necesar să-l şi absolve? Gino avea capul tare, trebuia îmblânzit, trebuia să înceapă să ajute. Se dovedea prea înţelegătoare cu el.

Lucia Santa îşi dădu seama, acum mai mult ca oricând, cât de importantă era Octavia pentru familie şi în alte privinţe în afara banilor. Octavia era cea care îi determină pe copii să ia note bune la şcoală şi care îi ducea la clinica dentară fără plată din Hudson Guild. Tot Octavia era cea care planifica economisirea banilor şi ascunderea lor la poştă, indiferent de cât de mare ar fi fost nevoie de ei pentru hrană şi îmbrăcăminte. Octavia era cea care îi insufla tărie, pe care se sprijinea, care o încuraja în momentele de slăbiciune.

Iar acum Lucia Santa era din nou singură. Trebuia să dea

din nou nişte bătălii teribile. Fiind, însă, mai bătrână, mai dură şi mai experimentată, nu mai simţea disperarea şi groaza pe care le cunoscuse ca tânăra văduvă. Era de acum un veteran hârsit la dezastre şi sufletul nu-i mai era slăbit de visele prosteşti ale tinereţii. Se luptă acum aşa cum se luptă cei disperaţi ca să supravieţuiască.

Lucia Santa ajunse la concluzia la care trebuia să ajungă. Nu putea face altceva decât să apeleze la asistenţa socială, ca să supravieţuiască. Drumul până la această hotărâre implicase multe lucruri.

Printre ele nu se număra conştiinţa sau preocuparea de a juca cinstit faţă de autorităţi. Lucia Santa se născuse într-o ţară în care poporul şi statul erau inamici implacabili. Nu, exista o cauză mai bună.

Ajutorul social era că sarea pe o rană. Era dureros. Statul acorda ajutorul cu ura amară a victimei faţă de şantajist. Cel care primea banii era subiect de hărţuială, insulte şi umilire profundă. Ziarele erau angajate într-o adevărată campanie de murdărire şi blamare a ticăloşilor aroganţi care alegeau să cerşească în loc să moară de foame sau să-şi lase copiii să moară de foame. Se exprima clar ideea că săracii căutau mila ca pe o şicanare imensă şi sordidă în care se complăceau. Culmea era că existau oameni pentru care imaginea era adevărată, aşa cum există oameni care sunt încântaţi să-şi înfigă ace fierbinţi în burţile lor, sau să înghită cioburi de sticlă. Probabil că şi sticla avea o aromă aparte. Dacă se vorbea, însă, de umanitate la modul general, atunci adevărul era că săracii acceptau milă cu ruşine şi cu o irosire a respectului de sine care era demnă de compătimire.

Larry aranjă că lucrătorul de le asistenţa socială să vină acasă la ei, dar refuză să ia şi el parte la interviu. Mândria sa masculină suferise un afront. N-avea de gând să se

implice în tărăşenie, se disocia de ea. Lucia Santa găsi o ascunzătoare pentru uleiul de măsline importat din Italia, de care nu se gândea să se despartă nici în ruptul capului; dacă ar fi făcut-o, ar fi suferit un şoc din care nu şi-ar mai fi revenit.

Anchetatorul sosi după-amiază târziu. Era un tânăr sobru, cu aspect comic şi cu ochi mari, negri şi rotunzi. Deasupra ochilor străjuiau două sprâncene stufoase, iar sub ei se lăţeau nişte cearcăne negre, astfel încât individul părea o bufniţă. Era, însă, un tip politicos. Ciocăni la uşă cu discreţie. Inspectă apartamentul cerându-şi scuze. Deschise uşile dulapurilor şi debaralelor şi se fâţâi prin locuinţă mai mult ca un potenţial chiriaş decât ca un anchetator social.

i se adresă Luciei Santa cu „Signora”. Chiar şi numele lui avea o tuşă de distincţie: La Fortezza.

Ascultă cu atenţie povestea Luciei Santa şi îşi notă în agendă tot ce i se păru interesant, dând din cap şi murmurând câteva expresii de regret, în italiană, ori de câte ori ea-i menţiona câte un ghinion. Vorbea o italiană de şcoală, dar putea fi înţeles.

După asta, omul întinse nişte formulare pe masă şi începu să pună întrebări. Nu, nu; ea n-avea nici un ban în bancă şi nici copiii ei; nu deţinea nimic, nici un fel de asigurare, nimic. N-avea bijuterii de vândut cu excepţia verighetei, dar individul o asigură că asta era o excepţie. Când isprăviră, domnul La Fortezza se aşeză mai bine pe scaun şi se aplecă înainte, strângând cu mâinile ca nişte gheare marginea mesei şi uitându-se reprobativ la femeie.

— Signora Corbo, rosti el, îmi este foarte neplăcut să vă anunţ că vor fi dificultăţi. Fiecare dintre cei trei copii mai mari ai dumneavoastră au bani în cont în urma nefericitului accident al tatălui lor. Ca să vorbim pe şleau, banii ăia trebuie să dispară înainte ca dumneavoastră să începeţi să

primiţi ajutorul. Asta-i legea. Iar dacă nu voi face un raport despre banii pe care îi aveţi, voi avea necazuri.

Se uită la ea cu gravitate.

Lucia Santa fusese luată complet prin surprindere. Tinerelul acesta politicos, un băiat italian, se comportase ca un spion; se dusese la vecini după informaţii, apoi aranjase o cursă. Lucia Santa se înfurie şi rosti cu amărăciune:

— Bine. Am să arunc banii pe stradă.

El zâmbi la gluma ei şi aşteptă. Lucia Santa sesiză că nu era chiar totul pierdut.

— Puteţi face dumneavoastră ceva pentru mine?

Domnul La Fortezza se uită uşor stânjenit, ca o bufniţă pregătindu-se să înghită un şoarece gras.

— Ah, Signora, rosti el, o mână nu se poate spăla singură.

După aceea, stânjenit încă (era prea tânăr ca să se simtă bine când se complăcea în necinste), îi explică Luciei Santa că avea să-şi rişte slujba şi să-i aducă cei şaisprezece dolari o dată la două săptămâni, dar că ea trebuia, când primea cecul, să-i dea de fiecare dată trei dolari, în definitiv, aceştia erau bani pe care ea n-ar fi trebuit să-i primească, el încălca legea, şi tot aşa. Târgul se încheie imediat. Lucia Santa fu atât de recunoscătoare încât se apucă să servească cafea şi cozonac, deşi cafeaua singură ar fi fost de ajuns pentru onorarea legilor ospitalităţii. La cafea, domnul La Fortezza se apucă să-şi povestească durerile. Cum îşi luase el licenţa în drept după multe sacrificii făcute de părinţi, oameni precum ea; acum nu se găsea de lucru şi el trebuise să accepte această slujbă inferioară oferită de municipalitate. Cum avea el să-şi plătească datoriile faţă de taică-său dintr-un salariu mizer? Îl durea să lucreze într-o asemenea manieră, dar cum ar fi putut altfel, spera să aibă propria firmă dacă nu câştiga şi ceva bani pe lângă? În plus,

erau amândoi în profit de vreme ce signora nu era îndrituită la ajutor social. Discuţia continuă pe aceeaşi temă. Se despărţiră prieteni.

De aici înainte, domnul La Fortezza veni la fiecare două săptămâni cu cecul. De fiecare dată când apărea el, se organiza o mică ceremonie. Gino era trimis cu cecul la băcănie să plătească datoriile acumulate şi să încaseze restul. Tot atunci, băiatul cumpăra o şuncă americană de un sfert de livră, de o frumoasă culoare roz în învelişul rectangular şi alb, cremoasă şi grasă; ceva pâine americană, moale, tăiată felii şi caşcaval. Domnul La Fortezza avea un stomac slăbit şi strâmbă din nas la salamul italian cu piper, la brânza italiană afumată, iute la gust şi la pâinea italiană crocantă.

După aceea, Gino asista cu ochii mari la scena ce se juca. Pe un platou lung, de protocol, erau aşezate felii roz şi galbene de şuncă şi caşcaval şi un ibric mare de cafea. Domnul La Fortezza se aşeza pe un scaun, întinzându-şi picioarele mici pe un altul, şi discuta cu Lucia Santa despre încercările şi necazurile sale, în timp ce femeia da din cap cu simpatie. Bietul om urca zilnic nenumărate rânduri de scări, se certa cu italienii care încercau să ascundă faptul că fiii lor lucrau şi care-l înjurau fiindcă nu le aproba cererile de ajutor, făcându-l evreu şi nu italian, căci nici un italian adevărat n-ar servi guvernul împotriva alor săi.

— Ah, exclamă adesea domnul La Fortezza, oare pentru asta au pus deoparte ai mei fiecare bănuţ? Oare pentru asta s-au chinuit ei cu *scarola, pasta* şi fasole în fiecare zi a săptămânii? Că fiul lor să-şi câştige pâinea cu preţul propriei sănătăţi?

La astfel de vorbe, Lucia Santa nu putea decât să-l compătimească.

Ochii bufnitei erau trişti. Domnul La Fortezza trebuia să

iasă din casă pe orice fel de vreme. Nu se simţea bine. Timp de patru ani studiase cu sârg la universitate.

— Signora, mărturisea el, eu nu sunt foarte inteligent; în definitiv, strămoşii mei au fost ţărani o mie de ani, şi părinţilor mei le e şi acum suficient că eu nu mai trebuie să fac muncă manuală.

Odată consumate şunca şi brânza, individul se ridica în picioare, gata să plece. Lucia Santa îi dădea cei trei dolari cu un tact deosebit, apucându-i palma şi înghesuind banii în ea, ca şi cum el ar fi refuzat-o dacă ea n-ar fi procedat astfel. După asta, domnul La Fortezza făcea un gest de ezitare, respingând banii - după care oftă, ridica o sprinceană şi rostea un „Eh” cu voce disperată, ca să arate că împrejurările erau atât de mizerabile, încât îi era imposibil să refuze banii.

Era adevărat; se plăceau reciproc. Lui îi plăcea de această femeie mai în vârstă pentru curtoazia ei, pentru grija ei faţă de sentimentele lui, pentru micile ei trucuri cu cafeaua şi celelalte. De partea ei, Lucia Santa simţea o adevărată milă pentru băiatul acesta cu aer trist, mulţumind în sinea ei Domnului că nici unul din fiii ei nu erau atât de pesimişti. Nu avea nici un fel de resentiment pentru faptul că trebuia să plătească mită.

Peste câteva săptămâni, domnul La Fortezza reuşi să-i facă rost Luciei Santa de încă o rentă lunară de cincisprezece dolari. Fără a i se cere, Lucia Santa puse în mâna lui o bancnotă de cinci dolari în loc de cei trei dolari, ca de obicei. Fu ca o înţelegere de la sine, solidă ca o legătură afectivă.

Relaţia dintre ei se adânci. El îi mai făcu ei rost de patru dolari pe săptămâna. Lucia Santa îl convinse de această dată să ia cu el o plasă cu alimente pe care să le ducă acasă, o livră de şuncă şi o sticlă de lichior de casă ca să-l

ajute la digestie. Cum Larry avea o maşinuţă hodorogită, Lucia Santa aranjă ca fiul ei să-l conducă pe domnul La Fortezza acasă la el, în Bronx, pe Arthur Avenue.

Se urcară în trei, domnul La Fortezza, Larry şi Gino, în vehiculul dărăpănat şi porniră la drum printre cai, căruţe, troleibuze şi automobile. Gino observă că Larry era politicos, dar avea un dispreţ pentru tânărul avocat, care se manifesta prin mici remarci ironice. Era evident că domnul La Fortezza nici nu-şi imagina măcar că era luat peste picior. El îşi mărturisea cinstit ofurile ca pe nişte mărgele înşirate pe aţă. Remarcă ce prost îi plătea statul pe anchetatorii sociali, povesti ce cheltuieli mari avea el cu casa din Bronx şi că părinţii lui erau acum atât de bătrâni, încât nu mai puteau munci, iar el era obligat să-i întreţină şi, în acelaşi timp, să plătească şi ratele la ipotecă pe casă. Când vorbea despre nevoia disperată de bani, în voce i se sesiza o adevărată frică, apropiată de groază, ceea ce-l nedumerea pe Gino. Şi asta pentru că domnul La Fortezza era bogat. Fusese la colegiu, deţinea o casă şi familia lui pleca vara în vacanţă. Acest tânăr avea deja ceea ce oamenii de pe Tenth Avenue nu visau să aibă nici după patruzeci de ani de tras la jug; el îşi trăise visul şi, totuşi, era mai îngrozit decât cel mai amărât salahor din cartierul lui Gino.

După ce domnul La Fortezza ieşi din maşină, cu mica lui sacoşă maro cu alimente sub braţ, Larry îşi aprinse o ţigară şi-i făcu cu ochiul fratelui său mai mic. Gino îi răspunse printr-un gest identic. Plecară înapoi către Tenth Avenue cumva încurajaţi şi plini de sine, ca şi cum lumea întreagă aştepta să fie cucerită de către ei.

În timp ce urca cele patru etaje către apartamentul familiei Angeluzzi-Corbo, doctorul Barbato avea o dispoziţie sumbră. Era hotărât să facă scandal, ca această familie să-

şi plătească datoria. El încerca să fie de ajutor şi altcineva încasa banii. De ce să lase banii care i s-ar fi cuvenit, Spitalului Francez?

Deci Spitalul Bellevue nu era bun pentru amărâţii ăştia? Vroiau cea mai bună îngrijire medicală, nu? Cine dracu se credeau că sunt aceşti *miserabili,* aceşti cerşetori fără o toaletă ca lumea în care să se pişe, aceşti sărăntoci care apelaseră la ajutorul social, ca să-şi interneze fata la sanatoriul din Raybrook.

Când doctorul ajunse în capul scărilor, uşa apartamentului lor se deschise. În cadrul ei se ivi Sal, având un aer solemn. În bucătărie, farfuriile de la cină erau împrăştiate pe toată masa, iar faţa de masă era murdărită cu bucăţele de cartofi prăjiţi şi resturi de ouă. La masa asta, Gino şi Vinnie jucau cărţi. „Ce pereche de bandiţi”, îşi zise, furios, doctorul. Se înmuie, însă, când Vincent părăsi masa ca să-l conducă prin şirul de camere, făcând asta cât se putu de firesc, cu o curtoazie sfioasă, şi spunând cu voce blândă:

— Mama nu se simte bine.

În dormitorul întunecat, lipsit de ferestre, silueta masivă a Luciei Santa se zărea cu greu în pat. Lângă ea era micuţa Aileen, care se lăsa spălată de mamă pe faţă şi pe mâini, cu ajutorul unei cârpe pe care mama o înmuia în ligheanul cu apă de lângă pat. Scena îi aminti doctorului de câteva picturi pe teme religioase văzute în Italia, nu prin duioşie, ci datorită imaginii mamei şezânde care îngrijea copilul şi a luminii din încăpere, unde un bec chior dădea un aer ireal camerei, prin reflexia luminii de pereţii zugrăviţi în culori închise.

Încercă să nu ţină cont de ceea ce-şi amintise. După aceea îşi dădu seama, din cultura lui generală, că scena reprezenta un simplu obicei ţărănesc şi semnifica

dependenţa completă a copilului de mama lui. Aceştia erau oamenii folosiţi de pictori celebri.

Doctorul Barbato se aşează lângă piciorul patului şi rosti cu voce gravă:

— Ah! Signora Corbo în iarna asta ai numai ghinioane.

Era o expresie de simpatie şi o aducere aminte asupra modului mizerabil în care o tratase ea pe Octavia.

Chiar dacă zăcea pe spate, Lucia Santa putea să devină extrem de furioasă. În astfel de momente obrajii se îmbujorau şi ochii aruncau scântei. În ciuda acestui fapt, respectul deosebit pe care săracul îl arăta, de obicei, unei asemenea somităţi, cum era doctorul, o făcu să-şi ţină limba. Tare ar mai fi vrut, însă, să-i amintească acestui tânăr că şi el mâncase din mâna ei o felie de pâine uscată înmuiată în oţet şi ulei. Văitându-se, ea exclamă:

— Ah, doctore, spatele meu şi picioarele mele! Nu pot să merg sau să muncesc.

Doctorul îi răspunse:

— Trimite-ţi mai întâi copiii la bucătărie.

Fetiţa se apropie şi mai mult de pat şi îşi puse palma pe capul maică-sii. Lucia Santa o îndemnă cu blândeţe:

— Du-te, Lena, du-te în bucătărie şi ajută-i pe fraţii tăi la vase.

Doctorul zâmbi misterios. Observându-i expresia, Lucia Santa strigă în italiană:

— Vincenzo, Gino, aţi început să spălaţi vasele, *mascalzoni* ce sunteţi? A văzut doctorul ce mizerie e în bucătărie? Aşteptaţi voi - vă rup picioarele la amândoi. Du-te, Lena, şi spune-mi dacă muncesc.

Încântată de rolul primit, de spioană, micuţa fugi înspre bucătărie.

Doctorul Barbato înconjură patul şi se aşeză pe el. Dădu la o parte pătura şi îşi puse stetoscopul pe pieptul ei, mai

întâi la marginea cămăşii de noapte. Tocmai era pe punctul de ai spune să-şi ridice cămaşa de noapte, când fetiţa se ivi din nou şi se postă lângă el, curioasă. Se grăbi să o informeze pe maică-sa:

— Gino şi Vincent spală vasele, iar Sal şterge masa.

Maică-sa văzu enervarea doctorului.

— Bine, bine, Lena. Acum du-te să-i ajuţi şi să-i supraveghezi. Să nu vină nimeni aici până nu vă chem eu. Să nu uiţi să le spui asta.

Fetiţa se făcu nevăzută.

Lucia Santa îşi întinsese mâna ca să atingă capul fiică-sii şi doctorul, văzând încheieturile umflate, ştiu la ce să se aştepte. După ce rămaseră singuri el îi comandă să se răsucească pe burtă, apoi îi ridică până sus cămaşa de noapte din lina. Zări nodurile, ieşite în afară, de la baza şirei spinării şi exclamă, cu un râset liniştitor:

— Ah, signora aveţi artrită. O lună în Florida v-ar face ca şi nouă. Aveţi nevoie de lumina soarelui, de căldură şi de odihnă, i

Examină temeinic şi fără menajamente, apăsând asupra diferitelor părţi ale corpului ei, ca să vadă unde simţea ea durerea cel mai tare. Era conştient de fesele straşnice ale acestei femei simple, aflată în plină frumuseţe a celor patruzeci şi ceva de ani ai ei. Ca şi fesele fiică-sii, şi ale ei erau fese tipice pentru senzualele nuduri italiene văzute în Florenţa; mari, rotunde la fel de adânci pe cât erau de late. Cu toate astea, nu stârneau nici un fel de dorinţă în el. Nici una dintre aceste femei nu l-ar fi stârnit. Pentru el erau murdare şi murdărite de sărăcie. Trase cămaşa de noapte în jos.

Femeia se răsuci din nou cu fata în sus. Doctorul o privi cu gravitate şi rosti aspru:

— Cum vine chestia asta, signora, să nu poţi să umbli şi

să nu poţi să lucrezi în casă? Problema nu-i chiar atât de serioasă. E adevărat că aveţi nevoie de odihnă, dar ar trebui să puteţi merge. Încheieturile vă sunt umflate la mâini, la picioare şi pe spate, dar acest lucru nu e atât de important.

Lucia Santa se uită la el un timp, apoi spuse:

— Ajută-mă să mă ridic.

Îşi coborî cu grijă picioarele peste marginea patului, iar el încercă să o ajute să stea dreaptă. Încercând să-şi îndrepte spatele ea scoase un mic icnet de durere şi se atârnă inertă de braţul lui. Doctorul o lăsă cu blândeţe înapoi pe pat. Era evident că nu se punea problema unei simulări.

— Păi atunci trebuie să vă odihniţi, signora, zise doctorul Barbato. Să ştiţi că starea asta va trece. Nu de tot, căci veţi mai avea dureri, dar sunt convins că vă voi vedea din nou în faţa cuptorului.

Lucia Santa zâmbi de mica lui glumă şi-i replică:

— Mii de mulţumiri.

După ce doctorul Barbato părăsi casa familiei Corbo, se opri să aspire cu nesaţ aerul de pe Tenth Avenue şi inedită puţin asupra lumii şi a umanităţii. Se simţea un pic uimit. Reenumeră, în minte, ghinioanele care loviseră acea familie. Soţul la casa de nebuni, fata trimisă la sanatoriu pentru tratament în timp ce viermii mari şi albi continuau să roadă totul din spatele acelor ţâţe fabuloase, primul soţ mort în accidentul acela stupid, fiul care se căsătorise total nepotrivit cu o fată imatură, săracă lipită pământului. Iată că acum această femeie, împovărată cu copii mari, devenise ea însăşi invalidă, şi zăcea acolo pe curul ei mare şi frumos, cu corpul greu şi dur ca marmora imobilizat, şi totuşi având resurse să se înfurie la remarcile lui.

Privi şirul de clădiri cu ferestrele arzând ca nişte mici focuri pătrate pe fondul cerului cenuşiu. Simţindu-se rău, se

trezi că murmură cuvinte fără înţeles:

— Ce dracu încearcă să facă ăştia?

În acea clipă, traversând depoul dinspre râul Hudson o pală de vânt rece îl izbi pe doctor în plin, punându-i sângele în mişcare. Se simţi furios, provocat, supărat că se putuse întâmpla aşa ceva în faţa ochilor lui, ca şi cum cea plesnită ar fi fost faţa lui, ca şi cum ar fi fost muştruluit că a îndrăznit să se amestece în cine ştie ce teroare cosmică. Sângele îi lua foc. Chestia asta mersese prea departe. Prea departe. „în regulă", îşi zise el. „la să vedem ce poţi face tu". De acum sângele îl frigea, aşa că, în ciuda frigului muşcător, trebui să-şi lărgească gulerul hainei şi fularul pe care i-l împletise maică-sa.

Dintr-o ură oarbă, în următoarele două luni doctorul Barbato practică arta vindecării. O vizită pe Lucia Santa din două în două zile, îi făcu injecţii, tratamente calde şi masaje de cel puţin douăzeci de minute, în timpul cărora sporovăi cu ea despre vremurile trecute. Curând femeia începu să se simtă mai bine, dar continuă să nu se poată da jos din pat. Doctorul Barbato vorbi cu ea despre Octavia, despre starea în care se va întoarce ea de la sanatoriu şi despre cât de deprimată va fi ea să-şi găsească mama atât de bolnavă. Cu câteva zile înainte de împlinirea termenului când Octavia trebuia să se întoarcă acasă, doctorul Barbato îi făcu Luciei Santa câteva injecţii cu vitamine şi energizante, iar cu o seară înaintea evenimentului o găsi pe mamă stând în picioare în bucătărie şi călcând rufe pe masa de acolo. Era înconjurată de copiii ei, care îi aduceau apă la comandă şi împătureau hainele călcate.

— Ei, ei, bine, foarte bine, rosti doctorul Barbato cu bucurie. Când cineva munceşte e semn sigur de sănătate, nu-i aşa, signora?

Lucia Santa îi zâmbi. Era un zâmbet ce semnifică faptul

că era conştientă de datoria pe care o avea acum şi care, în acelaşi timp, respingea încercarea lui de a fi spiritual. Ştiau amândoi că, dacă era vorba de muncă, oamenii erau în stare să se scoale de pe patul de moarte ca să o termine. În timp ce doctorul Barbato îi pregăti o injecţie, ea murmură, în italiană:

— Of, doctore, cum am să reuşesc să te plătesc?

De data asta nu se înfurie. Cu un zâmbet liniştitor, zise:

— Invitaţi-mă la nunta fiicei dumneavoastră.

Prin aceste cuvinte vrusese să spună că existau şi bucurii în timpul vieţii, că după suferinţă venea recompensa, că şansa venea după ghinion; că totul va fi bine, fata se va vindeca, copiii vor creşte, iar timpul va trece.

CAPITOLUL 12

Octavia fusese plecată şase luni. În acest timp, Lucia Santa nu o vizitase nici măcar o dată; îi fusese imposibil. Drumul până acolo era prea lung, responsabilităţile de acasă prea mari, şi nu avea nici un pic de încredere în Larry şi în maşina lui dărăpănată. Posibilitatea de a lăsa copiii singuri acasă nici nu putea fi luată în considerare.

În ziua în care Octavia se întoarse, Larry şi Vinnie se duseră s-o întâmpine la gara Grand Central. Restul familiei o aşteptă acasă. Copiii erau îmbrăcaţi în hainele de duminică, iar Lucia Santa în cea mai bună rochie neagră a ei. Prin bucătărie se învârtea Zia Louche, împrospătând apă fiartă şi amestecând în sosul de roşii.

Gino stătea la pândă la fereastra camerei din faţă. Într-un târziu, zbură spre bucătărie, ţipând:

— Mama, au venit!

Lucia Santa Îşi şterse câteva lacrimi. Zia Louche se apucă să arunce bucăţi de carne în oală cu apă fiartă. Cum uşa apartamentului era deschisă, copiii se năpustiră la capul scării, se aplecară peste balustradă şi ascultară zgomotul de paşi urcând treptele.

Fură cât p’aci să n-o recunoască pe Octavia. Se pregătiseră pentru o apariţie palidă, fantomatică, o fiinţă de pe lumea cealaltă. În loc de asta, văzură o tânără americancă superbă. Octavia nici măcar nu mai avea obişnuita piele smeadă. Obrajii îi erau trandafirii, iar părul făcut permanent, în stil american. Purta fustă şi pulover, cu o haină modernă deasupra. Mai presus de toate, însă, ceea ce-i făcu să se simtă ca nişte străini era vocea ei, modul de

a vorbi şi felul cum îi salutase.

Octavia zâmbi dulce, arătându-şi dinţii printre buze. Scoase un mic ţipăt de plăcere şi îi îmbrăţişă pe Sal şi pe Aileen, spunându-le fiecăruia:

— Oh, dragă, dragă, ce dor mi-a fost de tine.

După aceea se duse la Lucia Santa, o sărută pe obraz în loc de gură şi rosti cu un aer cochet.

— Oh, mă bucur atât de mult că sunt acasă.

În urma ei se iviră Lariy şi Vincenzo, cărând fiecare o valiză şi părând amândoi niţel stânjeniţi.

Octavia îl ciupi uşor pe Gino de obraz şi zise:

— Măi, dar frumos te-ai mai făcut.

Gino se dădu un pas înapoi. Făcură toţi ochii mari. Ce se întâmplase cu ea?

Singurii încântaţi de această nouă imagine a sorei lor erau cei doi copilaşi, Sal şi Aileen. Se plasaseră lângă ea, îi devorau dulceaţa făpturii cu ochii, urechile şi trupurile, tremurau de plăcere când degetele ei le mângâiau părul şi când ea îi îmbrăţişa la nesfârşit, repetând, într-un mod fermecător:

— Oh, ce mari aţi crescut!

Lucia Santa o aşează imediat pe Octavia la masă. Era total neimpresionată de acest nou aspect al fetei ei. Vroia că fiică-sa să se odihnească după ce urcase patru etaje. Servind deja masa, Zia Louche i se adresă Octaviei:

— Ah, Slavă Domnului că te-ai întors, tinerico. Maică-ta are nevoie de tine.

Se repezi înapoi la cuptor înainte ca Octavia să-i poată replica.

Masa fu cea mai stingheritoare dintre cele luate vreodată în familia Angeluzzi-Corbo. Conversaţia nu fu altceva decât un lung şir de schimburi de informaţii despre străini. Gino şi Vinnie nu se mai certară. Sal şi Aileen se comportară ca

nişte îngeri; nu se mai luptară care să ia bucata cea mai mare de carne. La un moment dat se ivi şi Louisa cu copilaşul ei. O sărută pe Octavia în spatele urechii, ca să nu ia vreo infecţie. Se aşeză lângă Larry, ţinând bebeluşul la distanţă de Octavia. Aceasta se aplecă asupra copilului, dar nu-l atinse. Larry mânca, apoi se scuză şi plecă la lucru în grabă.

Când Octavia făcu un gest de începere a strânsului mesei, toată lumea se ridică îngrozită. Chiar şi Gino sări în sus şi se apucă să strângă vase ca să le ducă la chiuvetă. Lucia Santa aproape că strigă:

— Ce vrei să faci? Să te îmbolnăveşti din nou?

Ca atare, Octavia rămase locului, cu Sal şi Aileen sprijiniţi de picioarele ei şi privind-o cu adoraţie.

Numai Lucia Santa pricepu tristeţea din spatele aerului abordat de Octavia. Era clar că fata se simţise disperată când se trezise din nou în apartamentul acesta şi când văzuse camerele pline cu pături şi cu dulapuri de haine şi înecate de lucrurile copiilor. Pe măsură ce după-amiaza lăsă loc serii, Octavia o urmări pe maică-sa îndeplinind acelaşi şir binecunoscut de corvezi: spălatul vaselor; călcatul rufelor; aprinderea cuptorului din bucătărie; alimentarea cu combustibil a lămpilor cu gaz din camere; pregătirea copiilor de culcare. Octavia se gândi ce-ar fi făcut în acest timp la sanatoriu. Probabil că ea şi prietena ei ar fi stat, la o şuetă în grădină, sau s-ar fi aflat în camera lor aşteptând masa şi discutând despre poveşti de dragoste. Curând ar fi mâncat cu toţii laolaltă, după care s-ar fi dus la o partidă de bridge în camera de jocuri. Octavia se simţi năpădită de nostalgie pentru viaţa pe care o lăsase în urmă, singura pe care o cunoscuse ca putându-şi-o dedica sieşi, sănătăţii şi plăcerii propriei persoane, fără griji şi responsabilităţi. Se simţea apăsată de ceva în propria ei casă, iar ceilalţi din

familie îi păreau a fi nişte străini. Fu atât de absorbită de gândurile ei, încât nici nu observă cât de greu se mişca maică-sa prin casă.

Când sosi ora culcării, în timp ce Gino şi Vinnie se dezbrăcau în faţa patului lor, Gino şopti:

— N-a înjurat măcar o dată astăzi.

Vinnie îi răspunse:

— Cred că nu-i voie să înjuri în spital, aşa că, probabil, a uitat.

Gino replică:

— Sper să fie aşa. Sună nasol când o fată înjură, mai ales dacă e sora ta.

Erau singure în bucătărie, Octavia şi Lucia Santa. Stăteau la masă mare, acoperită cu faţa de masă galbenă. În faţa lor abureau ceştile de cafea. Fierul de călcat o aştepta pe Lucia Santa într-un colţ al încăperii. Pe cuptor fâsâia o oală cu apă. Dinspre celelalte camere se auzea respiraţia copiilor adormiţi. Cele două femei stăteau faţă în faţă, luminate de un bec chior. Mama îi povesti fiicei ce necazuri întimpinaseră în ultimele şase luni. Îi istorisi cât de neascultători fuseseră Gino, Vinnie şi chiar şi cei mici; cum nu o ajutaseră, aşa cum ar fi trebuit şi putut s-o facă, Larry şi nevastă-sa, Louisa; cum se îmbolnăvise ea şi de ce nu-i scrisese nimic Octaviei despre asta.

Fu un discurs lung şi Octavia o întrerupse, din când în când, doar pentru a spune:

— De ce nu mi-ai scris, mamă? de ce nu mi-ai spus?

La fiecare întrerupere, maică-sa îi replică:

— Am vrut să te faci bine.

Între ele nu se înfiripă nici un gest de afecţiune. După ce ascultă litania, Octavia spuse:

— Nu-ţi face griji, mamă, o să mă întorc la lucru săptămâna viitoare. Şi o să am grijă ca şi cei mici să înveţe

bine şi să ajute în casă.

Simţi un fior de putere, mândrie şi încredere în sine. Maică-sa avea nevoie de ea. În acel moment, toată stranietatea resimţită până atunci se topi ca prin farmec. Era acasă din nou. Când Lucia Santa se apucă să calce, Octavia se duse în camera ei, luă o carte, şi se întoarse lângă maică-sa ca să-i ţină companie.

Octavia se întâlni cu anchetatorul social abia după o săptămână. Fata continuase să fie drăguţă; fericită că revenise la căminul ei, nu-şi mai arătase nici o clipă vechea ei tendinţă de dominare, nu mai înjurase şi nici nu se mai răţoise la cineva.

Era aproximativ ora patru a după-amiezii când Octavia se năpusti pe uşa apartamentului şi fu surprinsă să-l vadă pe domnul La Fortezza, cu picioarele întinse pe scaun, bându-şi cafeaua şi ronţăindu-şi sandwich-ul cu şuncă. Domnul La Fortezza se uită cu luare aminte la chipul ei încântător şi puse de o parte mâncarea. Se ridică în picioare, ca un gentleman.

— Asta-i fata mea cea mare, Octavia, o prezentă Lucia Santa.

Abandonând manierele italiene, domnul La Fortezza rosti iute, în stil tipic american:

— Am auzit multe despre tine, Octavia. Mama ta şi cu mine am petrecut multe ore împreună discutând. Suntem prieteni vechi de acum.

Octavia dădu din cap cu răceală. Ochii ei negri exprimară o neplăcere profundă, pe care nu încercă s-o mascheze.

Supărată de această lipsă de politeţe, Lucia Santa zise:

— Vino să bei nişte cafea şi să discuţi cu acest tânăr.

Se întoarse spre domnul La Fortezza şi adăugă:

— Ea e cel mai deştept copil al meu. Citeşte cărţi toată ziua.

— Da, vino să bei nişte cafea, te rog, o invită şi domnul La Fortezza. Mi-ar place să stau de vorbă cu tine, Octavia.

Fata se simţi atât de ofensată, încât fu pe punctul de a scoate o înjurătură. Folosirea condescendentă a numelui ei de botez, familiaritatea lui o făcură să scuipe, la propriu chiar, dar într-o batistă, aşa cum i se potrivea unui pacient în convalescentă. Maică-sa şi individul se uitară la ea cu compătimire şi înţelegere. Într-un târziu fata se aşeză şi ascultă sporovăiala maică-sii cu anchetatorul.

Domnul La Fortezza mărturisi că citise mai multe române în care era de ajuns ca un tânăr din clasa avută să zâmbească şi să măsoare din privire câte o fată sărmană, ca aceasta să cadă pe spate, cu picioarele în aer, ca un câine. Era de înţeles că nu din cauza banilor, ci datorită recunoaşterii apartenenţei la nobilime. Din fericire, domnul La Fortezza nu avea acel aer superior, acel stil de a zâmbi, acel farmec american uşor dispreţuitor şi nici milionul de dolari (pentru că era întotdeauna vorba de un milion de dolari), care nu însemna, bineînţeles, nimic pentru eroinele din pagini. Ca atare, La Fortezza se animă din ce în ce mai tare, deveni din ce în ce mai locvace şi încântător pe cât îi permiteau ochii lui de bufniţă. Octavia se uită la el din ce în ce mai dispreţuitoare. La un moment dat, în casă îşi făcură apariţia Gino şi Vincent. Văzând chipul surorii lor, cei doi începură să se învârte prin jur, anticipând, cu bucurie, un eveniment.

La Fortezza vorbea acuma despre literatură:

— Ah, Zola! El ştia cum să scrie despre săraci. Mare artist, să ştiţi de la mine. Un mare francez.

— Ştiu, ştiu, încercă Octavia să-l tempereze.

La Fortezza, însă, îi dădu mai departe:

— Aş vrea să fie în viaţă acum, să-l văd şi eu cum scrie despre faptul că săracii trebuie să trăiască din cei câţiva

bănuţi daţi de ajutorul social. Ce farsă! Iată un om ale cărui cărţi fata dumneavoastră ar trebui să le citească, Signora Corbo. Cărţile astea înseamnă educaţie. În plus, te-ar face să te înţelegi, Octavia, pe tine şi mediul în care trăieşti.

Stăpânindu-se cu greu să nu-l scuipe între ochi, Octavia încuviinţă în tăcere.

La Fortezza era satisfăcut, ca şi Lucia Santa, de altfel. Cu o expresie solemnă pe chip, rosti:

— Zău că eşti o fată inteligentă. Ai vrea să mergem la teatru împreună? Te rog în faţa mamei tale ca să-mi arăt respectul. Sunt de modă veche şi mama ta îmi stă mărturie. E adevărat, Signora?

Lucia Santa zâmbi şi încuviinţă. În mintea ei îşi dorea ca fata să se mărite cu un avocat cu o slujbă bună. Era mai practic aşa decât să se gândească la cine ştie ce ginere fabulos de bogat, ca în poveşti. Zise pe un ton neutru:

— E un bun italian.

La Fortezza continuă:

— Mama ta şi cu mine am avut multe discuţii lungi împreună şi ne înţelegem unul cu celălalt. Sunt convins că nu s-ar opune dacă am ieşi împreună, prieteneşte, în oraş. Municipalitatea îmi poate da bilete la teatru cu preţ redus. Va fi o experienţă nouă pentru tine după toate filmele alea pe care le-ai văzut. Octavia fusese de multe ori la teatru cu prietenele ei. Şi magazinul de confecţii le putuse face rost de bilete cu preţ redus. Pe lângă asta, Octavia citise şi ea romanele la care se referise el şi nutrea un dispreţ profund pentru acele eroine, fiinţe lipsite de scrupule şi „generoase” cu trupul lor, care se expuneau ruşinii în timp ce satisfăceau plăcerile bărbaţilor care se foloseau de bogăţia lor ca de o momeală. Puştiul ăsta libidinos, însă, întrecuse măsura! Credea că dăduse peste o iapă uşor de călărit! Ochii ei începură să arunce săgeţi de mânie. Furioasă, îi

aruncă în față:

— Mai bine ţi-ai lua-o singur la labă, puţoiule!!

Stând într-un colţ, alături de Vinnie, Gino şopti:

— Oho, ohoho, şi-a dat drumul!

Ca o nevinovată care ar fi şezut pe un butoi de pulbere şi ar fi văzut abia acum fitilul aprins, Lucia Santa privi în jurul ei speriată, ca şi cum s-ar fi întrebat unde să fugă. Domnul La Fortezza se înroşi cumplit la faţă. Chiar şi ochii săi de bufniţă se făcură roşii. Era pietrificat.

Nimic nu te poate înfiora mai mult decât o tânără scorpie italiană. Vocea Octaviei, înaltă, puternică, îl blocase.

— Iei opt dolari pe lună de la biata maică-mea, continuă Octavia, femeie cu patru copii mici de hrănit şi o fată bolnavă! Plictiseşti o întreagă familie cu necazurile tale şi ai tupeul să mă inviţi în oraş? Eşti un fiu ordinar de căţea, un şarpe mizerabil. Fraţii mei mai mici şi soră-mea n-au parte măcar de o bomboană sau de un film ca maică-mea să-ţi poată da banii ăştia, şi tu vrei să ies cu tine?

Vocea ei ajunsese isterică:

— Eşti de modă veche, da? Numai un bastard venit din Italia e în stare să scoată o chestie ca asta şi să-i tot dea întruna cu „Signora” în sus, „Signora” în jos. Am terminat şi eu liceul, l-am citit pe Zola şi ştiu ce-i ăla teatru, aşa că găseşte-ţi altă gâsculiţa pe care s-o vrăjeşti ca s-o fuţi. Eu ştiu ce eşti tu, de fapt: un sac plin cu căcat.

— Octavia, Octavia, termină!, strigă, îngrozită, Lucia Santa.

Se întoarse spre tânăr ca să-i explice:

— Îi e rău, are febră....

Domnul La Fortezza, însă, o şi zbughise pe uşă. îşi uitase chiar şi pachetul învelit în hârtie maro. În clipa în care dispăru pe uşă, faţa lui era cea a unui om prins asupra celui mai ruşinos dintre păcate. Nimeni nu mai revăzu acel chip.

Două săptămâni mai târziu se ivi un alt anchetator, un american în vârstă, care le reduse ajutorul, dar care le spuse că banii din cont nu se puteau socoti ca bunuri ale familiei, de vreme ce judecătoria putea elibera banii numai în cazul unei nevoi extreme a unui singur copil o dată, iar banii unuia dintre copii nu puteau fi folosiţi pentru ceilalţi doi copii sau pentru mamă.

Gino şi Vincent n-aveau să uite, însă, niciodată scena finală cu domnul La Fortezza. Multă vreme îşi clătinară capetele când îşi aminteau de înjurăturile sorei lor. Sperau din toată inima să n-aibă norocul să se însoare cu o fată ca ea. Cel puţin, însă, acea furtună limpezise atmosfera, lichidase tratamentul special, ca pentru bolnavi, acordat Octaviei şi încheiase şirul de politeţuri faţă de un membru al familiei care se întorsese din spital. Asta era Octavia din vremurile bune. Se simţea din nou bine. Nici măcar maică-sa nu se putea înfuria pe comportamentul fetei ei, deşi nu înţelegea antipatia profundă a acesteia faţă de domnul La Fortezza. În definitiv, fiecare trebuia să plătească ceva ca să rămână în viaţă.

CAPITOLUL 13

În ziua în care sosi scrisoarea de la Ravenswood, Octavia se abţinu să i-o citească maică-sii până ce toţi copiii nu fură în pat. Era o comunicare oficială, foarte scurtă, în care se anunţa că Frank putea fi redat familiei pe bază de examinare în faţa unei comisii, dacă nevastă-sa semna actele necesare. Tot în anunţ se specifică clar că bărbatul avea nevoie de îngrijire şi supraveghere constante. Pe lângă scrisoare, sosise şi un formular de completat. În el se întreba vârsta copiilor şi veniturile familiei, per ansamblu, şi pentru fiecare membru în parte. Reieşea clar că tatăl continua să fie un invalid, chiar dacă era socotit apt să părăsească ospiciul.

Lucia Santa bău, nervoasă, din cafea şi zise:

— Deci el nu e, de fapt, bine. Vor doar să-l testeze.

Octavia încercă să pună lucrurile la punct:

— Nu-i adevărat. S-a însănătoşit, numai că nu poate munci şi nici face nimic. Trebuie să fie îngrijit că o persoană bolnavă. Poate că se va putea întoarce la lucru după o vreme. Vrei să se întoarcă?

Îşi lăsă ochii în jos şi roşi, căci gândea cu păcat despre maică-sa.

Lucia Santa urmări cu interes îmbujorarea fiică-şi.

— De ce nu?, răspunse ea. El e tatăl a trei dintre copiii mei. A câştigat pâinea pentru noi timp de zece ani. Dacă aş fi avut un măgar sau un cal care să-mi fi tras atâta la jug, l-aş fi îngrijit dacă ar fi fost bolnav sau bătrân. De ce să nu-mi vreau soţul înapoi?

— Eu n-o să fac nici un fel de problemă, o asigură

Octavia.

— O, probleme vor fi destule, îi replică Lucia Santa. Cine ştie, poate că o să le facă, din nou, rău copiilor. Şi cine mai poate îndura revenirea anilor ăia? Am avea toţi de suferit, ne-am risca vieţile ca să-i mai dăm încă o şansă. Nu, ar fi prea mult, prea mult.

Octavia nu răspunse. Stătură aşa, împreună, ore întregi; sau cel puţin aşa li se păru amândurora, după care Octavia luă un toc, cerneală şi hârtie de scris ca să aştearnă răspunsul către ospiciu.

Lucia Santa întoarse problema pe toate feţele. îşi aminti povestiri despre cazuri similare, când cei iubiţi se întorseseră la casele lor şi comiseseră crime sau altfel de chestii îngrozitoare datorită nebuniei lor.

Se gândi la faţa ei, Octavia, care avea să sufere, să fie forţată să plece de acasă, să se mărite de timpuriu ca să evadeze.

Nu putea risca. Dându-şi pe deplin seama de semnificaţia gestului ei (în minte văzu imaginea unui animal într-o cuşcă de fier şi cărămidă, ţinut acolo până la moartea lui), îl condamnă pe soţul ei, pe tatăl copiilor ei, pe cel cu care împărţise o vară de plăceri de neînchipuit, la o veşnicie de disperare. Clătină încet din cap şi zise:

— Nu, n-o să semnez. Lasă-l să stea acolo unde e.

Octavia fu surprinsă şi chiar un pic şocată. O inundă amintirea morţii propriului ei tată; avu din nou acel sentiment cumplit de fetiţă pierdută, pe care îl mai avusese o dată. Şi dacă, prin cine ştie ce miracol, el ar fi înviat, aşa cum era posibil ca acum doctorii să-l fi readus la viaţă, pe tatăl ei vitreg? Îşi dădu, într-o fracţiune de secundă, seama că nu s-ar mai fi putut uita niciodată în ochii lui Sal, Gino şi ai micuţei Aileen dacă nu le-ar fi readus tatăl.

Ca atare, rosti:

— Cred c-ar trebui să vorbim cu Gino şi cu Sal. La urma urmei e tatăl lor. Trebuie să vedem ce zic ei. Poate c-ar trebui să-l aducem înapoi acasă, mamă.

Lucia Santa se uită întrebător la fie-sa, ca şi cum ar fi vrut să afle motivele ascunse ale acesteia. Era o privire care o deconcertă întotdeauna pe Octavia deoarece era total impersonală.

— Ce pot să ştie copiii?, replică ea. Lasă-i în pace, o să aibă necazurile lor mai târziu. În plus, nu ne putem permite să le aducem tatăl acasă.

Cu voce înceată, aplecându-şi capul deasupra ceştii de cafea, Octavia insistă:

— Hai să încercăm, mamă, pentru copii. Lor le e dor de el.

Maică-sa replică cu voce surprinzător de dispreţuitoare, clătinând din cap:

— Nu, fata mea. Pentru tine e uşor să fii drăguţă şi generoasă. Gândeşte-te, însă: Când va fi totul dificil şi-ţi vei regreta generozitatea, vei fi nevoită să suferi. Cât de furioasă vei fi din pricina generozităţii tale. Mie mi s-a întâmplat asta înainte. Fii atentă la inima ta bună şi compătimeşte oamenii care dăruiesc, fiindcă aceştia nu ştiu cât îi va costa generozitatea lor. Abia mai târziu se înfurie şi te refuză cu dispreţ când tu contezi pe umanismul lor. Cum au sărit vecinii să mă ajute când a murit tatăl tău, cum am mai plâns de bunătatea lor! Din nefericire, însă, noi nu putem fi veşnic buni, veşnic generoşi, suntem prea săraci şi nu ne-o putem permite. Chiar şi mătuşa ta bogată n-a făcut excepţie. E aşa de bine - te simţi minunat să fii generos o perioadă scurtă de timp. Ca stare de lungă durată, însă, e împotriva firii umane. O să te plictiseşti de tatăl tău vitreg, o să apară certuri, ţipete, înjurături, iar tu o să te măriţi cu primul bărbat pe care o să-l cunoşti şi o să te faci nevăzută.

Iar eu voi fi cea care voi plăti pentru inima ta mare şi deschisă.

Făcu o pauză şi reluă:

— Obişnuieşte-te cu gândul că va fi bolnav până la moarte.

Cu aceste cuvinte îl condamnă pe vecie la închisoare pe Frank.

Femeile îşi spălară ceştile de cafea. Mama rămase în bucătărie ca să şteargă masa şi podeaua; Octavia se întoarse în camera ei gândindu-se cum să le vorbească copiilor de dimineaţă, dându-şi seama că vroia, inconştient, să se sustragă sentimentului de vinovăţie.

În pat, Octavia medită asupra maică-sii, a asprimii ei şi a deciziei luate cu sânge rece. Atunci îşi aminti că uitase scrisoarea în bucătărie. Se sculă din pat şi se duse într-acolo numai în chiloţi. Lumina era încă aprinsă.

Lucia Santa stătea la masă, înconjurată de saci de zahăr, sare şi făină, şi umplea solniţele, zaharniţa şi vasul de făină. În faţa ei se odihnea scrisoarea, cu ştampila oficială, mare şi neagră, şi cu plicul guvernamental. Se uita fix în jos, ca şi cum ar fi fost în stare să citească şi părea să studieze fiecare cuvânt. Îşi înălţă privirea către fiică-sa şi zise:

— O să ţin scrisoarea. Poţi să scrii răspunsul dimineaţă.

Întins şi treaz lingă adormitul Sal, Gino auzise totul prin glasvandul deschis dintre dormitor şi bucătărie. Nu simţea nici un fel de ură sau de furie faţă de decizia maică-sii, ci numai o senzaţie de durere în stomac. Puţin mai târziu, lumina din bucătărie se stinse, după care o auzi pe maică-sa trecând, pe lângă patul lui, către camera ei, apoi adormi.

Lucia Santa nu putu să doarmă. Se întinse prin întuneric ca s-o atingă pe Aileen şi dădu peste pielea moale şi umerii osoşi ai fiică-sii, ghemuită ca să se ferească de răceala tencuielii peretelui. Atingerea acelei bucăţi de carne

nevinovate şi vulnerabile fu ca o revelaţie pentru ea. Atingea o fiinţă care se afla în grija ei. Ea era protectorul tuturor, le ţinea soarta în mâini. De la ea venea binele şi răul, bucuria şi chinul. Ăsta era, de fapt, motivul pentru care îl aruncase pe bărbată-său la groapă.

Dar nu era suficient. Îşi aminti de câte ori o lovise şi îşi înjurase copiii vitregi; de câte ori uriaşe şi îşi înspăimântase proprii copii. Îşi aminti de munca lui haotică şi de religia lui costisitoare. Respinse, însă, totul cu un ţipăt interior disperat: „Frank, Frank, de ce n-ai avut grijă de tine? De ce te-ai lăsat pradă bolii?" îşi aminti cum îşi bătuse el joc de banii câştigaţi cu sudoare, de expresia de mândrie rănită şi de gingăşia lui din vremea când ea era o văduvă neajutorată. Acceptă adevărul cu un imens oftat. Avea prea puţine resurse, era prea săracă, ca să-şi permită mila faţă de un om pe care-l iubea. „Nu, fără milă", îşi zise ea, „fără milă, fără milă". Se întinse din nou ca să atingă micul trup de lângă ea, pielea mătăsoasă a acelei fragile făpturi umane. După asta îşi încrucişă braţele pe piept, rămase cu privirea aţintită aiurea în întuneric, şi aşteptă, răbdătoare, somnul. Îl condamnase pe Frank Corbo să nu-şi vadă niciodată copiii mari, să nu mai împartă niciodată patul cu ea, să nu cunoască în veci bucuria de a avea un nepot. Murmură în italiană:

— Doamne, Doamne, veghează asupra mea, *aiuta mi!*

Ca şi cum, de-acum înainte, ea şi-ar fi pierdut speranţa de a mai putea beneficia de milă din partea cuiva.

A doua zi, după cină, Octavia îi luă pe Sal şi pe Gino în camera de zi ca să le vorbească. Erau amândoi un pic neliniştiţi, căci Octavia era blândă, dulce şi dornică de a le ţine un discurs. Când începu să vorbească, însă, Gino pricepu despre ce era vorba. Îşi aminti ce auzise cu o seară înainte.

În timp ce Octavia le explică de ce nu se putea întoarce tatăl lor acasă, Gino Îşi aminti de ocaziile în care el îl lua cu el la frizer, unde ei doi se uitau unul la altul şi ochii băieţelului priveau drept înainte, văzând, ca prin minune, în oglinda din faţa lui, capul tatălui reflectat în zidul plin de oglinzi. Tatăl lui se uita la el prin oglindă. Cu toate că se priveau identic, spate în spate unul cu celălalt, fără nici un fel de timiditate, mascaţi de sticlă.

Păruse întotdeauna că acel zid de oglinzi îi proteja suficient ca să-şi studieze reciproc ochii, să recunoască că erau aceeaşi carne şi acelaşi sânge.

Aflat între ei, frizerul cu mustăţi albe tăia şuviţe de păr, care cădeau pe pânza albă cu negru din jurul gâtului, şi bârfea în italiană cu tatăl. Gino era vrăjit de sunetul foarfecilor şi de căderea lină a părului tăiat pe umerii lui, de podeaua albă a camerei, de tejgheaua din marmură albă, pe care se aflau sticluţe verzi de loţiune de păr, toate reflectate în oglinzile din jur. Taică-său îi zâmbea prin oglinzi şi încerca să-l facă şi pe el să zâmbească, dar, protejat de sticlă, refuza; chipul îi rămânea solemn. Astea erau singurele clipe în care şi-l amintea pe taică-său zâmbind încontinuu.

După ce Octavia termină de explicat, Gino şi Sal se pregătiră să plece la joacă. Tatăl lor era bolnav, ceea ce însemna că avea să se întoarcă cândva, iar timpul, la vârsta lor, n-avea nici o semnificaţie. Octavia îi observă cu atenţie în căutarea unor indicii de durere sufletească. Întrebă cu blândeţe:

— Vreţi să vină acasă acum?

Aproape plângând, micul Sal răspunse:

— Nu vreau să vină acasă. Mă sperie.

Octavia şi Gino fură surprinşi. Sal îşi iubea tatăl mai mult decât oricare altul dintre copii.

Gino nu se simţi la locul lui, fiindcă avea senzaţia că e responsabil pentru tatăl lui. De câte ori nu-l luase maică-sa la rost cu un: „Eşti exact ca taică-tău”, când refuză să muncească, când era neascultător sau când fugea de responsabilităţi? Acceptase de mult faptul că toate necazurile din familie se trăgeau de la taică-său şi, deci, şi de la el însuşi. Ca atare, rosti acum cu voce joasă:

— Orice vrea mama să facă e O.K.

Făcu o pauză şi adăugă:

— Mie nu-mi pasă.

Octavia îi lăsă să plece. Se duse la fereastră şi îi văzu năpustindu-se afară din imobil. Simţi o tristeţe profundă şi generală, ca şi cum tatăl ei vitreg suferise o nedreptate, pentru care avea să fie şi ea judecată.

CAPITOLUL 14

Larry Angeluzzi începu să înţeleagă câte ceva din viaţă când i se născu cel de-al doilea copil şi când administraţia căii ferate îi reduse slujba la numai trei zile pe săptămâna. În acea clipă, se privi serios într-o oglindă a sufletului.

Într-o sâmbătă, ducându-se în vizită la un prieten, Larry şi Louisa aşteptau troleibuzul la întretăierea dintre Strada 34 şi Tenth Avenue. Louisa ţinea unul dintre copii de mână, iar el căra bebeluşul în braţe. Brusc, Larry îl zări pe Gino privindu-i de pe celălalt trotuar al bulevardului. Se putea citi pe acea faţă aspră, mică şi negricioasă a băiatului o expresie compusă de tristeţe, milă şi un soi de dezgust. Larry îi făcu semn lui Gino să vină până la el. În timpul în care băiatul traversă strada, Larry îşi aminti de vremea când Gino era doar un copilaş şi se lăsa pe spate ca să-şi vadă fratele mai mare călare pe cal. Îi zâmbi blând lui Gino şi zise:

— Vezi ce păţeşti dacă te însori, băiete?

Glumea, neştiind că fratele său mai mic n-avea să uite niciodată scena.

Cu faţa deja osoasă şi uscată, Louisa se încruntă la amândoi şi rosti cu asprime:

— Ce, nu-ţi place?

Larry râse şi răspunse:

— Glumeam doar.

Gino, însă, se uită serios la ea, uimit de comportarea amândurora, bănuind altceva ascuns în spatele vorbelor.

Dintr-o curtoazie necesară, Gino le ţinu companie până ce sosi troleibuzul. Larry îşi zise: „Creşte frate-miu. La

vârsta lui eu lucram”. Cu voce tare, întrebă:

— Cum îţi merge cu liceul, puştiule?

Gino înălţă din umeri.

— Bine, răspunse el.

După ce se urcă în troleibuz alături de familia lui, Larry îl zări pe Gino uitându-se la ei cum se îndepărtează.

Mişcându-se, ca prin minune, tot mai departe de fratele lui mai mic, în atmosfera aceea clară şi aurie de duminică dimineaţa, Larry avu sentimentul că pierduse ceva; viaţa lui se încheiase. În această dimineaţă şi datorită acestei întâlniri şi acestui moment de reflecţie, se hotărî noua lui viaţă şi renunţarea la slujba de la calea ferată şi la cei opt ani de boierie pe care îi avusese.

În săptămâna următoare, într-o dimineaţă, Larry coborî la *panetteria* pentru câteva cornuri de mic dejun. Nu lucrase în noaptea anterioară. Fiul brutarului, Guido, un tânăr cu buza superioară umbrită de o mică mustaţă, îl întâmpină pe Larry cu adevărată plăcere. Se apucară amândoi să sporovăie. Guido renunţase la şcoală ca să ajute tot timpul la brutărie. Simţindu-se deja un om de afaceri, el întrebă:

— Ţi-ar place o slujbă bună, Larry?

Larry zâmbi:

— Sigur.

Rostise vorbele din politeţe, fără a avea intenţia să-şi părăsească slujba de la calea ferată.

Guido continuă:

— Hai cu mine.

Se duseră în camera din spate. Se afla acolo brutarul, cu o sticlă de lichior în faţa lui, care discuta cu un bărbat de vârsta lui, clar un italian, îmbrăcat, însă, ca un american. Individul părea un om serios: părul îi era pieptănat cu grijă, iar la gât purta o cravată subţire şi intens colorată.

Guido rosti:

— Larry, vreau să-l cunoşti pe Zi'Pasquale, domnul di Luca, care a crescut lingă taică-meu în Italia. Zi'Pasquale, el e prietenul meu, Larry, despre care ţi-am povestit.

Larry se îmbujoră de plăcere aflând că lumea vorbea despre el. Se întrebă dacă acel bărbat era cu adevărat unchiul lui Guido, sau dacă asta nu era decât o formulă politicoasă de adresare către un prieten apropiat al familiei. Larry zâmbi larg şi strânse mâna străinului. Brutarul rosti:

— Stai jos.

Îi turnă un pahar de lichior.

Larry râse şi răspunse:

— Eu nu beau, dar servesc o ceaşcă de cafea.

Îl văzu pe domnul di Luca uitându-se la el cu privirea apăsătoare şi directă a unui tată italian care şi-ar măsura curtezanul feţei sale, cu ochii îngustaţi, suspicios şi cântărind.

Guido servi cafea şi umplu paharul străinului cu lichior. Rosti pe un ton neutru:

— Tată, Zi'Pasquale ţi-a spus că e în căutarea unui nou angajat, corect, Zi'Pasquale? Eu am găsit omul potrivit, pe prietenul meu Larry. Îţi aminteşti ce ţi-am povestit despre el?

Amândoi bărbaţii mai în vârstă zâmbiră condescendent. Brutarul îşi înălţă mâinile într-un gest de dezavuare, iar Zi'Pasquale dădu din umeri, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Nici o problemă - tinereţea e de vină". În Italia lucrurile nu se făceau aşa. Zi'Pasquale rosti, în italiană, către *Panettiere*:

— Tipul ăsta e băiat bun?

Ezitând un pic, brutarul îi răspunse:

— *Un bravo.*

Îşi zâmbiră toţi unul altuia, apoi băură şi cei doi bărbaţi mai în vârstă îşi aprinseră trabuce De Nobili. Se putea

observa clar că domnul di Luca era impresionat.

Larry era obişnuit cu asta. Ajunsese să cunoască că zâmbetul şi manierele lui aveau un farmec aparte, un ceva anume care îl făceau instantaneu plăcut bărbaţilor şi femeilor. Larry era satisfăcut de această însuşire a lui şi recunoscător pentru ea, ceea ce-l făcea şi mai plăcut.

— Crezi că ţi-ar place o slujbă la mine?, întrebă domnul di Luca.

În acest moment se făcură remarcate cele mai mari calităţi ale lui Larry, derivate din instinctul de a face ceea ce era mai potrivit pentru a fi pe placul acestor oameni, întrebarea avea un caracter personal. Mă respecţi ca om? Mă accepţi că şef de trib, ca un al doilea tată, ca un naş onorific? Dacă ar fi îndrăznit acum să întrebe ce fel de slujbă era, câţi bani ar fi câştigat, unde, când, cum, ce garanţii avea etc., totul s-ar fi terminat.

Ca atare, deşi nu voia slujba, căci nu putea concepe să renunţe la cei opt ani de boierie, din curtoazie şi dorinţă de a place, Larry rosti cu sinceritate:

— Ar fi o plăcere să lucrez cu dumneata.

Pasquale di Luca îşi împreună mâinile cu un pocnet sec. Ochii lui luciră şi pe faţă i se aşternu o expresie de uimire şi de încântare.

— Isus din Ceruri!, exclamă el. E posibil, oare, ca italienii să mai crească încă tineri ca acesta în America?

Guido izbucni în râs, iar taică-său îl secondă. Larry îşi păstră un zâmbet modest pe buze.

— Şi acum să-ţi arăt ce fel de om sunt, rosti Pasquale di Luca.

Scoase un teanc de bancnote şi extrase din el trei, a câte douăzeci de dolari fiecare, pe care i le dădu lui Larry, zicând:

— Asta e plata pentru prima ta săptămână. De mâine

dimineaţă vii la mine la birou şi îţi începi munca. Să porţi costum şi cravată, moderne, dar nu ţipătoare; ca un american, ca mine. Iată adresa biroului meu.

Scoase o carte de vizită din buzunarul de la piept şi i-o înmână lui Larry. După aceea, se sprijini pe spătarul scaunului, pufăind din trabuc.

Larry acceptă banii şi cartea de vizită. Era prea uluit că să mai spună altceva în afară de mulţumiri. Banii ăştia erau de două ori mai mulţi decât suma pe care o câştigă la calea ferată, chiar şi dacă lucra program complet.

Guido rosti mândru:

— Ce ţi-am spus eu, Zi'Pasquale?

Domnul di Luca încuviinţă din cap.

Brutarul le turnă la toţi de băut. Acum Larry putea cere detalii despre muncă. Domnul di Luca îi explică lui Larry că va fi un agent de colectare pentru sindicatul brutarilor, că va avea un teritoriu uşor şi discret, şi că, dacă lucra bine, va fi promovat la un teritoriu cu câştiguri mai grase peste un an sau doi. Îi explică apoi că toţi deţinătorii de brutării îşi plăteau şi ei partea lor, care era mai mare chiar decât a salariaţilor lor. Larry trebuia să ţină registre contabile, ca un agent de asigurări, va trebui să fie plin de tact, să aibă răbdarea şi capacitatea de a convinge, să se întreţină în termeni prieteneşti cu toată lumea, să nu bea niciodată în timpul lucrului şi să nu se implice în nici o afacere amoroasă cu vreo femeie de la brutării. Avea să fie o muncă grea, iar banii avea să şi-i câştige cu destulă sudoare.

Curând, domnul di Luca îşi termină paharul de lichior, se ridică, îi strânse mâna lui Larry şi rosti:

— Mâine la ora zece.

După asta îl îmbrăţişă bărbăteşte pe brutar, îl ciupi pe Guido de obraz şi-i strecură în palmă o bancnotă, rostind cu

afecţiune:

— Să lucrezi bine pentru taică-tău, da? El are inimă bună, ca un american, dar dacă aud că ai făcut cine ştie ce - Unchiul tău Pasquale va veni până aici şi te va face el să fii un bun fiu italian.

Sub masca de afecţiune se ghicea imediat tăria de fier.

Guido îl îmbrânci în joacă şi zise:

— Nu-ţi face griji în privinţa mea, Zi'Pasquale.

Îi strânse mâna şi-l conduse la uşă. Râseră amândoi în clipa în care păşiră peste prag. Zi'Pasquale rosti:

— Însoară-te cu o fată bună, italiancă, ca să te ajute la magazin.

Când Guido se întoarse, se apucă să ţopăie în jurul lui Larry, strigând:

— Ai reuşit, ai reuşit!

După ce se mai linişti, zise:

— În doi ani, Larry, ai să ai propria ta casă în Long Island. Zi'Pasquale al meu nu-i un coate-goale. Corect, tată?

Brutarul îşi goli încet paharul, apoi oftă:

— Ah, Lorenzo, Lorenzo, bravul meu fiu. Acum vei învăţa şi tu ce e lumea şi vei deveni bărbat.

Larry Angeluzzi avea un trai bun. Dormea până târziu, îşi lua prânzul acasă, apoi făcea turul brutăriilor din teritoriul lui. Brutarii italieni erau minunaţi; îl serveau mereu cu cafea şi prăjituri. Brutarii polonezi erau mohorâţi, dar se încălzeau la flacăra farmecului lui, deşi el nu se aşeza niciodată la masă ca să bea tărie cu ei. Erau încântaţi de succesul lui faţă de tinerele fete poloneze, care veneau în magazin şi stăteau până când Larry trebuia să plece la următorul client. Uneori el folosea camera din spate a brutăriilor pentru un futai rapid, ştiind că brutarul era încântat să ia ceva parale de la fată şi că i-o va aduce chiar el, regulat, şi altădată când avea să treacă pe acolo.

Italienii îşi plăteau datoriile fără crâcnire că nişte oameni care în ţara lor de origine îi dădeau ouă preotului, ca să le citească o scrisoare, şi vin funcţionarului din sat ca să le spună care erau legile. Polonezii plăteau banii doar datorită farmecului lui personal şi a companiei sale încântătoare. Avea probleme numai cu brutarii germani.

Nu atât din cauză că nu vroiau să plătească, cât, mai ales, sentimentului nutrit de Larry, că ei n-aveau chef să-i dea bani unui italian. Rareori îi ofereau cafea şi cornuleţe şi chiar şi mai rar discutau cu el ca să-şi arate prietenia. Îl plăteau ca şi cum ar fi plătit lăptarul. Pentru Larry treaba asta, în sine, nu îl deranja, oricum acum bea prea multă cafea, dar îl făcea să se simtă ca un gangster.

Poate că se simţea aşa fiindcă avusese probleme numai cu o singură brutărie, şi aceasta era proprietatea unui german. Mai mult decât atât, un motiv în plus de supărare îl constituia faptul că acest brutar făcea cea mai bună pâine, cele mai delicioase şi mari torturi, cele mai frumoase prăjituri. Afacerile îi mergeau strună, şi, cu toate astea, refuza să-şi plătească datoriile. El era singurul de la care Larry nu putea colecta bani. Când îi raportă necazul domnului di Luca, acesta înălţă din umeri:

— Vrei un trai bun? Câştigă-l. Mai încearcă vreo două luni, apoi vino să discuţi cu mine.

Într-o zi Larry întârzie cu turul brutăriilor. La una dintre opriri, din pură nervozitate, călări rapid o fată extrem de urâtă care, după aceea, mai avu şi tupeul să încerce să se laude cu ispravă. N-o crezu nimeni. După acest popas, Larry îşi continuă drumul. Ura să se oprească la Hooperman’s, brutarul cu necazul. Neamţul ăsta cu cap pătrat, scund şi îndesat, obişnuia să-l trateze ca pe un gunoi şi să facă glume proaste pe socoteala lui. Tărăşenia se sfârşea mereu cu Larry cumpărând pâine şi prăjituri, nu numai ca să-şi

arate bunăvoinţa, nu numai fiindcă asta era cea mai bună brutărie din oraş, ci şi ca să-i dea lui Hooperman o şansă de a zice odată că făcea cinste, înfiripându-se astfel ocazia de a începe un soi de relaţie prietenească.

Până acum slujba fusese excelentă. Larry înţelegea despre ce era vorba, de fapt, dar refuza să accepte că făcea şi el parte din joc, refuza să privească în faţă faptul că într-o bună zi va fi nevoit să-l facă pe Hooperman să plătească. Ca să evite necazurile, Larry preferase până acum să plătească el însuşi datoriile lui Hooperman. Toată treaba funcţionase până în ziua în care alţi doi brutari germani refuzară să-i dea bani. Îi spuseră cu un rânjet pe chip să vină după ei în săptămâna următoare. Din acea clipă Larry începu să se gândească serios la întoarcerea la vechea slujbă de la calea ferată.

Trecu pe lângă Hooperman’s şi dădu colţul. Observă imediat secţia de poliţie. Nu era de mirare că ticălosul era atât de curajos. Avea copoii chiar la colţ. Larry continuă să meargă şi încercă să-şi pună ordine în gânduri. Dacă nu-l forţa pe Hooperman să dea banii, avea să ajungă înapoi la calea ferată şi la mizerabilii ăia de cincisprezece dolari pe săptămâna. Va trebui să aştepte ca domnul Hooperman să fie singur şi să-l anunţe între patru ochi că domnul di Luca va sosi personal după bani. În acea clipă îşi dădu seama, cu un şoc, că, într-o astfel de situaţie, domnul di Luca l-ar trimite tot pe el. Va trebui, în curând, să-l sperie pe vărzar, iar dacă asta nu mergea, trebuia să renunţe. Un gangster! Cum s-ar mai strâmba Octavia de râs. Maică-sa ar lua, probabil, făcăleţul şi l-ar rupe pe el. Ah, la dracu, ar fi însemnat să plătească prea scump pentru un singur nenorocit de cap sec.

După ce se plimbă fără rost vreo oră, trecu prin faţa vitrinei lui Hooperman şi văzu că magazinul era gol. Intră.

Fata din spatele casei de bani dădu din cap şi Larry trecu în camerele din spate, pline cu cuptoare şi mese de frământat aluat. Îl zări pe Hooperman, discutând cu doi oaspeţi, cei doi brutari care îi dăduseră cu tifla lui Larry mai devreme. Pe masa dinaintea lor se odihnea o stacană mare cu bere, înconjurată de trei pete mari aurii pe locurile în care se aflaseră cănile.

Larry avu un şoc. Se simţi trădat, apoi îl apucă amărăciunea. Cei trei bărbaţi îl văzură şi izbucniră toţi în hohote imense de râs. Lipsa de maliţiozitate a acestui comportament era insultătoare. Larry înţelese exact ce credeau ei despre el. Îl ştiau de ce e capabil, că nu-l va face niciodată pe Hooperman să plătească, că era doar un puşti încercând să facă pe adultul din cauză că avea nevastă şi copii.

Mr. Hooperman lăsă la o parte cană şi exclamă:

— Oooh, iată şi colectorul! Cât trebuie să-ţi dau azi: zece dolari, douăzeci sau cincizeci? Ia uite, sunt pregătit!

Se ridică în picioare şi îşi goli buzunarele de mărunţiş şi de bancnote verzi boţite.

Larry nu putu nici măcar să zâmbească. Rosti pe cât de calm putea:

— Nu trebuie să-mi plătiţi, domnule Hooperman. Eu am venit doar să vă anunţ că aţi fost dat afară din sindicat.

Ceilalţi doi bărbaţi se opriră din râs, dar Hooperman deveni isteric:

— Eu n-am fost niciodată în sindicatul vostru! Mă cac pe sindicatul vostru. Eu nu plătesc niciodată cotizaţii şi nu dau niciodată pe gratis cafea şi prăjituri, aşa că la dracu’ cu sindicatul vostru.

Încercând pentru ultima oară să fie împăciuitor, Larry zise:

— Ţi-am plătit eu cotizaţiile, domnule Hooperman. N-am

vrut s-o păţeşti, mai ales că eşti un brutar atât de bun.

Cuvintele îl potoliră pe brutar. Acesta întinse un deget către Larry:

— Mă vagabondule. Măi gangstere. Ai încercat să mă înfricoşezi, acum încerci coarda prieteniei. De ce nu munceşti ca şi mine? De ce vii să-mi furi banii şi pâinea mea? Eu muncesc. Lucrez douăsprezece, paisprezece ore pe zi şi trebuie să-ţi dau ţie bani? Ieşi afară de aici, rahatule! Pleacă din magazinul meu!

Larry fu atât de uluit de izbucnire încât se răsuci, fără o vorbă, pe călcâie şi ieşi din încăpere. Ameţit încă, dar încercând să-şi revină ca să arate că nu fusese înspăimântat, se opri şi-i ceru fetei din spatele tejghelei o pâine şi o plăcintă cu brânză. Fata apucă cutia grea cu zahăr pudră şi începu să toarne peste plăcintă. În acea clipă se auzi un muget din spatele magazinului:

— Nu-i vinde nimic escrocului ăla!

Imediat se ivi şi Hooperman, care se postă în spatele tejghelei. Înşfăcă zahărul de la fată şi i se adresă lui Larry cu adevărată ură:

— Afară! Afară de aici! Afară!

Larry se holbă la el, încremenit de surpriză şi şoc. Brutarul se întinse şi-l pocni peste braţ. Larry simţi zahărul pudră împroşcându-i faţa şi mirosul dulceag invadându-i nările. Fără a mai gândi, îşi încordă pumnul stâng şi-l plezni pe brutar peste mâna. După aceea, Larry îşi arcui pumnul drept şi-l trânti drept în faţa îngustă şi butucănoasă. Capul brutarului se clătină pe gât ca o minge pe un băţ subţire, apoi reveni în plin în pumnul lui Larry. Omul căzu.

Chipul îi era distrus. Nasul fusese zdrobit şi umpluse tejgheaua de marmură cu sânge. Buzele se transformaseră într-o masă însângerata de carne, expunând vederii maxilarul sting. Brutarul se uită năuc la şiroaiele de sânge,

apoi fugi împleticit ca să se aşeze între Larry şi uşă. Strigă cu voce groasă:

— Poliţia, să aducă cineva poliţia!

Fata o zbughi, prin camerele din spate, afară. Ceilalţi doi brutari o urmară. Hooperman rămase să blocheze uşa din faţă, cu braţele întinse în lături şi cu o expresie sălbatică, de maniac, pe faţă. Larry vru s-o ia la fugă pe lângă tejghea ca să iasă prin spate. Îl simţi pe Hooperman repezindu-se la el. Individul se agăţă de el, neîndrăznind să-l lovească, ci doar să-l imobilizeze. Larry îl împinse de pe el. Deoarece nu-l putea lovi din nou, şi fiindcă înţelese că îşi dezonorase familia şi avea să meargă la puşcărie, îşi repezi piciorul în panoul mare de sticlă din faţa tejghelei de expoziţie. Imediat, în jurul lor începură să zboare cioburi de sticlă. După asta, Larry izbi lungul şir de prăjituri din vitrină. Brutarul scoase un urlet de furie şi îl aruncă la podea pe Larry. Curând sosiră şi poliţiştii, care îi găsiră pe cei doi rostogolindu-se pe podeaua acoperită cu sticlă şi prăjituri, într-o îmbrăţişare mai puternică decât a iubirii.

La secţia de poliţie, doi detectivi uriaşi îl duseră pe Larry într-o încăpere dosnică. Unul dintre ei se interesă:

— În regulă. Ce s-a întâmplat, băiete?

Larry răspunse:

— Am vrut să cumpăr o prăjitură, iar el mi-a aruncat cu zahărul în faţă. Întrebaţi-o pe fată.

— L-ai trântit pe jos?

Larry negă.

Un alt poliţist îşi vârî capul pe uşă.

— Hei, vărzarul spune că băiatul colectează pentru di Luca.

Detectivul care-l chestiona pe Larry se ridică şi părăsi încăperea. În mai puţin de cinci minute se întoarse şi îşi aprinse o ţigară. Nu-i mai puse lui Larry nici o întrebare. Se

puseră cu toţii pe aşteptat.

Larry era copleşit. Nu se gândea decât la numele lui apărut în ziare, la dezonoarea maică-sii, la el privit ca un criminal în închisoare, la toată lumea dispreţuindu-l. În plus, stricase toate treburile domnului di Luca.

Detectivul se uită la ceas, părăsi încăperea şi se întoarse în câteva minute. Întoarse un deget către uşă şi zise:

— Gata, puştiule. Şterge-o. S-a limpezit totul.

Larry nu înţelese. Nu-şi putea crede urechilor.

— Te aşteaptă şeful tău afară, continuă detectivul.

Un poliţist îi deschise uşa lui Larry. Ieşind, îl zări pe domnul di Luca stând la piciorul străzii.

Domnul di Luca zise:

— Mersi, mersi.

Strânse neîndemânatic mâna detectivului. După aceea îl înşfăcă pe Larry de braţ şi porni cu el în josul străzii către o maşină care îi aştepta. Şoferul era un puşti cu care

Larry făcuse şcoala şi pe care nu-l mai văzuse de atunci. El şi domnul di Luca intrară pe bancheta din spate.

În acea clipă apăru a doua surpriză. Domnul di Luca îl apucă de braţ şi-i spuse în italiană:

— *Bravo*, eşti un tip nemaipomenit. I-am văzut faţa animalului ăluia. Ai făcut o treabă excelentă. Ce ticălos! Oh, eşti un tip nemaipomenit, Lorenzo. Când mi-au povestit că l-ai lovit fiindcă n-a vrut să-ţi vândă pâine, m-am simţit în al noulea cer. Ah, dacă ai fi fost fiul meu....

Se găseau pe Tenth Avenue, mergând către centru. Larry privi pe geamul portierei, către depou. Se simţea ca şi cum s-ar fi transformat secundă de secundă, picătură de sânge cu picătură de sânge, în altcineva. N-avea să se mai întoarcă niciodată la calea ferată, n-avea să-i mai fie niciodată o asemenea frică că în secţia aceea de poliţie. Întreaga maiestate a legii se dusese naibii cu o simplă

strângere de mâna între domnul di Luca şi poliţist. Eliberarea lui era marcată de uşurinţă şi respect. Se gândi la sângele brutarului, la braţele lui întinse ca să-i blocheze ieşirea, la ochii furioşi, şi se simţi un pic rău.

Larry trebuia să mărturisească adevărul. Zise:

— Domnule di Luca, eu nu mai pot continua să bat diverşi indivizi pentru bani. Nu mă deranjează colecta, dar nu sunt un gangster.

Domnul di Luca îl bătu prieteneşte pe umăr.

— Nu, nu; cine face chestiile astea de plăcere? Sunt eu un gangster? Nu am şi eu copii şi nepoţi? Nu sunt naş al copiilor prietenilor mei? Ştii tu, însă, cum e să te naşti în Italia? Eşti un câine şi sapi în pământ ca un câine ca să găseşti un os amărât pentru cină. Dai ouă preotului ca să-ţi mântuiască sufletul şi strecori funcţionarului o sticlă cu vin ca să-ţi bălmăjească nişte cuvinte. Când *padrone* al tău, boierul, vine să-şi petreacă vară pe moşie, toate fetele din sat aleargă să-i cureţe conacul şi să-l umple cu flori proaspete. El le plăteşte cu un zâmbet şi îşi dă jos mănuşa ca să-i fie pupată mina. Apare atunci miracolul ăsta. America! E suficient ca să te facă să crezi în Isus Cristos.

În Italia erau mai puternici decât mine. Dacă luăm o măslină de la *padrone*, un morcov, sau, Doamne fereşte!, o bucată de pâine, trebuia să mă fac nevăzut în Africa ca să scap de răzbunarea lui. Aici, însă, e democraţie şi *padrone* nu-i aşa de tare. Aici te poţi eschiva de soartă. Trebuie, însă, să plăteşti.

Cine-i neamţul ăsta, brutarul ăsta, ca să-şi câştige existenţa şi să-şi coacă pâinea fără să plătească? Lumea e un loc periculos. Cu ce drept coace el pâine în colţul ăla, pe strada aia? Legea ? Săracii nu pot trăi toţi după legi. N-ar mai rămâne unul în viaţă. Ar rămâne numai *padroni.*

Îţi pare rău după omul ăsta, germanul ăsta, nu? Să nu-ţi

pară. Vezi ce drăguţ te-au tratat poliţiştii? Desigur, este prietenul meu, dar brutarul ăsta, care stă la doi paşi de poliţie, nu le trimite niciodată nici măcar cornuri şi cafea ca să şi-i facă prieteni. Cum sună chestia asta? Individul ăsta îi pune să-şi plătească cafeaua pe care o beau! Ce fel de persoană poate fi?

Domnul di Luca făcu o pauză. Pe chip îi apăru o expresie uimitoare de dezgust.

— Ăsta e un om care crede că doar fiindcă munceşte greu e cinstit şi nu încalcă niciodată legea, nu poate păţi nimic. E un prost. Şi-acum ascultă-mă.

Se opri din nou, apoi reluă cu voce joasă şi afectuoasă:

— Gândeşte-te la tine. Ai muncit din greu, ai fost cinstit şi n-ai încălcat niciodată legea. Ai muncit din greu? Ia priveşte-ţi braţele! Sunt ca ale unei gorile de la muncă grea.

Asta nu-i muncă. Nu vine nimeni să-ţi dea un plic cu bani fiindcă eşti cinstit. Dacă nu încâlci legea, nu te bagă la pârnaie. E ceva, dar le va da chestia asta de mâncare nevestei şi copiilor tăi? Deci ce fac oamenii ca noi? Noi spuneam: *Bine.* N-avem de lucru. Nu primim bani. Nu putem încălca legea şi nu putem fura, fiindcă suntem cinştiţi; deci vom muri cu toţii de foame: eu, copiii mei, soţia mea. Corect?

Se aşteptă ca Larry să râdă.

Băiatul, însă, îşi menţinu privirea aţintită asupra domnului di Luca. Acesta observă şi continuă, grav:

— Nu va fi întotdeauna aşa, să trăieşti datorită braţului mai puternic. Gata cu astea. Vei mai lucra pentru mine? O sută de dolari pe săptămână şi un teritoriu mai bun. De acord?

Larry rosti încet:

— Mulţumesc, domnule di Luca, îmi convine.

Domnul di Luca ridică, patern, un deget.

— Să nu mai plăteşti datoriile nimănui.

Larry zâmbi.

— N-am s-o mai fac, promise el.

După ce domnul di Luca îl lăsă pe Tenth Avenue, Lariy se plimbă o vreme de-a lungul depoului. Îşi dădu seama că nu se putea să fii întotdeauna amabil cu oamenii şi să te aştepţi să facă ceea ce vroiai tu. Oricum, nu cu banii. Trebuia să fii rău. Ce îl nedumerea era admiraţia pe care lumea o avea faţă de cineva care se purta cu cruzime. îşi aminti de faţa zdrobită a germanului şi se întrebă care fusese motivul pentru care domnul di Luca exultase. Prin chestia pe care o practică acum avea să facă bani, nevastă-sa şi copiii vor duce un trai uman şi va putea să-şi ajute mama, fraţii şi surorile. În plus, ca să fie cinstit cu sine, nu-l lovise pe căpăţânosul ăla pentru bani. În fond, nu-i plătise el cotizaţia mereu?

CAPITOLUL 15

Lucia Santa era cea care ţinea organismul familiei în putere faţă de loviturile vremii: creşterea copiilor, moartea părinţilor şi toate schimbările survenite în lumea din jur. Pentru ea, cinci ani trecură într-o secundă lăsând în urmă amintirile, substanţa adevărată a vieţii, şi tăria spiritului.

În cinci ani lumea exterioară se mai împuţinase. Cercurile negre de femei, stând la bârfă, se destrămaseră, iar copiii nu se mai strângeau în număr atât de mare, în serile de vară, ca să se joace şi să ţipe. Dincolo de bulevard, locomotivele foloseau acum un pasaj suspendat, aşa că vestitorii cu şepcile lor cu cozoroc, cu pintenii lor falnici şi cu lanternele lor roşii, dispăruseră pentru totdeauna. Pasajul pentru pietoni de deasupra lui Tenth Avenue, devenit inutil, fusese demolat.

În câţiva ani, zidul de vest al oraşului avea să dispară şi oamenii care depindeau de el împrăştiaţi care încotro - tocmai ei, ai căror strămoşi din Italia trăiseră în acelaşi sat, pe aceeaşi stradă, timp de mii de ani şi muriseră în aceleaşi camere în care se născuseră.

Lucia Santa se păzea, însă, de alte pericole, iminente cu care se luptase în ultimii cinci ani: moarte, căsnicie, pubertate, sărăcie şi acea lipsă a unui simţ al datoriei tipic pentru copiii crescuţi în America. Habar n-avea că ea se apăra, de fapt, de atacul veşnic al sorţii, care avea să învingă, până la urmă.

Îşi crease lumea ei, în care ea era ca un monolit. Când se ridicau, somnoroşi, din păturile calde, copiii o găseau prăjind pâine şi îşi descopereau hainele de şcoală atârnând

pe spătarele scaunelor, lingă sobă. Ajunşi acasă după cursuri, o găseau călcând, cosind, manevrând oale şi cratiţe pe cuptorul din bucătărie. Se mişca ca o umilă zeiţă, dispărând şi reapărând din norii de abur, totul desfăşurându-se în miros de bumbac încins, usturoi, sos de roşii, carne friptă şi zarzavat fiert. Trădându-şi vârsta, radioul vechi, în formă de catedrală, lansa în eter cântece siropoase de Carlo Buti, Bing Crosby-ul italian, îndrăgitul matroanelor italiene, a cărui faţă, subţire, trădând suferinţa, împodobită cu o pălărie de fetru alb, atârna în poză lingă salamuri, în fiecare vitrină de băcănie de pe Tenth Avenue.

Nici unul dintre copiii care se întorceau de la şcoală sau de la joacă nu găseau vreodată uşa închisă. O naştere sau o moarte erau evenimente care nu împiedicau cu nici un chip prezenţa continuă a farfuriilor aburinde la cină. Noaptea, Lucia Santa aştepta ca toţi din casă să adoarmă, după care se culca şi ea. Copiii ei nu-i văzuseră niciodată ochii închişi şi lipsiţi de apărare împotriva lumii.

În viaţa ei existau zile, luni sau chiar sezoane care treceau într-o clipită. La un moment dat, îşi dădu seama că e iarnă numai pentru că Gino, întorcându-se acasă de la şcoală şi găsind-o pe maică-sa complet singură, petrecu împreună cu ea o după-amiază fericită, chiar fără a-şi spune prea multe.

Gino îşi studie mama în timp ce aceasta călca rufele în lumina cenuşie şi rece a asfinţitului. Îşi băgă nasul deasupra cuptorului, ridicând capacele oalelor ca să adulmece, şi nu se arătă defel mulţumit. Nu-i plăcea mâncarea de spanac cu ulei de măsline, iar cartofii fierţi îl deranjau şi mai mult. Trânti, furios, capacele la loc şi zise:

— Ah, mamă, n-ai nimic bun de pus în gură?

După asta se întinse să potrivească radioul pe un post

american. Maică-sa făcu un gest de ameninţare şi el sări înapoi. Îi plăcea şi lui să asculte postul italian, mai ales când se transmiteau *romanze* de genul celei de acum. Se petrecea întotdeauna ceva în ele care semăna cu un duel mortal. Nu aveau nimic în comun cu operele siropoase americane. Aici se puteau auzi loviturile; părinţi neînţelegători, dar fermi şi intoleranţi; bărbaţi care îşi ucideau amanţii soţiilor intenţionat şi nu din întâmplare. Nevestele îşi otrăveau soţii, de obicei cu ceva cumplit de dureros, şi totul era însoţit de ţipete în perfect acord cu muzica. Chinul lor era menit să dea un înţeles mai profund vieţii.

Gino îşi luă cărţile împrumutate de la bibliotecă şi se apucă să citească la masa din bucătărie. De cealaltă parte a acesteia, maică-sa continuă să calce, dând naştere la nori de abur ce încălzeau camera. În apartament era o linişte desăvârşită; toată lumea era afară. Sal şi Lena se jucau în stradă, iar Vinnie era la lucru. Treptat, se făcu tot mai întuneric, până ce, brusc, Gino nu mai putea vedea nici o literă. Îşi ridică privirea şi o văzu pe maică-sa uitându-se la el, nemişcată, cu o expresie ciudată pe faţă. Camera era plină de miros de usturoi, ulei de măsline încins şi cartofi, iar oalele de pe cuptor fâsâiau încet. Maică-sa îşi întinse mâna în sus să aprindă lumina.

Gino îi zâmbi şi se întoarse la lectură. Lucia Santa termină de călcat şi puse placa de lemn la o parte. Îl urmări pe Gino cum citeşte. Băiatul zâmbea rareori. Devenise un tânăr cu un aer sever şi tăcut. Cum se mai schimbau copiii! Continua, însă, să fie încăpăţânat şi uneori la fel de nebun precum taică-său. Lucia Santa duse hainele în dormitor şi le întinse pe un birou. După aceea se întoarse în bucătărie şi curăţă de coajă, în tăcere, câţiva cartofi cruzi, îi tăie în felii subţiri, după care făcu loc pe cuptor pentru tigaia ei mare şi

neagră. Puse în tigaie o lingură de untură de casă, care se topi rapid. Prăji cartofii până ce aceştia deveniră maro-aurii, apoi sparse două ouă peste ei. Înşfăcă o farfurie, răsturnă în ea conţinutul tigăii şi, fără a scoate o vorbă, îi înfipse farfuria lui Gino sub nas.

Gino scoase un ţipăt de plăcere. Lucia Santa îl îndemnă:

— Grăbeşte-te şi mănâncă înainte să apară ceilalţi şi să te vadă, altfel nu-mi va mai termina nimeni spanacul ăsta bun.

Băiatul înfulecă iute cartofii, apoi o ajută pe maică-sa să aşeze masa pentru ceilalţi.

O altă iarnă trecută, furată vieţii ei, din cauza morţii Ziei Louche. Lucia Santa plânsese după bătrâna mai mult decât plânsese după propria mamă. Biata femeie murise singură, în frigul iernii, în cele două camere goale care-i fuseseră cuib al solitudinii în ultimii douăzeci de ani. Murise ca o amărâtă, cu pielea rebegită de frig, cu picioarele ca nişte beţe strâmbate, cu venele îngheţate. Pe singura ei sursă de căldură, soba cu petrol, rămăsese o oală smălţuită, albă, umplută cu apă.

Zia Louche, Zia Louche, unde erau cei dragi ţie ca să aibă grijă de trupul tău? Unde ţi-erau copiii care să-ţi plângă la mormânt? Şi când te gândeai că invidiase lipsa de responsabilităţi a mândrei doamne bătrâne, viaţa ei fără griji lumeşti. Abia atunci descoperi Lucia Santa cât de norocoasă era. Crease o lume fără sfârşit. O lume care n-avea s-o lase niciodată pe dinafară. N-avea să moară niciodată singură şi să fie îngropată în pământ precum cine ştie ce insectă rătăcită.

Ce miracol, însă, că fuseseră atâta vreme împreună! Un miracol imposibil fără formidabila Zia Teresina Coccalitti, care, în aceeaşi iarnă a morţii Ziei Louche, ajunse prietenă intimă a Luciei Santa şi aliată a familiei Angeluzzi-Corbo.

Teresina Coccalitti era cea mai temută şi respectată femeie de pe Tenth Avenue. Înaltă, osoasă, îmbrăcată întotdeauna în negrul de doliu după soţul pe care îl pierduse cu douăzeci de ani în urmă, ea teroriza negustorii de fructe, băcanii şi măcelarii; proprietarii nu îndrăzneau niciodată s-o ia la rost pentru întârzierea chiriei, iar anchetatorii sociali o lăsau să completeze singură formularele şi nu-i puneau niciodată vreo întrebare delicată.

Avea o limbă rea şi oasele feţei întruchipau o mască a vicleniei. Cu toate astea, când vroia, Zia Teresina demonstra un farmec aparte, periculos ca al unui şarpe.

Deşi avea patru fii ce lucrau, apela la ajutorul social. Când cumpăra o duzină de fructe, întindea mâna după ce plătea şi mai lua un fruct, ca trofeu. Îl muncea pe măcelar să-i adune toate bucăţelele bune de carne de viţel rămase şi toată grăsimea de la carnea de friptură. Se lupta cu toată lumea.

Zia Coccalitti a fost cea care a învăţat-o pe Lucia Santa cum să tragă de un dolar. Ouăle erau cumpărate de la un tânăr de treabă, care fură cartoane din spatele camioanelor ce transportau astfel de produse. Uneori, individul avea de vânzare chiar şi pui vii. De la hamalii care descărcau navele în port se cumpărau costume şi banane, deşi nimeni nu ştia ce naiba căutau vrafurile de haine pe un vapor. Materiale de rochii, mătase de calitate superioară, lina bună erau vândute din uşă în uşă de către tineri eleganţi şi buni de gură, vecini de cartier care furau marfa din camioane. Toţi aceşti oameni făceau afaceri mai cinstit decât proprietarii de magazine veniţi din nordul Italiei, care roiau pe Ninth Avenue ca nişte vulturi.

Cine putea trăi altfel? În lumea lor, nimeni.

Anii trecură aşa. Numai cinci? Păruseră mai mulţi la număr. De-acum numai moartea putea marca trecerea

timpului.

Într-o zi, brutarul îşi găsi nevasta moartă, cu unghiile scufundate în apa unui vas de argint masiv, pe faţă cu expresie de pace a celui care îl descoperise pe adevăratul

Isus. Din acea clipă, cu brutarul se petrecu o schimbare majoră. Din întruchiparea muncii, *panettierele* îi lăsă toată afacerea fiului său, Guido, care slăbise enorm lingă cuptoarele încinse. Acum brutăria se închidea devreme, nu se mai fabrică îngheţată de lămâie şi rafturile de sticlă nu mai erau păstrate pentru pizza. Zi sau noapte, el stătea acum cu amicii lui vechi în camera din spate a frizeriei, risipind acolo sutele de monezi de argint şi aramă strânse cu atâta zgârcenie de nevastă-sa. În plus, brutarul începuse să iasă regulat la plimbare, mergând pe Tenth Avenue ca un duce, cu un trabuc gros în colţul gurii.

Aşa se face că brutarul fu primul care o zări pe Octavia vorbind cu viitorul ei soţ la colţul Străzii 31 cu Tenth Avenue. Îi urmări cu interes şi milă în timp ce tinerii se apropiară de Lucia Santa, care stătea, nevinovată, pe scaunul ei fără spătar, în faţa imobilului. O singură privire asupra tânărului era de ajuns. Familia Angeluzzi-Corbo era pe punctul de a fi lovită din nou de ghinion.

Individul căra cu el o stivă de cărţi - ditamai omul! - şi avea o coafură înaltă, stil pompadour, ochelari cu ramă de corn, trăsături subţiri şi curbate ca un arc. Toate arătau fără dubiu că era evreu. Nu numai evreu, ci un evreu bolnav.

Imediat se răspândi vorba că Octavia Angeluzzi era pe punctul de a se mărita cu un păgân. Asta însemna scandal. Nu fiindcă omul era evreu, ci fiindcă nu era italian. Mai rea decât asta era purtarea complet aiurită a fetei. De unde pescuise ea un evreu, pentru numele lui Isus? În tot cartierul nu se găseau decât irlandezi catolici, polonezi şi italieni. La ce să te aştepţi, însă, de la o fată care se

îmbrăca în costum ca să-şi acopere sânii?

Nu era vorba de prejudecăţi sau presimţiri. Babornițele, unchii, mătuşile şi naşii erau fericiţi că o rudă a lor găsise un soţ atât de târziu în viaţă. Fata avea de acum douăzeci şi cinci de ani şi era numai bună de a provoca buclucuri.

Acum, slavă Domnului, ea avea să se mărite, să cunoască viaţa: pe scurt, avea să-şi desfacă larg picioarele. N-avea să fie niciodată nevoie să suporte acea deferenţă acordată fetelor bătrâne, invalizilor şi suferinzilor. Se bucurau toţi că Octavia n-avea să putrezească ca un fruct copt şi necules. În plus, evreii erau făcători de bani de cea mai bună speţă. Octavia Angeluzzi n-avea să ducă lipsă de nimic şi, ca o bună fiică italiană ce era, avea să-şi împartă luxul cu maică-sa, fraţii mai mici şi soră-sa. Aşa, cel puţin, susţinură toţi vecinii: brutarul, Zia Coccalitti, dar şi frizerul acela nebun şi gelos, care se uita la coafura evreului cu un ochi pizmaş.

Lucia Santa nu împărtăşea aceste previziuni optimiste. Adevărat, acest tânăr era chipeş, zvelt şi blând ca o fată. Cât despre faptul că era evreu, Lucia Santa nu-l privea cu ochi prea răi, căci ea n-avea, oricum, încredere în nimeni, fie că era creştin, irlandez, turc sau evreu. Individul ăsta, însă, era stigmat. Oriunde se ducea, purta cu el o carte sub braţ sau deschisă în mâini.

E uşor să râzi de prejudecăţile săracilor, căci raţionamentele lor izvorăsc dintr-o experienţă aparte. E iritant să auzi un hoţ sicilian spunând: „Dacă vrei dreptate, pune un dar în balanţă”. Era insultător pentru o profesiune nobilă s-o auzi pe Teresina Coccalitti şoptind: „Când spui avocat, spui hoţ”. Cu toate astea, Lucia Santa avea şi ea o zicală a ei: „Cei care citesc cărţi îşi lasă familia să moară de foame”.

Oare nu văzuse cu ochii ei cum Octavia devora cărţi după

cărţi, până seara târziu (nu îndrăznise niciodată s-o mărturisească cu voce tare, dar nu fusese, oare, tocmai acesta motivul pentru care se îmbolnăvise fie-sa şi fusese internată la sanatoriu?), în loc să coasă rochii pentru fiicele lui Santini, brutarului şi a maniacului ăla de frizer, câştigând astfel Dumnezeu ştie câţi dolari? Chiar şi fiii ei - Vinnie, Gino şi acum şi micul Sal - se duceau la bibliotecă ca să ia tot felul de cărţi prosteşti, nesimţitori la lumea dinafară şi la responsabilităţile lor. Şi pentru ce? Ca să-şi împuie creierii cu poveşti neadevărate, ca să intre în lumi în care ei n-ar fi fost niciodată capabili să trăiască. Cita prostie!

Fiind analfabetă, se simţea incoruptibilă şi habar n-avea de magia cărţilor. Cu toate astea, le sesiză puterea şi, ca atare, protesta rar. Văzuse, însă, prea mulţi oameni care găsiseră viaţa prea dureroasă şi îşi luaseră zilele ca să evadeze de lupta zilnică. Aşa cum un sărac nu trebuia să piardă timp şi bani pe băutură şi jocuri de noroc, aşa cum o femeie nu trebuia să-şi piardă tăria şi voinţa în vise de fericire, aşa şi tineretul, pe care îl aşteptau bătălii mari în faţă, nu trebuia să-şi otrăvească energia cu poveşti şi vise încântătoare născocite din paginile cărţilor pe care le răsfoiau, şi le răsfoiau, şi le răsfoiau toată noaptea.

Dacă Lucia Santa ar fi ştiut câtă dreptate avea să gândească aşa, l-ar fi gonit pe Norman Bergeron din casa ei cu făcăleţul. Un adevărat renegat, refuza să se lupte pentru pâinea lui cu semenii lui umani. Într-un mod cât se poate de prostesc, din prea multă blândeţe, pierduse posibilitatea de a absolvi colegiul ca să ajungă lucrător social, dar era incapabil de acea neînduplecare de caracter necesară celor care administrau mila. Era ca un măcelar care leşină la vederea sângelui. Un unchi îi dăduse un post minor de funcţionar în afacerile lui cu îmbrăcăminte. Aşa o cunoscuse pe Octavia.

Ca toţi bărbaţii slabi, Norman Bergeron avea un viciu secret. Era poet. Nu numai în engleză, dar şi în idiş, ceea ce era şi mai cumplit. Mai rău, cunoştea bine un singur lucru: literatura idiş - un talent despre care chiar el spunea că era cea mai puţin căutată însuşire de pe pământ.

Toate astea, însă, abia urmau să fie aflate. În ciuda multelor ei capricii, acum Lucia Santa părea - spre uluirea Octaviei - să fie oarecum satisfăcută că fiica ei nu se mărita cu un italian.

Era adevărat că Lucia Santa îşi dorea ca fiecare fiu al ei să se însoare cu o adevărată fiică de italieni, care ştia încă din leagăn, că bărbatul era stăpân, că trebuie primit acasă ca un duce, că trebuie să-l hrănească cu mâncare bună, pregătită ore întregi pentru el; care avea grijă de copii şi de casă fără a scânci după ajutor. Da, da, toţi fiii ei ar fi trebuit să se însoare cu italience. Fiul ei Lorenzo era fericit cu Louisa şi asta era cea mai bună dovadă.

Pe de altă parte, care mamă ce suferise tirania masculină şi-ar fi dorit pentru fiica ei gingaşă un soţ italian, prin definiţie un tiran ignorant, un despot care-şi încuia nevasta în casă şi care n-o scotea nicăieri în afara nunţilor şi înmormântărilor? Cărei mame i-ar fi plăcut un ginere care făcea un scandal monstru dacă nu găsea farfuria cu spaghetti aburind pe masă în chiar secunda în care dumnealui trecea cu cizmele pragul casei, care nu ridica niciodată măcar un deget ca să-şi ajute nevasta gravidă şi stătea calm pe scaun, fumând trabuc, în timp ce femeia lui cu burta la gură se aplecă pe fereastră să întindă rufe, gata- gata să pice de la etaj pe caldarâmul de dedesubt?

Slavă Domnului că Octavia nu se mărita cu un astfel de om, ci cu unul care era posibil să aibă mai multă milă fată de latura feminină a umanităţii. Lucia Santa făcu o singură dată o remarcă jignitoare la adresa alegerii făcute de fie-sa,

şi asta se întâmpla cu câţiva ani mai târziu. Într-o zi, în cursul unei mici bârfe, înjurându-şi pe rând copiii pentru ingratitudinea şi încăpăţinarea lor şi negăsind vreo vină Octaviei, Lucia Santa zise cu ciudă:

— Iar ea, copilul meu cel mai deştept, şi-a ales ca soţ pe singurul evreu care nu ştie să facă bani.

Una peste alta, însă, această căsătorie încununa cinci ani de şansă. Lucia Santa insistă asupra unei nunţi mari, făcută ca lumea, la biserică. N-avu nici o problemă cu Norman Bergeron. Datorită cititului, era un om emancipat în această privinţă. Ca atare, n-avu nici o obiecţie să se însoare ca un creştin şi nici să-şi boteze copiii. În spirit creştinesc. Nici familia lui nu ridică obstacole. El îi explică Luciei Santa că familia îl declarase mort pentru ea datorită acestei căsnicii. Lucia Santa fu încântată să audă toate acestea. Aşa, totul avea să fie mai simplu. Octavia şi Norman aveau să-i aparţină ei.

CAPITOLUL 16

Lucia Santa nu se zgârci la nimic. Petrecerea de nuntă fu ţinută acasă şi organizată perfect. Holul exterior al apartamentului găzduia, înşirate lângă zid, mai multe damigene mari cu vin roşu din pivniţa brutarului. Pe masa mare şi pe paturile acoperite cu cuverturi se odihneau platouri mari cu munţi de şuncă suculentă şi caşcaval. Lângă ele făceau cu ochiul tăvi de argint pline cu prăjituri frumos colorate şi migdale învelite în bomboane. În bucătărie zăceau stive întregi de sticle de suc preparat - portocale, lămâie şi căpşuni.

Toată populaţia de pe Tenth Avenue veni să-şi aducă omagiile. Sosiră chiar şi acele rude cu nasul pe sus care locuiau în casele lor din Long Island, deşi evenimentul se datora mai mult dorinţei de a mai afla câte ceva despre aceste rude sărace pe care le abandonaseră. Cine ar fi putut rezista tentaţiei de a lua parte la o astfel de nuntă şi curiozităţii de a vedea, în sfârşit, cine era acel mire păgân?

Tinerii dansară în camera din faţă, printre panglici colorate, pe muzica unui gramofon împrumutat de la frizerul nebun. În sufrageria şi bucătăria din celălalt capăt al apartamentului, lumea mai în vârstă sporovăia, aşezată pe scaune împrumutate şi aranjate lingă tencuiala zidurilor. Octavia îi dădu Luciei Santa punga de mătase pentru darurile nunţii. Aceasta şi-o puse la şold. Cu demnitate, Lucia Santa trase de baierele pungii ca aceasta să se deschidă şi să înghită comorile ce trebuiau dăruite.

Pentru Lucia Santa era o zi de glorie. Nu există, însă, nici o astfel de zi care să nu conţină şi o mică neplăcere.

La un moment dat, o veche colegă de liceu a Octaviei, o italiancă a cărei familie locuia în propria casă, cu telefon, pe numele ei Angelina Lambrecora, trecu pentru scurt timp pe acolo ca să-i ureze Octaviei toate cele bune şi să-i aducă un cadou scump. După aceea, însă, individa începu să fure minţile tuturor tinerilor şi chiar a unora dintre vârstnici. Chipul ei machiat cu grijă, cu fard, creion de ochi şi ruj - care-i mai ascundea din urâţenia gurii mari - o făcea provocatoare ca un strugure bine copt. Era îmbrăcată după o modă total aiurită - pe jumătate costum, pe jumătate rochie -, cu jumătatea de sus a sânilor înălţată, astfel că lumea să se holbeze la ei. Toţi bărbaţii dansară cu ea. Larry îşi abandonă soţia pentru ea, până ce biata Louisa se puse pe plâns. El îi ţinu isonul nemernicei, înfigându-se în ochii aceia vopsiţi, emanând nori de farmec personal şi arătându-şi dinţii albi în cel mai dezarmant şi flatant mod cu putinţă. Angelina flirtă cu toţi, ridicându-şi coadă ca o căţea. Brutarul, fiul lui, Guido, frizerul, şi chiar şi bătrânul Angelo, de şaptezeci şi cinci de ani, a cărui viaţă era magazinul de dulciuri, nu rezistară provocării. Părăsiră cu toţii bârfă şi vinul şi se postară lângă uşa camerei unde se ţinea dansul, ca nişte câini, cu limbile atârnând, cu genunchii uşor îndoiţi ca să-şi mai liniştească presiunea din testicule, mâncând-o pe Angelina de vie cu privirile lor fierbinţi. Totul ţinu până când Angelina, simţind că i se topeşte machiajul în căldura apartamentului supraaglomerat, anunţă că trebuie să plece ca să prindă trenul către Long Island. Octavia o sărută repede ca s-o îndemne să plece mai repede, căci până şi Norman Bergeron, care-şi lăsase, în sfârşit, cărţile la o parte în această noapte, o fixase pe Agelina cu privirea lui de poet.

Toate bune. În lume există întotdeauna un anumit număr de târfe. Într-o zi, şi aceasta avea să aibă copii, să se

îngraşe, să îmbătrânească şi să se apuce de bârfe în bucătărie, în timp ce alte femei, mai tinere, aveau să-i ia locul. Puicuţa aceasta cu aere, care respinsese cu răceală toată floarea tinerilor de pe Tenth Avenue, intră în bucătărie să-şi ia la revedere de la Lucia Santa, fandosindu-se în cel mai pur stil american, ca şi cum s-ar fi socotit o egală numai şi numai pentru că era tânără şi frumoasă. Lucia Santa zâmbi rece şi distant, ca o aristocrată, şi acceptă cuvintele mieroase cu plăcere, zicându-şi în acelaşi timp, în sinea ei, că dacă mica Lena avea să crească la fel ca această târfuliţă în noua casă din Long Island, atunci aceeaşi mică Lena avea să fie o tânără domnişoară americană al cărei funduleţ va fi la fel de învineţit de bătaie ca şi chipul.

Angelina se întoarse să plece. În acea clipă lovi ghinionul. Ochii ei se opriră asupra lui Gino, care abia de avea şaisprezece ani, dar era înalt şi puternic, chipeş în costumul nou, gri, cumpărat special pentru această ocazie.

Gino se făcea util, deschizând sticle cu suc şi damigene cu vin pentru mesenii din bucătărie. Era tăcut şi distant, şi se mişca cu rapiditate şi cu o uşurinţă care-i conferea o atractivitate stranie. Toate acestea îl făceau să se bucure de respect, căci, în bună tradiţie italiană, el se comporta ca un servitor al celor mai mari ca vârsta. Numai Lucia Santa ştia că atitudinea lui însemna că lumea de acolo n-avea nici o importanţă pentru el. El nu le vedea chipurile, nu le auzea vorbele, nu-i păsa dacă îl vorbeau de bine sau de rău şi nu-l interesa dacă cei de acolo erau morţi sau vii. Se mişca într-o lume inexistentă, dar în care se auto-claustrase pentru această noapte. Îi servea pe toţi doar ca să treacă timpul mai repede.

Rudele n-aveau, însă, cum să cunoască toate acestea, aşa că erau impresionate - mai ales un văr mai îndepărtat

din Tuckahoe, pe nume Piero Santini, un om cu barbă neagră, zvelt, care deţinea în proprietatea lui patru camioane. Avea o nevastă grasă şi prostuţă, împodobită cu bijuterii false, care înfuleca în permanenţă prăjituri, şi o fată, sfioasă, de şaptesprezece ani, ce şedea între tată şi mamă şi nu-şi putea lua privirea de la Gino.

Piero Santino observase privirile languroase ale fiicei lui, ceea ce nu era o surpriză pentru nimeni, căci omul îşi păzea odorul ca pe ochii din cap. La început fusese neplăcut surprins. Acum, însă, medita. Mica lui Caterina fusese crescută foarte sever, în stilul italian vechi. Nu fusese niciodată vorba de „prieteni" sau „întâlniri", nici măcar de petreceri în afara familiei. La toate aceste chestiuni, Piero Santini ar fi replicat cu un: „Ha, ha, ha! Dama asta şi dânsul!", cu un ton ca şi cum ar fi spus o mică porcărioară.

Îi băgase suficient de des Caterinei la tărtăcuţă ce vroiau bărbaţii: să-şi vâre ceva între picioarele ei, ca să-i facă burtă mare, apoi s-o şteargă, lăsând-o pradă ruşinii, mizeriei şi sinuciderii părinţilor. Între timp, însă, ea se făcuse mare. Ca atare, cât mai putea continua chestia asta cu intimidarea? Nevastă-sa era o găgăuţă fără pic de minte, iar el era pe punctul de a cumpăra două noi camioane. Ca atare, avea să fie ocupat în noaptea asta până târziu, cu număratul banilor şi cu supravegherea ajutorului său, un individ în stare să-i fure chiar şi biluţele dintre picioare dacă nu era atent.

Aşa că Piero Santini, cu adaptabilitatea lui la diferite situaţii, care-i adusese numai succes în afaceri, când schimbase destinaţia camioanelor sale de la căratul de produse la căratul gunoiului, şi chiar la cărat lăzi de whisky când era preţul bun, îşi zise că trebuia să gândească altfel. Poate că sosise timpul. Îl urmări pe Gino şi fu impresionat. Ce băiat tăcut, şi defel leneş! După cum se mişca i se

ghicea un corp puternic; nu încăpea nici o îndoială că putea încărca un camion în jumătate din timpul necesar pentru şofer şi două ajutoare leneşe. Băiatul valora greutatea lui în aur. (Cum ar mai fi râs Lucia Santa şi toate prietenele ei de gândurile lui în privinţa lui

Gino - campionul chiulului de la muncă de pe Tenth Avenue, un caz absolut lipsit de speranţă). Santini continuă să-l urmărească pe Gino. Când nevastă-sa se mută lângă o altă stivă de prăjituri şi când Gino îl servi cu un pahar de vin, el bătu uşor cu palma scaunul de lângă el şi rosti în italiană:

— Stai jos o clipă, vreau să-ţi vorbesc.

Această favoare atrase atenţia tuturor. Piero Santini, vărul bogat din Tuckahoe, se arăta atât de grijuliu cu acest tânăr muritor de foame şi copleşit de sărăcie? Toţi ochii îi devorară cu privirea. Teresina Coccalitti îi făcu semn Luciei Santa, care, în ciuda lipsei ei de viclenie, pricepuse prea bine ce se punea la cale.

Că atrase de un magnet, toate privirile se mutară de la cei doi bărbaţi la tânăra domnişoară. Caterina Santini era o legendă, un mit, o rară floare italiană ce înflorea pe păcătosul sol american fără a fi coruptă. Era o garanţie pentru părinţii ei, şi în ciuda vârstei fragede, era talentată în arta gătitului, preparându-i cu mâna proprie tatălui ei macaroane duminica. Nu se machia şi nu purta tocuri înalte ca să-şi subţieze talia.

Acum, însă, sosise şi ziua ei, aşa cum păţesc chiar şi sfinţii. Pe chip i se întipărise pecetea păcatului şi dorinţei. Roşie toată, cu sânii palpitând, părea gata-gata să explodeze de emoţie. Se putea simţi căldura ce emană din ea, iar ochii ei, lăsaţi în jos, nu puteau păcăli pe nimeni.

Ce lovitură pentru Lucia Santa şi pentru fiul ei cu faţa cea mai urâtă, deşi era adevărat că în rest era un animal tânăr

magnific. Şi de ce să nu fi fost, în fond, de vreme ce se juca toată ziua la soare în loc să lucreze după orele de şcoală? Ce binecuvântare pentru această petrecere de nuntă! Avidă ca un lup ce a mirosit sângele, Lucia Santa se aplecă în faţă ca să audă ce discuta Santini cu fiul ei, dar blestemata de muzică din camera din faţă o împiedică să priceapă ceva.

Într-o italiană dulce, Piero îl întrebă pe Gino:

— Deci, tinere, cu ce te ocupi, ce planuri de viaţă ai? Ei ? Eşti încă la scoală?

Spre surprinderea lui, însă, acest tânăr se uită la el cu privirea gravă, ca şi cum n-ar fi priceput italiana. După aceea schiţă un zâmbet şi Piero înţelese: băiatul era copleşit de atenţia acordată şi era prea timid ca să răspundă. Ca să-l liniştească şi să ajungă mai aproape de obiectiv, Piero îl strânse pe Gino de umăr şi zise:

— Fata mea dragă moare de sete. Fii bun şi adu-i un pahar cu limonadă. Nu-i aşa, Caterina, că mori de sete?

Caterina nu-şi ridică privirea. Era îngrozită de ceea ce i se întâmpla. Se mulţumi să încuviinţeze din cap.

Gino pricepu doar cuvântul „limonadă” şi văzu gestul fetei. Se ridică s-o servească. Nu înţelegea ce se întâmpla. Cum ar fi putut, de altfel, atâta vreme cât aceşti oameni nu existau pentru el. După ce aduse limonada, se răsuci iute pe călcâie şi nu-l văzu pe Piero Santini bătând din nou scaunul cu palma. Uluit de această insultă, Piero Santini se strâmba şi înălţă din umeri ca să vadă toţi, ca şi cum ar fi întrebat: „La ce bun să te arăţi politicos cu astfel de sărăntoci prost crescuţi?” Toată lumea strâmba din nas în faţa umilinţei îndurate de bogatul Santini şi o compătimi pe biata lui fată, care-şi băgă nasul în paharul cu limonadă şi nu scoase o vorbă. Pe chipul Luciei Santa apăru o expresie de furie incontrolabilă faţă de comportamentul fiului ei, Gino, despre care toată lumea ştia că era la fel de nebun ca

şi taică-său şi avea să sfârşească în acelaşi fel. Oare purtarea lui nu fusese o dovadă concludentă?

Frumoasa Angelina apăru exact la sfârşitul întregii comedii ca să-şi ia rămas bun. Spre uimirea tuturor, Gino făcu cea de a doua cucerire, mult mai logică decât prima. Gino era singurul mascul care n-o remarcase pe Angelina când se uitase la ea şi asta îi trezise pe loc ei interesul. În plus, fata sesizase dezaprobarea generală faţă de rolul pe care-l jucase, aşa că, fire sfidătoare, se hotărâse să-l joace până la capăt. Îl agăţă pe Gino, îi făcu ochi dulci, şi zise Luciei Santa:

— Ce fii extraordinari aveţi!

În acea clipă Gino se trezi cu un şoc; mirosi parfumul ei, simţi căldura braţului ei şi văzu acele buze mari, perfect rujate, îndreptate către el. Încă nu ştia ce se întâmpla, dar devenise dornic să stea nemişcat şi să afle. Când Angelina întrebă de haina ei, toţi bărbaţii îşi oferiră serviciile, ba, mai mult, ca nişte cavaleri, se oferiră s-o conducă la metrou, dar ea rosti cu cochetărie:

— O să mă ducă Gino în staţie. El e prea tânăr ca să fie păcătos.

De vreme ce toate paturile erau pline cu platouri cu mâncare ce-şi aşteptau rândul la pus pe masă, drept cameră pentru haine era folosit apartamentul lui Larry şi al Louisei. Angelina continuă:

— Mă duc jos cu el.

Îl luă pe Gino de braţ şi plecară amândoi. Petrecerea continuă. Lucia Santa se gândi să-l trimită pe Vincenzo jos cu un pretext oarecare, ca să se asigure că nu se petrece nimic acolo, dar meditä mai bine asupra ideii. Fiul ei era suficient de matur ca să simtă şi el gustul femeii, iar acum i se ivise o ocazie excelentă, care nu implică nici un pericol pentru el, *Manga franca.* Oricum el, nu va trebui să

plătească pentru nimic, aşa că era mai bine să lase lucrurile în firea lor.

În acea clipă se ivi doctorul Barbato ca să-şi bea paharul de vin, să-şi mănânce plăcintele şi să danseze cu mireasa. O observă pe Lucia Santa înconjurată de lume ca o regină, şi se duse să-şi pună darul lui în sacoşa ei. Femeia îl întâmpină cu o răceală princiară. El se înfurie; în sinea lui se aşteptase să fie gâdilat între coarne după tot ce făcuse pentru această familie. Se adeveriseră, însă, vorbele pe care i le spusese taică-său: „Să nu te aştepţi niciodată la recunoştinţă de la un măgar sau de la un ţăran”. Oricum, un pahar de vin bun îl mai înmuie pe doctorul Barbato, iar cel de al doilea reuşi chiar să-l bine dispună. Fără a căuta neapărat o explicaţie şi fără a simţi vreun fel de simpatie, îi înţelegea pe aceşti oameni. Cum putea o fiinţă ca Lucia Santa să-şi manifeste recunoştinţa tuturor celor care o ajutaseră? Ar fi însemnat să stea încontinuu în genunchi. Pentru ea orice ajutor însemna soartă. Aşa cum nu învinuia nici o altă fiinţă pentru ghinioanele ei, nu răsplătea pe nimeni pentru micile noroace, între care se includea şi mila arătată de doctorul Barbato.

Doctorul îşi atinse mustaţa şi îşi îndreptă vesta. Consultase pe mulţi dintre italienii de acolo. Unii dintre ei copilăriseră cu tatăl lui, în Italia. Toţi îl tratau, însă, cu răceală, de parcă ar fi fost un cămătar, un *padrone,* sau chiar un cioclu. Oh, ştia el prea bine ce gândeau toţi indivizii ăştia dincolo de respectuoasele şi mieroasele *Signore Dottore încoace* şi *Signore Dottore încolo.* De fapt el se hrănea din ghinioanele lor; durerea lor însemna profitul lui; el şosea în urma nevoii şi a fricii lor de moarte, şi cerea bani ca să le aline suferinţa. Prin cine ştie ce primitivism oamenii ăştia socoteau arta vindecării ca pe o magie, ca pe ceva de natură divină, ce nu trebuia vânduta

şi cumpărată ca o marfă oarecare. Cine ar fi plătit, însă, în atari condiţii colegiile, şcolile, orele lungi de studiu ce măcinau nervii, pe când ei, făpturi ignorante de lut, îşi beau vinul şi îşi pariau arginţii trudiţi pe şansa unei cărţi de joc murdare? „Lasă-i să mă urască”, îşi zise el. „Să se ducă în clinicile gratuite şi să stea acolo să aştepte ore întregi înainte ca cine ştie ce nenorocit de internist să arunce o privire asupra lor, uitându-se la ei ca la nişte boi sau ca la nişte vaci”. În curând, în timp ce toţi sărăntocii ăştia aveau să crape în spitalul Bellevue, el va munci în Long Island, unde lumea se va năpusti să-i plătească onorariile, şi asta pentru că ştiau ce primesc în schimb. Ca să arate că nu era afectat de comportamentul acestor bieţi necioplţi, doctorul Barbato le zâmbi politicos tuturor şi îşi luă rămas bun în cea mai pură italiană de universitate, ceea ce îl făcu practic de neînţeles pentru ceilalţi. După aceea, spre uşurarea tuturor, dispăru.

În timp ce petrecerea continuă deasupra lor, Angelina şi Gino încercară să găsească haina ei printre maldărele de îmbrăcăminte din apartamentul lui Larry. Temerile Luciei Santa erau lipsite de temei. Angelina nu era faţa lipsită de scrupule care părea a fi, iar Gino era încă prea inocent ca să profite de slăbiciunea ei. Înainte ca el să o conducă la metrou, ea îi dădu un sărut lung, cuprinzându-i buzele cu buzele ei fierbinţi învelite în ruj. Îşi presă corpul pentru o secundă de al lui, atât de uşor, însă, că Gino aproape nu simţi nimic.

Da, nunta era un succes, unul dintre cele mai mari de pe bulevard, o reuşită pentru familia Angeluzzi-Corbo şi o nouă podoabă în contul Luciei Santa. Aceasta nu se culcă pe o ureche, mulţumindu-se cu gloria cucerită, ci invită familia lui Piero Santini duminică seara, la cină, astfel ca Gino să aibă ocazia de a-i arăta Caterinei priveliştea oraşului privit

de sus, pe care ea n-avea cum s-o cunoască, trăind în pădurile îndepărtate din Tuckahoe.

Un bărbat precum Piero Santini nu achiziţionează patru camioane şi nu preia un contract de strângerea gunoiului oraşului fiind sensibil la umilinţă. Familia Santini veni la cină în chiar duminică viitoare.

Lucia Santa se depăşi pe sine. Duminică de dimineaţă rupse o lingură de lemn pe spinarea lui Gino ca să-l convingă cu argumente solide că nu era înţelept să plece afară la joacă. După această operaţiune, se apucă să prepare un sos demn de un rege al Neapolului şi macaroane groase din aluat făcut în casă. Pentru salată verde deschise sticla de ulei sacru, trimisă din Italia de biata ei soră. Era un ulei imposibil de găsit pentru cumpărat, făcut din pulpa măslinelor.

Gino, în noul lui costum gri, şi Caterina, îmbrăcată cu rochia ei roşie de mătase, se treziră prinşi în capcană, fiind aşezaţi unul lângă altul la masă. Vincenzo, favoritul doamnelor în vârstă, o amuză pe imensa signora Santini prevestindu-i viitorul în cărţi. Salvatore şi Lena şterseră masa şi spălară vasele eficienţi şi agili ca nişte spiriduşi. Într-un târziu, Gino, ca şi cum ar fi fost pus de maică-sa, o întrebă pe Caterina dacă nu i-ar place să meargă la film, iar aceasta respectuoasă, ca întotdeauna, privi înspre tatăl ei ca să-i ceară permisiunea.

Pentru Piero Santini clipă era îngrozitoare. Era ca în cele câteva ocazii când permisese ca maşinile sale să transporte whisky şi nu le mai vedea înapoi cu zilele, neştiind unde se aflau ele şi ce li se întâmpla. Acum suferea la fel de mult. Nu putea face, însă, nimic; asta era America. Dădu afirmativ din cap, dar rosti ca un avertisment:

— Să nu veniţi prea târziu, da? Mâine am de lucru.

Lucia Santa zâmbi când tânărul cuplu plecă. Victorioasă,

se apucă să spargă nuci, pe care le dărui Lenei şi lui Salvatore, ca răsplată pentru munca lor. Umplu paharul lui Piero Santini şi plasă un platou cu cubuleţe de îngheţată lângă cotul signorei Santini. Din apartamentul lor, Larry şi Louisa urcară şi li se alăturară la o cafea neagră şi aburindă, şi la un pahar de lichior. Piero Santini şi Lucia Santa schimbară câteva priviri satisfăcute şi se apucară să sporovăiască cu familiaritatea înnăscută a celor care sunt pe punctul de a se înrudi. Peste nici o oră, însă, dinspre scară se auzi zgomot de tocuri. Imediat, în locuinţă îşi făcu apariţia Caterina, singură, cu ochii mari, cu faţa pătată de lacrimi. Fata se aşează la masă fără să scoată o vorbă.

Consternare generală! Santini înjură, iar Lucia Santa îşi împreună mâinile a rugă. Ce se întâmplase? Oare animalul ăla de Gino o violase pe stradă sau în cinematograf? O dusese sus, pe acoperiş? Cum ! Pentru numele Domnului! La început Caterina nu răspunse, dar, în cele din urmă, şopti că-l părăsise pe Gino la cinema, se duseseră la un film care ei nu-i plăcuse. Nu se întâmplase nimic.

Cine s-o creadă? Nimeni. Atmosfera caldă, intimă, prietenoasă, se răci brusc. Pentru numele lui Isus, ce se putuse întâmpla? Ah, tinerii ăştia deştepţi, numai rele ştiau să facă, oricât le-ar fi fost circumstanţele de nefavorabile. Nici o metodă de intimidare, însă, n-ar fi determinat-o pe Caterina să lumineze misterul, aşa că, uluiţi, într-un târziu cei trei Santini se ridicară să plece.

Familia Angeluzzi-Corbo - Lucia Santa, Vinnie, Larry şi Louisa, Sal şi Lena - aşteptă, grupată în jurul mesei ca nişte judecători, apariţia criminalului. Flămând ca un lup, după cele patru ore de film, Gino se auzi, în sfârşit, bocănind pe scări. Băiatul se strecură pe uşă şi rămase pironit în cadrul ei când se izbi, şocat, de privirile acuzatoare ale tuturor celorlalţi.

Lucia Santa se ridică dar se clătină pe picioare; era cumplit de furioasă şi totuşi neajutorată. De ce anume să-l facă vinovat? Se hotărî să-l ia cu binişorul:

— *Animale, bestia,* ce i-ai făcut bietei fete la cinematograf?

Cu ochii măriţi de surpriză, Gino răspunse:

— Nimic.

Inocenţa sa părea atât de pură, încât Lucia Santa presupuse că era nebun, că nu putea să deosebească binele de rău.

Se autocontrolă. Cu răbdare, încet, întrebă:

— De ce te-a lăsat Caterina singur acolo?

Gino înălţă din umeri.

— A spus că se duce la toaletă. Şi-a luat haina. Când am văzut că nu se mai întoarce, mi-am închipuit că nu mă place, aşa c-am dat-o dracului şi m-am uitat la film. Mamă, dacă ea nu m-a plăcut, ce scop a avut atunci ca tu şi tatăl ei s-o faceţi să meargă cu mine? S-a comportat ciudat tot timpul - nici măcar n-a vrut să vorbească.

Larry clătină, compătimitor, din cap. Pus pe glumă, îi spuse maică-sii:

— Vezi mamă, dac-aş fi fost eu, am fi avut deja un camion în familie.

Louisa pufni, înţepată, iar Vinnie i se adresă lui Gino cu blândeţe:

— Măi prostule, s-a presupus că e moartă după tine.

Acum majoritatea familiei luă evenimentul ca pe o glumă. Lucia Santa, însă, singura care intuise adevărata problemă, se înfurie şi mai tare. Se gândi serios să-i deschidă minţile lui Gino cu făcăleţul, căci era clar că era la fel de zevzec ca şi taică-său.

Pe ce ton, de sfânt idiot, spusese că fata nu l-a plăcut; fără o tresărire de orgoliu, nici un pic de mândrie masculină

rănită. Păi ce reprezenta, atunci, Caterina pentru fiul său, cu nasul pe sus al ei? Rahat ? Fata unui om bogat, care-i putea asigura pâinea şi viitorul; coaptă, cu picioare puternice şi sâni mari, cu mult deasupra acestui pierde-vară, acestui coate-goale, acestui candidat la scaunul electric; iar lui nu-i păsa? Mă rog, era sub demnitatea lui să riposteze la faptul că o bijuterie de fată nu-l plăcea. Cine credea că e, regele Italiei? Ce prost trebuia să fie dacă nu era în stare să observe că biata Caterina îl devora, pur şi simplu, din ochi. Of, nu mai era nici o speranţă, nici o speranţă! Era taică-său întreg şi îl păşteau necazuri mari. Apucă făcăleţul să dea în el, injust, pentru propria ei plăcere şi pentru liniştirea nervilor, dar fiul ei Gino, cu instinctul adevăraţilor criminali care fug chiar şi când sunt nevinovaţi, se răsuci pe călcâie şi o luă la fugă pe scări în jos. Aşa se fărâmiţa un alt vis al Luciei Santa şi, pe cât de prostesc şi de comic fusese deznodământul, pe atât fu de dureros pentru ea. Din acea clipă, în sufletul ei încolţi o sămânţă de ură.

CAPITOLUL 17

Timp de şapte ani, Frank Corbo îşi lăsase familia în pace. Acum avea să-i dea din nou de furcă. Aflat undeva în Long Island, în spitalul de stat pentru nebuni Pilgrim, Frank se decise să evadeze. Ca atare, într-o noapte, se ascunse sub patul lui şi îşi zbură, în cel mai discret mod cu putinţă, creierii. Încet, cu maiestuozitate, corpul lui se întinse pe podeaua încăperii care-i era şi cuşcă, eliberând pentru totdeauna acea mică scânteie a sufletului, care-i mai rămăsese întreagă.

Când sosi telegrama, Lucia Santa îşi servea cafeaua împreună cu formidabila Teresina Coccalitti. Ca să-şi dovedească prietenia, cu această ocazie Teresina îşi deconspira unul dintre secretele ei intime. Putea citi în engleză. Revelaţia o uimi pe Lucia Santa mai mult decât conţinutul telegramei. Cât de blindată era femeia asta împotriva lumii! Şi cât de rece o privea acum pe Lucia Santa. Ochii aceia înşelători nu puteau ascunde nici un fel de compătimire, oricât de falsă ar fi fost ea.

E groaznic să afli că o fiinţă umană care ţi-a încredinţat viaţa ei nu te mai poate face s-o compătimeşti pentru soarta ei. Cu sine, Lucia Santa era cinstită: moartea lui Frank Corbo îi aducea un fel de uşurare, o eliberare din închisoarea fricii în faţa eventualităţii că ar fi fost nevoită din nou, într-o bună zi, să-l condamne la stat în cuşcă. Îl ura; se temea pentru copiii ei; îi părea rău să mai facă noi sacrificii din cauza existenţei lui.

„Mergi mai departe şi încrede-te în iertarea lui Dumnezeu”. Moartea soţului ei îi ridicase o povară cumplită

de pe suflet. Cu ocazia rarelor ei vizite, văzându-l închis în spatele gratiilor de la ferestre, credinţa ei în viaţă se stingea şi multe zile, după aceea, nu mai avea forţă să facă nimic.

Lucia Santa nu simţea nici un fel de durere, ci numai o enormă eliberare de tensiune. Omul care-i fusese tată la trei dintre copiii ei murise treptat în inima ei. În aceşti ani în care el stătuse închis în azil. Nici nu-şi mai amintea bine cum arăta el în carne şi oase.

În aceste clipe, Teresina Coccalitti dădu dovadă de sângele rece care o făcuse celebră pe Tenth Avenue. O îndrumă pe Lucia Santa pe calea cea bună. La ce bun ca Lucia Santa să-şi aducă soţul acasă, plătind un antreprenor de pompe funebre, să facă înmormântare şi să le amintească tuturor că soţul ei murise nebun? De ce să nu ducă întreaga familie la spital şi să facă înmormântarea acolo? În această ţară Frank Corbo nu avea pe nimeni apropiat care să vrea să-i aducă un ultim omagiu. Aşa aveau să fie economisite sute de dolari şi tăiată de la rădăcină orice bârfă.

Nici măcar o regină nu ar fi putut raţiona cu mai multă răceală.

Lucia Santa prepară o cină abundentă, cam grea pentru vremea călduroasă de vară, şi membrii familiei Angeluzzi-Corbo mâncară împreună în seara aceea. Nimeni nu se arătă copleşit de durere din pricina morţii lui Frank. Lucia Santa constată cu stupoare că Gino primi vestea cu foarte multă răceală, uitându-se la ea şi înălţând din umeri.

De la Salvatore şi Aileen nu te puteai aştepta să-şi amintească ceva despre tatăl lor, dar Gino avea 11 ani când Frank fusese internat.

În timpul mesei stabiliră cu toţii un plan de acţiune. Larry sunase deja la spital şi aranjase ca înmormântarea să fie

făcută la prânz şi ca la capul mormântului din cimitirul spitalului să fie aşezată o piatră funerară. Împrumutase limuzina şefului său - chiar domnul di Luca insistase, de fapt - ca să-i ducă pe toţi acolo. Aveau să plece la ora şapte fix a dimineţii căci drumul era lung. Până seara aveau să se întoarcă acasă. Nu se pierdea decât o singură zi de lucru. Octavia şi soţul ei aveau să doarmă în casa Luciei Santa, în vechea cameră a fetei. Pentru o noapte atât de specială Lena putea dormi din nou împreună cu maică-sa. Aranjamentul le conveni de minune tuturor.

Gino mânca în fugă, după care se îmbrăcă cu o cămaşă şi o pereche de pantaloni curate. Ajuns pe punctul de a ieşi din casă, se auzi strigat din spate de către maică-sa:

— Să vii devreme în seara asta acasă, Gino. Plecăm mâine dis-de-dimineaţă.

— Bine mamă, replică el peste umăr şi o luă la fugă în jos pe scări.

Larry era nedumerit.

— Nu ştie că ar fi trebuit să stea acasă în seara asta? întrebă el pe maică-sa.

Lucia Santa dădu din umeri.

— Se duce în fiecare seară la film la Hudson Guild. A ajuns ducele clubului ăla de pierde-vară.

Moralizator, Larry reveni:

— Dar nu aşa îşi arată respectul pentru tatăl lui. De multe ori trec seară pe lângă Guild şi-l zăresc acolo, împreună cu prietenii lui, giugiulindu-se cu fete. N-ar trebui să-l laşi să facă aşa ceva şi în seara asta.

Octavia izbucni în râs. Când Larry făcea pe lupul moralizator, îi venea să chicotească.

— Uite cine vorbeşte?, exclamă ea. Ţi-aminteşti cu ce te ocupai tu când erai de vârsta lui?

Larry zâmbi şi se uită cu coada ochiului la nevastă-sa.

Aceasta era ocupată cu bebeluşul.

— Zău, surioară..., începu el, apoi, ca şi cum nu s-ar fi petrecut nimic, începură să fie redepănate istoria şi aventurile familiei, în timp ce Sal şi Lena se apucară să cureţe masa.

Norman Bergeron deschise o carte de poezii. Vinnie îşi sprijini faţa în mina şi se pregăti să asculte cu atenţie. Lucia Santa scoase câteva castroane cu nuci, o butelcă cu vin şi mai multe sticle cu limonadă. În acea clipă îşi făcu apariţia şi Teresina Coccalitti. Cu ea pe post de auditoriu nou se apucară toţi să-şi amintească de vechile poveşti despre Frank Corbo. Prima începu Octavia, cu de acum obişnuitul:

— Când i-a spus lui Vinnie că e un înger, am ştiut că era nebun...

O ţinură aşa până când sosi ora culcării.

A doua zi, de dimineaţă, Lucia Santa descoperi că Gino nu se întorsese acasă în acea noapte. Era în obiceiul lui să stea afară până târziu în nopţile fierbinţi de vară, cu gaşca lui de prieteni, ocupându-se cu te miri ce. Astăzi însă era o zi deosebită. Să-i facă pe toţi tocmai acum să-ntârzie la înmormântare? Lucia Santa se înfurie.

Toată lumea îşi termină micul dejun, fără ca Gino să-şi facă apariţia. Pe patul lui se odihnea costumul lui bun, alături de o cămaşă albă şi curată şi de o cravată. Lucia Santa îi trimise pe Vinnie şi pe Larry să-l caute. Cei doi se urcară în maşină şi porniră spre clădirea Hudson Guild, aflată pe Strada 27. De acolo merseră către magazinul de dulciuri de pe Ninth Avenue, unde băieţii se mai adunau câteodată să-şi petreacă noaptea la un joc de cărţi pe bani. Proprietarul magazinului le spuse că Gino fusese acolo până cam cu o oră în urmă, dar plecase cu nişte prieteni să vadă spectacolul de dimineaţă de la cinematograful Paramount, sau de la Capitol, sau de la Roxy, nici el nu mai ştia bine

care.

Când se întoarseră ca să-i comunice Luciei Santa veştile, aceasta păru ameţită. Se mulţumi doar să zică:

— Ei bine, atunci nu mai are cum să meargă cu noi.

În timp ce se urcau cu toţii în maşină, de după colţul Străzii 31 se ivi Teresina Coccalitti, ca să le ureze drum bun. Îmbrăcată în obişnuitul ei negru, cu faţa ascuţită şi negricioasă, cu părul vâlvoi, părea un spiriduş al nopţii care refuzase să dispară la ivirea zorilor. Fiindcă acum era un loc liber în maşină, Lucia Santa o rugă să-i însoţească. Teresina fu încântată - o zi la ţară era o adevărată sărbătoare. Nu ezită o clipă. Se împinse înăuntru şi luă locul lui Vinnie de lângă fereastră. Aşa se face că Teresina le putu povesti tuturor prietenelor de pe Tenth Avenue cum plecase familia Angeluzzi-Corbo până în Long Island ca să-l îngroape pe Frank Corbo şi cum se făcuse nevăzut fiul cel mare al acestuia ca să nu-şi mai privească încă o dată tatăl natural în faţă, înainte ca acesta să dispară sub pământ. Şi cum bocise Lucia Santa - cu lacrimi de ciudă ce nu putuseră izbucni decât din mânie.

— Va veni şi o zi a socotelilor, avea să spună mai târziu Teresina Coccalitti, clătinând din cap. Gino e şarpele încălzit la sânul mamei sale.

CAPITOLUL 18

Lucia Santa Angeluzzi-Corbo se odihnea. Razele asfinţitului îi proiectau corpul pe perete într-o umbră mare. Stând la masa rotundă din bucătărie, aştepta că afară să se facă mai răcoare.

În timpul zilei, din senin presimţise din plin şocul pe care-l suferise cu o noapte înainte. Simţise nevoia să se ascundă în bucătăria întunecată şi pustie, departe de orice suflare omenească, mută şi oarbă faţă de toţi cei pe care-i iubea. Îşi dorea cu disperare să se cufunde într-un somn lipsit complet de orice vis.

Cine, însă, se poate izola de lume aşa de uşor? Lena şi Sal se jucau pe stradă de dedesubt, Gino hălăduia prin oraş ca un animal sălbatic prin junglă, iar Vincenzo sforăia în camera care fusese a Octaviei, aşteptând să fie trezit şi hrănit înainte de a pleca la lucru în schimbul de noapte al căii ferate. Nepoţii ei, copiii lui Lorenzo, o aşteptau şi ei să fie culcaţi în pat. Nevasta lui Lorenzo, amărâta şi bolnavă, trebuia să fie încurajată la o ceaşcă de cafea fierbinte, să i se redea un pic de încredere în viaţă, să fie învăţată că visele ei de fericire nu fuseseră decât nişte basme ale copilăriei de care fiecare femeie trebuia să se dispenseze.

Lucia Santa habar n-avu când i se lăsă capul pe masă. Pentru o clipă, faţa de masă răcoroasă lipită de obraz îi dădu o senzaţie de confort. Imediat, însă, Lucia Santa căzu într-o agonie profundă, în care totul, cu excepţia minţii, se imobilizează. Gândurile şi grijile ei lucrară în subconştient ca nişte valuri, până ce luară în posesie tot corpul femeii şi-l făcură să tremure în somn. Lucia Santa suferea cât nu

suferise cât fusese trează. În mintea ei cerşea disperată milă.

„America, America, la ce fel de fiinţe dai tu naştere? copiii mei nu mă înţeleg când le vorbesc, iar eu nu-i înţeleg când ei plâng. De ce plânsese Vincenzo, naivul meu băiat, cu lacrimile mari şiroindu-i pe obrajii pe care mijeau firele de păr ale bărbăţiei?" Atunci ea se aşezase pe patul lui şi îi mângâiase faţa ca şi cum el ar fi fost încă un copil teribil de înspăimântat. În fond, avea de lucru, Îşi câştigă pâinea, avea o familie, o casă şi un pat pe care să-şi odihnească capul. Cu toate astea el plânsese şi spusese:

— N-am nici un prieten.

Oare ce însemna asta?

„Vincenzo, bietul de tine, ce vrei tu de la viaţă? Nu-i suficient că trăieşti? *Miserabile, miserabile,* taică-tu a murit înainte să te naşti tu şi fantoma lui îţi va umbri viaţa pe vecie. Trăieşte pentru fraţii tăi mai mici şi pentru sora ta, apoi pentru nevasta şi copiii tăi, şi aşa timpul o să treacă, iar tu o să ajungi bătrân şi totul ţi se va părea un vis aşa cum visez eu acum".

Singurul lucru pe care n-avea voie să i-l mărturisească era că destinul e un demon. Vincenzo şi Octavia erau cei mai buni copii ai ei şi totuşi erau amândoi nefericiţi. Cum era posibil aşa ceva, când Lorenzo şi Gino, nişte ticăloşi amândoi, îi rânjeau parşiv de câte ori se uitau la ea, cu faţa sclipindu-le de bucurie, îşi croiseră propriul drum prin viaţă? Unde se găsea Dumnezeu şi dreptatea Lui divină? Oh, aveau şi ei, însă, să-şi primească porţia lor de suferinţă. Nu era nici unul dintre ei invincibil; cei răi se supun întotdeauna destinului. Cu toate astea şi ei erau carne din carnea ei, iar căţelele alea necoţăite care şopteau pe la colţuri că Lorenzo era un hoţ şi un ucigaş, erau la fel de false ca şi Dumnezeu.

Nu. Lorenzo n-avea să fie niciodată un bărbat adevărat, n-avea să semene niciodată cu taţii aceia adevăraţi, deşi needucaţi, de pe Tenth Avenue, şi nici cu tatăl ei din Italia. Toţi aceştia erau soţi, protectori ai copiilor lor, făcători de pâine, creatori ai propriilor universuri, supuşi vieţii şi sorţii, care preferau să se lase transformaţi în piatră dacă asta ar fi însemnat să creeze o temelie pentru familia lor. De aşa ceva copiii ei nu se vor dovedi niciodată capabili. Ea, însă, terminase cu Lorenzo; îşi făcuse datoria şi el nu mai făcea parte acum din viaţa ei.

Undeva, în profunzimile visului ei, se agita un monstru ascuns. Lucia Santa încercă să se trezească înainte de a zări cu ochii minţii forma bestiei. Ştia prea bine că se afla în bucătăria ei întunecată, dar crezu că nu dormise decât o fracţiune de secundă şi că avea să-şi ia în curând scaunul fără spătar şi avea să coboare în stradă. Capul îi căzu din nou pe faţa de masă. În aceeaşi clipită monstrul se înălţă şi căpătă o formă clară.

— Eşti la fel ca şi tatăl tău!

Astea erau întotdeauna cuvintele cu care îl admonestă pe cel mai iubit fiu al ei atunci când acesta se răzvrătea. Ştia că-n astfel de clipe Gino suferea un şoc şi privirea lui îndurerată rămânea încă în faţa ochilor ei, chiar şi după ce băiatul pleca din casă. Gino, însă, nu-i putea purta pică. A doua zi se comporta ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Era un adevărat blestem. Avea aceiaşi ochi albaştri, şocanţi pe fondul chipului negricios, tipic mediteranean; avea acelaşi aer retras şi aceeaşi ezitare de a vorbi, aceeaşi nepăsare faţă de preocupările rudelor sale cele mai apropiate. Era duşmanul ei, aşa cum fusese şi tatăl înaintea lui, iar ea visa acum, răzbunătoare, la crimele comise de el: o trata ca pe o străină, nu-i respectă niciodată poruncile şi-i făcea rău, ei şi numelui familiei. Ooo, avea, însă, el să

învețe, acest fiu al ei; va pune şi ea umărul ca viaţa să-i fie profesoară. Cine se credea el ca să hoinărească noaptea pe străzi şi să alerge toată ziua prin parc, în timp ce fratele lui, Vincenzo, îşi câştigă pâinea? Avea aproape optsprezece ani; trebuia să înveţe că nu putea să rămână copil pe vecie. Ah, dacă s-ar fi putut realiza aşa ceva!

În visul ei, Lucia Santa auzi monstrul cum începe să râdă. Ce era cu aceste crime simpatice? Chiar şi în Italia existau fii care găseau o plăcere deosebită să fie egoişti şi lipsiţi de caracter. De judecat, însă, trebuiau judecate crimele pe care ea nu i le reproşase şi pentru care el nu suferise niciodată, crime pentru care nu exista nici o scuză. Refuzase să se uite la chipul tatălui său mort înainte ca acesta să dispară pe vecie în pământ. Aşa că ea începu acum, în visul ei, să ţipe şi să-l blesteme la veşnicele cazane încinse ale iadului.

Bucătăria fu inundată de lumină. Lucia Santa auzi paşi venind spre ea, şi ştiu că se va trezi înainte de a rosti acele vorbe irevocabile de condamnare. Recunoscătoare, îşi înălţă capul şi o văzu pe Octavia aplecată asupra ei. Ah, reuşise să nu-l azvârle pe fiul ei cel mai iubit în flăcările iadului.

Octavia zâmbi:

— Gemeai atât de tare, mamă, încât te-am auzit tocmai de la etajul doi.

Lucia Santa oftă şi zise:

— Fă nişte cafea şi lasă-mă singură în casa mea în noaptea asta.

Câte mii de nopţi şi le petrecuseră cele două femei împreună în bucătărie?

Prin glasvandul deschis către şirul de dormitoare se puteau auzi respiraţiile liniştite ale copiilor mai mici. Cu ani în urmă, Gino le făcuse mari probleme, căci îi plăcea să se

ascundă sub masă rotundă şi înconjurată de picioarele ca nişte gheare. Tot ce se găsea acolo îi era cunoscut Octaviei, planşeta de călcat, ridicată şi gata de a intra în acţiune într-un colţ; imensul radio în formă de catedrală;

biroul mic, cu sertare pentru ustensile, tacâmuri, prosoape de vase, nasturi şi cârpe de şters.

Era o cameră în care puteai să locuieşti, să munceşti şi să mănânci. Octaviei îi era dor de ea. Apartamentul ei imaculat din Bronx avea o masă din porţelan cu scaune cromate. Chiuveta lucea albă ca şi peretele. Aici, însă, era partea mizeră a vieţii. După o masă, bucătăria arăta ca un câmp de luptă, cu oale mânjite, castroane alunecoase din pricina uleiului de măsline şi a sosului de spaghetti, şi suficiente vase murdare ca să umple o cadă întreagă.

Lucia Santa stătea acum nemişcată. Chipul şi tot restul corpului indicau o durere cumplită a sufletului. Avea o privire care o înspăimântase pe Octavia când fusese mică. Acum, însă, tânăra ştia că starea avea să treacă şi că maică-sa avea să se scoale de dimineaţă un alt om.

Mai mult din simpatie, Octavia întrebă moale:

— Nu te simţi bine, mamă? Să-l aduc pe doctorul Barbato?

Cu amărăciune regizată, Lucia Santa răspunse:

— M-am săturat de copiii mei şi m-am săturat şi de viaţa mea.

Vorbele rostite, însă, îi ridicară tonusul. Chipul i se coloră.

Octavia zâmbi:

— Ştii, asta-mi lipseşte cel mai mult - când mă înjuri încontinuu.

Lucia Santa oftă:

— Nu te-am înjurat niciodată. Ai fost cel mai bun copil al meu. Ah, dacă şi restul bestiilor ăstora s-ar purta ca tine....

Sentimentalismul afişat o alarmă pe Octavia:

— Vorbeşti de parcă ar fi cei mai răi oameni, mamă. Nu uita, însă, că Larry îţi dă bani în fiecare săptămână. Vinnie îţi înmânează salariul fără a-l deschide măcar.

Gino şi cei mici nu s-au vârât în nici un bucluc. Ce dracu' mai vrei, pentru numele lui Isus?

Lucia Santa îşi îndreptă ţinuta şi lăsă nostalgia de-o parte. Se pregăti pentru o ceartă zdravănă, adevărată plăcere a vieţii ei. Începu să mitralieze în italiană, acea limbă îndrăgită pentru mahalagisme:

— Lorenzo, fiul meu cel mare. Îmi dă zece dolari pe săptămâna - mie, mamei lui, ca să-i hrănesc pe bieţii lui fraţi şi bietele lui surori lipsiţi de tată. Toată averea pe care o câştigă la sindicat i-o papă curvele cu care se culcă. Sărmana aia de nevastă a lui o să-l omoare o dată în pat. Iar eu, eu n-am să scot o vorbă împotriva ei la proces.

Octavia râse, fericită:

— Dragul tău Lorenzo? Ah, mamă ce ipocrită eşti! Dacă ar veni în seara asta cu cei zece dolari ai lui şi cu tot căcatul pe care îl mănâncă, l-ai trata ca pe un rege. Aşa cum îl tratează şi curviştinele alea care mor după puţa lui.

Lucia Santa replică, absentă, în italiană:

— Am crezut că după ce te măriţi o să renunţi la gura aia spurcată.

Octavia se înroşi toată. Lucia Santa se simţi mulţumită. Vulgaritatea de suprafaţă a fiică-şi, tipic americană, nu se potrivea deloc cu a ei, specific italiană.

Dinspre celelalte încăperi se auzi un zgomot de paşi. Imediat, în bucătărie intră Vinnie, ameţit încă de somn. Era îmbrăcat numai cu pantalonii de pijama şi cu un maieu.

Devenise un tânăr scund, vânjos, pe care nu se vedea nici măcar o cută de grăsime. Părea de-a dreptul un atlet. Faţa îi era negricioasă şi avea un aspect nesănătos, iar în josul ei se vedea umbra unei bărbi dese. Ar fi părut fioros

cu trăsăturile lui, buzele groase şi nasul lui cărnos, dacă n-ar fi existat ochii aceia negri şi mari, în care se citea timiditatea şi lipsa de apărare. Vinnie zâmbea rareori. Mai rău, pentru Octavia cel puţin, i se schimbase personalitatea. Fusese din totdeauna un om cu un aer dulce, îndatoritor. Avusese mereu un fel natural de a fi în permanenţă amabil şi serios. Acum, însă, deşi o asculta pe maică-sa şi muncea din răsputeri pentru alţii, îşi îndeplinea toate sarcinile cu un soi de amărăciune, amestecată cu ironie şi dispreţ, pe chip. Octavia ar fi preferat să-l audă răţoindu-se la toţi să-l lase în pace. Era îngrijorată pentru el, dar şi el o irita. În fond, o dezamăgise. Octavia chiar zâmbi amar, în sinea ei, la acest gând. Oare nu dezamăgiseră toţi? Se gândi la soţul ei, singur în apartamentul din Bronx, citind, scriind, aşteptând-o.

Vinnie mormăi ceva cu iritare somnoroasă. Avea o voce profund masculină, şi, în acelaşi timp, copilăroasă şi irascibilă.

— De ce dracu’ nu mai trezit, mamă? Ţi-am spus că trebuie să plec. Dacă trebuie să mă duc la lucru atunci tu eşti obligată să mă scoli la timp.

Octavia se repezi:

— A adormit. Să ştii că nu-i o plăcere să aibă grijă de voi, ticăloşilor.

Lucia Santa se oţărî pe Octavia:

— De ce te iei de el? Munceşte din greu toată săptămâna. Îşi vede sora la pastele cailor şi atunci ea îl înjură, nu? Hai, stai jos, Vincenzo, bea nişte cafea şi mănâncă ceva. Vino, fiule, şi poate că o să găsească şi soră-ta o vorbă bună pentru tine.

Octavia se supără:

— Eşti aşa ipocrită, mamă!

În acea clipă văzu ceva în ochii lui Vinnie, ceva care o

determină să se oprească. La început, când maică-sa începuse să-i facă reproşuri Octaviei, Vinnie păruse mulţumit şi recunoscător că se ridica cineva în apărarea lui, dar, când Octavia izbucnise în râs, pricepuse că fusese, de fapt, luat peste picior de maică-sa. Atunci zâmbi cu amărăciune la gândul că se putea lăsa consolat atât de uşor, după care râsese şi el, alături de Octavia, de el însuşi şi de maică-sa. După asta se apucară toţi trei să bea cafea şi să sporovăie vrute şi nevrute, cu acea intimitate care se simte numai într-o familie unită; intimitate care îi face pe membrii familiei să nu se plictisească reciproc, indiferent cât de sordidă ar fi fost discuţia.

Octavia văzu luminându-se chipul mohorât al lui Vinnie, şi îşi aminti de dulceaţa şi blândeţea fratelui ei de demult. El zâmbi şi chiar râse la poveştile, spuse de Octavia, legate de perioada cât fusese şefă la magazinul de îmbrăcăminte, după care se apucă şi el să glumească despre slujba lui la calea ferată. Atunci înţelese Octavia cât de dor îi era fratelui ei de ea şi cum reuşise căsătoria ei să distrugă atmosfera familiei - şi pentru ce? Of, acum ştia prea bine ce înseamnă asta; se lăsase vrăjită de chemarea ei, corpul i se înălţa şi cădea în actul consumării pasiunii, nu-şi mai putea bate joc de ea ca pe vremuri, şi, totuşi, era nefericită.

Nu, alături de soţul ei nu era la fel de fericită precum era în această clipă; acum era bucuroasă că schimbase expresia de suferinţă şi singurătate de pe faţa fratelui ei mai mic, pe care îl prinsese atât de proaspăt şi de dezbrăcat după somn. îşi dorise mereu să facă multe pentru el şi nu făcuse nimic - şi pentru ce? Dorinţa cărnii fusese prea puternică pentru ea şi găsise un soţ gentil care-i doborâse fricile. De copii nu se punea problema, şi mulţumită acestei opţiuni şi a altor precauţii elementare luate împotriva sorţii, ea şi soţul ei aveau să scape de

sărăcie şi să ducă o viaţă mai bună. Probabil că avea să fie şi ea fericită într-o bună zi.

După ce Vinnie se îmbrăcă, Lucia Santa şi Octavia se uitară la el cu acea dragoste specială pe care o au femeile dintr-o familie faţă de bărbaţii tineri din ea. Şi-l imaginară amândouă pe Vinnie mic, alergând pe stradă şi bătând fetele cu un băţ. Îşi închipuiră apoi că el va avea o noapte de cuceriri, printre prietenii lui, care nu se puteau abţine să nu-l iubească, admire şi urmeze pe el, pe prinţul care era el.

Vinnie se îmbrăcase cu costumul lui albastru, din serj, şi îşi pusese la gât cravată cu modele roşii şi albastre. Îşi udase părul cu apă, încadrând astfel faţa lui colţuroasă cu două smocuri dense, elegant pieptănate, de păr negru.

Octavia îl tachină:

— Cine-i fata, Vinnie? De ce n-o aduci acasă?

Maică-sa ţinu isonul fiicei:

— Sper că ţi-ai ales o italiancă şi nu vreo vagaboandă irlandeză de pe Ninth Avenue.

Vinnie zâmbi larg, satisfăcut, ca şi cum ar fi avut deja o duzină de fete la picioare. Înnodându-şi cravata, însă, şi zărindu-şi chipul şi zâmbetul fals în oglindă, se posomorî.

Era obişnuit cu flatările familiei, cu remarci precum: „Ah, el e cel tăcut, cel despre care nu ştii niciodată nimic; Dumnezeu ştie câte fete are, ţinute în secret, prin alte cartiere”. Nu se putea abţine să nu se împăuneze când primea astfel de laude, dar cum naiba puteau crede aşa ceva despre el?

Căci, pentru numele lui Isus, lucra de la ora patru a după-amiezii până la miezul nopţii, de marţea până duminică. De unde dracu’ să agaţe el fete? Nu cunoştea nici măcar băieţi de vârsta lui, ci numai bărbaţi, cu care lucrase în ultimii patru ani la biroul de mărfuri. Se grăbi acum să plece,

îmbufnat.

Lucia Santa oftă din rărunchi:

— Oare unde se duce noaptea târziu? Ce fel de oameni merg cu el? Ce fac? Profită toţi de pe urma lui. El e atât de inocent...

Octavia se aşează confortabil pe scaunul ei. Murea de poftă să aibă o carte în faţa ei şi îşi dorea că patul ei s-o fi aşteptat imediat după hol. Undeva departe, însă, în apartamentul aseptic din Bronx, soţul ei nu s-ar fi dus la culcare până ce ea nu s-ar fi întors acasă. Citea şi scria în camera de zi, în semiobscuritate, şi o întâmpina mereu cu un zâmbet drag, şi totuşi compătimitor, şi cu câteva vorbe:

— Te-ai distrat bine cu familia ta?

După aceea o săruta cu o tristeţe blânda, care-i făcea străini unul de celălalt.

Lucia Santa zise:

— Să nu stai prea mult aici. Nu vreau să te ştiu în metrou la ora când mişună toţi ucigaşii.

— Am timp, replică Octavia. Sunt îngrijorată de tine. Poate c-ar trebui să stau câteva nopţi pe aici şi să te las să te odihneşti. Aş avea eu grijă de copii.

Lucia Santa dădu din umeri:

— Tu să ai grijă de soţul tău, căci altfel o să ajungi văduvă şi ştii bine cât a suferit maică-ta.

Octavia rosti pe un ton glumeţ:

— Atunci o să mă mut înapoi, cu tine.

Spre surprinderea ei, Lucia Santa o privi cu severitate, interogativ, ca şi cum n-ar fi luat-o ca pe o glumă. Octavia se îmbujoră.

Mama înţelese că sentimentele fetei fuseseră rănite şi reveni:

— M-ai trezit într-un moment prost. În visul meu eram pe punctul de a-mi blestema fiul cel rău, aşa cum ar trebui s-o

fac când sunt trează.

Octavia replică cu voce stinsă:

— Las-o moartă, mamă.

— Nu, n-am s-o las niciodată! Şi, dacă există un Dumnezeu, o să sufere pantru ce a făcut.

Îşi înclină capul şi corpul i se înmuie, descurajat.

— Tatăl lui a fost acoperit cu pământ şi fiul lui cel mare n-a vărsat o lacrimă.

Avea o voce încărcată de ciudă.

— Pentru el Frank Corbo a fost un nimeni pe pământ, a suferit de pomană şi acum arde în iad. Iar tu m-ai făcut să-l las pe Gino să se întoarcă acasă fără să-l bat şi fără a-i zice ceva. Lui nu i-a păsat niciodată de ceea ce simţim noi. Am crezut că i s-a întâmplat ceva îngrozitor, că a înnebunit şi el, precum taică-său. Dar el, nu. Se întoarce calm şi refuză să vorbească. Eu mi-am mâncat ficaţii şi m-am înecat cu ei. Mă mai înec şi acum. Ce fel de bestie, ce monstru e el? Aruncă dispreţul întregii lumi asupra tatălui lui şi al lui însuşi, apoi se întoarce ca să mănânce, să bea şi să doarmă fără nici un pic de ruşine. O fi el fiul meu, dar în visele mele îl blestem şi îl văd mort, în sicriul lui taică-său.

Octavia se apucă să ţipe le maică-sa:

— Rahat! Rahat! Rahat!

Faţa îi era contorsionată de ură.

— Eu îl uram şi am mers la înmormântare. Ei şi? Şi tu ai mers la înmormântare şi n-ai vărsat nici măcar o lacrimă. În anul dinaintea morţii lui, nu i-ai făcut nici o vizită la azil.

Vorbele acestea le reduseră la tăcere pe ambele femei, îşi băură amândouă cafeaua în linişte. La un moment dat, Octavia reluă:

— Gino o să fie bine, are o minte bună. Poate că o să ajungă cineva.

Lucia Santa râse dispreţuitor:

— A, da, un tâlhar, un criminal, un asasin. Un lucru, însă, n-o să fie niciodată. Un om care aduce acasă plicul cu salariul câştigat prin muncă cistită.

— Aha, exclamă Octavia. Deci de-asta eşti tu furioasă, de fapt - că Gino nu lucrează după şcoală. El e singurul pe care nu-l poţi conduce cum vrei tu.

— Dar cine să-l conducă dacă nu maică-sa?, se supără Lucia Santa. Sau ai impresia că el nu va avea niciodată şefi? Asta speră şi el. Să mănânce pe gratis tot restul vieţii. Ei bine, nu-i aşa. Ce se va întâmpla cu el când va descoperi cum e viaţa, cât de dură e ea? Aşteaptă prea mult şi se bucură de viaţă prea tare. La vârsta lui şi eu am fost ca el şi am suferit pentru asta. Vreau să înveţe cum e viaţa de la mine, nu de la străini.

— Nu poţi, mamă, rosti Octavia, ezitând. Uite-te la dragul tău Larry. Cu toată îngrijirea pe care i-ai acordat-o, acum e aproape un gangster ce strânge bani pentru sindicatul ăla fals.

— Despre ce vorbeşti?, gesticulă Lucia Santa cu dispreţ. N-am fost în stare nici măcar să-l fac să dea în fraţii lui mai mici în locul meu, atât e de moale.

Octavia clătină din cap şi zise încet:

— Uneori eşti deşteaptă, mamă. Cum poţi fi atât de proastă acum?

Absentă, Lucia Santa luă o gură de cafea.

— În fine, el a ieşit oricum din viaţa mea, mărturisi ea.

N-o văzu pe Octavia întorcându-şi faţa. Continuă:

— Gino e cel care îmi dă dureri de cap. Ascultă ce-ţi zic. Ştii slujba aia drăguţă de la drogherie, nu? Ei bine, a stat acolo doar două zile. Două zile! Alţii îşi ţin slujbele cincizeci de ani, iar fiul meu doar două zile.

Octavia râse.

— A renunţat el sau a fost concediat?

— Aha, găseşti că e de râs?, se năpusti Lucia Santa, trădându-şi exasperarea. L-au dat afară. Într-o zi, după şcoală, s-a oprit să joace fotbal, apoi s-a dus la lucru. A crezut cu siguranţă că magazinul avea să fie închis până va ajunge el acolo şi că nu va păţi nimic. Nici nu i-a trecut prin cap că acel *padrone,* nevrând să-şi piardă muşterii, va rămâne el peste program. Nu, dragul nostru de Gino nici nu şi-a încheiat măcar prima săptămână de lucru.

— Ar fi bine să vorbesc cu el, rosti Octavia. La ce oră vine acasă?

Lucia Santa înălţă din umeri:

— Cine ştie? Un rege vine şi pleacă când are chef. Spune-mi şi mie un lucru, însă. Ce au zevzecii ăştia de vorbit până la ora trei dimineaţa? Mă uit pe fereastră şi-l văd stând pe trepte şi vorbind, şi vorbind, mai rău ca femeile.

Octavia oftă:

— Zău că nu ştiu.

Se pregăti să plece. Lucia Santa spălă ceştile de cafea. Nu-şi manifestă nici un fel de afecţiune şi n-o sărută pe fiică-sa de la revedere. Ca şi cum aceasta pleca doar într-o vizită din care s-ar fi întors repede. Lucia Santa se duse la fereastra camerei din faţă ca s-o privească pe Octavia până ce aceasta o coti din Tenth Avenue către metrou.

CAPITOLUL 19

Lunea seara era ziua săptămânii în care Vinnie nu lucra de noapte. Folosea această ocazie ca să-şi răzbune trupul pentru sărăcia vieţii lui.

Tachinările maică-sii şi ale soră-sii îl stingheriseră, deoarece în seara asta el avea de gând să iasă afară ca să plătească, acolo unde trebuia, taxa de cinci dolari şi să se întindă pe spate, simplu şi eficient. Îi era ruşine de intenţia lui fiindcă şi ea însemna o notă de eşec. Îşi aminti de mândria ascunsă din vocea maică-sii când aceasta îi reproşase lui Larry că profită de fetele tinere. Ea şi Octavia ar fi fost dezgustate dac-ar fi ştiut ce vroia el să facă acum.

Vinnie lucra în schimbul de la ora patru până la miezul nopţii de când părăsise liceul. Nu se dusese niciodată la vreo petrecere, nu sărutase niciodată o fată şi nu vorbise niciodată cu vreo fată în liniştea unei seri de vară. Singura lui zi liberă era lunea, şi nu se putea face nimic în acea seară din săptămâna. Faptul că era timid înrăutăţea şi mai mult lucrurile.

Ca atare, Vinnie mergea să se înfrupte şi el din plăceri, sărac dar cinstit, la o casă de curve respectabilă, recomandată de către funcţionarul şef al biroului de mărfuri, care nu dorea să-şi vadă oamenii alergând să agaţe prostituate bolnave sau cine ştie ce alte paţachine. Uneori venea şi el pe la stabiliment.

Cu această ocazie, toţi funcţionarii se îmbrăcau bine, ca şi cum ar fi mers să-şi caute o slujbă. Purtau costume, cravate şi pălării, pe post de uniforme ale plăcerii în cea de-a şaptea zi, dedicată odihnei şi răsfăţului sufletesc. Cu

pălăria lui neagră, de fetru, Vinnie era întotdeauna luat peste picior că arăta ca un bandit, deşi el era cel mai tânăr din tot grupul. Se întâlneau cu toţii în barul lui Diamond Jim, unde există un grătar pentru hot dogs şi sandwich-uri calde. Ca la o ceremonie, comandau, de obicei, whisky, iar unul dintre funcţionari rostea autoritar: „E rândul meu”, după care punea banii pe tejghea. După ce fiecare plătea un rând de băuturi, ieşeau afară, pe Strada 42 şi intrau prin cercul incandescent de neon al intrărilor în cinematografele ce se întindeau în şir indian pe ambele trotuare, în această zonă erau atât de mulţi oameni, încât trebuiau să stea împreună, ca şi cum, dacă unul dintre ei s-ar fi separat de grup, ar fi dispărut şi n-ar mai fi fost în stare să li se realipească celorlalţi. După ce treceau de cinematografe, ajungeau la un panou mare, vopsit, cu ramă de lemn, pe care erau pictate femei, a căror nuditate sclipea în lumina becurilor roşii ce atârnau de jur împrejurul panoului.

Localul era un hotel cu patru etaje, aproape invizibil în acea mare de lumină. După ce treceau de intrare se îndreptau direct către ascensor. Nu erau nevoiţi să treacă prin holul mare, căci această intrare laterală era folosită numai de oameni ca şi ei. Liftierul le făcea cu ochiul, un gest serios, ca de om de afaceri, şi îi ducea la etajul cel mai de sus. Acolo, liftierul îl conducea de-a lungul unui coridor mochetat, lăsându-şi cuşca de metal deschisă şi neprotejată, până la o uşă apropiată în care ciocănea şi şoptea parolă secretă, apoi îi studia pe fiecare până ce tot grupul intra în încăpere.

Era camera de zi a unui apartament cu două dormitoare, în care se găseau mai multe scaune îmbrăcate în piele. De obicei, acolo se găsea câte un bărbat, citind o revistă şi aşteptându-şi rândul. În bucătărie se afla mereu o femeie, abia vizibilă, care bea cafea şi dirija clienţii. Într-un dulap se

găseau sticle de whisky şi pahare. Cine dorea o băutură, păşea în bucătărie şi punea pe masă o bancnotă de un dolar, dar de obicei lucrurile mergeau atât de iute încât nu mai era timp şi de aşa ceva. Femeia aceea avea prea puţin de a face cu clienţii şi părea mai de grabă un gardian al acelui mic univers.

Vinnie îşi amintea întotdeauna de chipul acelei femei şi mai puţin de feţele fetelor ce lucrau în dormitoare. Era o femeie scundă, cu păr negru şi bogat, şi, deşi nu i se putea citi vârsta, era prea bătrână pentru meserie. Chipul şi vocea, însă, o făceau inumană.

Avea glasul acela oribil, horcăit, pe care îl au unele curve, cărora râurile de spermă care le inundaseră trupurile păreau să le fi stricat corzile vocale. Femeia vorbea numai cu un efort teribil de voinţă. Părea atunci mai înspăimântătoare decât dacă ar fi avut vreo cicatrice îngrozitoare. Trăsăturile ei întruchipau pentru Vinnie masca răului. Buzele gurii erau groase, fără formă şi presate de dinţii ieşiţi în afară. Obrajii şi fălcile erau groase, tremurânde, ca ale unei babe, iar nasul era sumeţit înainte şi îngroşat. Avea ochi negri, lipsiţi de viaţă, ca două bucăţi de cărbune. Pe lângă toate astea, în fiecare vorbă sau gest al ei exista ceva ce demonstra, nu ura şi dispreţul ei faţă de lume, ci faptul că ea nu mai putea simţi nici o emoţie pentru nimeni şi nimic. Părea asexuată. Când trecea pe lângă tine, capul i se bălăngănea, ca unui rechin. Odată alunecase şi Vinnie sărise înapoi, ca şi cum femeia ar fi fost pe punctul de a smulge o halcă de carne din trupul lui. Când un client ieşea din dormitor, ea arăta cu degetul înspre un altul, dar numai după ce deschidea uşa dormitorului şi croncănea:

— Gata, inimioară?

Auzind acea voce, lui Vinnie îi îngheţa sângele în vene.

El era tânăr, însă. Când trecea pragul dormitorului, sângele i se încălzea din nou. Vedea ca prin ceaţă chipul machiat al femeii, întotdeauna acelaşi. De obicei blondă, ea se mişca în cercul auriu de lumină al unui lampadar astfel încât culorile de pe chipul ei păreau să reflecte lumina, şi atunci i se zăreau gura rujată, nasul lung şi palid, obrajii scofâlciţi, de fantomă şi găvanele ochilor, cu cearcănele negre, vopsite în verde.

Ceea ce se întâmplă după aceea, îl stânjenea întotdeauna pe Vinnie. Femeia îl conducea la o măsuţă joasă din colţul încăperii, unde se afla un lighean plin cu apă fierbinte. Acolo el îşi scotea pantofii, ciorapii şi pantalonii, iar ea îi spăla părţile intime, examinându-i-le cu o privire de expertă.

După aceea îl ducea la patul de lângă perete, el continuând să poarte pe el cămaşa şi cravata (odată, plin de pasiune, începuse să-şi scoată şi acestea, iar femeia spusese: „Nu, pentru numele lui Dumnezeu, n-am toată noaptea la dispoziţie”), şi, scoţându-şi rochia, rămânea goală în faţa lui în lumina chioară a veiozei de lângă pat.

Sfârcurile date cu roşu, pântecul rotund şi bombat de grăsime, triunghiul negru de păr pubian şi cele două coapse lungi şi cărnoase serveau toate scopului. Când curva Îşi arunca rochia de pe ea şi îşi expunea corpul, Vinnie simţea că sângele îi inundă tot creierul cu o asemenea forţă încât avea dureri de cap tot restul serii.

Îmbrăţişarea era formală, o pantomimă. Femeia se întindea pe pat, trăgându-l pe Vinnie deasupra ei, până ce acesta cădea în genunchi şi era prins în cleştele membrelor ei.

Se simţea pierdut. Carne; carne fierbinte şi moale presată de a lui; ceară care se topea; carne caldă, tremurândă, fără sânge sau nervi. Corpul lui, un ţesut

separat, încastrat şi îmbibat de acea carne. Muşchii lui încordaţi împingând în acea bucată de ceară ce lua forma oaselor lui, apoi un moment orbitor şi apoi libertatea şi senzaţia că nu mai era singur.

Asta era tot. Afară îl aşteptau colegii lui funcţionari. Se duceau toţi la un restaurant chinezesc, apoi la un film la Paramount sau la bowling, iar la final la o cafea târzie la un automat. Pe măsură ce funcţionarii îşi găseau prietene stabile sau se logodeau, deşi continuau să vină la hotel, îşi scurtau hoinăreala de după aceea ca să îşi viziteze prietenele. Prinşi în capcană.

Pentru Vinnie vizitele astea erau ca hrana pe care o mânca, că patul în care dormea, ca banii pe care îi câştiga, o parte a rutinei necesare în viaţă ca să supravieţuiască. Pe măsură ce timpul trecea, însă, Vinnie începea să se simtă tot mai izolat de lumea din jurul lui şi de locuitorii ei.

CAPITOLUL 20

Unde erau acei nenorociţi care blestemau America şi visul ei? Şi cine mai avea dubii acum? Cu războiul din Europa, englezii, francezii, germanii şi chiar şi Mussolini trimiteau milioane de oameni la moarte, iar toţi italienii de-a lungul zidului vestic al oraşului aveau buzunarele pline. Cumplita Depresiune se încheiase. Omul nu mai trebuia să cerşească pentru pâinea sa, iar anchetatorii sociali puteau fi aruncaţi în jos pe scări. Se făureau din nou planuri de cumpărare a vilelor în Long Island.

Era adevărat că erau bani câştigaţi din ajutorul dat unor oameni ca să ucidă alţi oameni. Războiul din Europa le dăduse la toţi slujbe. Cei cu o minte destupată protestau, chemând parcă asupra lor necazurile. În fond, în ce altă ţară puteau să se îmbogăţească chiar şi săracii de pe urma neşansei mondiale?

Nativi ai sudului, din Sicilia, Napoli, Abruzzi, italienii de pe Tenth Avenue nu-şi făceau griji în legătură cu Mussolini şi câştigarea războiului. Nu-şi iubiseră niciodată ţara de baştină; nu însemna nimic pentru ei. De secole întregi guvernul ei fusese cel mai amarnic duşman al taţilor lor şi al taţilor taţilor lor. Cei bogaţi scuipaseră mereu în capul săracilor. Vampirii de la Roma şi din nord le supseseră sângele. Ce noroc să se găsească acum, în siguranţă, aici, în America!

Numai Teresina Coccalitti era nemulţumită. Acum nu mai putea declara că fiii ei nu muncesc; aşa că fusese respinsă de la ajutorul social. Ca atare, făcea afaceri secrete, cumpărând sacoşe mari de zahăr, cutii cu grăsime şi

baloturi imense de îmbrăcăminte. Luciei Santa îi mărturisea, misterios:

— Va veni o zi - ah, va veni o zi....

După asta, însă, îşi trăgea fermoarul la gură şi nu mai scotea o vorbă. Ce vroia să spună? Era adevărat că se instituise recrutarea obligatorie, dar de pe Tenth Avenue numai un băiat fusese încorporat. Nu era nimic grav, încă.

Lucia Santa era prea ocupată ca să lase vorbele Teresinei să-i bâzâie prin minte. Locuinţa ei începuse să fie inundată de aur. Copiii munceau după şcoală. Sal şi Lena aveau slujbe parţiale în noua fabrică de medicamente de pe Ninth Avenue. Vinnie lucra şapte zile pe săptămâna. Europenii se puteau omorî până la unul dacă asta era plăcerea lor. Oricum, satul părinţilor Luciei Santa era atât de mic, pământul atât de lipsit de valoare, încât nici una dintre rudele ei nu putea fi în pericol.

Numai Gino nu lucra. Asta, însă, era ultima lui vară de tăiat frunză la câini. În ianuarie avea să absolve liceul şi atunci n-avea să se mai poată scuza. Lucia Santa nu făcuse nici o scofală rugându-şi prietenii să găsească o slujbă pentru Gino. De fiecare dată fusese concediat la scurt timp după angajare.

Acum există, însă, un lucru pe care acel *mascalzone* îl putea face. Vinnie îşi uitase din nou plasa cu mâncare; i-l putea duce Gino. Lucia Santa îi bară drumul băiatului, care, cu bâta de baseball sub un braţ şi cu mănuşa aceea imensă pe o mână, încerca să iasă afară din casă. Exact ca un duce cu pălărie şi bici.

— Du asta fratelui tău la serviri, rosti ea, întinzând sacoşa maronie şi unsuroasă.

Ar fi putut izbucni în râs văzându-i mutra îmbufnată. Era tare mândru dumnealui, ca toţi cei care nu-şi câştiga pâinea cu sudoarea frunţii. Ce drăguţ!

— Am întârziat, mamă, rosti Gino, ignorând sacoşa.

— Ai întârziat de la ce?, se repezi Lucia Santa. Ai întârziat de la cununie? Ai întârziat să pui banii câştigaţi săptămâna asta în bancă? Ai întârziat să-ţi cauţi vreun prieten care să-ţi dea şi ţie o muncă cinstită?

Gino oftă:

— Mamă, Vinnie o să mănânce ceva la cină....

E prea mult. Lucia Santa zise cu amărăciune:

— Fratele tău îşi dă sufletul pentru tine. Nu se duce niciodată să se joace sau să alerge în parc. Tu nu-l rogi niciodată să vină cu tine, iar el e atât de singur.... Nu-i poţi duce nici măcar o bucată de pâine? Eşti cumplit. Du-te şi joacă baseball şi vagabondează cu prietenii tăi. O să-i duc eu mâncarea.

Ruşinat, Gino luă sacoşa. Văzu luminiţele de triumf din ochii maică-sii, dar nu-i păsă. Vroia cu adevărat să facă ceva pentru Vinnie.

O luă pe Tenth Avenue în sus, către Strada 37, apoi către Eleventh Avenue. Îi plăcea să-şi simtă corpul străbătând, liber, aerul greu de vară. Când era mai mic făcea salturi mari ca să vadă dacă putea zbura. Acum, însă, era prea bătrân pentru asta. Cu toate astea, înainte de a ajunge la destinaţie, aruncă sacoşa în aer, înaintea lui, apoi sprintă ca s-o prindă înainte de a cade pe sol.

Se înălţă încet prin trupul clădirii cu miros de şobolani, închis în cuşca unui ascensor. Ajuns sus, liftierul, îmbrăcat cu o uniformă cenuşie şi murdară ce avea insigna gălbuie pe revere, îi deschise uşa cu acel dispreţ misterios pe care îl au unii adulţi faţă de tineri. Gino pătrunse într-o sală mare ce se întindea până la celălalt capăt al clădirii.

Era ca într-un coşmar în care un om vede o închisoare în care ştie că va ajunge şi el să trăiască. Erau acolo şiruri lungi de birouri, pe care se odihneau maşini mecanice de

facturat, din pântecele cărora ieşeau lungi suluri albe de hârtie. Oamenii care operau aceste maşini purtau toţi veste, cămăşi albe şi cravate cu nodul lăsat liber. Erau mai în vârstă decât Vinnie şi lucrau cu iuţeală. Maşinile clănţăneau asurzitor. Fiecare birou avea propria lampă galbenă; restul sălii se afla în beznă, cu excepţia unei tejghele lungi, încărcată cu facturi tipărite. În spatele acestei tejghele stătea aplecat un bărbat înalt şi deşirat, cu o faţă cenuşie cum Gino nu mai văzuse până atunci. Individul sorta facturi în lumina unui fascicul uriaş al unei lămpi puternice. Nu se auzea nici o voce şi nu se zărea nici o rază de lumină de afară. Era ca şi cum aceşti oameni erau cu toţii înmormântaţi deasupra uruitului făcut de trenurile de marfă care treceau pe dedesubt. Gino privi în jur şi îl zări, în cele din urmă, pe Vinnie.

Acesta era singurul lucrător fără vestă. Purta o cămaşă colorată, pe care o putea îmbrăca două sau trei zile fără a o schimba. Părul lui negru şi ondulat părea umed în lumina galbenă a lămpii de birou. Gino observă că Vinnie era mai încet decât ceilalţi şi că faţa îi era încordată de concentrare. Toţi ceilalţi aveau expresia unor somnambuli.

Brusc, Vinnie îşi înălţă privirea. Se holbă la Gino fără să zică ceva şi îşi aprinse o ţigară. Cu surprindere, Gino înţelese că Vinnie nu-l putea vedea, cum, de altfel, nu-l putea vedea nici unul dintre ceilalţi, căci stătea în întuneric, în afara universului lor. Ca atare, trecu de primul rând de birouri şi păşi în lumină. Imediat capetele ţâşniră în sus, ca şi cum Gino ar fi blocat soarele. Vinnie Îşi ridică şi el privirea.

Pe faţa lui Vinnie apăru o expresie mişcătoare de bucurie. Zâmbetul lui era dulce, ca în copilărie. Gino înălţă plasa cu mâncare şi o aruncă. Vinnie o prinse, expert, iar Gino se duse lângă biroul lui.

— Mersi, puştiule, rosti Vinnie.

Colegii din stânga şi din dreapta lui se opriră din facturat. Vinnie li se adresă:

— Ăsta-i frate-meu mai mic, Gino.

Gino fu stânjenit de mândria din vocea lui frate-său. Cei doi bărbaţi îl salutară:

— Salve, puştiule.

Îl priviră destul de rece. Gino deveni conştient de pantalonii lui albaştri trei-sferturi şi de cămaşa albă de lână, şi se simţi stingherit, ca şi cum ar fi venit nepotrivit îmbrăcat la o reuniune sobră. Tipul cu faţa cenuşie strigă.

— Facturaţi marfă, amicilor, că altfel întârziem.

După asta se deplasă către Vinnie şi-i puse pe birou un vraf de facturi. Părea un şobolan bătrân.

— Ai rămas în urmă acum, Vinnie, constată el, sec.

Vinnie răspunse nervos individului întors deja cu spatele.

— N-o să-mi iau pauză mai târziu.

Gino se pregăti să plece. Vinnie se sculă de pe scaun şi îl conduse la ascensor. Aşteptară amândoi, ascultând zgomotul făcut de cablurile de oţel şi uruitul cuştii.

— Ia-o pe scurtătură prin depou, îl îndemnă Vinnie. Ai grijă, însă, la locomotivele în mişcare.

Îşi puse mâna pe umărul lui Gino.

— Mersi că mi-ai adus prânzul. Ai meci sâmbătă?

— Mda, răspunse Gino.

Ascensorul urca prea încet. Gino vroia să iasă cât mai repede de acolo. Îl văzu pe Vinnie uitându-se nervos către maşinile de facturat şi strâmbându-se la şobolanul cenuşiu, care se uita înspre bezna în care se aflau băieţii.

— Dacă mă scol la timp, vin şi eu să te văd, promise Vinnie.

Imediat după aceea sosi ascensorul. Cele două uşi metalice alunecară pe suportul lor, lăsându-l pe Gino să

intre, după care cuşca începu să coboare. Mirosul de putreziciune, de şobolani şi de rahat intrat în descompunere îl făcea să vomite. Când ieşi din clădire, îşi înălţă capul către soarele cald. Rămase acolo, nemişcat, bucurându-se de libertate.

Iar se mai gândi la Vinnie. Începu să alerge încet prin mijlocul depoului, un imens câmp de oţel alb sclipitor, ale cărui linii păreau că alternează între a se deschide în evantai şi a se concentra într-un singur punct. Îşi îndoi braţul drept din cot, ca şi cum ar fi cărat o minge de fotbal şi începu să alerge printre macazele ce păreau a căuta să-i prindă picioarele în capcană. Avu senzaţia că locomotive negre se năpustesc către el, pe care, însă, le evită uşor sărind spre stânga sau spre dreapta. La un moment dat o locomotivă se apropie de el din spate, cu mecanicul aşezat la fereastra din partea lui Gino. Băiatul se luă la întrecere cu ea, sprintând de-a lungul şirului de traverse din lemn, până ce mecanicul se uită urât la el, după care locomotiva pufăi mai repede şi trecu uşurel pe lângă el. Cursa lui Gino se termină când ajunse în mijlocul unei mulţimi de vagoane galbene şi maro, de marfă. Pe sub cămaşa de lână, Gino se simţea puţin transpirat. Mai rău, însă, era că-i era groaznic de foame şi de sete. Brusc, însă, se simţi din nou puternic şi proaspăt. Porni într-o alergare susţinută care-l scoase din depou pe stradă alăturată parcului Chelsea. Îi zări acolo pe prietenii lui jucând mingea şi aşteptându-l.

CAPITOLUL 21

O săptămână mai târziu, într-o dimineaţă, Lucia Santa se trezi cu senzaţia că era ceva în neregulă. Sal şi Lena erau încă în pat. În cursul nopţii, Lucia Santa îl auzise pe Gino venind acasă; îi recunoscuse modul nepăsător şi zgomotos de a se dezbrăca. Pe Vinnie, însă, nu-l remarcase. Îşi aminti atunci că lunea era noaptea lui liberă, şi că în astfel de nopţi el se întorcea acasă chiar mai târziu decât Gino.

Verifică patul lui Vinnie, deşi ştia că era imposibil să intre cineva în casă fără s-o trezească pe ea. El folosea acum vechea cameră a Octaviei, singura care se putea separa de restul apartamentului. În patul de acolo nu se dormise în acea noapte, dar Lucia Santa nu era foarte alarmată. Mai târziu, după ce-şi trimise copiii la şcoală, se sprijini pe pervazul ferestrei şi aşteptă să-l vadă venind. Timpul trecu; la un moment dat zări schimbul de dimineaţă al depoului traversând bulevardul ca să-şi ia prânzul şi înţelese că se făcuse ora amiezei. Atunci deveni, pentru prima dată, îngrijorată. Se îmbrăcă cu o jachetă tricotată din lână şi coborî două etaje ca să-l vadă pe Lorenzo.

Ştia că fiul ei cel mare era prost dispus dimineaţa, dar era prea nervoasă ca să mai aştepte. Îl găsi pe Larry bându-şi cafeaua, îmbrăcat într-o cămaşă de noapte descheiată la gât, ce lăsa să i se vadă pieptul păros. O ascultă luând înghiţituri mici de cafea, iar la sfârşit rosti cu nerăbdare:

— Nu mai e un copil, mamă, pentru numele lui Dumnezeu. Orice ar fi făcut, a terminat prea târziu ca să mai ajungă acasă. După ce o să se scoale o să se ducă direct la lucru.

— Dar dacă i s-a întâmplat ceva? Cum vom şti noi?

— Nu-ţi face griji, căută Larry s-o liniştească, copoii îşi bagă nasul pretutindeni.

Louisa turnă cafea soacră-sii. Pe chipul ei, de obicei lipsit de expresie, se citea grijă. Ţinea la Vinnie - îl cunoştea mai bine decât oricine altcineva în afara maică-sii, şi găsea şi ea că absenţa lui e stranie.

— Te rog, Larry, du-te şi caută-l, rosti ea.

Asta era atât de neobişnuit pentru ea încât Larry renunţă. O bătu uşurel pe umăr pe maică-sa.

— O să mă duc la biroul lui Vinnie. E bine aşa, mamă? Acum lasă-mă să-mi termin cafeaua.

Lucia Santa trebui să se întoarcă acasă la ea şi să se pună pe aşteptat.

La ora trei Gino şi copiii se-ntoarseră de la şcoală. Larry nu dăduse, încă, nici un semn de viaţă. Lucia Santa încercă să-l determine pe Gino să stea lângă ea, dar el păru că nu pricepe ce i se cere. Se grăbi să plece fără a se obosi să răspundă măcar, oprindu-se numai ca să înşface mingea lui de fotbal. Sal şi Lena se apucară să-şi facă temele la masa rotundă din bucătărie, iar ea le pregăti câteva felii de pâine cu ulei de măsline şi oţet, pe post de prânz. Într-un târziu, pe la ora cinci, îşi făcu apariţia Larry, care o anunţă că Vinnie nu era la lucru şi că nimeni nu ştia nimic de el. Lucia Santa văzu că Larry era şi el îngrijorat acum şi începu să-şi frângă mâinile şi să se roage lui Dumnezeu în italiană.

Louisa veni sus cu copiii ei şi încercă să-şi calmeze soacra. Datorită agitaţiei, nimeni nu auzi alt zgomot de paşi urcând treptele în spatele ei. Pe neaşteptate, în cadrul uşii apăru uniforma neagră a unui poliţist feroviar. Alături de el se vedea chipul cenuşiu al brutarului. Ultimul păşi în faţa poliţistului, ca şi cum ar fi vrut să o oprească pe Santa Lucia de a-l vedea şi a-l auzi, şi îşi ridică, inconştient, ambele

mâini în sus, cu palmele către femeie, într-un gest de o asemenea compătimire, încât Lucia Santa fu lovită de dambla. Louisa începu brusc să ţipe de groază.

Gino şedea liniştit, alături de prietenii săi, în faţa clădirii Hudson Guild, când Joey Bianco se apropie de el şi îi spuse:

— Ar fi bine să te duci acasă Gino, e agitaţie cam mare acolo.

Acum Gino se vedea foarte rar cu Joey Bianco. Aşa cum li se întâmpla copiilor, terminaseră cu tovărăşia lor şi acum se simţeau deranjaţi unul de celălalt. Ca atare, Gino nu încercă să-l oprească pe Joey când acesta plecă de lângă el, şi nici să-l întrebe ce se întâmplase. Fu cât pe-aci să nu se obosească nici măcar să se ducă acasă, dar curiozitatea îl împinse să vadă despre ce e vorba.

Traversă parcul Chelsea şi alergă cu uşurinţă de-a lungul Tenth Avenue, până ce ajunse la colţul cu Strada 30. Acolo zări o mulţime de oameni în faţa imobilului în care locuia şi renunţă la fugă, începând să meargă foarte încet.

În mulţime nu se zărea nimeni din familie. Gino urcă scările în fugă şi intră în apartament.

Era supraaglomerat de vecini. Într-un colţ, lângă fereastră, Gino îi zări pe Sal şi pe Lena stând însinguraţi şi ţepeni, cu chipurile împietrite de frică. O parte a gloatei se dădu în lături ca să-i facă loc. îşi văzu mama aşezată pe un scaun. Doctorul Barbato ţinea un ac în aer, iar Larry o strângea cu toată forţa ca să-i oprească convulsiile de care fusese cuprinsă.

Lucia Santa arăta oribil, de parcă nici un muşchi al feţei nu mai era comandat unitar de creier. Gura i se strâmbase într-un mod straniu, şi părea că parcă vrea să spună ceva. Ochii ei aveau acea privire fixă şi directă a orbilor. Partea de jos a corpului tresălta spasmodic pe scaun. În acea clipă braţul doctorului Barbato fulgeră aerul şi înfipse acul în

mâna ei, după care doctorul se aplecă asupra ei şi îi urmări reacţiile.

Încet, trăsăturile Luciei Santa se înseninară. Pleoapele i se închiseră şi corpul i se relaxă.

— Băgaţi-o în pat, rosti doctorul Barbato. O să doarmă o oră. Chemaţi-mă când se scoală.

Ajutat de câteva femei, Larry o cără pe Lucia Santa în dormitor. În acea clipă Gino observă că stătea lângă Teresina Coccalitti. Cu voce joasă, adresându-i-se pentru prima dată, o întrebă:

— Ce a păţit maică-mea?

Zia Teresina fu bucuroasă să îi povestească. Era plăcerea ei, în această zi neagră, să pună lucrurile la punct.

— Oh, maică-ta n-a păţit nimic, rosti ea, măsurându-şi vorbele. E vorba de fratele tău, Vincenzo. A fost găsit în depou, călcat de o locomotivă. Cât o priveşte pe mama ta, asta păţesc părinţii când îşi plâng copiii pierduţi. Cred că a sosit timpul să arăţi un pic de milă faţă de ea.

Gino avea să-şi amintească întotdeauna expresia de ură de pe chipul ei de vultur, după cum avea să-şi amintească de cât de puţină durere simţise faţă de moartea fratelui său şi cât de şocat fusese văzând că absolut toată lumea părea distrusă de amărăciune.

Când Larry ieşi din dormitor, îi făcu semn lui Gino să-l urmeze. Coborâră împreună scările şi se urcară în maşina lui Larry. Afară începuse să se întunece. Urcară pe Strada 36, apoi o luară de-a lungul Ninth Avenue şi se opriră în faţa unui imobil din piatră maronie. Atunci Larry vorbi pentru prima dată.

— Urcă până la etajul trei şi anunţă-l pe Lefty Fay să coboare. Vreau să vorbesc cu el.

În acea clipă, însă, zări pe cineva coborând scările. îşi lăsă jos geamul portierei Şi strigă:

— Hei, Lefty! Se întoarse spre Gino şi zise: Tu du-te în spate şi lasă-l pe el în locul tău.

Lefty Fay era un irlandez înalt, cu umeri largi. Gino îşi aminti că el crescuse alături de Larry - de fapt era singurul din cartier care-l pusese jos pe Larry într-o bătaie cu pumnii. Cei doi tineri îşi aprinseră câte o ţigară, iar Gino se ghemui mai bine pe bancheta din spate. Mesajul brutal al Ziei Teresina plutea încă în mintea lui, neînţeles pe deplin. Gino nu simţea, încă, că Vinnie era cu adevărat mort.

Vocea lui Larry se auzea calmă, dar încărcată de griji, în întunericul din maşină.

— Isuse, ce zi mizerabilă pentru toată lumea.

— Mda, mormăi Lefty Fay a aprobare. Avea o voce aspră de la natură, iar acum i se putea sesiza uşor o notă de adevărată tristeţe în ea. Tocmai mă duceam să beau un pahar. Nu mi-am putut mânca nici măcar cina.

— Cum se face că n-ai ştiut că era fratele meu după ce l-ai lovit cu locomotiva?

Deşi nu se putea detecta nici un fel de acuzaţie în vocea lui Larry, Lefty Fay răspunse furios:

— Isuse, Larry, doar nu mă învinovăţeşti? S-a petrecut la dracu' în praznic, în fundul depoului, lângă Strada 42.

Văzând că Larry nu zice nimic, continuă, mai calm:

— Îl ştiam numai de puşti, din vremea când tu şi cu mine ieşeam împreună în oraş. De atunci s-a schimbat mult. În plus, n-avea nici un act la el.

— Nu te învinovăţesc, îl linişti Larry. Avea o voce obosită. Poliţistul spune, însă, că ai scris în raportul tău că fratele meu a sărit în faţa locomotivei. Cum vine asta?

Din beznă, Gino aşteptă răspunsul lui Fay. Urmă o lungă tăcere. După aceea, vocea aspră rosti:

— Jur pe ce am mai sfânt, Larry, că aşa mi s-a părut mie. Dacă aş fi ştiut că e fratele tău, n-aş fi scris în raport, dar

aşa mi s-a părut mie.

Gino aproape că îl simţi pe Larry forţându-se să zică:

— Hei, Lefty, las-o moale. Ştii bine că frate-miu Vinnie n-ar fi făcut aşa ceva. Îi era frică şi de propria umbră, şi asta încă de mic. Poate că era beat sau ameţit. Ştii că poţi schimba raportul...

Fay îl întrerupse iute:

— Nu pot, Larry, ştii bine că nu pot. Dac-aş face-o, m-ar termina copoii. Mi-aş pierde slujba.

Larry interveni hotărât:

— Îţi garantez eu o slujbă.

Nu primi nici un răspuns. Continuă:

— Ştiu că n-ai dreptate, Lefty. Dacă nu-ţi schimbi, însă, raportul, ştii ce se va întâmpla cu maică-mea? O să înnebunească. Când eram copii, obişnuiai să mănânci la mine acasă. Vrei să-i faci aşa ceva ei?

Cu voce tremurândă, Fay răspunse:

— Trebuie să mă gândesc la nevastă-mea şi la copii.

Larry nu-i replică.

— Dacă schimb raportul, s-ar putea ca cei de la calea ferată să fie nevoiţi să-i dea maică-tii o compensaţie. Asta înseamnă că mă vor taxa pe mine, mai mult ca sigur. Pur şi simplu nu pot s-o fac, Larry. Nu-mi cere aşa ceva.

— Ba îţi cer. O să iei jumătate din bani.

Fay izbucni într-un râs nervos.

— Crezi că dacă lucrezi pentru di Luca îmi poţi forţa mina, Larry?

Era aproape ca o provocare, o amintire a zilelor în care erau copii şi Lefty îl bătea pe Larry pe trotuar.

Deodată se auzi o voce pe care Gino n-o recunoscu, dar care îl paraliză de frică. Era o voce saturată de pizmă, cruzime şi ură, cea mai cumplită voce pe care o putea scoate un om din adâncurile fiinţei lui. Era vocea lui Larry.

— O să te crucific.

Era mai mult decât o ameninţare. Era o promisiune mortală, total inumană.

Gino se simţi rău. Împinse portiera maşinii şi ieşi la aer curat. Vroia să plece, dar îi era frică să nu-i facă ceva Larry lui Fay. Îl văzu, însă, pe Fay ieşind din maşină şi pe Larry întinzându-se peste portieră că să-i dea câteva hârtii împăturite. După ce Fay se îndepărtă, Gino ocupă locul din faţă. Nu se putu uita la frate-său. Pe drumul către casă, Larry zise cu voce obosită:

— Să nu crezi balivernele individului, Gino. De fiecare dată când se petrece un accident, toată lumea minte. Nimeni n-are chef să-şi asume vina. Poliţistul mi-a spus că Vinnie era beat - mirosea a alcool. Bun, a fost vina lui, dar el n-ar fi sărit niciodată în faţa unei locomotive.

Făcu o pauză, apoi, ca şi cum ar fi trebuit să se explice, continuă:

— Mă tem pentru bătrâna, of, Doamne, ce mă tem pentru bătrâna!

Nici unul dintre ei nu putea vorbi despre Vinnie.

CAPITOLUL 22

Chiar şi moartea aduce muncă şi trudă: cafea ce trebuie făcută pentru cei care stau de veghe, vin servit, recunoştinţă şi afecţiune arătată rudelor şi prietenilor care vin să-şi prezinte condoleanţele.

Fără excepţie, toată lumea trebuie anunţată oficial de către cea mai apropiată rudă a decedatului. În cazul lui Vinnie, era vorba de naşii care locuiau în New Jersey, de verişorii ce trăiau în castelele lor din Long Island, de vechii prieteni din Tuckahoe; toţi aceştia trebuiau trataţi într-o astfel de zi ca nişte duci, căci totul se desfăşura în văzul lumii şi, ca atare, comportamentul trebuia să fie fără cusur.

Apoi, datorită faptului că numai proştii stăteau la căpătâiul mortului în propria casă, exista veghea din capelă, iar acolo trebuia să fie în permanenţă un membru al familiei care să-i întâmpine pe cei veniţi pentru un ultim omagiu. Corpul bietului Vincenzo nu trebuia lăsat singur nici o clipă, atâta vreme cât se mai găsea deasupra pământului. Avea acum, mort fiind, mai mulţi tovarăşi decât avusese vreodată în viaţă.

În prima seară a veghei, familia Angeluzzi-Corbo se strânse în bucătăria de pe Tenth Avenue. Camera era friguroasă. Soba cu petrol fusese pusă deoparte de vreme ce toată lumea avea să se întoarcă foarte târziu.

Lucia Santa stătea la masă, dreaptă, greoaie, îmbrăcată în negru, cu ochii umflaţi şi îngustaţi. Bea cafea, neuitându-se la nimeni, cu chipul de culoarea cerii.

Octavia şedea lângă ea, pe jumătate întoarsă către ea, gata s-o atingă şi gata să-şi facă cunoscută prezenţa pe

orice cale. Imobilitatea stranie a mamei o înspăimânta pe fiică.

Lucia Santa privi de jur împrejur prin cameră, de parcă acum i-ar fi văzut pe toţi pentru prima dată. Într-un târziu, zise:

— Daţi-le ceva de mâncat lui Salvatore şi Lenei.

— O fac eu, sări imediat Gino.

Era îmbrăcat într-un costum negru, cu o banderolă neagră din mătase pe braţ. Stătea în picioare, în spatele maică-sii, în afara razei ei vizuale, sprijinindu-se pe pervazul ferestrei. Se duse iute către răcitorul din hol. Se bucura să iasă, fie şi pentru o clipă, din acea încăpere.

Toată ziua stătuse în casă ca s-o ajute pe maică-sa. Servise cafea, spălase vase, întimpinase vizitatori, avusese grijă de copii. Toată ziua, maică-sa nu-i adresase nici o vorbă. O dată o întrebase dacă vroia să mănânce ceva. Atunci ea îl privise lung şi rece şi îi întoarse spatele fără a-i spune ceva. De atunci el nu-i mai vorbise şi încercase să rămână în afara razei ei vizuale.

— Mai vrea cineva ceva? întrebă el acum, nervos.

Maică-sa ridică privirea şi se uită drept în ochii lui.

Gino parcă fusese fulgerat de două fascicule orbitoare.

— Mai dă-i mamei nişte cafea, rosti Octavia.

Vorbea încet, ca o şoaptă, aşa cum procedau toţi, de altfel.

Gino luă ibricul şi-i umplu maică-sii ceaşca. În cursul operaţiunii îi atinse, fără să vrea, corpul, iar ea se dădu imediat înapoi, privind în sus spre el de o asemenea manieră, încât el îngheţă pe loc, ţinând ca un idiot ibricul sus deasupra mesei.

Atunci interveni Larry:

— Ar fi mai bine să pornim.

Arăta uluitor de chipeş în costumul negru, cu cămaşă

albă ca zăpada şi cravată neagră. Banderola de doliu de pe braţ îi atârna într-o parte. Lucia Santa se întinse să i-o prindă cu un ac.

Octavia întrebă:

— Cum rămâne cu Zia Coccalitti?

— Vin eu mai târziu după ea, promise Larry. După ea, după *panettiere* şi după părinţii Louisei.

Octavia replică nervoasă:

— Sper că n-o să fie prea mulţi copii care să se joace în jurul capelei. Sper că o să aibă toţi bunul simţ să-şi lase puştimea acasă.

Nu-i răspunse nimeni. O aşteptau toţi pe Lucia Santa să facă prima mişcare. Gino se sprijini din nou de pervazul ferestrei, într-o rână, cu capul plecat, neuitându-se la nimeni, în afara razei vizuale a maică-sii.

În cele din urmă Octavia nu mai răbdă. Se sculă de pe scaun şi îşi îmbrăcă haina, după care montă banderolele de doliu pe braţele lui Sal şi al Lenei. Louisa se ridică şi ea şi îşi îmbrăcă haina. Larry porni nerăbdător spre uşă. Lucia Santa continua să rămână nemişcată. Erau cu toţii un pic înspăimântaţi de imobilismul ei. Octavia zise:

— Adu haina mamei, Gino.

Gino se duse în dormitor, se îmbrăcă, apoi se întoarse şi se postă în spatele scaunului maică-sii. Îi ţinu haina larg deschisă astfel încât ea să se poată îmbrăca uşor. Maică-sa păru că nu-l observă.

— Haide, mamă, o invită el moale, cu o voce în care se simţea pentru prima dată milă.

Abia atunci Lucia Santa se răsuci pe scaun şi se uită înspre el cu o expresie atât de rece şi de dură pe chip, încât Gino făcu un pas înapoi. În cele din urmă, cu destul calm, ea rosti:

— Oh, deci la înmormântarea asta mergi şi tu, nu?

Pentru o clipă se blocară toţi, nevenindu-le să-şi creadă urechilor şi nepricepând prea bine cele rostite de ea, şi asta pentru că nu le venea să creadă că poate exista atâta cruzime, până ce văzură faţa lui Gino albindu-se şi împietrindu-se. Băiatul ţinu haina între el şi maică-sa ca şi cum ar fi vrut să se autoprotejeze. Ochii lui căpătară un ciudat magnetism.

Lucia Santa continuă să se uite la el cu o privire complet lipsită de milă. Vorbi din nou, cu acelaşi calm:

— De ce ne faci onoarea asta? Pe taică-tău n-ai vrut să-l vezi în sicriu. Cât timp frate-tău trăia nu l-ai ajutat niciodată, n-ai avut niciodată un pic de timp pe care să-l rupi de lângă preţioşii tăi prieteni ca să ţi-l petreci împreună cu ruda ta de sânge. N-ai avut nici o clipă milă faţă de el şi nu i-ai dăruit niciodată nimic. Făcu o scurtă pauză, după care vocea îi deveni insultătoare şi dispreţuitoare: Vrei să arăţi acum cât de rău îţi pare? Te oferi să torni cafea şi să-mi ţii haina. E, deci poate că nu eşti un animal, la urma urmei. În cazul ăsta chiar şi tu ar trebui să ştii cât de mult te-a iubit fratele tău şi cât de bun a fost el. Aşteptă câteva clipe, ca şi cum ar fi trebuit să urmeze o replică, apoi încheie simplu: Pleacă. Nu vreau să-ţi mai văd faţa.

În subconştientul lui, Gino ştiuse că ea urma să spună tot ceea ce a spus. Fără să-şi dea seama privi de jur împrejurul camerei după ajutor, dar nu observă pe feţele celorlalţi decât groază bolnăvicioasă a unor oameni martori la un accident, soldat cu o victimă groaznic mutilată. În acea clipă, Gino avu senzaţia că orbeşte şi că nu mai vede nimic. Lăsă haină din braţe să cadă la podea şi se dădu înapoi până ce atinse pervazul ferestrei.

Habar n-avea dacă-şi închisese ochii sau creierul lui refuza să se uite la maică-sa. Oricum, Lucia Santa începu să ţipe:

— Nu vreau să mergi şi tu. Scoate-ţi haina de pe tine. Stai acasă şi ascunde-te ca un animal ce eşti!

În acea clipă vocea Octaviei se înălţă în aer, furioasă şi rugătoare în acelaşi timp:

— Ai înnebunit, mamă? Taci din gură, pentru numele lui Isus!

Gino o auzi pe Lena începând să scâncească de groază. Puţin mai încolo se auziră zgomote de oameni părăsind încăperea şi coborând pe scări. La un moment dat Gino recunoscu un râset ciudat ca fiind al maică-sii, amestecat cu fâsâitul hainelor noi şi ţepene. Imediat după aceea auzi şoapta Octaviei:

— N-o asculta pe mama. Mai stai un pic pe aici, apoi vino la capelă. Ea vrea, de fapt, ca tu să vii acolo. Făcu o mică pauză, apoi continuă: Te simţi bine, Gino?

El încuviinţă din cap.

Totul era nemişcat în jur. Începu, încet, să vadă din nou. Avu senzaţia că becul din plafon răspândeşte o lumină galbenă şi murdară în încăpere, şi i se păru că masa mare şi rotundă pluteşte în cercul luminos aşa cum era, cu ceşti de cafea pe ea şi cu mici pete de lichid noroios pătând faţa de masă. De vreme ce trebuia să aştepte înainte de a se duce şi el la capelă se apucă să cureţe bucătăria şi să spele vasele. După aceea îşi îmbrăcă haina cu banderola de doliu pe braţ şi ieşi din casă. Încuie uşa şi puse cheia sub răcitor. Când ieşi din clădire se izbi de coroană funerară prinsă de uşă. Din pricina nopţii florile păreau negre.

Gino porni către centru, către Tenth Avenue, trecu de locul unde fusese podul şi se luă după urma lui până ce se trezi în faţa unei clădiri imense. Brusc văzu un indicator stradal pe care scria „St. John’s Park”. De jur împrejur, însă, nu se vedea nici un copac. îşi aminti că fratele lui, Larry, spunea întotdeauna că pleca călare din St. John’s Park.

Când era puşti, Gino credea că era vorba de un adevărat parc, o oază cu copaci, iarbă şi flori.

Capela se găsea pe strada Mulberry. Ca atare, trebuia să o ia înspre est. Pe drum se opri la un bar ca să-şi cumpere ţigări.

Oamenii ce şedeau în faţa tejghelei erau toţi lucrători de noapte. În aerul plin de fum de ţigară se simţea o teribilă singurătate, ca şi cum nimeni şi nimic nu-i putea uni pe aceşti indivizi. Gino plecă cât putu de repede de acolo.

Afară, cu excepţia zonelor luminate de felinarele de stradă, străzile erau întunecate. Undeva, la distanţă, Gino zări o mică cruce de neon. În aceeaşi clipă simţi o ciudată slăbiciune a corpului. Picioarele începură să-i tremure. Trebui să se aşeze pe o piatră ca să fumeze o ţigară, înţelesese, în sfârşit, că urma să privească chipul lipsit de viaţă al lui Vinnie. Îşi aminti atunci cum şedeau el şi Vin- nie pe pervazul ferestrei, în nopţile copilăriei, singuri în casă, numărând stelele de pe cer.

Îşi duse palmele la faţă şi fu surprins să constate că plânge. De el se apropie o ceată de copii zgomotoşi. Când ajunseră în dreptul lui se opriră şi se uitară la el râzând. N- aveau nici o teamă. Într-un târziu Gino se ridică şi porni mai departe, grăbit, la drum.

Între capelă şi gardul împrejmuitor exista un coridor lung, cu o copertină neagră deasupra, ca protecţie pentru cei ce intrau împotriva intemperiilor naturii. Gino străbătu coridorul, deschise uşa capelei şi pătrunse într-o mică anticameră, ce se deschidea, printr-o arcadă, către o sobă imensă, ca de catedrală, plină de lume.

Gino avu senzaţia că toţi de acolo îi sunt străini. Îl zări pe *panettiere,* ce părea o bucată imensă de cărbune în vechiul lui costum negru. Alături, fiul lui, Guido, părea sinistru de întunecat. În altă zonă, frizerul, maniacul ăla solitar, şedea

tăcut pe un scaun, cu ochii lui scrutători înmuiaţi de vederea morţii.

Femeile de pe Tenth Avenue stăteau aliniate lângă ziduri, iar colegii lui Vinnie se înghesuiseră laolaltă într-un grup masiv. Mai era acolo Piero Santini din Tuckahoe, alături de fiică-sa, Caterina, femeie măritată acum, gravidă, cu faţa roză, cu o privire rece şi plină de încredere în sine de pe urma dorinţelor cărnii, satisfăcute şi bine cunoscute acum. Într-un colţ se aflau Louisa şi copiii ei.

Nevasta lui Larry avea o expresie de durere întipărită pe frumosul ei chip, şi îşi urmărea soţul cu atenţie.

Larry se găsea împreună cu un grup de oameni de la calea ferată. Gino fu şocat să-i vadă comportându-se normal, zâmbind şi discutând despre orele suplimentare petrecute la serviri sau despre modalităţile de a cumpăra o casă în Long Island. Larry se apucă să le povestească despre o afacere cu o brutărie şi zâmbetul lui fermecător îi făcu pe toţi să se simtă în largul lor, de parcă şi-ar fi băut cafeaua într-un bar.

Larry îl zări pe Gino şi-i făcu semn să vină la el. Îl prezentă pa Gino bărbaţilor din jurul lui, iar aceştia se apucară să-i strângă mâna cu fermitate solemnă, ca să-şi arate respectul şi compasiunea. După aceea, Larry îl luă pe Gino deoparte şi îi şopti:

— Du-te să-l vezi pe Vinnie şi să vorbeşti cu maică-ta.

Pentru o clipă Gino încremeni când auzi îndemnul „du-te să-l vezi pe Vinnie”, ca şi cum frate-său ar fi fost încă în viaţă. Larry îl conduse către capătul îndepărtat al încăperii, unde se găsea o altă arcadă, mai mică şi ascunsă de un grup de oameni strânşi în faţa ei.

Pe lângă Gino trecură în fugă doi băieţi şi imediat se auzi o şoaptă supărată venind dinspre mamă lor. O tânără fată,

ce nu avea mai mult de paisprezece ani, alergă după ei, îi prinse şi îi trase înapoi către scaunele lor de lângă perete. Gino reuşi, în sfârşit, să-şi croiască drum pe sub această a doua arcadă şi pătrunse într-altă încăpere mică. Văzu sicriul odihnindu-se lângă peretele îndepărtat al camerei.

Vinnie zăcea pe un pat de satin alb. Oasele feţei, sprâncenele, nasul lung şi subţire i se înălţau ca nişte dealuri în jurul ochilor închişi. Chipul de acolo îi era cunoscut, dar nu putea fi fratele său. Pur şi simplu Vinnie nu se găsea acolo. Nu mai rămăsese nimic din el - dispăruseră poziţia stingherită a corpului, ochii adumbriţi ce exprimau durere şi conştiinţa înfrângerii, amabilitatea blândă şi vulnerabilă. Gino vedea acum o statuie complet lipsită de suflet, lipsită de orice însemnătate.

Cu toate astea, Gino se simţi insultat de femeile aflate acolo. Acestea stăteau cu spatele lipit de perete, în unghiuri drepte faţă de sicriu, şi vorbeau toate deodată, ca un cârd de gâşte, cu voce joasă. Lucia Santa vorbea şi ea, mai puţin decât celelalte, dar pe un ton natural. Ca s-o mulţumească, Gino se duse drept spre sicriu şi se postă deasupra fratelui său, privind, însă, mai mult giulgiul de satin. Nu simţea nimic, căci cel întins acolo nu era, de fapt, Vinnie, ci numai o dovadă generală a morţii.

Se întoarse ca să treacă din nou pe sub arcadă, dar Octavia se ridică de pe scaun, îl înşfăcă de braţ şi îl conduse către maică-sa. Imediat, Lucia Santa se adresă femeilor de lângă ea:

— El e fiul meu Gino, cel mai mare după Vincenzo.

Era modul ei de a spune că Gino era copilul celui de al doilea soţ al ei.

Una dintre femei cu faţa zbârcită ca o nucă, rosti aproape cu furie:

— *Eh, Giovanetto,* vezi bine cum suferă mamele pentru

fiii lor. Ai grijă să nu o îndurerezi şi tu.

Era o rudă de sânge, şi de aceea îşi permitea să vorbească pe un ton de comandă, cu toate că Octavia îşi muşcă buza de mânie.

Gino îşi lăsă capul în jos. Lucia Santa îl întrebă:

— Ai mâncat ceva?

Gino dădu din cap. Nu putea să vorbească şi nu se putea uita la maică-sa. Îi era cumplit de frică că ea să nu-l plesnească în faţa tuturor. Lucia Santa, însă, avea un ton normal. Îl concedie scurt:

— Du-te să-l ajuţi pe Lorenzo ca să discute cu oamenii şi fă ce-ţi spune el.

Peste o clipă numai Gino o auzi, uimit, cum se adresează femeilor din jurul ei, cu o voce încărcată de satisfacţie:

— Ah, e atât de multă lume aici... Vincenzo avea atât de mulţi prieteni...

Lui Gino îi veni să vomite. Nici unul dintre cei prezenţi nu-l cunoscuse pe Vinnie şi nici unuia nu-i păsase de el.

Maică-sa văzu expresia de pe chipul lui şi o înţelese. Nu era decât acel dispreţ imatur şi arogant pe care tinerii îl au faţă de prefăcătorii, şi asta fiindcă ei nu ştiu ce înseamnă cumplita nevoie de protecţie împotriva loviturilor sorţii. Îi dădu drumul să plece. Avea el să înveţe totul, pe pielea lui.

În acea sală întunecată timpul îşi pierdu semnificaţia. Gino se apucă să întâmpine noii-veniţi şi să-i conducă către locul în care erau aşteptaţi, de Lucia Santa pe scaun şi de Vinnie în sicriu. Curând observă că maică-sa absorbea, pur şi simplu, consolările acestor oameni care nu însemnau nimic pentru ea sau pentru fratele lui mort. Zia Louche l-ar fi bocit cu adevărat pe finul ei, dar Zia Louche murise şi ea. Nici măcar Octavia nu părea atât de îndurerată precum credea el că trebuie să fie ea.

Ca într-un vis, Gino le arăta acestor străini unde să

semneze în registrul de condoleanţe şi unde să-şi pună donaţiile băneşti. După aceea le dădea drumul ca unor porumbei, iar ei se îndreptau imediat către căminul lor, reprezentat aici de nişte rude pe care nu le mai văzuseră de la ultima înmormântare.

Juca, pentru prima dată în viaţa lui, rolul unui membru al familiei. Lăsa oamenii să intre, după care îi conducea afară. Discuta cu toţi, îi întreba de familiile lor, clătina politicos din cap când ei îşi mărturiseau groaza legată de accidentul care adusese această tragedie, se identifica, da, ca fiind cel mai mare fiu al celui de al doilea soţ şi le observa mutrele care-l clasificau imediat ca fiind acel *disgrazia* despre care se vorbea. Soţii Santini nu-şi puteau ascunde uşurarea că nu se înrudiseră cu această familie şi cu tragedia ei. Doctorul Barbato se ivi doar pentru câteva minute, îl bătu pe umăr pe Gino cu o drăgălăşenie neaşteptată. Avea şi el, în sfârşit, pe faţă o expresie care nu era, nici de vinovăţie, nici de lăsat de izbelişte.

Fiind mai apropiat de familie, aproape ca unul de-al ei (în definitiv fusese o vreme patronul decedatului), brutarul îi zise lui Gino:

— Eh, deci a fost un accident? Bietul băiat, era tot timpul atât de trist...

Gino nu-i răspunse.

Zia Teresina Coccalitti, rechinul ăla în haină de om, nu vorbi cu nimeni. Stătea lângă Lucia Santa, paralizată de frică - ca şi cum moartea, atât de apropiată acum de ea, ar fi descoperit, cu gelozie, existenţa ei şi a celor patru fii ai ei, dar şi faptul că trişaseră cu toţii pe cei de la ajutorul social, precum şi casa ei, plină cu saci de zahăr şi făină şi cu cutii cu grăsime, din care ea era convinsă că va cîşti- ga o avere într-o bună zi.

Guido, fiul brutarului, era îmbrăcat în uniformă de soldat.

Era unul dintre primii tineri recrutaţi în timp de pace, şi venise acasă în prima lui permisie. Părea îndurerat cu adevărat. Când se aplecă să o sărute pe Lucia Santa pe obraz, i se zăriră lacrimi în ochi. La un moment dat Îşi făcu apariţia şi Don Pasquale di Lucca, mai mult din consideraţie pentru Larry ca să-şi exprime condoleanţele şi lăsă în urmă, în cutia pentru donaţii, o bancnotă de o sută de dolari, pe care o introdusese ca un adevărat domn, într-un plic lăsat nescris. Imensa sală era acum plină de lume, iar copiii mai mici adormiseră în scaunele lor de lângă perete.

Când se făcu aproape ora unsprezece, oră la care nu mai venea nimeni, Larry îl luă pe Gino şi-i spuse:

— Hai la o cafea. I-am spus lui Guido să preia treaba aici.

Ieşiră afară numai în costume şi o luară în josul străzii până ce ajunseră la un mic băruleţ. La cafea, Larry i se adresă lui Gino cu blândeţe:

— Nu te necăji că a ţipat bătrână la tine. Mâine o să uite totul. Şi ascultă bine, puştiule, eu şi Octavia o să te ajutăm. Eu o să dau cincizeci pe lună şi ea o să dea tot cincizeci.

O clipă Gino habar n-avea la ce dracu’ făcea referire Larry. Imediat, însă, pricepu că lumea lui se răsturnase cu fundul în sus. De acum înainte maică-sa şi ceilalţi doi copii mai mici depindeau de el. În toţi anii ăştia fugise cât putuse de tare de această clipă, care, iată, sosise, răbdătoare. Avea să se ducă la lucru, să doarmă, şi n-avea să mai existe nici un secret între el şi maică-sa. Urma să fie atras în familie şi în destinul ei. N-avea să mai fie niciodată capabil să evadeze. Îl surprinse şi mai tare, însă, faptul că, odată cu înţelegerea acestor lucruri simţea ceva ca o uşurare. I se părea chiar că primise nişte veşti bune.

— Trebuie să-mi iau o slujbă, rosti el.

Larry încuviinţă:

— Ţi-am aranjat eu. O să iei locul lui Vinnie la calea

ferată. Vrei să mergi în continuare la şcoală?

Gino zâmbi.

— Clar.

Larry se întinse şi îi atinse braţul.

— Ai fost mereu un băiat bun, Gino. Acum, însă, trebuie să te îndrepţi un pic. Înţelegi la ce mă refer, nu?

Gino înţelesese. De acum trebuia să se gândească la familie. Era obligat să înceteze de a mai face toate chestiile alea care-i produceau plăcere. Trebuia să-i producă maică-sii o satisfacţie mai mare. De acum înainte nu mai era copil. Dădu din cap şi cu voce joasă, întrebă:

— Tu chiar crezi că Vinnie s-a aruncat în faţa locomotivei ăleia?

În acea clipă cu Larry se petrecu o schimbare înspăimântătoare. Chipul i se făcu de culoarea bronzului, iar corpul păru că i se aprinde de o ură veninoasă.

— Asta-i rahat mâncat cu polonicul! I-am aranjat eu pe mecanic şi pe fochist. Dacă ai să auzi vreodată pe cineva, oricine ar fi el, că face pe deşteptul în legătură cu asta, dă-mi de ştire şi-l pun eu pe calea cea bună. Se opri o clipă, apoi reluă: Şi să nu povesteşti nimănui ce s-a întâmplat când am discutat cu Lefty Pay.

Expresia de ură i se mai estompă şi pielea feţei deveni mai luminoasă.

— Dacă te întreabă bătrâna ceva, să juri pe cruce că a fost un accident.

Gino încuviinţă.

Porniră înapoi către capelă. Continuând să-l ţină pe Gino de braţ, Larry zise:

— Nu-ţi face prea multe griji, puştiule. În câţiva ani o să întorc banii cu lopata, mai ales cu războiul ăsta şi cu toate alea, şi atunci o să îmbrac familia în aur şi tu o să poţi face ce vrei. Zâmbi: Am fost şi eu ca tine odată.

O găsiră pe Octavia aşteptându-i şi tremurând de frig sub copertina neagră din faţa capelei. Când îi văzu, ea se interesă cu voce ascuţită:

— Unde aţi fost? Mama e teribil de nervoasă - crede că Gino a plecat.

— Of, Doamne, gemu Larry. Vorbesc eu cu mama. Tu du-te în capelă, Gino.

Gino se simţi din nou cuprins de frică şi îşi dădu seama că arăta, probabil, teribil de speriat. Larry îl proteja. El era prea uluit de groaza care-l inundase.

Peste câteva minute Larry se întoarse zâmbind şi zise:

— Ca de obicei, Octavia face din ţânţar armăsar. Bătrâna nu vrea decât să se asigure că o să fim aici când se închide capela.

Oamenii începură să iasă. Se ivi şi cioclul care, ca rudă de sânge a mortului, îi ajută pe Larry şi pe Gino să-i dea afară mai repede pe cei de acolo, până ce, într-un târziu, nu rămaseră decât cei mai apropiaţi de familie. Imediat ce imensa sală se goli, Gino auzi zgomotul scaunelor hârjiite pe podeaua micii cripte în care se găsea sicriul. Maică-sa şi prietenele ei se pregăteau să plece. Veghea se încheiase.

În cealaltă cameră se lăsase o stranie tăcere şi Gino se gândi să plece acasă înaintea celorlalţi, ca să o evite pe maică-sa. Se temuse în această zi de ea mai mult decât se temuse de ceva vreodată în viaţa lui.

Cumplitul urlet îl luă pe Gino complet prin surprindere, îngheţându-l de groază. Urmă imediat un alt strigăt ce irupse într-un val uriaş de gemete ale maică-sii:

— Vincenzoo, Vincenzoo!!

Era o asemenea durere în acea voce încât Gino vru să zboare pe uşă şi să se ascundă undeva unde nu mai putea auzi nimic. Ca şi cum i-ar fi citit gândurile lui Gino, ca şi cum ar fi aşteptat această clipă, cu mult calm, cioclul îi

puse o mână pe umăr băiatului şi strânse.

Brusc, spaţiul de sub arcadă se umplu de negru - erau cele patru femei care se răsuceau şi se încolăceau una în jurul celeilalte ca nişte şerpi. Octavia, Louisa şi Zâna Teresina încercau s-o tragă pe sub arcadă pe Lucia Santa, care se zvârcolea ca posedată de diavol.

Încercaseră s-o calmeze cu vorbe şi mângâieri lingă sicriu, dar fără rezultat. Se apucaseră atunci să-i amintească Luciei Santa de datoria ei de mamă a altor cinci copii, dar ea-şi înfipsese unghiile în sicriul fiului ei mort. Acum cele trei femei n-o mai tratau cu milă. N-aveau de gând s-o lase să rămână acolo, căci nu-i puteau permite să înnebunească de durere. N-aveau să-i dea voie să întoarcă spatele vieţii şi datoriilor ei. Se purtau fără milă cu ea. Octavia o ţinea de un braţ şi de un umăr. Louisa trăgea de celălalt braţ, dar cu mai puţină forţă, astfel încât corpul Luciei Santa atârna într-o parte. Zia Teresina o apucase strâns de gât şi de sâni şi contribuia şi ea cum putea la cărat.

La un moment dat, însă, ca un animal extrem de încăpăţânat, Lucia Santa se lăsă grea şi îşi încordă toţi muşchii, astfel încât celelalte femei nu o mai putură căra. Lucia Santa nu protestă şi nu mai gemea. Pălăria şi voalul negru i se lăsaseră pe o parte a capului. Avea o expresie de încăpăţânare pe chip, dar, în acelaşi timp, şi de ură bestială, aproape inumană. Cu toate astea, nicicând nu se comportase mai bine, nu se dovedise mai invincibilă, ca şi cum acest univers al morţii ar fi trebuit să se fărâme în bucăţi, să se facă nevăzut în faţa durerii ei maiestuoase.

Cele trei femei se îndepărtară de ea. Louisa izbucni în lacrimi. Octavia îşi acoperi faţa cu palmele, apoi rosti:

— Larry, Gino, ajutaţi-ne.

Tinerii traversară încăperea şi se alăturară femeilor în

jurul mamei lor. Gino nu îndrăzni s-o atingă. Lucia Santa îşi ridică capul şi i se adresă lui Gino:

— Să nu-ţi laşi fratele singur. Nu-l lăsa singur în noaptea asta. El n-a fost niciodată curajos. A fost prea bun ca să fie curajos.

Gino îşi înclină capul ca să-şi arate acordul.

— Tu nu mă asculţi niciodată, continuă ea.

Cu voce joasă, Gino răspunse:

— O să stau aici toată noaptea. Îţi promit.

Se forţă să întindă mâna şi să-i îndrepte pălăria, cu un gest rapid. Era prima dată în viaţa lui când făcea aşa ceva pentru ea. Maică-sa îşi ridică mâna, îşi atinse pălăria şi şi-o scoase. Se sculă în picioare şi porni spre uşă cu pălăria în mină, ca şi cum n-ar fi suportat să-şi mai atingă faţa, ca şi cum acum, cu capul descoperit, putea înfrunta din nou viaţa şi nedreptatea ei perpetuă şi era pregătită să suporte inevitabila înfrângere din partea sorţii.

Cioclul se oferi să-i aducă lui Gino un pat pliant, şi se scuză că trebuia să închidă poarta de la stradă. Îi arătă lui Gino un clopot aflat în altă cameră din care putea suna dacă vroia să iasă afară. El însuşi dormea într-o cameră deasupra capelei. Gino dădu încontinuu din cap, ca să arate că înţelege, până ce omul dispăru pe o uşiţă interioară.

Rămas singur în capela întunecată şi ştiind că dincolo de mica arcadă se afla corpul neînsufleţit al fratelui său, Gino se simţi în siguranţă, aşa cum nu se mai simţise nici o clipă de când murise Vinnie. Aranjă câteva scaune de lemn într-un şir, ca pe o canapea improvizată şi îşi rulă haina ca să-şi încropească o pernă. Se întinse pe scaune cu o ţigară în gură şi cu un braţ lipit de peretele rece, şi încercă să vadă în ce măsură se schimbase lumea lui.

Se gândi la lucrurile pe care le aflase. Larry ajunsese un adevărat bandit şi oamenii se temeau de el. Cât de proşti

puteau fi! Larry nu dăduse niciodată în nimeni, nici măcar în fraţii săi mai mici. Iar Lefty Pay fusese un ticălos când declarase că Vinnie se aruncase în faţa locomotivei - Vinnie era atât de timid încât ezita să se urce chiar şi pe pervazul ferestrei. În minte îi apăru pe urmă maică-sa, ţipând, zvârcolindu-se şi făcând tot scandalul ăla. Ameţit, lăsă să iasă la iveală ceea ce simţea cu adevărat, şi anume că durerea ei era excesivă, că regizase un adevărat spectacol al morţii. În acea clipă îşi aminti de lacrimile lui vărsate pe acea piatră, în stradă. Numai că plânsese atunci pentru Vinnie cel de pe vremea când era doar un băieţel, când se jucau împreună şi stăteau noaptea pe pervazul ferestrei. Treptat, avu revelaţia că durerea manifestată la moartea cuiva conţinea prea puţină compasiune pentru cel mort. Doar câţiva gemeau pentru ceva pierdut, iar moartea era transformată într-o ceremonie menită să ascundă ceea ce ştiau cu toţii prea bine: moartea unei fiinţe umane înseamnă îngrozitor de puţin.

Bietul Vinnie. Cine-ţi ducea dorul? Ajunsese un tânăr nefericit, gemând din tot sufletul, cu care nimeni nu vroia să fie împreună. Chiar şi maică-sa era uneori nerăbdătoare cu el. Ea plânsese pentru acei micuţi Vinncenţi care existaseră în fiecare an al copilăriei lui. „Ca şi mine”, îşi zise Gino. „Nici mie nu mi-a mai păsat de el din clipa în care s-a făcut mare. Nici lui Larry. Nici chiar Octaviei. Singurei care-i păsase fusese nevasta lui Larry, din cine ştie ce motiv. Şi bătrâna Zia Louche ar fi plâns”. Înainte de a adormi, Gino vru să mai treacă o dată pe sub arcadă ca să privească la faţa imobilă a fratelui său, în speranţa că-şi va provoca astfel o mai mare durere, dar era prea obosit. Ţigara îi căzu pe podea. Pentru o clipă vârful roşu al acesteia păru un tăciune la gura iadului. Moţăind, Gino se ghemui pe şirul de scaune încercând să se protejeze de răceala zidului. Căută

să se lupte cu somnul şi nu-şi dădu seama că scosese un ţipăt care-l trezise pe bărbatul din camera de deasupra.

Nu era adevărat! Nu el îşi ucisese fratele. Ţinea haina maică-sii în faţa chipului ei, dar îşi simţea braţele extrem de obosite. Ochii ei acuzatori îi sfredeleau sufletul. Căutând un soi de milă, el şopti: „Am plâns pe piatra aia în stradă, uită-te la faţa mea că e încă udă”. Maică-sa, însă, se mulţumi să pufnească şi să zică: „Asta e o altă şmecherie de a ta. *Animale - animale - animale* -”.

Şi îi zâmbea. Ameţitorul zâmbet al unei femei tinere. Gino fu cât pe-aci să cadă în capcana care i-ar fi distrus pe amândoi. Fu cât pe-aci să vorbească de ziua în care stătuse în faţa locuinţei şi aşteptase ca ea să-i aducă tatăl acasă. Viclean şi parşiv, însă, îşi lăsă capul în jos. Aşa cum ea nu-l acuzase în realitate, nici el n-avea s-o acuze în visul lui. Tremurând, promise în somn să devină un alt Vinnie, să lucreze la calea ferată, să se însoare, să locuiască în clădirile de pe Avenue, să aştepte troleibuzul în staţie cu un copil în braţe, să se lase încătuşat în lumea prea bine ştiută şi lipsită de lumină în care se născuse.

CAPITOLUL 23

Bătrânele de pe Tenth Avenue se strânseră laolaltă în noaptea de vară şi se apucară să depene necazurile familiei Angeluzzi-Corbo.

La început rostiră toate cu compasiune:

— Ah ce viaţă cumplită! Biata Lucia Santa - primul ei soţ mort, cel de al doilea distrus pe viaţă şi acum un fiu adult, cu servici, băgat în pământ. Ce tragedie, ce ghinioane! Rău mai e şi Dumnezeu, ca şi lumea Lui şi toţi sfinţii şi destinele hotărâte de El.

Capetele tuturor se mişcară în sus şi în jos. Cu toate astea, o altă femeie - cunoscătoare a neşansei şi respectată pentru viaţa ei grea - dădu din capul ei încărunţit şi zise:

— Aşa e, aşa e, şi totuşi are o fată mare, o doamnă, inteligentă şi măritată cu un om serios. Pe urmă îi are pe băieţi care ar face cinste oricărei mame. Lorenzo, însurat, tată, făcând avere cu sindicatul brutarilor; Gino, acum un băiat bun şi îndatoritor, un cap de familie care te face să te gândeşti la Italia când vezi cât de mult munceşte la calea ferată şi că n-are niciodată probleme cu poliţia; Salvatore, care câştigă medalii la şcoală şi va ajunge sigur profesor; Lena, o fiică italiană de şcoală veche, muncitoare în casă, ascultătoare şi îndatoritoare. Uitaţi-vă cum o respectă cu toţii pe Lucia Santa. Cei doi care au familiile lor continuă să dea bani în casă, iar Gino aduce maică-sii de fiecare dată plicul cu salariu intact.

Cinci copii buni. E adevărat, nu există un soţ, dar dacă te gândeşti la unii dintre soţii de pe Tenth Avenue n-ai mai zice că ăsta e un necaz atât de mare. Cel puţin Lucia Santa

are grijă acum numai de o mică familie. Nici bietul Vincenzo, mortul, n-a dus niciodată *dizgrazia* familiei sale. I s-a făcut rău şi a căzut sub roţile unei locomotive. A fost un accident. În plus, a fost îngropat în pământ sfinţit. Bietul Vincenzo, născut sub o stea nenorocoasă, şi-a urmat destinul pregătit pentru el încă de la începutul timpurilor.

Cu asta, compasiunea încetă. Multe femei suferiseră la fel, sau chiar mai mult. Soţii le fuseseră omorâţi la lucru, li se născuseră prunci morţi, le muriseră copii din nevinovate răceli sau mici răni. Nu exista nici măcar o femeie din acel grup care să nu-şi fi îngropat măcar un copil.

În plus, Lucia Santa scăpase de o mulţime de alte necazuri. De jur împrejur existau o groază de fete însărcinate, fără soţ; unii fii ajunseseră puşcăriaşi de cea mai joasă speţă sau găsiseră o cale ca să-şi odihnească picioarele obraznice pe scaunul electric. Alţii erau beţivi, cartofori sau curvari.

Nu, nu. Lucia Santa fusese norocoasă să scape atâta vreme de astfel de amărăciuni. Toţi copiii ei erau puternici, sănătoşi, frumoşi şi aveau viaţa înainte. Curând avea şi ea să culeagă fructele muncii ei. Şi ale curajului ei. America nu era Italia. În America puteai evada din ghearele destinului tău. Fiii creşteau înalţi, lucrau într-un birou, îmbrăcaţi cu cămaşă cu guler şi cravată, feriţi de vânt şi ploaie. Fiicele învăţau să scrie şi să citească, erau încălţate cu pantofi şi purtau ciorapi de mătase, şi nu se mai ocupau cu sângeroasa măcelărire a porcului şi cu căratul lemnelor în spate ca să economisească energia nepreţuiţilor măgari.

Oare nu pătrunsese, odată, ghinionul şi în rai? Cine putea să scape de amărăciune? Cine putea să treacă prin viaţă fără să plângă? Numai morţii nu suferă. Ah, fericiţi, fericiţi erau morţii. Bătrânele pocniră din palme ca să mulţumească înaintea zilei în care aveau să părăsească

acest pământ, această nefericită vale a lacrimilor. Da, da, cei morţi erau fericiţi, căci ei nu mai sufereau.

Ochii lor aruncau săgeţi de foc, şi din corpurile îmbrăcate în negru şi deformate radia energia şi puterea, în timp ce vorbeau absorbeau fiecare prin toţi porii cele petrecute în cartier. Blestemară copiii ce se îndreptau spre dezastru. Sugeau cu lăcomie limonada răcoritoare din pahare de hârtie şi luau hălci mari de pizza aburindă, înfingându-şi dinţii îngălbeniţi adânc în lavă de sos fierbinte de roşii şi în râurile de brânză ascunse în aluatul gustos. Gata să ucidă pe oricine le-ar fi stat în calea obţinerii fie şi a unei coji de pâine pentru ele şi pentru copiii lor, erau adversare implacabile ale morţii. Trăiau. Pietrele oraşului, oţelul şi sticla, trotuarele, păienjenişul de străzi, toate aveau să se transforme în praf, dar ele aveau să rămână în viaţă.

CAPITOLUL 24

Oare se poate transforma un diavol în înger? Brutarul, frizerul nebun, doctorul Barbato şi chiar şi vicleană Zia Teresina se minunau cu toţii de schimbarea petrecută în Gino Corbo. Era adevărat deci: dezastrele transformă un băiat în bărbat. Gino lucra acum ca un sclav la calea ferată, făcând chiar şi ore suplimentare, şi aducea plicul cu salariul nedesfăcut maică-sii.

Lucia Santa era atât de mulţumită încât îi dădea lui Gino de două ori mai mulţi bani de buzunar decât îi dăduse lui Vinnie, jurându-i Octaviei că făcea asta numai fiindcă Vinnie nu lucrase niciodată ore suplimentare.

— Vezi, îi spunea Lucia Santa Octaviei, cu ocazia vizitelor acesteia din serile de vineri, Gino a fost întotdeauna un băiat bun.

Octavia trebuia să fie de acord, deoarece, în ciuda muncii de noapte şi a orelor suplimentare făcute duminică, Gino avea să-şi termine în curând ultimul trimestru de liceu şi avea să-şi dea examenul de absolvire în ianuarie. Mai mult, pentru prima dată avea să primească premiu. Treaba asta o încânta pe Lucia Santa.

— N-am avut dreptate?, o întreba ea pe Octavia. Nu muncă cinstită, ci joacă pe străzi e cea care oboseşte creierul unui copil.

Încă zguduită de moartea lui Vinnie, Octavia era nedumerită şi uimită de cât de repede părea maică-sa că-şi revine. Era mai tăcută acum, mai tolerantă cu Sal şi Lena, deşi altfel nu se schimbase. O singură dată îşi trădă emoţiile. Într-o noapte, când discutau despre Vinnie din

vremea copilăriei lui, Lucia Santa rosti cu amar auto-reproş:

— Dacă l-aş fi lăsat cu Filomena în Jersey, ar fi şi acum în viaţă.

Cu aceasta renunţase la una dintre cele mai glorioase amintiri ale ei şi totuşi continua să trăiască fiecare zi cu încrederea flămândă a celui care crede în noroc.

Şi de ce nu? Niciodată lumea nu tratase familia Angeluzzi-Corbo atât de bine. Gino câştiga o avere la calea ferată. Sal era strălucitor la liceu şi avea, cu siguranţă să urmeze şi colegiul. Lena era la fel de deşteaptă şi avea să ajungă profesoară. Amândoi lucrau acum în *panetteria*. Vindeau pâine după terminarea cursurilor, câştigând bani frumoşi, ceea ce o făcea pe Lucia Santa să socotească, împreună cu Octavia, vinerea seara câţi bani se găseau în conturile din bancă. Lucia Santa nu-şi putea controla periculosul optimism de care se lăsase cuprinsă decât amintindu-şi că numai peste câteva luni, exact înaintea Crăciunului, fiul brutarului, Guido, avea să-şi încheie anul de serviciu în forţele armate şi să ia locul lui Sal şi al Lenei în brutărie. Ca atare, nu se putea baza pe această curgere de bani pentru totdeauna.

Chiar şi soţul Octaviei muncea. Bietul Norman Bergeron se simţea mizerabil scriind pamflete pentru o agenţie guvernamentală - dar asta însemna serviciu civil, securitate şi bani buni. Octavia ştia că era nefericit dar se gândea că această nefericire a lui era mult prea neînsemnată. În fond va avea destul timp să scrie poezie când oamenii din Europa vor înceta să se omoare unii pe alţii, mai ales că, după război, avea să urmeze o nouă Depresiune.

Cel mai bun lucru, însă, pentru Lucia Santa era că Gino se transforma într-un bărbat şi devenea o parte a lumii reale. Nu trebuia să se mai certe cu el şi aproape că îi iertase toate rănile din pricina cărora suferise. Gino

devenise, în plus, şi mai serios. Oare se apropia de sfârşit lupta ei de o viaţă? Lucia Santa nu credea asta deocamdată, dar nici nu i-ar fi plăcut dacă s-ar fi spus despre ea că era o îndărătnică, demnă de compătimire, ce refuza să se bucure de norocul care dăduse peste ea.

Lui Gino nu-i venea să creadă nici acum că se ducea în fiecare noapte la lucru. Părea doar începutul unui vis frumos faptul că urca regulat cu ascensorul către biroul de mărfuri, apoi că păşea în zona aceea de lumină în care ţăcăneau maşinile de facturat. Treptat, însă, ajunse să creadă.

Administraţia căilor ferate îl plasase în schimbul de la miezul nopţii la opt dimineaţa. În timpul acestor ore, biroul prăfuit părea un spaţiu fantomă, plin cu mese şi maşini de scris moarte. Cuşca casierului era încercuită de o plasă de sârmă aproape invizibilă. În această atmosferă, Gino factura toată noaptea. Era foarte bun la locul de muncă, căci statura atletică şi vederea ascuţită îl ajutau din plin. Norma era de trei sute cincizeci de facturi pe noapte, iar el o depăşea cu uşurinţă. Uneori prindea câte o oră liberă ca să citească în timp ce aştepta să-i sosească noi facturi pe platforma de încărcare.

Nu vorbea niciodată cu oamenii alături de care lucra şi nici nu se amestecă în conversaţia generală. Şeful turei de noapte îi dădea să factureze cele mai grele note, dar el nu protestă niciodată. Nu conta. Ura munca asta atât de mult, încât nu mai conta nimic. Ura clădirea asta şi biroul care mirosea a şoareci. Ura murdara atingere metalică a clapelor maşinii. Ura să treacă prin acea zonă de lumină în care se găseau cei şase funcţionari şi şeful lor.

Era o ură fizică şi pură; uneori corpul era cuprins de un fior, părul de pe ceafă i se ridica şi îl copleşea o senzaţie de amar în gură. În astfel de momente nu se putea abţine şi se

apropia de ferestrele întunecate ale încăperii, ca să se uite în jos înspre străzile vegheate de felinare galbene. Nu trecea mult, însă, şi funcţionarul şef, un tânăr pe nume Charlie Lambert, îl strigă:

— Treci la facturat marfă, Gino.

Vocea folosită de individ era tipică de intimidare. Gino nu-i răspundea niciodată şi nu se întorcea la maşina lui imediat. Nu-l putu urî pe Charlie Lambert nici măcar după ce află că acesta îi pusese gând rău. Simţea un asemenea dispreţ rece faţă de acel individ, încât nu se putea gândi la el ca la o fiinţă umană şi nici măcar reacţiona faţă de el cu emoţie.

Nu ştiuse niciodată până atunci ce înseamnă să munceşti ca să exişti, să renunţi la viaţa anterioară ca să supravieţuieşti. Mai mult ca sigur, însă, că maică-sa, Octavia şi taică-său ştiuseră ce însemna aşa ceva. Probabil că Vinnie stătuse în faţa acestei ferestre întunecate de nenumărate ori în timp ce el bătea străzile oraşului cu prietenii sau dormea în patul lui, lipsit de griji.

Pe măsură, însă, ce lunile treceau, îi veni mai uşor să îndure acest regim de viaţă. Singurul lucru la care nu se putea gândi era că un astfel de regim putea avea şi un sfârşit. Înţelese chiar că s-ar putea să n-aibă niciodată un sfârşit.

Potrivită în rol de mamă a unei familii aflate în circumstanţe atât de bune, Lucia Santa îşi conducea acum gospodăria ca o adevărată signora. Apartamentul era permanent încălzit, indiferent care era preţul cărbunelui şi al gazului. În oală se găseau întotdeauna suficiente spaghetti pentru prietenii şi vecinii care se iveau după masă. Copiii se sculau de la masă ghiftuiţi, lăsând în urmă suficiente perişoare şi sos pentru încă un festin. La prânzul ceremonios de duminică se foloseau linguri şi furculiţe noi.

În plus, la această masă trebuiau să participe toţi membrii familiei, căsătoriţi sau nu, şi trebuie spus că se supuneau toţi cu plăcere acestei directive.

În această primă duminică de decembrie, festinul avea un caracter aparte. Copilul cel mare al lui Larry primea prima lui cuminecare, aşa că Lucia Santa pregătea nişte *ravioli* pentru masă. Începuse să prepare coca de dimineaţă, iar acum, ea şi Octavia construiau o fortăreaţă din făină pe planşeta pătrată de făcut aluat. Sparseră o duzină de ouă în mijlocul ei, apoi altă duzină, apoi alta, până ce pereţii făinoşi ai fortăreţei se ruinară peste o masă de albuşe şi gălbenuşe de ou. Frământară totul împreună sub forma unor mingi de aluat, strălucitoare precum aurul. După aceea, mârâind de efort, Lucia Santa şi Octavia transformară, cu băţul de întins, mingile de aluat în foi subţiri. În acelaşi timp, Sal şi Lena amestecară, într-un castron adânc, felurite feluri de brânză. Compoziţiei cremoase formate astfel i se adăugă piper, sare şi ouă, apoi totul se amestecă din nou.

Cât timp *ravioli*-ul preferat fierse, alături de o altă oală în care clipocea sosul fierbinte de roşii, Lucia Santa aşeză mai multe platouri cu brânză şi *prosciutto* pe masă. Veni apoi rândul platourilor cu rulouri de şuncă umplute cu ouă fierte şi ceapă, apoi al celor cu bucăţi de friptură de porc - maroniu-închis şi atât de fragedă de la fiertul în sos, încât se desprindea de pe os numai prin atingere cu furculiţa. La cină Octavia bârfi cu Larry aşa cum n-o făcuse decât rareori, râzând de glumele şi istorioarele lui. Norman îşi bău încet paharul cu vin şi sporovăi cu Gino despre cărţi. După ce terminară masa, Sal şi Lena curăţară masa şi începură să spele muntele de vase.

Fiind o frumoasă duminică de decembrie, avuseseră şi oaspeţi la masă - brutarul şi Guido, ieşit, în sfârşit, din

armată după serviciul de un an; frizerul cel gelos, care, privind prin sticla paharului plin cu vin roşu, examina toate capetele celor de faţă în căutarea urmelor de foarfeci străine. Când se iviră bucăţile de *ravioli,* brutarul înşfăcă iute un platou şi-l puse în faţa lui; era prea nebun după această delicatesă, un fel de mâncare pe care nevastă-sa nu i-l pregătea niciodată, prea ocupată cu număratul banilor.

Chiar şi Zia Teresina Coccalitti, care îşi făcuse din viaţa ei un secret din care să poată obţine avantaje, care făcuse avere din ajutorul social, deşi avea patru fii în putere şi cu servici, chiar şi ea se aventură să bea mai mult decât un pahar de vin, să molfăie pâine înmuiată în sos şi să sporovăie cu Lucia Santa despre fericitele zile când erau fete tinere în Italia şi curăţau bălegarul din curţi. Cu toate că, de obicei, Zia Coccalitti îşi fereca gura când îi punea cineva o întrebare personală, astăzi ea zâmbi când brutarul o chestionă cum păcălise pe cei de la asistenţa socială. Prinzând curaj şi generozitate de la două pahare de vin, ea îi povăţui pe toţi, gratuit, să ia tot ce le oferă guvernul, fiindcă pe termen lung ajungeau cu toţii să plătească blestematului de Stat de zece ori mai mulţi bani, indiferent dacă luai ceva de la el sau nu.

Plictisit de discuţie, Gino se duse şi se aşeză pe podea lingă radioul în formă de catedrală, căruia îi dădu drumul. Vroia să asculte transmisia meciului de fotbal de pe Giants Stadium. Lucia Santa se încruntă faţă de mitocănia lui, deşi radioul era atât de încet, încât nimeni nu-l putea auzi. Imediat, însă, ea nu-i mai acordă nici o atenţie.

Primul care observă ceva ciudat la Gino fu Norman Bergeron. Capul tânărului era lipit de radio şi, cu toate astea, cu privirea îi cercetă pe toţi din încăpere. După asta, Norman văzu că Gino o urmărea pe maică-sa cu luare

aminte. Pe chip i se lăţea un zâmbet, ce exprima, într-o oarecare măsură, cruzime. Observându-şi soţul, Octavia Îşi îndreptă şi ea atenţia către radio.

Nu auzea nimic, dar strălucirea din ochii lui Gino o făcu să-l strige:

— Ce e, Gino?

Gino îi întoarse spatele, ca să-şi ascundă faţa.

— Japonezii tocmai au atacat Statele Unite!, anunţă el, sec.

Închise radioul. Vestea îi amuţi pe toţi.

Gino aşteptă să treacă Crăciunul. După aceea, într-o dimineaţă, se duse direct de la lucru la un centru de recrutare a voluntarilor. În acea după-amiază îl sună pe soţul Octaviei, la serviciu, şi-l rugă s-o anunţe pe Lucia Santa că se înrolase. Trimis la o tabără de antrenament în California, el trimise regulat bani acasă şi le scrise des scrisori tuturor. În prima scrisoare explică că se oferise voluntar ca să-l scutească pe Sal de recrutare mai târziu. Ulterior, însă, nu mai menţionă nimic despre acest subiect.

CAPITOLUL 25

— *Aiuta mi! Aiuta mi!*

Urlând după ajutor împotriva fantomelor celor trei fii morţi, Teresina Coccalitti alerga pe lângă trotuar. Corpul îi tresălta ciudat, iar rochia neagră flutura în briza dimineţii. Când ajunse la colţ, se întoarse şi o luă din nou la fugă, strigând:

— *Aiuto! Aiuto!*

La primul ei apel, însă, toate ferestrele de pe Tenth Avenue se închiseră cu zgomot.

Femeia se aşează pe bordură, cu picioarele depărtate, îşi înălţă capul către cer şi-i acuză pe toţi. Se apucă să vorbească în italiană vulgară deprinsă în satul ei. Chipul ei, mască a vicleniei şi a lăcomiei, fusese ros de suferinţă.

— Oh, vă ştiu pe toţi!, ţipă ea către ferestrele închise. Aţi vrut să mă futeţi, curvelor şi fiice de curve ce sunteţi! Aţi vrut să mi-o trageţi în cur, toate, dar eu am fost mai deşteaptă.

Se apucă să-şi zgârie faţa cu unghiile ei ca nişte gheare, până ce aceasta se transformă într-o masă de dâre sângerânde. După asta îşi ridică braţele spre cer şi strigă:

— Numai Dumnezeu! Numai Dumnezeu!

Începu din nou să alerge, cu pălăria de pe cap sărind în sus şi în jos, în timp ce, de pe Strada 31, singurul ei fiu rămas în viaţă veni în goană s-o prindă şi s-o ducă acasă.

Scena se repetase de multe ori înainte. La început, Lucia Santa obişnuia să iasă în fugă afară ca să-şi ajute prietena, dar acum se mulţumea să privească de la fereastră, precum toată lumea. Cine s-ar fi gândit că soarta avea să-i

dea o asemenea lovitură Teresinei Coccalitti? Să-i ucidă trei fii într-un singur an de război, ei, o persoană vicleană şi abilă, secretoasă şi capabilă de orice trădare pentru propriul avantaj. Deci nimic nu putea fi de ajutor, nu? Nu exista scăpare pentru nimeni? Păi dacă nici răul nu poate învinge soarta, atunci ce şansă mai are binele?

CAPITOLUL 26

În timp ce războiul făcea ravagii în lume, italienii de lângă zidul vestic al oraşului, puseseră, în sfârşit, mâna pe ceea ce se numea Visul American. Banii curgeau şuvoi. Bărbaţii făceau ore suplimentare şi chiar schimburi duble la calea ferată, iar cei ai căror fii muriseră sau fuseseră răniţi munceau şi mai tare, căci ştiau că durerea nu durează la fel de mult ca sărăcia.

Pentru clanul Angeluzzi-Corbo sosise vremea. Casa din Long Island fusese cumpărată, cu bani gheaţă, de la nişte oameni ruinaţi, în chip misterios, de război. Era o casă pentru două familii, astfel încât Larry, Louisa şi copiii lor puteau locui într-unul dintre apartamente, sub supravegherea atentă a Luciei Santa. Existau dormitoare separate pentru toată lumea, chiar şi pentru Gino, când avea să se întoarcă din război.

În ultima zi petrecută în vechea locuinţă, Lucia Santa nu putu suporta să-şi ajute copiii la încărcat imensele cutii de lemn cu obiecte din apartament. Cu o noapte înainte zăcuse pe patul ei, neputând să doarmă. Vântul sufla uşor prin ferestrele întredeschise, acoperite de draperii. Zonele mai luminoase ale pereţilor, unde fuseseră tablouri, licăreau în întuneric. Apartamentul era plin de zgomote stranii, ce veneau din dulapurile şi debaralele goale, ca şi cum fuseseră eliberate toate fantomele adunate acolo timp de patruzeci de ani.

Privind fix tavanul, Lucia Santa începuse la un moment dat să moţăie. Îşi îndoise braţul, ca şi cum ar fi vrut să protejeze un copil de răceala peretelui. Adormind, îi

ascultase pe Gino şi pe Vincenzo ducându-se la culcare, şi pe Frank Corbo venind pe uşa de la hol. Unde plecase Lorenzo din nou? „Să nu te temi”, o liniştise ea pe micuţa Octavia, „cât trăiesc eu nici un copil de-al meu nu va păţi nimic”. Tremurând, se văzuse apoi stând în faţa tatălui ei şi cerşindu-i încuviinţarea să se mărite. După asta începuse să plângă, iar tatăl ei n-o consola deloc, iar ea rămânea singură pentru totdeauna.

N-avusese niciodată intenţia să fie un pelerin, care să treacă dincolo de apele unui ocean plin de pericole.

La un moment dat, în apartament se făcuse frig şi Lucia Santa se deşteptase. Se ridicase din pat, se îmbrăcase în negru, apoi îşi aşezase o pernă pe pervazul ferestrei. Aplecându-se deasupra Tenth Avenue, aşteptase ivirea zorilor şi auzise, pentru prima dată în viaţa ei, locomotivele şi vagoanele de marfă zăngănind în depoul de vizavi. Bezna era străbătută de scântei şi se distingea clar scrâşnetul oţelului frecat de oţel. Departe, pe malul râului nu se vedea nici o lumină, din pricina războiului. Ca felinare ale nopţii nu străjuiau decât stelele de pe cer.

De dimineaţă începuse aşteptarea maşinilor de cărat mobila. Lucia Santa întimpinase toţi vecinii care veniseră să ureze noroc familiei. Nici unul dintre vechii prieteni nu se ivise, însă, căci nu mai era niciunul în cartier. Brutarul îşi vânduse magazinul când fiul lui, Guido, se întorsese acasă prea grav rănit ca să mai poată munci. Se mutase departe, în Long Island, zonă care părea, de pe Tenth Avenue, la fel de îndepărtată că şi Babilonul. Frizerul cel nebun, cu casa lui plină de fete, se retrăsese din meserie; din cauza războiului îi rămăseseră prea puţine capete de bărbaţi pe care să le tundă, aşa că se mutase şi el în Long Island, într-un orăşel numit Massapequa, suficient de aproape de *panettiere* ca să joace câte o partidă de cărţi cu acesta

duminica. Mai plecaseră şi alţii către tot felul de orăşele ciudate, visate de atâta amar de ani.

Spre surprinderea tuturor, doctorul Barbato se înrolase voluntar în armată şi ajunsese, în Africa, un fel de erou. Îi apăruse poza în reviste şi se scrisese o poveste despre faptele lui glorioase, fapte atât de cumplite încât tatăl lui suferise un atac din exasperare faţă de prostia fiului său. Biata Teresina Coccalitti nu mai ieşea din apartamentul ei; păzea fioroasă nenumăratele cutii de ulei de măsline şi grăsime ce aveau să-i plătească, într-o bună zi, răscumpărarea fiilor ei de la moarte. Prietenul din copilărie al lui Gino, Joey Bianco, reuşise să scape de serviciul militar, nimeni nu ştia cum, se îmbogăţise şi cumpărase un adevărat palat în New Jersey pentru părinţii săi. Acum venise vremea familiei Angeluzzi-Corbo să plece.

Într-un târziu, venind din Tuckahoe, îşi făcu apariţia şi Piero Santini cu camioanele lui. Războiul îi permitea acum să aibă tot felul de aranjamente, însă în această situaţie Santini venise ca să facă un favor unui fost consătean de al său din Italia, dar şi pentru că, estompate fiind acum erorile trecutului, îi râdea inima să ajute la fericitul sfârşit al acestei poveşti.

Şireată, Lucia Santa lăsase afară un ibric şi câteva ceşti. Îi oferi cafea lui Santini şi-şi turnă şi ea o porţie, apoi băură amândoi sprijiniţi de pervazul ferestrei şi privind de sus bulevardul. Octavia, Sal şi Lena cărară pachetele mai uşoare către camioane, în timp ce doi italieni musculoşi se înhămară, gemând ca nişte cai de povară, la mobilele mari.

După o vreme, în apartament nu rămase decât scaunul de bucătărie fără spătar, socotit prea inutil pentru casă frumoasă din Long Island. Imediat după aceea îşi făcură apariţia Louisa şi cei trei copii ai ei. Ca nişte drăcuşori, micuţii se apucară să se joace printre resturile de haine

aruncate, rumeguş şi ziare. Curând sosi şi momentul final, în faţa imobilului apăru limuzina domnului di Luca, acum proprietatea lui Larry. Octavia şi Louisa îi minară pe copii de la spate către uşă. După aceea, Octavia îi spuse maică-sii:

— Hai, mamă, să plecăm din cocioaba asta.

Spre surprinderea tuturor pe chipul Luciei Santa apăru o expresie de confuzie, ca şi cum ea n-ar fi crezut că trebuia să părăsească această casă pentru totdeauna. În loc să pornească spre uşă, se aşeză pe scaunul fără spătar şi începu să plângă.

Octavia o uşui pe Louisa şi pe copiii ei afară din apartament, după care se întoarse spre maică-sa şi o luă la rost cu o voce exasperată:

— Ce dracu' s-a întâmplat, mamă? Hai, poţi să plângi şi în maşină. Te aşteaptă toţi.

Lucia Santa, însă, îşi sprijini capul în palme. Nu-şi putea opri lacrimile.

În acea clipă interveni Lena, cu voce supărată:

— Las-o în pace!

O completă imediat Sal, cel care nu scotea o vorbă de obicei:

— O aducem noi jos. Tu du-te înainte.

Octavia coborî scările, iar Lucia Santa îşi înălţă capul. Cei doi copii ai ei o păzeau fiecare din câte o parte. Când crescuseră? Lena era foarte drăguţă, negricioasă cu ochii albaştri ai tatălui ei, şi cu fata ca a lui Gino. Lucia Santa simţi mâna lui Salvatore pe umăr. Băiatul avea ochii unui om incapabil de vreo supărare. În acea clipă, Lucia Santa îşi aminti cum stăteau Sal şi Lena în colţul lor, tăcuţi, urmărindu-i şi judecându-i pe toţi. N-avea de unde să ştie că, pentru ei, mama lor era o eroină dintr-o piesă înfricoşătoare. O urmăriseră cum suportă loviturile sorţii, furiile tatălui lor, bătăliile ei disperate cu Larry şi Gino şi

cumplita-i durere de la moartea lui Vinnie. Întinzându-se să le atingă corpurile, Lucia Santa pricepu, însă, că ei o judecaseră şi o găsiseră nevinovată.

Atunci de ce plângea Lucia Santa în mijlocul acestor camere pustii? Cine era mai bun ca ea?

Avea să trăiască în casa din Long Island cu nepoţii în jurul ei. Salvatore şi Lena aveau să devină doctori sau profesori. Fiica ei Octavia era şefă într-un magazin de îmbrăcăminte, iar fiul ei Lorenzo era preşedintele unui sindicat, oferind slujbe cu grandoarea unui duce italian. Fiul ei Gino trăia, încă, în timp ce alte milioane de oameni mureau. Avea să aibă o bătrâneţe liniştită, înconjurată de copii care o iubeau şi o respectau şi neducând grija hranei şi a banilor. Cine se putea lăuda cu mai mult?

Cu patruzeci de ani în urmă, în Italia, nu cutezase să-şi închipuie o astfel de situaţie nici măcar în visele cele mai nebuneşti. Acum, în creier îi roiau milioane de voci, care-i şopteau: „Lucia Santa, Lucia Santa, ţi-ai găsit norocul în America”.

Plângând pe scaunul ei fără spătar, Lucia Santa îşi înălţă capul şi le strigă tuturor acestor milioane de voci:

— Am vrut toate astea fără suferinţă. Am vrut toate astea fără să plâng după doi bărbaţi şi un copil iubit. Am vrut toate astea fără ură fiului meu conceput din iubire adevărată. Am vrut toate astea fără vinovăţie, fără amărăciune, fără frica de moarte şi de groaza unei zile a Judecăţii. Le-am vrut pe toate fără păcat.

America, America, vis blestemat. De ce nu putu să dea totul, de vreme ce oferise atât de mult? Lucia Santa plânse pentru inevitabilele crime pe care le comisese faţă de cei iubiţi. În copilăria ei cel mai nebunesc vis era să scapi de frica de foamete, de boală şi forţa naturii. Era un vis să supravieţuieşti. Nimeni nu cuteza mai departe. În America,

însă, erau posibile vise mult mai nebuneşti, a căror existenţă ea nu o cunoscuse. Aici, pâinea de toate zilele şi un adăpost nu erau suficiente.

Octavia voise să fie profesoară. Oare Vinnie la ce visa? Oricum, îi era imposibil să mai afle acum. Şi Gino - ce vise trebuia să fi avut şi el, cu siguranţă cele mai nebuneşti din toate! Imaginea lui Gino o făcu să uite de lacrimi şi de durere. În suflet îi renăscu ura când se gândi că el Îşi dorise, mai presus de orice, satisfacerea propriilor plăceri. Vroia să trăiască ca fiu de bogătaşi. În clipa aceea, Lucia Santa Îşi aminti cum îi frânsese ea inima tatălui ei cu implorările şi rugăminţile de a accepta căsnicia şi plecarea ei peste mări şi ţări.

Ştia că Gino n-avea să se mai întoarcă acasă după război. O ura aşa cum îşi urâse şi ea tatăl. Avea să devină un pelerin în căutarea unor ciudate Americi ale visurilor lui. Pentru prima dată în viaţă Lucia Santa imploră acum mila Atotputernicului: *„Lasă-mă să-i aud paşii la uşă şi o să retrăiesc toţi aceşti patruzeci de ani de suferinţă pentru tine. O să-l fac pe tata să plângă şi o să fiu pelerin pe apele oceanului. O să-mi las soţul să moară şi o să stau în faţa casei ăleia din Jersey blestemând-o pe Filomena cu Vincenzo în braţele mele şi apoi o să plâng Ungă sicriul lui. După asta o să iau totul de la capăt”.*

Era prea mult. Lucia Santa îşi înălţă privirea, şi văzu că Salvatore şi Lena se uitau la ea cu nerăbdare. Chipurile lor grave o făcură să zâmbească. Vigoarea îi reveni în trup şi se minună cât de frumoşi erau ultimii ei doi copii. Păreau atât de americani şi asta o amuză, căci era ca şi cum ei ar fi scăpat de sub autoritatea ei şi a restului familiei.

Salvatore îi ţinea haina larg deschisă. Lena murmură:

— Imediat ce ajungem acolo o să-i scriu lui Gino care-i noua noastră adresă.

Lucia Santa o privi scrutător, convinsă că nu rostise nici un gând cu voce tare. Chipul fetei, însă, o aduse pe punctul de a plânge din nou. Privi pentru ultima dată pereţii goi, apoi părăsi pentru totdeauna căminul ei de patruzeci de ani.

Afară o aşteptau, cu braţele încrucişate, trei femei îmbrăcate în negru. Le cunoştea bine pe toate. Una dintre ele îşi ridică mâna zbârcită ca să o salute şi zise:

— *Buona fortuna,* Lucia Santa.

Erau cuvinte spuse din inimă, fără răutate, şi cu toate astea pe un ton de avertisment că şi cum ar fi vrut să însemne: „Fii atentă, mai ai ani de trăit, viaţa ta nu s-a sfârşit încă”. Lucia Santa înclină din cap în semn de mulţumire.

La volanul limuzinei, Larry bătea darabana cu degetele de nerăbdare. Se urcară toţi în maşină. Larry porni la drum, încet, ca să poată fi urmat de camioane şi se îndreptă spre est, către Queensborough Bridge. La început, din cauza lacrimilor mamei, în maşină domni tăcerea. Curând, însă, cei trei copii mici începură să se agite şi să se bată. Ca să-i potolească Louisa strigă la ei şi-i plesni. Atmosfera generală se relaxă şi începură cu toţii să discute despre casă. Larry anunţă că drumul avea să dureze o oră. Nerăbdători, copiii se apucară să întrebe, din două în două minute:

— Am ajuns în Long Island?

De fiecare dată, Şal sau Lena le răspundea:

— Nu, nu încă.

Lucia Santa coborî geamul portierei ca să se bucure de aerul proaspăt. Luă unul dintre nepoţi în poala ei. Larry o văzu, zâmbi şi spuse:

— O să fie nemaipomenit să locuim împreună, nu mamă?

Lucia Santa se uită la Lena, dar fiinţa aceea nevinovată era precum Gino, prea simplă ca să înţeleagă rânjetul

maică-sii. Octavia zâmbi. Ele două ştiuseră întotdeauna să-l descifreze pe Larry. Ele două înţelegeau. Larry era încântat că Louisa şi copiii aveau să aibă companie în timp ce el, animal cum era, avea să se hârjonească cu tinere fete înfometate de război.

Începură să urce panta podului Queensborough, apoi străbătură coridorul format de pânza de cabluri suspendate. Copiii se ridicară în picioare ca să vadă oglinda cenuşiu argintie a apei de dedesubt, dar numai în câteva secunde ieşiră de pe pod şi se angajară în coborâre pe panta unui bulevard larg, străjuit pe margini de copaci. Copiii începură să ţipe şi Lucia Santa le spuse:

— Da, acum suntem în Long Island.

CUPRINS

CAPITOLUL 1.....7
CAPITOLUL 2.....31
CAPITOLUL 3.....62
CAPITOLUL 4.....82
CAPITOLUL 5.....96
CAPITOLUL 6.....114
CAPITOLUL 7.....135
PARTEA A DOUA.....154
CAPITOLUL 8.....155
CAPITOLUL 9.....165
CAPITOLUL 10.....193
CAPITOLUL 11.....202
CAPITOLUL 12.....215
CAPITOLUL 13.....224
CAPITOLUL 14.....231
CAPITOLUL 15.....246
CAPITOLUL 16.....256
CAPITOLUL 17.....269
CAPITOLUL 18.....274
CAPITOLUL 19.....287
CAPITOLUL 20.....292
CAPITOLUL 21.....298
CAPITOLUL 22.....305
CAPITOLUL 23.....322
CAPITOLUL 24.....325
CAPITOLUL 25.....332
CAPITOLUL 26.....334

NOROCOSUL PELERIN

Asemenea altor familii de imigranţi italieni sosite din cîmpiile neroditoare ale Italiei în locuinţele sărăcăcioase de la periferia New York-ului, familia Angeluzzi-Corbo se zbate în greutăţile din ţara de adopţie. Condusă cu mînă forte de Lucia Santa, soţie, apoi văduvă şi din nou soţie, dar mai ales mamă, familia Angeluzzi-Corbo izbuteşte să supravieţuiască Marii Crize şi primilor ani de război. Lucia Santa nu poate însă preîntîmpina conflictul dintre valorile italiene şi cele americane, tot aşa cum nu poate preîntîmpina violenţa şi vărsarea de sînge ce vor urma în mod inevitabil.

RAO International Publishing Company

ISBN 973-9164-91-9